

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
ГО "ФУНДАЦІЯ "ПРОСТІР"
ЛУГАНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ**

**ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
проблеми і можливості досягнення в Україні та світі**

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
студентів та молодих вчених**

**17 листопада
м. Сєвєродонецьк, 2017 р.**

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, 17 листопада 2017 р., м. Сєєверодонецьк. – Сєєверодонецьк : [Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля], 2017. – 239 с.

Редакційна колегія:

Потапенко Е.В. – д.х.н., доц., проректор з наукової роботи СНУ ім. В. Даля
Галгаш Р.А. – к.е.н., доц. директор інституту економіки та управління
СНУ ім. В. Даля
Семененко І.М. – к.е.н., доц., зав. кафедри економіки і підприємництва
СНУ ім. В. Даля
Клюс Ю.І. – д.е.н., доц., зав. кафедри обліку і оподаткування СНУ ім. В. Даля
Швець Н.В. – к.е.н., доц., доц. кафедри економіки і підприємництва СНУ ім. В. Даля

Зміст

<i>Тематичний напрям 1. Соціально-економічні проблеми сталого розвитку регіонів України</i>	9
ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ Барно П.В.	9
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ Береговий В.С.	11
ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТРАХОВОГО РИНКУ В ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТОВИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК Васильєва І. В.	14
ВПЛИВ ВНУТРІШНІХ МІГРАЦІЙ НА СТРУКТУРУ РИНКУ ПРАЦІ Вискребцева М.М.	17
ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ Грибинюк Д.В.	19
БОРОТЬБА З БІДНІСТЮ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ Гузандрова В. А.	21
СУЧАСНИЙ WEB-РЕСУРС РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТОВАРІВ Гуріна А.А.	23
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЛІ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ Денисенко Ю.С.	24
ПІДПРИЄМЕЦЬ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: БОРОТЬБА ЗА ВИЖИВАННЯ АБО МОЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ Дерев'янкіна А.Д.	25
АНАЛІЗ СТАНУ ПІВДЕННИХ ЧОРНОЗЕМІВ ТА ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЇВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ Дмитренко Т.В.	28
ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ТЕАТРІВ УКРАЇНИ Зарайська О.С.	33
МЕНТАЛЬНІСТЬ УКРАЇНЦІВ: СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЄ Калюжна В. С.	35
ПРОБЛЕМА УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОНАННЯ ВАНТАЖНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ТРАНСПОРТІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ Кандул В.П.	37
ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗРОБІТТЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ Колеснікова К.С.	39
ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ Конєв В.В.	40

СТАН СУЧАСНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ	
Кошик М.Д.	44
РОЗВИТОК ЕНЕРГЕТИКИ В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	
Кравцов В.Г.	45
ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	
Кравченко А. Е.	47
РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	
Кунченко Н., Лойко М.	48
ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОБСЯГИ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	
Литвиненко І. В.	50
ВІД СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДО СОЦІАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ	
Ляшенко П.А.	52
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ	
Маргіта Н. О.	54
РЕАЛІЗАЦІЯ «ПОЛІТИКИ ЗБЛИЖЕННЯ РЕГІОНІВ» НА ОСНОВІ ВИЗНАЧЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ДОСТУПНОСТІ	
Матійчик О.М.	57
УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ У КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Межирицька Я. В.	59
ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ	
Михалик М.В.	61
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	
Мкртчян О.Р.	63
БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ	
Мосійчук Д. О.	66
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ АВІАЦІЇ В УКРАЇНІ	
Нечипорук Р.Р.	68
ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	
Олещенко А.О.	70
ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ	
Олізько О.В.	72
ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Осадчий Т.В.	75

СТАЛИЙ СОЦІАЛЬНО-ДОМІНАНТНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
Пакуліна Г.С.	76
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	
Пакуліна Г.С.	79
УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Персій Ю.О.	82
«ЗЕЛЕНА» ЕНЕРГЕТИКА УКРАЇНИ - СПРЯМОВАНІСТЬ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК	
Пономаренко Ю.А.	84
БАР'ЄРИ ПІДВИЩЕННЯ СУКУПНОЇ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЦІ ТА ЖКГ	
Піддубна К. О.	85
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	
Рагімов Я.Е.	87
INTERACTION PARTICIPANTS OF INVESTMENT ON THE WAY MECHANISM OF REGIONAL INVESTMENT POLICY	
Rozmyslova K.O.	88
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СТАЛИЙ РОЗВИТОК	
Свентковська М.С.	90
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ЗАЙНЯТОСТІ У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ	
Сердюк Ю.А.	94
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ ЕВАКУАЦІЇ ОЗБРОЄННЯ, ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ТА ПОРАНЕНИХ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ОПЕРАЦІЙ	
Скляр Д.М.	96
АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗРОШЕННЯ НА ЯКІСТЬ ГРУНТОВОГО СЕРЕДОВИЩА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
Тимошенко Л.Б.	98
СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	
Торба А.О.	100
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ, НАДІЇ ТА ПОБОЮВАНН	
Харьківська М.А.	101
ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ НА ШЛЯХУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Ходус А.О.	103
СОЦІАЛЬНА КОМПОНЕНТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІК СВІТУ	
Якуніна Я.К.	105

<i>Тематичний напрям 2. Вирішення екологічних проблем на шляху сталого розвитку...</i>	<i>108</i>
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Берднікова А.В.	108
СОНЯЧНІ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ НА ДАХАХ ЯК ДОСТУПНЕ ДЖЕРЕЛО ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	
Вовчанська І.М.	110
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Глухова Г.Г.	111
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КЛАСИФІКАЦІЇ ПРИРОДООХОРОННИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМТВА	
Кійко К.О., Задорожня Ю.О.	114
ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА ЛЬВОВА	
Михайлунів Ю.О.	116
ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА – СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Останіна М.Ю.	119
ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Петрухненко В. С.	121
ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИХ СПОСОБІВ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР НА СТАН ҐРУНТІВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Поліщук Ю. О.	124
ВІДНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ – ЯК МАЙБУТНЄ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	
Сідорова І.І.	127
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОВИМ ГОСПОДАРСТВОМ В УКРАЇНІ	
Смерека Л.В.	128
СОРТУВАННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ЯК ОДИН ІЗ ВАЖЛИВИХ КРОКІВ ЩОДО ЕФЕКТИВНОГО ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	
Суха А. Я.	130
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ	
Тимошенко Л.Б.	132
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА	
Шебуняєва А.С.	134
<i>Тематичний напрям 3 Досвід країн світу у досягненні цілей сталого розвитку</i>	<i>137</i>
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	
Білянська А.Ю.	137

СТРАТЕГІЇ КАНАДИ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 2016-2030	
Бовт О.А.	139
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НОРМ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	
Дьордяй В.П.	141
ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ АГРОСЕКТОРУ ЧЕХІЇ ЯК ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	
Карачевцева М.С.	145
ДОСВІД КРАЇН СВІТУ У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Кобцева Д.А.	147
ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЕКСТРАКТИВНІ ІНСТИТУТИ ЯК ФАКТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Лебідь Д. Р.	149
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ	
Мирошніченко В.М.	151
ЩОДО ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНАМИ	
Піунова А.Д.	152
АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО БІОМЕТРИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НА ОСНОВІ ЗОБРАЖЕННЯ ОБЛИЧЧЯ ЛЮДИНИ	
Соколов О.В.	154
ДОСВІД МОЛДОВИ У СТАНОВЛЕННІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	
Солод П.С.	156
УКРАЇНА І ЯПОНІЯ НА ШЛЯХУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Фесенко А.Є.	157
<i>Тематичний напрям 4 . Глобальні виклики сталого розвитку як ринкові можливості для українського та міжнародного бізнесу</i>	<i>161</i>
ДЕМОГРАФІЧНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ВЕЛИКИХ МІСТ УКРАЇНИ	
Гармаш А.С.	161
ОПТИМІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ЗА УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТОМ (TMS)	
Гафтуняк М. І.	163
НЕОБХІДНІСТЬ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ	
Журба Д. М.	165
СПІВПРАЦЯ З КАНАДОЮ В МЕЖАХ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	
Ільницька К. О.	167
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА ВИБОРУ КАНАЛУ РОЗПОДІЛУ ЯК ОСНОВНОЇ ЗАПОРУКИ УСПІХУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОТРИМАННЯ МАКСИМАЛЬНОГО ПРИБУТКУ	
Карпачова К.В.	170
ЗАЛУЧЕННЯ КЛІЄНТІВ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Лобанова Ю.С.	172
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Маммадова А.А.	173

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Несіданк О.І.	175
МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ УПАКОВКИ СПОЖИВЧОГО ПРОДУКТУ	
Оксенюк Я.В.	178
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЄС ЯК СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Онищак В.С.	179
АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАННЯ ЧЛЕНСТВА В ЄС	
Привалов С. Ю.	180
ПІДПРИЄМСТВО, ЯК ВІДКРИТА СИСТЕМА	
Рижков М.В.	183
МАЛОТОННАЖНЕ ВИРОБНИЦТВО КАТАЛІЗАТОРІВ: ІННОВАЦІЇ В ПРОМИСЛОВІСТЬ ЗАДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 9	
Танцюра Е.В.	185
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ	
Тимінська А.О.	186
ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ ЯК ОСНОВА ПЛАНУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ	
Чобіт М.Г.	189
РОЛЬ ЗОЛОТОГО ЗАПАСУ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ	
Шинкаренко Н. С.	190
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ПОЛЬЩІ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Шоп'як М. В.	193
<i>Тематичний напрям 5. Аналіз досягнення цілей сталого розвитку</i>	195
НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК СТАЛОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	
Агамамедов Д.Б.	195
ПРОБЛЕМИ ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНЗИТУ ГАЗУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	
Багнюк С. М.	196
БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ В УКРАЇНІ	
Блещенко Н. О.	197
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	
Васильєва Т.С.	199
АНАЛІЗ СТАНУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 10: ПРОБЛЕМАТИКА НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ	
Захарова Н.О.	201
АНАЛІЗ ЯКОСТІ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ	
Зеленська В. В.	204
СИСТЕМНІСТЬ КОНЦЕПТУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: УСКЛАДНЕННЯ ПРОТИРІЧ ОБ'ЄКТИВНИХ КОНЦЕПТУАЛЬНИМИ	
Караханян А. А.	206

СКЛАД ТА ПРИЧИНИ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНО НЕАКТИВНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	
Карачевцева М.С.	209
АНАЛІЗ ЦІЛІ 5. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ, НА ПРИКЛАДІ ІНСТИТУТУ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ СНУ ІМ. В. ДАЛЯ	
Карнаух Ю.М.	211
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Карп'як А. О.	213
РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ У РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
Литвиненко І. В.	216
ВПЛИВ ПОЛІТИКИ НБУ НА СТАН ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	
Литвиненко І. В.	218
АНАЛІЗ ЦІЛІ 10. ЗМЕНШЕННЯ НЕРІВНОСТІ, НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ	
Лісовенко О.С.	219
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	
Мартинова Н.М.	223
ANALYSIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT TECHNOLOGICAL ASPECT WITHIN THE NATIONAL SECURITY	
Omelyanenko V.A.	226
СУЧАСНИЙ СТАН І МІСЦЕ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	
Придуха А. С.	228
ПРОЯВИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ	
Пріступа К. О.	230
КОНТРОЛІНГ ВИТРАТ В УМОВАХ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
Скляр А. Ю.	234
ПРОБЛЕМИ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ	
Тельчарова Р. А.	236

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Барно П.В., студент 4 курсу

Науковий керівник: Жваненко С. А.

Бердянський державний педагогічний університет

Різкий розвиток індустріальних потужностей призвело до кризи, яка охоплює як екологічні, так і економічні аспекти держав світу. Загрози, які стосуються економіки, екології та соціальних процесів у суспільстві, змушують керівників багатьох держав шукати нові шляхи соціально-економічного розвитку та користування природними ресурсами. Одним з цих шляхів може стати шлях сталого розвитку.

Мета дослідження полягає в розгляді трьох основних складових сталого розвитку, а саме: економічної, соціальної, екологічної ситуації та їх взаємозв'язку.

Для реалізації заданої мети поставлені і вирішені наступні завдання:

- проаналізувати функції сучасних держав з точки зору ідеї сталого розвитку;
- показати, що тільки в узгодженому розвитку суспільства, економіки та природи можливий перехід до сталого розвитку;
- дослідити сутність екологічної функції держави.

Сталий розвиток включає у себе:

- наявність різноманітних економічних, екологічних та соціальних ресурсів для задоволення потреб, в тому числі пріоритетних (необхідних для існування найбільш вразливих верств населення);
- наявність обмежень, обумовлених станом технології і організацією суспільства, які накладаються на здатність навколишнього середовища задовольняти нинішні і майбутні потреби людства [1].

Головним завданням сталого розвитку багато авторів вважають задоволення людських потреб і прагнень. Важливо відзначити, що необхідною передумовою сталого розвитку є задоволення найбільш важливих для життя потреб всіх людей і надання їм можливості задовольняти свої прагнення до кращого життя в рівній мірі. Концепція сталого розвитку ґрунтується на чотирьох основних принципах:

1. Людство дійсно може надати розвитку сталого і довготривалого характеру, для того щоб він відповідав потребам людей, що живуть зараз, не втрачаючи при цьому можливості майбутнім поколінням задовольняти свої потреби.

2. Обмеження, які існують в галузі експлуатації природних ресурсів, відносні. Вони пов'язані з сучасним рівнем техніки і соціальної організації, а також зі здатністю біосфери до самовідновлення.

3. Необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей і всім надати можливість реалізувати свої надії на більш благополучне життя. Без цього стійке і довготривале розв'язання просто неможливе.

4. Розміри і темпи росту населення повинні бути узгоджені з виробничим потенціалом глобальної екосистеми Землі.

Обмеженість ресурсів давно усвідомлюється як фундаментальний економічний фактор. Висновок про фактичну ціну «дармових благ природи» був зроблений в

рамках концепції сталого розвитку. У наш час існує велика кількість найрізноманітніших підходів до оцінки вартості природних ресурсів.

Концепція сталого розвитку соціально орієнтована. Вона спрямована на збереження соціальної і культурної стабільності, в тому числі на зменшення числа руйнівних конфліктів. У глобальних масштабах бажано також зберегти культурний капітал і більш повно використовувати практику стійкого розвитку. Для досягнення стійкого розвитку сучасного суспільства доведеться створити більш ефективну систему підтримки рішень, яка буде враховувати історичний досвід. Саме розуміння першорядної важливості вирішення соціальних проблем і стало поштовхом до створення Римського клубу і, в кінцевому підсумку, до виникнення самої концепції сталого розвитку [2].

Без справедливого розподілу ресурсів і можливостей між усіма членами людського суспільства стійкий розвиток неможливий. Досягнення гідного життя і благополуччя для всіх громадян світу має стати головною метою світової спільноти. Для стабільного розвитку в першу чергу необхідно створення більш рівноправного суспільства на всіх без винятку рівнях людської організації. Певний гарантований мінімальний рівень життя повинен бути невід'ємним правом будь-якого громадянина.

Розвитком соціальної концепції сталого розвитку стала фундаментальна ідея дотримання прав майбутніх поколінь. Природні ресурси Землі є спільним надбанням людства, включаючи як сучасників, так і майбутні покоління. Для стабільного розвитку цей постійний резервний фонд повинен передаватися від покоління до покоління як можна менш стомлюючим і забрудненим.

З екологічної точки зору сталий розвиток має забезпечувати стабільність біологічних і фізичних систем. Особливе значення має життєздатність локальних екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери в цілому. Більш того, поняття природних систем можна розуміти широко, включаючи в них створено людиною середу, таке, наприклад, як міста. Велика увага приділяється збереженню здатності таких систем до змін, а не збереження їх в деякому «ідеальному» статичному стані. Деградація природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища і втрата біологічного різноманіття зменшують здатність екологічних систем до самовідновлення.

Стан сучасного українського суспільства характеризується великою кількістю різноманітних проблем, велика кількість яких вимагають невідкладного вирішення. Всі ці проблеми тісно взаємопов'язані, і тому вирішувати їх необхідно комплексно. Але для цього необхідно подолати стереотипи мислення, наприклад про протиріччі екології та економіки, - що будь-які екологічні заходи затратні для виробництва. Насправді існує безліч прикладів, коли гроші, вкладені в екологізацію виробництва, приносять прибуток.

Для успішної реалізації ідей сталого розвитку в Україні необхідно наступне:

- зміна пріоритетів при розробці економічної, промислової, енергетичної, сільськогосподарської політики. Необхідно реформувати податкову систему, зокрема перейти на рентну систему оподаткування, підтримувати розвиток малого бізнесу, залучати внутрішні та зовнішні інвестиції;

- інформування всіх верств населення про проблеми сталого розвитку. Незважаючи на те, що ця концепція зараз знаходиться в центрі уваги світової спільноти, в Україні багато про неї або не знають, або не звертають на неї належної уваги;

- формування ефективної зовнішньої політики (особливо щодо імпорту та експорту). В даний час український ринок заповнили імпортні товари, хоча багато хто з них можуть бути замінені товарами набагато кращої якості українського виробника.

- вдосконалення нормативної бази. Необхідно створити відповідні нормативно-правові умови для сталого розвитку.

- використання нових інформаційних технологій для обміну інформацією з питань сталого розвитку, для створення баз даних і моделювання локальних соціально-економічних і екологічних систем.

- розвиток місцевого самоврядування. Сталий розвиток передбачає тісну взаємодію всіх секторів суспільного життя, що є складним при централізованому, галузевому управлінні [3].

Таким чином, перехід до моделі сталого розвитку вимагає змін морально-політичних парадигм. Екологія природи стає невід'ємною від інших сфер суспільного життя - економіки, соціальних відносин, права і культури. Ідеї сталого розвитку стануть центром відродження духовної і творчої стратегії соціальних дій, базою громадянської, національної та політичної згоди в суспільстві.

Література

1. Федоренко Н. П., Реймерс Н. Ф. Экология и экономика - эволюция взаимоотношений. От "экономики" природы до "большой" экологии // Философские проблемы глобальной экологии. - М., 1983. - С. 230-277.

2. Программа действий. Женева, ООН, 1993

3. Лисиченко. Природний, техногенний, та екологічний ризики [Електронний ресурс] / Лисиченко – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/72385/ekologiya/prirodniy_tehnogenniy_ta_ekologichniy_riziki_analiz_otsinka_upravlinnya.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Береговий В.С., студент 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Завербний А. С.

Національний університет «Львівська політехніка»

У наш час, в Україні гостро постала проблема реформування соціальної та економічної сфери, виведення рівня соціально-економічного розвитку на рівень країн Західної Європи. Обравши такий вектор розвитку, наша країна зіткнулася з цілою низкою проблем та протиріч.

Центральні органи влади в Україні не в змозі досягнути ту величезну кількість завдань, які потребують негайного вирішення, тому в рамках децентралізації, вони змушені були передати низку завдань на виконання місцевих органів. Центральні та місцеві органи влади, повинні забезпечувати постійну взаємодію між собою, мати єдину визначену стратегію розвитку, яка повинна бути ретельно розроблена, впроваджена та скоригована під політику в усіх регіонах України.

З огляду на теперішній стан речей, розвиток регіонів та держави в цілому важко оцінити як «відмінний» і цьому є низка причин.

Для аналізу соціально-економічного розвитку обрані деякі показники, які Міністерство економічного розвитку і торгівлі України визначає як показники соціально-економічного розвитку, зокрема:

- промислове виробництво;
- сільськогосподарське виробництво;
- прямі іноземні інвестиції;
- зовнішня торгівля товарами (сальдо);
- споживчі ціни.

Як показало дослідження промислового виробництва, то у 17 областях України з січня по серпень 2017 року відбувається його приріст порівняно з аналогічним періодом 2016 року. Згідно з рис. 1., лідерами розвитку за цим показником є Одеська, Київська та Житомирська області – 16,7%, 12,5%, 11,1% приросту відповідно.

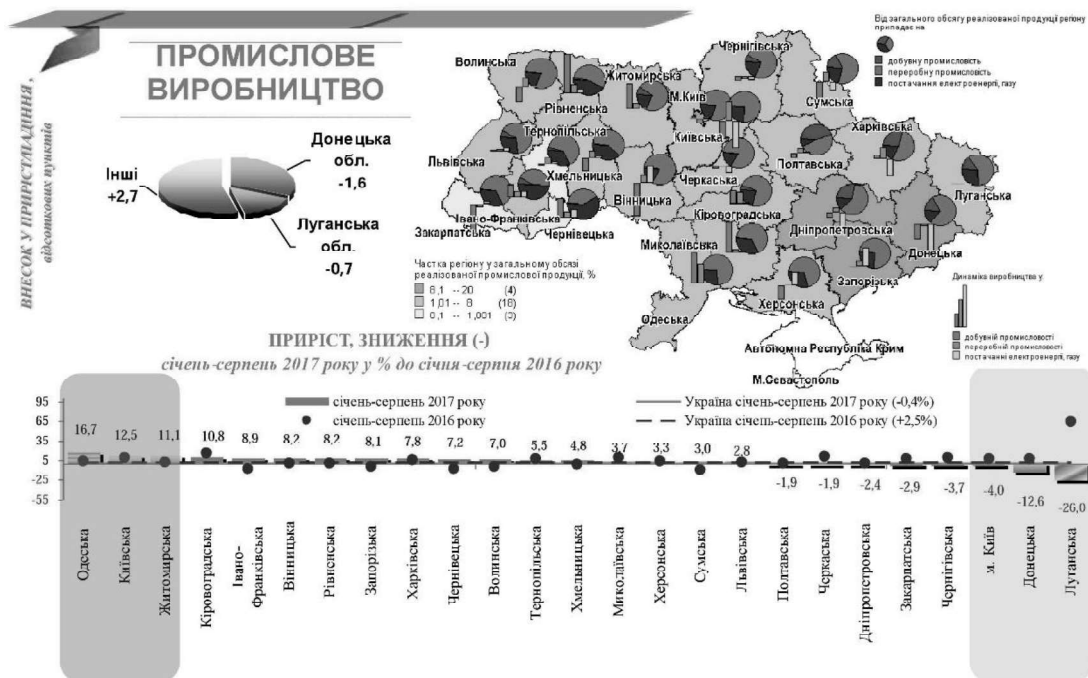

Рис. 1. Промислове виробництво у розрізі регіонів

Це зумовлено зростанням обсягів машинобудування та хімічної промисловості в Одеській області, зростанням харчової та легкої промисловості на Житомирщині та Київщині. Аутсайдерами зі значним падінням виступає м. Київ (-4 %), Закарпатська (-2,9 %), Чернігівська (-3,7 %) області та області, на частині території яких кілька років поспіль триває антитерористична операція [1].

Сільське господарство було і далі залишається однією з основних галузей економіки України. Попри те, що статистика вказує на його поступове збільшення цього замало для реалізації потенціалу. Згідно зі статистичними даними, області Центральної України з найбільш родючими ґрунтами світу навіть за нинішніх умов мають тенденцію до зменшення обсягу сільськогосподарського виробництва. Позитивні тенденції розвитку демонструють Рівненська, Житомирська та Донецька області, з приростом виробництва на майже 10% кожна [2]. Безпосередньо у 2017 році, причинами цього є неврожай, слабка фінансова підтримка з боку держави, недосконалість нормативно-правових актів в аграрній сфері. Також важливим фактором є створення дієвого механізму регулювання цін на аграрну продукцію. Через постійні цінові коливання, зокрема й коливання курсу гривні до іноземних валют, українські фермери не мають змоги визначити оптимальний обсяг виробництва.

Іноземні інвестиції можуть стати одним з найважливіших критеріїв розвитку економіки України. Для цього потрібно створити сприятливий інвестиційний клімат шляхом зменшення рівня оподаткування, зміцнення національної валюти, подолання корупційної складової та надання реальної можливості захисту інтересів підприємства в українських судах. На жаль, за усіма цими напрямками позитивні зрушення відсутні, а приріст інвестицій є фейковим, оскільки, основним інвестором в більшість регіонів є Кіпр – країна, у якій зосереджена безліч українських офшорних компаній, на рахунки яких виводяться гроші і повертаються назад в Україну за мінімальним вираховуванням податків вже як «інвестиції».

Попри те, що в загальному, сальдо в Україні є від’ємним, цей показник є одним з тих, що дійсно мають позитивну тенденцію у багатьох регіонах. Більшість областей України виходять на позитивну різницю експорту та імпорту, що є запорукою розвитку економіки. Наприклад, за статистичними даними у Хмельницькій, Вінницькій та Чернігівській областях приріст експорту за рік становить майже 50% і лише Луганська область має негативний приріст експорту, виною чому є війна на сході України [1].

В цілому, цей показник є надзвичайно пов’язаний з трьома попередніми. Для нарощування експорту, держава повинна розвивати сільське господарство та промисловий сектор, що дасть можливість інвестувати в українські товари та виводити їх на світові ринки. А оскільки рівень розвитку сільського господарства, інвестицій та промисловості України суттєво недорозвинений, експортний потенціал кожного регіону є нереалізованим.

Рівень споживчих цін важко аналізувати окремо за регіонами, адже причини зростання приблизно однакові у кожному з них. На рис. 2, відображені дані, за якими порівняно ціни рівень споживчих цін серпня 2017 та грудня 2016 року.

Загалом по Україні спостерігається зростання на 8,1%, що є досить суттєвим [3, с. 217].

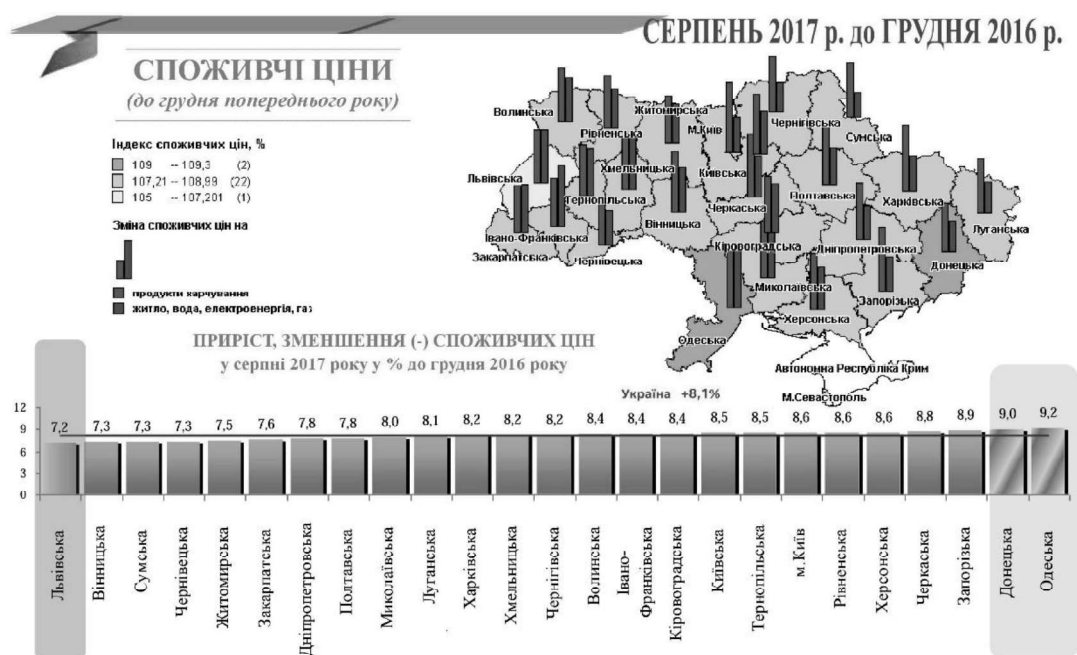

Рис. 2. Споживчі ціни у розрізі регіонів

Незначне підвищення рівня цін протягом року є нормальною практикою навіть у високорозвинених економіках, де інфляція становить декілька відсотків на рік.

Однією з причин підвищення рівня споживчих цін в Україні є нестабільність національної валюти. Українські виробники дуже тісно прив'язані до іноземної валюти, гривня до якої може знецінюватися у 1,5 – 2 рази протягом року, що неодноразово траплялося в останні роки. В купу з нестабільною банківською системою, з якою виробникам постійно доводиться працювати, змушують їх забезпечити себе від небажаних наслідків шляхом підняття цін. На рівень споживчих цін також впливають постійні не надто обґрунтовані збільшення цін на житлово-комунальні послуги.

Отже, за теперішніх обставин, забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку є надзвичайно важливим завданням. Попри те, що у деяких областях відсутній потенціал для розвитку деяких галузей, потрібно нарощувати виробництво у тому секторі, на якому спеціалізується регіон, створювати механізми міжрегіональної кооперації для збільшення загальнодержавного виробництва. Важливим фактором також є створення сприятливого інвестиційного клімату, що дасть змогу наростити обсяги виробництва, збагатити державний бюджет, підвищити зайнятість населення та в загальному рівень соціальної сфери, що понесе за собою підвищення соціальних стандартів, не за рахунок емісії грошових коштів, а за рахунок економічного розвитку.

Література

1. Звіт Міністерства економічного розвитку і торгівлі: економічний розвиток у розрізі регіонів у січні-серпні 2017. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=d7692572-7ebc-4b52-a22a-242cec16d1fd>.
2. Звіт Міністерства економічного розвитку і торгівлі: економічний розвиток у розрізі регіонів (за підсумками січня-листопада 2016). Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=13e2b1a8-14aa-41df-9305-8027bc2c85c8>.
3. Макроекономіка : підручник / В.Д. Базилевич [та ін.]; ред. В. Д. Базилевич. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 743 с.

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТРАХОВОГО РИНКУ В ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТОВИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК

*Васильєва І. В., студентка 2 курсу магістратури
Науковий керівник: к.е.н., доц. Гриценко М.П.
Бердянський державно педагогічний університет*

Розвиток страхового ринку є важливим фактором функціонування національної економіки. Саме тому дослідження сучасного стану ринку страхових послуг є вкрай важливим та необхідним. У межах статті планується визначити сучасні тенденції розвитку страхового ринку з метою виявлення найбільш важливих особливостей його розвитку.

Актуальність обраної теми розкривається в тому, що страховий ринок є однією з найважливіших складових фінансової безпеки. До настання фінансово-економічної кризи відбувався динамічний розвиток страхового ринку в Україні. На вітчизняний ринок вийшли нові гравці, особливо з іноземним капіталом та багаторічним досвідом ведення страхового бізнесу у багатьох країнах світу («ALICO», «Allianz», «Generali Group», «GRAWE», «PZU SA», «Uniq»). Це мало позитивний вплив на

функціонування страхових компаній, підвищило рівень конкуренції між ними та якість обслуговування клієнтів.

Таким чином виникає необхідність обов'язкового регулярного подання страховими компаніями фінансової звітності до державних структур, запровадження контролю за процедурою присвоєння рейтингу державними установами.

Метою проведеного дослідження є фінансового стану страхової компанії як комплексне поняття, що є наслідком взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин компанії, визначається сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Страховий ринок це ринок ризикового страхування, що передбачає особливі соціально-економічне середовище і сферу економічних відношень, де об'єктом купівлі-продажу (товаром) є страхова послуга, формуються попит і пропозиція на неї.

У процесі глобалізаційних перетворень страховий ринок виступає у ролі соціально значимої сфери у фінансовій системі країни. Страхування передбачає стратегічну мету - задовольняти потреби споживачів у страховому захисті за допомогою страхових компаній, які акумулюють та ефективно використовують фінансові ресурси. Для формування фінансової системи необхідно проаналізувати та врахувати поточну ситуацію в розробці антикризових заходів, що створюватимуть свою систему захисту для страховиків з урахуванням попереднього досвіду.

Сучасна економічна теорія представляє страховий ринок як економічний простір (або систему), керовану співвідношенням попиту і пропозиції на страхові послуги. Попит на страховий захист визначається двома головними чинниками: потребою в страхуванні, як елементу ризик-менеджменту, господарюючого суб'єкта і окремо взятого громадянина, а також купівельною спроможністю страхувальників, що дозволяє задовольнити попит на страхування придбанням страхової послуги

Страховий ринок України зростає як за розміром, так і за складністю. Середньорічний темп зростання страхових премій протягом останніх трьох років склав 42%. Крім того багато було зроблено в сфері законодавства та регулювання, що сприяло прискоренню зростання сектора. Незважаючи на обнадійливий розвиток, страховий ринок все ще залишається слабозрозумим та існує значна потреба в подальшому його вдосконаленні. Аналізуючи страховий ринок України як частину світового ринку необхідно відзначити рівень його розвитку. Страховий ринок України має значний потенціал, реалізація якого можлива за умови економічного зростання країни в цілому та цілеспрямованих дій щодо підтримки вітчизняного страхування. Інтенсивний розвиток страхового ринку України стримується низкою чинників: недостатнім нормативно-правовим забезпеченням, відсутністю дієвих фінансових важелів впливу на розвиток і функціонування елементів страхової системи з боку держави, спадами та інфляційними процесами в економіці.

Одним з таких показників, який відображає частку зібраних страхових премій у ВВП країни, є рівень проникнення страхування. Так починаючи з 2008 року даний показник показує низхідну динаміку, але у 2015 році він підвищився на 0,1 п.п. порівняно з 2014 роком і склав 1,80%. Рівень страхування в Україні на даному етапі розвитку все ще перебуває на етапі становлення і поступового піднесення. Однак, незважаючи на таку велику кількість страховиків, страховий сектор залишається найбільш капіталізованим серед усіх небанківських фінансових ринків [1].

У розвинутих країнах рівень страхового покриття складає майже 80% при рівні виплат близько 50%. А в Україні ж даний показник станом на 30.09.2015 р. становив

17,1%. При цьому рівень страхових виплат, починаючи з 2007 року, знаходиться в межах 25%, та на кінець 2015 року становив 23,69%, що є досить задовільним. Такий низький рівень страхового покриття свідчить, що страхування не використовується належним чином як інструмент фінансування ризиків та механізм страхового захисту. можливості вітчизняного страхового ринку, як вагомого інструменту соціального захисту населення, Така ситуація склалась по-перше, через низький рівень довіри населення до страхових компаній, а по-друге, через його низьку платоспроможність. Взагалі вважається, що, якщо показник щільності страхування становить 140 дол. США і більше, то страхова галузь даної країни є достатньо розвинутою, якщо менше, ніж 140 дол. США - то страхування не використовується належним чином, в Україні він становить 89.03 [3].

Державний нагляд за страховою діяльністю на території України проводить Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України та його органи на місцях.

Отже, страхування є невід'ємним елементом ринкової економіки, де воно представлено страховим ринком, функції якого досить різноманітні, в т. ч. інвестиційна, інтеграційна, міжнародна тощо. Економічні та соціальні перетворення в Україні, розвиток міжнародних відносин зумовили формування такої страхової галузі, яку ми можемо сьогодні. Формування економіки, процеси приватизації, зростання конкуренції призводять до переорієнтації та розвитку системи захисту юридичних і фізичних осіб від матеріальних втрат, які можуть виникнути в результаті стихійного лиха, нещасного випадку та інших ризикових. Таким чином виникає необхідність вдосконалювати державну політику в галузі страхування і механізм нагромадження коштів з метою забезпечення належної матеріальної підтримки тих, хто постраждав і поніс певні втрати в процесі. Проаналізований досвід провідних країн світу свідчить, що розвинута страхова справа сприяє розвитку підприємництва та вирішенню багатьох соціальних проблем. А відтак, страхування – об'єктивно необхідний атрибут ринкової економіки, а ступінь його розвитку відображає зрілість ринкових відносин. Особливо важливою є інтеграційна функція страхового ринку. Держава є основним визначальним фактором середовища, в якому формується та функціонує страховий ринок, оскільки саме вона визначає правове, організаційне, економічне та соціальне поле, в якому існує ринок страхових послуг. сьгоднішній стан нормативно - правової бази страхового ринку України, як про це свідчить проведений аналіз, є доволі складним та таким, що потребує подальшого розвитку. Основним недоліком нормативно –правової бази українського страхового ринку є відсутність системності існуючих законодавчих актів. Реальний попит не є адекватним наявній кількості страховиків на ринку України. Страхова діяльність, стала такою сферою, потреба в якій об'єктивно існує, а довіри до неї у страхувальників (як юридичних, так і фізичних осіб) замало.

Література

1. «Про страхування» : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. –№ 18. – Ст. 78. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. Базилевич В.Д. Страхова справа / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – К. : Знання, 2016. – 352 с.

3. Мельник О.В. Стан та напрямки вдосконалення бізнес-планування у страхових організаціях/ О.В. Мельник, О.В. Баранова // Фінанси, облік і аудит : збірник наукових праць. – К. : КНЕУ, 2015. – Вип. 4. – С. 129-134.

ВПЛИВ ВНУТРІШНІХ МІГРАЦІЙ НА СТРУКТУРУ РИНКУ ПРАЦІ

Вискребцева М.М., студентка 3 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Хандій О.О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Останнім часом в Україні відбуваються значні міграції населення, як в межах країни, так і закордон. За обсягами внутрішня міграція значно переважає міжнародну. Згідно з підрахунками ООН, внутрішніми мігрантами, тобто особами, які проживають у власних країнах, проте не в тих регіонах, де народилися, є не менш як 12 % населення планети, тоді як міжнародними – трохи більше 3 % [1].

Внутрішня міграція на сьогодні є основною формою територіальної мобільності населення в Україні. Але у порівнянні з іншими країнами, мобільність населення не є високою, що перешкоджає більш повному використанню трудового та інтелектуального потенціалу українців в інтересах розвитку країни.

Метою роботи є дослідження впливу внутрішніх міграцій на економічні процеси та структури, зокрема, на ринок праці.

Порівняно з розвинутими країнами, де внутрішні переселення є важливою складовою збалансування ринку праці та динамічного розвитку економіки (наприклад, середньо статичний американець змінює місце проживання 13 разів упродовж життя, британець – 7 разів [2]), мобільність українців невисока. Так, за даними 2005 р., у США на 1000 населення було зафіксовано 26 внутрішніх переміщень, у Швеції – 20, у Великобританії – 19 [3]. Коефіцієнт внутрішньої міграції в Україні становив на той час 15,4 на 1000 населення. За результатами опитування, проведеного глобальною компанією з маркетингових досліджень Synovate в 2010 р. в Росії, Україні, Болгарії та Сербії, навіть у випадку збільшення заробітної плати на 50 % близько 80 % респондентів все одно відмовилися б переїхати (у Болгарії та Сербії за таких умов від переїзду відмовилися б менше 50 %) [4].

Питання внутрішніх міграцій потребує чіткого регулювання з боку держави. Є необхідність розробки та реалізації концепції державної міграційної політики, з чітко визначеними механізмами регулювання кількості та якості складу мігрантів, їх соціального та юридичного захисту. Надважливим є забезпечення охорони здоров'я на рівні з місцевими мешканцями. Якщо ігнорувати ці питання, у суспільстві зростатиме невизначеність, поширюватиметься ідеологія конфлікту [5].

Станом на лютий 2017 року загальна кількість внутрішньо переміщених осіб склала 1627738, у тому числі у Донецькій області - 544834, а у Луганській - 290393 особи [6].

Міграція є причиною припливу капіталу, кваліфікованих кадрів, приватних підприємств, і як наслідок, збільшення трудової активності населення. У зв'язку з цим рівень економічної активності населення, зокрема Луганської області склав 65,7% населення у віці 15-70 років, а у Донецькій - 57,9% [8]. Проте рівень зайнятості населення склав лише 54,7% та 49,5% тієї самої категорії громадян у областях, відповідно [9]. Це обумовлюється доволі низькою потребою роботодавців у працівниках. У 2017 році вона складає 0,7 тис. осіб у Луганській та 1,3 тис. осіб у

Донецькій області [10]. Це призвело до значного рівня безробіття в областях з найбільшою кількістю ВПО: безробітними є 58,3 тис. осіб у віці 15-70 років у Луганській та 125,0 тис. осіб у Донецькій області [10]. Цю проблему можуть, і частково вирішують самі мігранти. Вони не просто змінюють місце проживання, але й привозять з собою капітал, відкривають новий або продовжують старий бізнес на новому місці. А це, у свою чергу, дає можливість працевлаштування не тільки мігрантам, а й представникам місцевої громади.

Також державою передбачена програма допомоги мігрантам. За останній рік кількість виділених державних коштів на допомогу ВПО збільшилася на 309 мільйонів гривень і тепер складає 3,2 мільярди гривень. У середньому по всій Україні на одного переселенця у держбюджеті закладено на 2017 рік –1 тисяча 965 гривень. У розрізі по кожному регіону, найбільша сума для надання адресної допомоги ВПО виділена на Донецьку область – приблизно 767 мільйонів (24 % від загальної суми), а найменша на Тернопільську – 9,7 мільйони. Незважаючи на те, що після Донецького регіону, найбільша кількість ВПО зафіксована на Луганщині, друге місце за загальною сумою виділених коштів для допомоги переселенцям посідає місто Київ– 447,7 мільйони гривень, у той час як на Луганську область було виділено 225,5 мільйони гривень [11].

Найбільшим попитом користуються професії продавця, робітників, страхових фахівців, сортувальників поштової кореспонденції, а основними місцями працевлаштування є будівництво, торгівля та сфера обслуговування. Це означає, що інженерам, технологам та іншим робітникам промисловості з такого міста, як Луганськ, знайти роботу за фахом стало набагато складніше. Те ж саме стосується спеціалістів хімічної галузі.

Станом на 2017 рік у Луганській області до видів діяльності з найвищим рівнем оплати праці належать фінансова та страхова діяльність, державне управління і оборона, де заробітна плата перевищила середній рівень у 1,1 – 1,5 рази. У той час як найнижчий рівень заробітної плати спостерігався за такими видами економічної діяльності, як діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, оптової та роздрібною торгівлі, будівництві. Цей фактор є найвпливовішим на визначення напряму мобільності населення.

Таким чином, вивчення та вирішення питань, пов'язаних із внутрішньою міграцією населення, є необхідною передумовою для ефективного функціонування економіки як окремої області, так і України в цілому.

Література

1. Groppo V. Internal Migration in Developing Countries [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.diw.de/en/diw_01.c.471438.en/press/diw_roundup/internal_migration_in_developing_countries.html.
2. Миграционное движение населения: теория, политика, практика, перспективы / Под ред. Воробьевой О.Д, Топилина А.В. - М.: Московский психолого-социальный университет, 2013 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rfh.ru/downloads/Books/134293008.pdf>.
3. Мкртчян Н. Миграционная мобильность в России: оценки и проблемы анализа // Демоскоп. - 2010. – С. 445-446. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly/2010/0445/analit01.php>.

5. В пошуках можливостей. Яким чином мобільніша робоча сила може сприяти процвітанню України. Том I: зведена доповідь. – Світовий Банк, 2012. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2012/11/30/000386194_20121130030722/Rend ered/PDF/NonAsciiFileName0.pdf.
6. Пазюк О. Вплив трудової міграції на стан функціонування ринку праці України / О. Пазюк, Т. Біденко //Україна: аспекти праці.- 2011.- № 8. -С. 36-43.
7. В Україні зменшилась кількість вимушених переселенців. "Фундація.101" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.foundation101.org/news/20170301>.
8. Рівень економічної активності населення за регіонами у 2017 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/rp_reg/reg_u/rean_2017_u.htm.
9. Рівень зайнятості населення за регіонами у 2017 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/rp_reg/reg_u/rzn_2017_u.htm.
10. Потреба роботодавців у працівниках за регіонами у 2017 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/rp_reg/reg_u/ppp_2017_u.htm.
11. Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за регіонами у 2017 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/rp_reg/reg_u/rbn_2017_u.htm.
12. У 2017 році Україна витратить більше 3 млрд гривень на допомогу ВПО. "Фундація.101". [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.foundation101.org/news/20170303>.

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Грибинюк Д.В., студентка 4 курсу

Науковий керівник: асистент Колесніченко А.С.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Останнім часом в Україні набирають значущості процеси реформування бухгалтерського обліку, обумовлені певними структурними змінами конкурентного середовища та європейською інтеграцією. Тому виникає потреба у наближенні національної системи обліку та фінансової звітності до єдиних світових стандартів задля усунення бар'єрів у торгівлі та поширення міжнародного співробітництва.

У широкому розумінні, цільовими орієнтирами підвищення ефективності облікових і звітних механізмів на українському ринку виступають: залучення іноземних капіталів та додаткових фінансових ресурсів, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу на світовій арені тощо. Саме міжнародні стандарти фінансової звітності (далі - МСФЗ) сприяють досягненню високого рівня ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності суб'єктами господарювання в усьому світі.

Проте, впровадження МСФЗ при регламентуванні діяльності українських суб'єктів господарювання має особливі переваги та недоліки. Основними перевагами використання МСФЗ для вітчизняних підприємств є можливість складання та представлення максимально прозорої, актуальної управлінської звітності на підґрунті

найбільш релевантної облікової інформації, таким чином забезпечується її достовірність та неупередженість. Такий підхід дозволяє якісно аналізувати показники, які відтворюють реальний фінансовий стан підприємства при застосування принципів складання звітності за МСФЗ.

Зазначимо, що при певних перевагах використання такої системи існують, також, і вагомні недоліки. Серед них необхідно відмітити: складність переходу на міжнародні стандарти малих та середніх підприємств; виникнення певного дефіциту кадрів на ринку праці, що виражається, головним чином, у нестачі висококваліфікованих спеціалістів у цій галузі та в результаті призводить до зростання витрат на замовлення послуг аудиту у іноземних фахівців; трудомісткість і фінансування впровадження системи міжнародних стандартів, а також формальність звітності, оскільки у цьому випадку зміни відбуваються тільки у самому алгоритмі її подання, залишаючи невирішеними ряд перешкод для забезпечення ефективності процесу управління.

Таким чином, можна зробити висновок, що перехід до міжнародних стандартів виступає одним з ключових завдань на шляху вирішення проблем вітчизняного обліку і подальшого удосконалення системи формування й подання фінансової звітності, безумовно, був необхідний. При цьому, сучасний стан української системи обліку потребує подальших змін щодо регламентування організаційно-правових засад ведення бухгалтерського і управлінського обліку. Такі заходи сприятимуть забезпеченню урегульованості податкового навантаження, а також досягненню відповідності та узгодженості норм і положень податкового законодавства в контексті обліку й аналізу діяльності суб'єкта господарювання з вимогами національних і міжнародних стандартів.

Література

1. Голубнича В.П., Мельник Т.Г. Фінансова звітність та первинна документація українських підприємств при застосуванні МСФЗ // Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Серія : Економіка. – 2013. - № 150.- С. 29-34
2. Концептуальна основа фінансової звітності IASB, Стандарт , міжнародний документ , Концепція від 12.09.2010 // [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Линник О. І. Застосування досвіду бухгалтерського обліку зарубіжних країн стосовно практичної діяльності українських підприємств / О.І. Линник, Н.В. Артеменко, О.М. Бондаренко // Причорноморські економічні студії. – 2016. – № 12. – С. 168-172.
4. Фальченко О. О. Впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в практику діяльності підприємств / О.О. Фальченко // «III-ій Міжвузівський молодіжний науково-практичний форум: «Наука і освіта – запорука розвитку економіки» Збірник матеріалів / за ред. Є.М. Строков. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016 р. – С. 39-41.
5. Чирко Д.М. МСФЗ як елемент виходу на міжнародний валютний ринок Форекс // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010.-№ 3(15). – С. 338-345

БОРОТЬБА З БІДНІСТЮ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Гузандрова В. А., студентка 2 курсу

Науковий керівник: к. е. н., доц. Адамик В. В.

Національний університет «Львівська політехніка»

Подолання бідності задеклароване у Концепції сталого розвитку та таких стратегіях, як Цілі тисячоліття та Цілі сталого розвитку 2016-2030 як основна мета усієї глобальної спільноти, а не лише кожної окремої країни, котра зустрічається з цією проблемою [1]. Однак, зважаючи на значні відмінності в проявах бідності в країнах різного рівня розвитку та доходів, методи та інструменти, які використовуються різними державами та багатонаціональними інститутами щодо боротьби з тими чи іншими проявами бідності, суттєво різняться. Особливо важливим для України є вивчення досвіду країн ЄС у цій сфері – країн, що попри існування певних проблем змогли забезпечити найвищий добробут своїх громадян у цілому, в тому числі завдяки ефективній соціальній політиці.

В європейській практиці застосовуються підходи до подолання бідності, що полягають у забезпеченні та підтримці мінімальних доходів населення (заробітної плати, пенсій, соціальної допомоги), а також у створенні можливостей для кожного індивіда реалізувати себе в соціумі передусім завдяки існуванню системи інклюзивних інститутів. Останні покликані попередити виникнення ситуації «соціального вакууму», коли ускладнення економічного становища країни призводить до зменшення соціальних виплат і позбавляє таким чином малозабезпечених громадян засобів для існування [2].

Аналізуючи ситуацію в Німеччині, можна зазначити, що в цій країні прожитковий мінімум становить 700 євро. У 2015 році, 12,9 млн. чол. жили за межею бідності, незважаючи на стабільне економічне зростання у країні. Боротьба з бідністю відбувається таким чином: бідним людям забезпечують соціальну допомогу, проте її призначають лише в тому випадку, коли людина докладала всіх зусиль, аби забезпечити себе, але не досягла успіху. Особи, які втрачають усе, оголошують себе банкрутами і мають змогу отримувати соціальну допомогу, продовжуючи працювати та виплачувати борги. Через 7 років усі їхні борги списують і людина фактично починає життя заново. Таким чином, у ФРН держава мотивує громадян не припиняти зайнятість, навіть якщо вона тимчасово не приносить прибутків, однак суттєвою перешкодою на шляху досягнення цієї мети не є небажання іммігрантів, передусім біженців брати участь в економічній діяльності. Ці особи є переважно пасивними реципієнтами соціальної допомоги.

В Іспанії боротьба з бідністю проводиться з меншою інтенсивністю. У цій країні кожен другий працездатний громадянин ризикує залишитися без роботи, що і є причиною бідності. Соціальні виплати становлять близько 400 євро, що недостатньо для виходу за межі бідності. Однак, країна забезпечує бідне населення безкоштовними продуктами харчування, пільгами на проїзд та певні товари в магазинах, а також малозабезпечені можуть отримати безкоштовну освіту.

У міжнародній практиці існує 2 підходи, які здатні подолати бідність у країнах світу. Перший підхід полягає у забезпеченні та підтримці мінімальних доходів (заробітної плати, пенсій, соціальної допомоги). Прикладом застосування першого підходу є Франція. Держава активно бореться з проблемою бідності у всіх її проявах, зважаючи на величезну кількість іммігрантів, які часто не є економічно активними та

створюють суттєву соціальну та криміногенну напругу у країні. Так, у Франції встановлено обов'язкову мінімальну ставку заробітної плати на рівні, достатньому для задоволення основних потреб працюючого. Ця ставка регулярно індексується та змінюється. Крім цього, у державі здійснюється соціальне страхування, тому громадяни Франції отримують високі трудові пенсії, допомоги по безробіттю, різноманітні пільги, а також якісне медичне обслуговування [2].

У Латвії середня заробітна плата становить близько 500 євро. Станом на 2015 рік, офіційно зареєстрованих незаможних громадян у країні налічувалося 64760 осіб (близько 3% населення). Обсяг виплаченої допомоги становив 3,457 млн євро – по 53 євро на особу. Максимальна допомога, на яку може розраховувати працездатний житель Риги, – 60 євро, пенсіонер – до 130 євро[3]. У цій країні ситуація боротьби з бідністю є специфічною, адже в деяких містах соціальну допомогу отримати дуже важко, а в деяких містах – навпаки.

За даними ООН в Україні за межею бідності перебуває 15 % населення. Українська бідність має цілий низку особливостей:

- низький рівень життя населення в цілому;
- психологічне неприйняття економічної нерівності;
- край висука питома вага людей, що вважають себе бідними (суб'єктивна бідність);
- поширеність бідності серед працюючого населення [4].

У контексті досягнення Цілей тисячоліття, які бралися за основу формування та реалізації Стратегії подолання бідності в Україні, в нашій країні було знижено масштаби бідності за відносним критерієм (частка населення за національною межею бідності скоротилася з 26,4% у 2000 році до 24,5% у 2013 році) [5]. Проте протягом останніх років у зв'язку із складною політичною та економічною ситуацією масштаби бідності збільшилися та з'явилися нові форми бідності, такі як: суб'єктивна, яка формує пасивну поведінку та знижує прагнення до роботи і зайнятості, а також можемо спостерігати зростання абсолютної форми бідності, адже ця форма бідності передбачає неможливість самозабезпечення основних соціальних потреби у зв'язку з нестачею фінансових ресурсів.

Література

1. Глобальні демографічні проблеми людства [Електронний ресурс – Режим доступу: <http://tourism-book.com/books/book-27/chapter-1323/>
2. Адамик В. Проблема бідності через призму «соціального вакууму»/ В.Адамик, А. Мельник. – Наука й економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – 2014. – Випуск 1 (33). – С.208-218
3. Як побороти бідність [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2013/10/22/399644/>
4. Заходи боротьби з бідністю [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://stud.com.ua/23975/politekonomiya/zahodi_borotbi_bidnistyu
5. Цілі сталого розвитку в Україні [Електронний ресурс]: – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/Національна%20доповідь%20ЦСР%20України_липень%202017%20ukr.pdf

СУЧАСНИЙ WEB-РЕСУРС РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТОВАРІВ

Гуріна А.А., студентка 5 курсу

Науковий керівник: к.б.н., доц. Васильєва Л.В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Метою даного дослідження є розробка та впровадження передового інноваційного досліджу в ІТ-галузі для створення ресурсу розповсюдження інформації та товарів.

Об'єкт дослідження - актуальні технології створення і розробки web – ресурсів як важливий компонент сталого розвитку України.

Методи дослідження – інноваційні технології створення архітектури web-ресурсу, яка складається з клієнтської частини, реалізованої сучасними технологіями HTML5, CSS3 і JavaScript а також серверної частини написаної на мові PHP, і наявністю надійної СКБД.

Для реалізації поставленої мети були вирішені наступні завдання: пошук і огляд існуючих аналогів інформаційної системи, проектування структури web - ресурсу і призначеного для користувача інтерфейсу, оцінка його ергономічних показників за допомогою методу анкетування, тестування розробленої інформаційної системи.

Актуальність роботи полягає в тому, що Інформаційна система дозволяє надати широкому колу користувачів: загальну інформацію про компанію та її товари і послуги; комунікативну функцію, яка має на увазі засіб спілкування представників компанії та користувачів за допомогою форми зворотного зв'язку; розширювати коло партнерів існуючої компанії; за допомогою сучасного і привабливого дизайну створювати імідж компанії в Інтернеті.

Важливими цілями, при створенні Інформаційної системи, було забезпечити високу швидкість роботи системи та мати повну взаємодію з користувачем.

Зважаючи на той факт, що Інтернет надає потужний вплив на розвиток економіки, а організації, які застосовують Інтернет в бізнесі, а саме, для реалізації свого товару або послуг, взаємодії з споживачами і постачальниками, економічно ростуть швидше, збільшуючи виробничий потенціал, необхідність в ресурсах такого типу не викликає сумнівів. Інтернет став сучасним медійним магазином, де відбуваються покупки і в якому зібрані: вітрина, каталог і замовлення поштою. Він займає лідируючу позицію в швидкості і зручності отримання інформації. Все більша кількість людей розроблюють web-ресурси для своїх потреб.

Сучасні сайти і web-додатки мають велику кількість різної інформації, яку просто неможливо надавати користувачеві в належному вигляді без використання програмування. Web-програмування стрімко розвивається і на сьогоднішній день web-ресурси отримують все більше і більше нових можливостей, стають більш зручними для користувачів. Маючи такий великий вибір інструментів і методів, потрібно вміти виділяти ті, використання яких призведе до створення програмного продукту, який буде відповідати всім вимогам і задачам, покладених сучасними тенденціями розробки.

В результаті проведеного аналізу для розробки Інформаційної системи були обрані оптимальні методи і технології: сучасні мови web - програмування HTML5, CSS3, засіб створення інтерактивних інтерфейсів JavaScript, мова розробки серверної частини PHP. В якості СКБД була обрана MySQL, основними перевагами

якої є швидкість роботи, надійність та гнучкість. Для швидкого пошуку по web – ресурсу використана технологія взаємодії з сервером Ajax. Web – інтерфейсом адміністрування обрано PHPMyAdmin, який надав всі необхідні можливості роботи з базою даних.

Розроблену Інформаційну систему було перевірено на задоволення основним вимогам сучасних web-ресурсів: адаптивність, кросбраузерність, безпека, швидкість.

Таким чином дане дослідження дозволило реалізувати Сучасний web-ресурс розповсюдження інформації та товарів, який відповідає основним вимогам і орієнтований на подальший розвиток і розширення своїх функціональних можливостей.

Інформаційну систему було розміщено в мережі Інтернет, за допомогою анкетування оцінено її відповідність ергономічним показникам, а за допомогою тестування оцінена ефективність виконаної роботи.

Література.

1. Дронов В. HTML 5, CSS 3 и Web 2.0. Разработка современных Web- сайтов: [Електронний ресурс]. БХВ- Петербург, 2011. URL: <http://booksonline.com.ua/view.php?book=134850>.

2. Современный учебник JavaScript: [Електронний ресурс]. М., 2007 - 2017. URL: <https://learn.javascript.ru/>.

3. Руководство по PHP: [Електронний ресурс]. М., 2001 - 2017. URL: <https://secure.php.net/manual/ru/index.php>.

4. Унгер Р., Чендлер К. UX- дизайн. Практическое руководство по проектированию опыта взаимодействия: [Електронний ресурс]. Символ-Плюс, 2011. URL: <http://www.studfiles.ru/preview/5301518/>.

5. Принципы проектирования интерфейсов: [Електронний ресурс] // Студопедия М., 2014- 2017. URL: <http://studopedia.info/3-91151.html>.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЛІ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

Денисенко Ю.С., студентка 6 курсу

Науковий керівник: к.е.н, доц. Оболенцева Л.В.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Інвестиційна привабливість території, як один із кон'юктуроутворюючих факторів, можна вважати вагомим чинником сталого розвитку економіки регіонів України, а також ключовим завданням державної соціально-економічної політики.

Інтерес до проблеми активізації інвестиційних процесів, а саме до підвищення інвестиційної привабливості країн, регіонів, галузей і підприємств, щорічно зростає, відповідно і дослідження в галузі оцінки інвестиційної привабливості окремих економічних систем проводяться достатньо давно.

Оцінювання інвестиційної привабливості території, зокрема у регіональному розрізі, є широко розповсюдженим у світовій практиці. Найбільш значний досвід накопичено в країнах Європи і США. Саме західні методики оцінки інвестиційної привабливості є першоосновою національних розробок у цьому напрямку.

Оцінку інвестиційної привабливості галузей можна проводити за допомогою трьох груп методів: 1) економіко-математичних; 2) методів факторного аналізу; 3) методів експертних оцінок.

Але механічне перенесення на українські реалії відомих і апробованих в міжнародній практиці методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості регіонів є недоцільним. Причиною цього слугують особливості, притаманні економіці будь-якого регіону тої чи іншої країни. При проведенні оцінки інвестиційної привабливості країни необхідно брати до уваги наступні умови [1, с. 56]: диференціація інвестиційної привабливості за різними рівнями економіки; вплив цілісної сукупності об'єктивних факторів на формування інвестиційної привабливості; нетотожність інвестиційної привабливості національної економіки до сукупності інвестиційної привабливості галузей і регіонів; виникнення різних ризиків як наслідок неоднакових умов розвитку.

Таким чином, зрозуміло, що методики, які розроблюються для проведення такого роду оцінок повинні розрізнятися для країн, регіонів, галузей і окремих підприємств.

Для оцінки інвестиційної привабливості окремого об'єкта мають бути встановленими комплексні показники, які характеризують його в цілому. Дослідження інвестиційної привабливості на рівні країн (макрорівні) слугують основою для оцінки і прогнозування інвестиційної привабливості галузей і регіонів.

Оцінка інвестиційної привабливості окремої галузі може проводитися на макрорівні (при розробці урядових програм стимулювання різних галузей економіки) і на мікрорівні (для конкретного стратегічного або портфельного інвестора).

Все сказане вище обумовлює нагальну потребу в удосконаленні методики та інструментів, пов'язаних з оцінкою інвестиційної привабливості, оскільки це дозволяє одержати зрозумілу, повну та достовірну інформацію, яка є об'єктивно необхідною як для зовнішніх інвесторів, так і для внутрішніх користувачів.

Література

1. Ускова Т.В. Социально-экономический ресурс туризма [Текст]: монография / Т.В. Ускова, Л.В. Дубиничева, В.С. Орлова. – Вологда : ИСЭРТ РАН, 2011. – 182

ПІДПРИЄМЕЦЬ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: БОРОТЬБА ЗА ВИЖИВАННЯ АБО МОЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ

Дерев'янкiна А.Д., студентка 3 курсу

Наукові керівники: викладач-методист вищої категорії Колеснікова В.В.

викладач вищої категорії Кукушкіна Л.М.

Севєродонецький хіміко-механічний технікум СНУ ім. В. Даля

Підприємництво - це провідний сектор ринкової економіки, який забезпечує насиченість ринку товарами та послугами, сприяє здоровій конкуренції, створює новий прошарок-підприємець-власник. Воно базується на самостійній, ініціативній, систематичній, на власний ризик, діяльності по виробництву продукції, надання послуг і зайняттю торгівлею і має на меті сприяння прибутку.

Саме сьогодні з підприємництвом держава пов'язує надію на швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення умов для розширення впровадження ринкових реформ. Як зазначено в нещодавно прийнятому

Верховною Радою закон: "Про державну підтримку підприємництва", воно розглядається як "провідна сила в подоланні негативних процесів в економіці та забезпеченні сталого позитивного розвитку суспільства, як одна із сфер забезпечення зайнятості населення, запобіганню безробіттю та створення нових робочих місць".

Мета дослідження полягає у аналізі системних проблем розвитку малого підприємництва на місцевому рівні, визначення пріоритетних напрямів державної підтримки розвитку малого підприємництва загальносистемного характеру, а також специфічних заходів державної підтримки розвитку малого підприємництва на місцевому.

На сьогодняшньому етапі формування економічних відносин важливу роль як в Україні, так і в світі відіграє господарська система. Особливої уваги потребує така форма господарювання, як малий бізнес, тому що саме цей сектор економіки стимулює конкуренцію, сприяє послабленню монополізму, впливає на структуру економіки та на якісну характеристику валового внутрішнього продукту, розширює сферу свободи ринкового вибору, характеризується раціональними формами управління, забезпечує більш швидку реалізацію інновацій. Саме мале та середнє підприємство дає змогу в найкоротший термін здійснити структурну перебудову економіки, сприяє насиченню ринка товарами та послугами і формуванню середнього класу. Проте, в сучасних умовах господарювання за нестійкої економічної, політичної ситуації, фінансової кризи, діяльність малих підприємств гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод у даній сфері, що призводить до уповільненості та диспропорційності їх розвитку. Все вище приведене визначило вибір теми дослідження, її актуальність і практичне значення.

У більшості розвинених країн світу суб'єкти малого і середнього бізнесу кількісно складають більше 90% від суб'єктів бізнесу взагалі. Особливої значущості набуває мале і середнє підприємництво в процесах подолання економічної кризи на національному рівні, воно займає одне з центральних місць в глобальних економічних питаннях, оскільки сприяє створенню реальних робочих місць.

Основними проблемами, що перешкоджають розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є: низька активність громадських об'єднань підприємців в процесі розробки регуляторних актів; ускладнений доступ малого бізнесу до фінансових ресурсів. Найбільш актуальним для представників малого бізнесу є питання отримання невеликих кредитів, а також довгострокове кредитування; нестача приміщень для започаткування підприємницької діяльності, недостатній розвиток інфраструктурної складової підтримки малого та середнього підприємництва; недостатня ефективність взаємодії місцевих органів влади та підприємців щодо вирішення нагальних проблем підприємницької діяльності.

Таким чином, аналіз основних чинників діяльності та розвитку малого і середнього підприємництва дає можливість визначити комплексний характер та взаємопов'язаність зазначених проблем, передбачає узгодження в рамках єдиної Програми комплексу заходів за напрямками, пріоритетними завданнями, виконавцями та ресурсами.

Вивчаючи світовий досвід, я виявила, що одним із найуспішніших шляхів розвитку і підтримки підприємництва є інкубація бізнесу, або надання підтримки суб'єкту підприємницької діяльності з метою спрощення, полегшення та прискорення входження його в ринок і досягнення бажаного підприємницького ефекту. І якщо, за статистикою, самотійно виживають у середньому близько третини створених фірм,

то серед тих, хто скористався підтримкою бізнес-інкубаторів, як правило, стають успішними понад 85% учасників.

У Луганській області багато тих, хто хоче працювати, відкривати свою справу.

Тому створено Регіональну цільову програму «Залучення інвестицій, розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва в Луганській області на 2016-2017 роки» від 04.03.2016, призначену для реальної підтримки малого та середнього бізнесу. Робота місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування спрямовувалась на удосконалення регуляторних процесів, створення сприятливого інвестиційного клімату, забезпечення стабільних умов для створення та функціонування суб'єктів підприємництва, вирішення проблем підприємництва, спрощення процедури надання адміністративних послуг, навчання та перенавчання незайнятого населення з орієнтацією на заняття підприємницькою діяльністю тощо.

За інформацією Державної служби статистики України мале та середнє підприємництво області станом на 01.01.2016 було представлено 21313 діючими суб'єктами. У порівнянні з 2014 роком (24416) загальна кількість суб'єктів малого та середнього підприємництва зменшилась на 12,7 %.

В області здійснювали діяльність:

- 3106 малих підприємств (на 4,5 % більше, показника попереднього року (2972));

- 241 середнє підприємство (на 4,4 % менше, ніж у попередньому році (252 тис. осіб));

- 17966 фізичних осіб-підприємців (в порівнянні з попереднім періодом (21192 тис. осіб) цей показник зменшився на 15,2 %).

У малому та середньому бізнесі було зайнято 80,8 тис. осіб, що на 6,6 % менше, ніж у 2014 році (86,5 тис. осіб). Кількість зайнятих до аналогічного періоду зменшилась:

- на малих підприємствах – на 8,7 % та становила 15,6 тис. осіб (у 2014 році – 17,0 тис. осіб);

- на середніх підприємствах – на 2,1 % та складала 47,3 тис. осіб (у 2014 році – 48,3 тис. осіб).

Очевидною була тенденція до зниження кількості суб'єктів підприємницької діяльності, що пояснюється рядом об'єктивних обставин, основні з яких, на мій погляд, наступні: невизначеність перспектив у зв'язку із зовнішньою агресією щодо України, відносно збільшення податкового навантаження для СПД на спрощеній системі оподаткування щодо сплати Єдиного соціального внеску тощо. Тож позитивним сигналом для малого бізнесу є реальної допомоги тим підприємцям, які насправді бажають працювати. Орієнтовні обсяги фінансування на реалізацію заходів Регіональної цільової програми «Залучення інвестицій, розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва в Луганській області на 2016-2017 роки» складають 373565,316 тис. грн, із них у 2016 році – 166130,476 тис. грн, у 2017 році – 207434,840 тис. грн. Обсяги фінансування із обласного бюджету складають 285722,228 тис. грн, із них: у 2016 році – 87362,388 тис. грн, у 2017 році – 198359,840 тис. грн. З державного бюджету – 6627,500 тис. грн, з бюджетів міст обласного значення – 63365,588.

Крім того, розроблено проект Порядку використання коштів обласного бюджету та проведення конкурсного відбору суб'єктів малого і середнього підприємництва області, яким буде надано фінансову підтримку для реалізації

проектів. Розглядається механізм надання суб'єктам малого і середнього підприємництва області фінансової підтримки за рахунок коштів обласного бюджету.

Фізичні особи–підприємці та молодь співпрацюють з різноманітними міжнародними фондами щодо залучення грантових коштів на розвиток своєї діяльності. Зокрема, у I кварталі 2017 донорським Корпусом Милосердя MercyCorps у Старобільському районі було проведено 19 тренінгів з розвитку приватного бізнесу, в яких прийняли участь 598 осіб, та видано 29 грантів на загальну суму 307,4 тис. грн (по 10,6 тис. грн. за 1 грант). Як ми бачимо, в Луганській області існує чимало програм для створення та реалізації малого та середнього бізнесу.

В даний час в Луганській області зареєстровано понад 10 тис. підприємств малого та середнього бізнесу і близько 54 тис. фізичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю. При цьому кількість підприємців-фізичних осіб в останньому році поступово зростає у зв'язку з введенням фіксованого податку. Найбільша кількість підприємницьких структур діє у великих містах області – Северодонецьку, Лисичанську, Рубіжному. Крім того, останнім часом відзначається зростання підприємницької активності у сільських районах області.

Висновок. Для ефективного розвитку малого підприємництва в Україні необхідно створити механізм ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором. Його відсутність проявляється у тому, що малі підприємства ще не відіграють вагомій ролі в економіці України, вони ще не стали одним із важливих засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створення нових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції, швидкого насичення ринку товарами й послугами. Як бачимо, є багато способів вивести мале підприємництво на більш високий рівень, треба лише трішки піднапружитись і все вийде.

АНАЛІЗ СТАНУ ПІВДЕННИХ ЧОРНОЗЕМІВ ТА ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВ НА ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЇВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дмитренко Т.В., студентка 6 курсу

Факультет рибного господарства та природокористування

Херсонський Державний Аграрний Університет

За оцінками науковців, на Земній кулі залишилося лише 5% ґрунтового покриву, що не зазнав антропогенного впливу. Формування антропогенно-змінених ґрунтів дуже тісно пов'язане з трансформацією ґрунтового покриву, який був сформований під впливом природних чинників і залежить від техногенезу. Найбільшому і найінтенсивнішому антропогенному впливу піддаються ґрунти в межах і поблизу населених пунктів.

Ґрунтовий профіль змінюється шляхом перемішування ґрунтових горизонтів, при внесенні органічного та мінерального матеріалу, забруднення хімічними сполуками та поллютантами. Опосередкований антропогенний вплив проявляється у зміні факторів ґрунтоутворення.

Вивчення деградаційних процесів, що ведуть до зниження родючості, втілення заходів по запобіганню та перспективи відтворення родючості ґрунтів, тісно пов'язані із науковою і практичною діяльністю ДУ «Інституту охорони ґрунтів». Основним із завдань якого, є здійснення моніторингу ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення, з метою збору, аналізу і опрацювання інформації про якісний стан

ґрунтів та їх ерозійну безпеку, забруднення ґрунтів важкими металами, радіонуклідами, залишковими кількостями пестицидів та агрохімікатів, іншими токсичними речовинами техногенного та природного походження та багато іншого.

Агрохімічними дослідженнями Херсонської філії ДУ «Держґрунтохорона» у період з 2009 – 2016 рр. встановлено, що середньозважений вміст гумусу в орному шарі (0 – 25см) знаходиться на рівні 2,0 % і коливається в межах від 1,2% - 1,8%, в Цюрупинському до 3,5% у Чаплинському районах.

На сьогодні, по області, переважають ґрунти із середнім вмістом гумусу, який перебуває у допустимому діапазоні. На сільськогосподарські цілі по області використовується близько 90% від усіх зрошувальних земель, але не всі вони придатні для вирощування сільгоспкультур через негативний вплив людської діяльності.

Забезпеченість ґрунту основними елементами живлення є необхідною умовою при вирощуванні будь-яких сільськогосподарських культур та однією із складових механізму природної родючості ґрунту. Окислені сполуки фосфору, що знаходяться в ґрунті, є дуже необхідні для усіх живих мікроорганізмів [1].

Рухомі сполуки фосфору потрапляють у ґрунт у вигляді залишків після внесення мінеральних добрив. Рухомий фосфор є цінним для живлення вегетуючих рослин.

Загальний вміст цих рухомих форм коливається в межах від 40-120 мг/кг. і знижується внаслідок незбалансованого живлення сільськогосподарських культур, порушенням системи сівозмін та значного зниження об'ємів внесення органічних і мінеральних добрив.

Калій та його сполуки досить поширені в природних агроценозах. Вміст обмінного калію у ґрунтах Херсонської області коливається в межах 182-600 мг/кг ґрунту (визначення за Мачигінім). Під час досліджень визначено, що вміст калію в ґрунтах області має певні коливання. Простежується загальне зниження вмісту обмінного калію як по області так і в переважній більшості районів, це як наслідок не належного господарювання та недотримання закону повернення речовини [3].

На якість ґрунтів впливають і екологічні умови, зокрема вміст рухомих форм важких металів.

Важкі метали потрапляють у ґрунт і воду з джерел атмосферного забруднення; внаслідок впливу діяльності промислових підприємств, електростанцій, транспорту; з мінеральними та органічними добривами, з пестицидами та з іншими джерелами.

Вміст важких металів у ґрунтах порушує стабільність екологічного стану. Нагромадження важких металів становить значну загрозу для ефективного функціонування ценотичних угруповань та агроєкосистем, що відображається на зниженні продуктивності рослин, погіршенні якості середовища перебування людини, в тому числі зниженні якості продуктів харчування.

Відомо, що найбільшими забруднювачами є Pb, Cd, Zn, Cu, Co та Mg.

В щорічних аналітичних дослідженнях беруть участь зразки ґрунту зібрані з 25 точках Херсонської області, для оцінки рівня антропогенного забруднення валовими і рухомими формами важких металів ґрунтового покриву і агроценозів. Відбір зразків ґрунту здійснювався шляхом відбору середнього зразка. Аналітичні дослідження виконувалися згідно загальноприйнятих методик.

При цілком задовільній ситуації в Херсонській області, щодо наявного вмісту важких металів в ґрунтах, за період досліджень, неодноразово виявлялися певні відхилення від норми. Вище вказані аномалії спостерігаються на масивах, які

прилягають до полігонів де стоїть військова техніка, та великих транспортних шляхів, де ґрунти характеризуються понаднормативним вмістом свинцю. Території, в значній мірі, загазовані.

Реакція сільськогосподарських культур на забруднення важкими металами різна. Людська городина не проходить належних лабораторних аналізів, і в деяких випадках, вміст важких металів перевищує допустимі норми, і лише зернові культури мають високий рівень адаптивного потенціалу до дії токсикантів.

Ґрунти Херсонщини, за своїм вмістом важких металів, не перевищують гранично допустимих концентрацій, і характеризуються оптимальними умовами для росту і розвитку сільськогосподарських культур [2].

При постійному антропогенному навантаженні, при зміні вмісту гумусу, при відсутності потрібної концентрації мінеральних добрив та при неналежному господарюванню, ґрунти Херсонської області можуть втратити свою цінність і винятковість. Якщо негативні процеси не будуть призупинені, то деградація ґрунтів – неминуча.

Література.

1. Шикун Н.К. Відтворювання родючості ґрунтів у ґрунтозахисному землеробстві. – Київ: ПВ „Оранта”, 2008. – 680 с.
2. Сидоренко О.І. Еколого-ґрунтовий моніторинг родючості зрошуваних ґрунтів // Таврійський науковий вісник. Херсон: Айлант. – 2005. – Вип. 36. – С. 146-148.
3. Тихонов А.Г, Економіко-екологічні аспекти інтенсифікації у землеробстві. – К.: Урожай, 2000. – 151 с.

СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Єрещенко О., студентка 1 курсу,

Синельник А., студентка 1 курсу,

Щербак І., студентка 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Манухіна М. Ю.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Інноваційний розвиток економіки є головним стратегічним орієнтиром економічної політики держави. Збільшення ефективності діяльності інноваційних підприємств потребує суттєвих змін та пошуку нових, радикально відмінних від діючих організаційних структур управління.

Аналіз світового досвіду свідчить про необхідність застосування інновацій як безальтернативної, невід’ємної та важливої складової загальнодержавної політики будь-якої країни.

Сучасна ситуація на внутрішньому й зовнішньому ринках України характеризується суттєвим загостренням конкурентної боротьби у сфері інноваційної діяльності, за цих умов інновації стають обов’язковим елементом діяльності суб’єкта господарювання та їх основною рушійною силою й передумовою розвитку. Також слід зазначити, що актуальність інноваційної моделі розвитку підприємств зумовлюється стрімким зростанням впливу науки та нових технологій на розвиток світової економіки. Тому підприємствам України, котрі хочуть стабільно працювати у новій економіці та

отримувати прибуток слід розуміти, що інноваційний шлях - це їх шлях до успіху [3].

У сучасному геополітичному просторі нагальний, а також реальний шлях поступального розвитку підприємства – інновація. Виходячи з того, що для кожного суб'єкта господарювання існує потреба зростання продуктивності праці, яку можна задовольнити за рахунок безперервної інноваційної діяльності, велику кількість наукових досліджень присвячено інноваціям та їх ролі у подальшому розвитку світового господарства.

Існують різні підходи до формування основних ознак класифікації інновацій. Їх критичний аналіз та узагальнення дозволили створити систему класифікації, яка містить класифікаційні ознаки і виділені відповідно до них види інновацій.

1. За предметним змістом інноваційної діяльності:

- продуктові – орієнтовані на створення та використання нових чи вдосконалених продуктів у сфері виробництва або споживання;
- технологічні – нові способи (технології) виготовлення традиційних, удосконалених чи принципово нових продуктів;
- управлінські – нові методи, стилі, форми, прийоми управління підприємствами, установами тощо;
- ринкові – проникнення на нові ринки або створення нових ринків.

2. За сферами діяльності (характером застосування):

- виробничі – застосовуються у сфері виробництва;
- економічні – застосовуються у сфері економічних відносин;
- маркетингові – застосовуються у сфері маркетингової діяльності, у тому числі маркетингові дослідження, товарна, цінова, збутова, комунікаційна політика, управління маркетингом тощо;
- соціальні – застосовуються у соціальній сфері;
- екологічні – застосовуються у сфері природокористування й охорони навколишнього середовища;
- правові тощо.

3. За ступенем новизни (глибини змін, що вносяться у сферу їх створення і використання):

- радикальні, які базуються на відкриттях. Як правило, вони спричиняють створення нових галузей виробництва і споживання, нових ринків, формують нові відносини в різних сферах людської діяльності тощо;
- ординарні, що базуються на винаходах або нових рішеннях і вносять істотні зміни в традиційні галузі діяльності;
- поліпшуючі, які базуються на раціоналізаторських пропозиціях і вдосконалюють традиційні продукти, технології, методи управління тощо [2].

4. За масштабом новизни:

- нові для підприємства чи установи;
- нові для галузі;
- нові для країни;
- світової новизни.

5. За адресатом інновацій:

- для виробника;
- для споживача;
- для суспільних і державних інституцій тощо.

6. За видом одержуваного ефекту:

- такі, що дають науково-технічний ефект;

- такі, які дають економічний ефект;
- такі, що дають соціальний ефект;
- такі, котрі дають екологічний ефект;
- такі, що дають інтегральний ефект.

7. За ступенем матеріальної відчутності:

- продуктові (нові або модифіковані продукти);
- процесні (нові чи модифіковані технології, методи управління, організаційні форми тощо);
- об'єкти інтелектуальної власності (комерціалізовані раціоналізаторські пропозиції, патенти, ноу-хау, ліцензії, торгові марки, торгові знаки, конструкторська, технологічна та інша документація, корисні моделі, промислові зразки тощо) [1].

Основною сутністю інновації й інноваційної діяльності є зміни, які розглядаються як джерело доходу.

Інноваційним є розвиток, що спирається на безупинні пошук та використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у змінних умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності й який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту.

Процес інноваційного розвитку необхідно розглядати насамперед з позицій певного підприємства, що функціонує у взаємодії з постачальниками вихідної сировини і матеріалів, конкурентами, торговими й збутовими посередниками, споживачами тощо, у конкретних економічних, політичних, екологічних, правових та інших умовах. При цьому така взаємодія носить імовірний характер і не піддається однозначній оцінці.

Для формування сприятливих для інноваційного розвитку інститутів, інституцій, інституціонального середовища при активній участі суспільства, громадянських інститутів важливо особливу увагу приділити формуванню кадрового забезпечення шляхом постійного навчання, перепідготовки, підвищення професійного рівня.

Підприємство, що стало на інноваційний шлях розвитку, має функціонувати відповідно до таких принципів:

адаптивності – прагнення до підтримання певного балансу зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку (внутрішніх спонукальних мотивів діяльності господарюючого суб'єкта та зовнішніх, що генеруються ринковим середовищем);

динамічності – динамічне приведення у відповідність цілей і спонукальних мотивів (стимулів) діяльності підприємства (у тому числі його власників, менеджерів, фахівців, працівників);

самоорганізації – самостійне забезпечення підтримки умов функціонування, тобто самопідтримка обміну ресурсами (інформаційними, матеріальними, фінансовими) між елементами виробничо-збутової системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;

саморегуляції – коригування системи управління виробничо-збутовою діяльністю підприємства відповідно до змін умов функціонування; – саморозвитку – самостійне забезпечення умов тривалого виживання і розвитку підприємства (відповідно до його місії та прийнятої мотивації діяльності);

альтернативності – один із варіантів економічної політики, поведінки економічних суб'єктів, який необхідно вибрати на основі порівняння з іншими [1].

Сьогодні кожна країна прагне забезпечити свій розвиток на основі наукових розробок і власних відкриттів. Інновації ведуть країну вперед, виводять її на перші

місця серед опонентів, тому не дивно, що держава сприяє інноваційному розвитку підприємств, закликає ставати на інноваційний шлях розвитку.

На жаль, в інноваційній сфері України спостерігається тенденція, коли підприємства певною мірою не поспішають переходити на такий тип розвитку через недосконалість державної політики, світову кризу тощо.

Підприємствам, що обрали інноваційний шлях розвитку, слід більш суттєво переглянути свої стратегічні наміри, а також навчитися правильно керувати інноваційним розвитком та пам'ятати, що передові технології – це майбутнє, котре потрібне не тільки державі, але й підприємству, оскільки вони є одним з головних чинників в ефективному економічному механізмі розвитку України.

Література

1. Ілляшенко, С.М. Інноваційний менеджмент / С.М. Ілляшенко – Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. – 334 с.
2. Караків, С.В. Основні ознаки інновацій у державній промисловій політиці / С.В. Караків // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр.–Х.: Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр» 2009.– № 1 (35). – 520 с.
3. Пожуєва Т.А. Сучасні підходи до управління інноваційною діяльністю підприємства / Т.А. Пожуєва // Економіка і регіон. – 2014. - № 1 (44). – С. 103 –109.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ТЕАТРІВ УКРАЇНИ

Зарайська О.С., студентка 5 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Хандій О.О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Соціально-культурна складова сталого розвитку в Україні має сьогодні другорядне значення порівняно з економічною, соціальною та екологічною складовими. Проте формування національної свідомості, української автентичності повинно відігравати першочергову роль в житті країни, яка відроджує національні традиції, мислення та патріотизм. Діяльність установ культури спрямована на отримання соціального ефекту, який іноді складно поєднувати з економічним ефектом і взагалі забезпечувати фінансування діяльності культурних установ. Особливістю роботи театру та інших установ культури є отримання таких видів доходів, як державні планові дотації, надходження від продажу квитків, оренди приміщення, спонсорська допомога. З урахуванням інфляції протягом останніх 5 років реальне бюджетне фінансування культури і мистецтв в Україні знизилося вдвічі [1]. Фінансування культури і мистецтв за рахунок державного та місцевих бюджетів є недостатнім.

Метою роботи є дослідження особливостей та проблем фінансування діяльності театрів в Україні.

Бюджетне фінансування являє собою виділення коштів з бюджету (державного або місцевого) в розпорядження керівників установ та організацій на здійснення витрат передбачених бюджетом. Граничні розміри фінансування із бюджету на рік передбачаються в річному розписі доходів і видатків бюджетних установ і називаються бюджетними асигнуваннями. Як приклад, Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка отримує часткову дотацію з Міністерства культури України. Це фінансування дозволяє покрити частково витрати на заробітну

плату, комунальні витрати та ремонт. Потреба в бюджетному фінансуванні зумовлена тим, що діяльність театру вимагає певної стабільності фінансового забезпечення. Розраховувати на значне зростання бюджетних видатків у театральну сферу можливо лише за умови стабілізації та зростання бюджетних доходів. Джерелами отримання доходів та формування фінансових ресурсів театру окрім асигнувань з бюджету є:

- цільові кошти на проведення культурно-мистецьких заходів;
- доходи від продажу квитків;
- доходи від продажу програмок вистав, буклетів та іншої рекламної продукції;
- доходи від організації та проведення культурно-мистецьких заходів;
- доходи від використання назви та логотипу театру як в Україні, так і за її межами;
- доходи від благодійних внесків, безповоротної фінансової та спонсорської допомоги;
- доходи від добровільних грошових внесків, дарчих субсидій українських та іноземних громадян, підприємств, закладів, установ та організацій;
- доходи від гастрольно-концертної діяльності як в Україні, так і за її межами (тобто від реалізації квитків на вистави та доходи від продажу програмок концертів, буклетів та іншої рекламної продукції);
- капітальні вкладення та державні планові дотації з державного бюджету України;
- оренда приміщень.

Власна діяльність не завжди є джерелом значних прибутків театрів. Однак слід зазначити, що не тільки прибуток в багатьох випадках є ціллю підприємницької діяльності в театральній сфері, але й досягнення соціального ефекту. Завдяки фінансуванню від держави театр покриває більшість своїх збитків.

Доходи театр може отримувати від організації та проведення культурно-мистецьких заходів, реалізації аудіо та відеозаписів театральних програм та використання кіно, відео та аудіо записів, радіо та телевізійних трансляцій, від гастрольно-концертної діяльності як в Україні, так і за її межами. Деякі театри можуть надавати платні послуги. Основною статтею доходів є продаж квитків і оренда приміщення.

Найбільшими витратами театру є витрати на заробітну плату. До значних витрат належать матеріальні витрати на ремонт та обслуговування вистав поточного репертуару, утримання, експлуатація та ремонт основних засобів і необоротних активів, на сценічно-постановчі засоби, рекламну продукцію. Інші витрати складаються з витрат на гастролі і відрядження, з амортизації основних засобів та нематеріальних активів, нарахувань авторської винагороди, витрат на прання та чистку сценічних костюмів, на обслуговування, ремонт та експлуатацію виробничого устаткування, на теплопостачання, електроенергію, водопостачання тощо.

В Законі про Державний бюджет України на 2016 рік зберігається норма про фінансування культурно-мистецьких програм і проектів в межах наявних ресурсів місцевих бюджетів. Для закладів, підприємств, організацій культури це означає продовження їхньої ліквідації. За рахунок державного бюджету України фінансується біля 20 % всіх видатків на культуру і мистецтво в Україні. Аналіз власних надходжень музеїв, бібліотек, заповідників і т.д. свідчить про їхній вкрай недостатній рівень – це лише від 5 до 17 % прямого бюджетного фінансування [2 Фінансування культури в Україні 2016 році]. Виникає питання: ліквідувати і далі неокупні установи культури, виховувати безкультурне покоління чи навчити основам фандрейзингу фахівців культурних закладів і поєднувати їх економічні та творчі здібності?

Пряме фінансування організацій культури здійснюється у всіх країнах [3, с.

141-142]. Проте активно застосовуються грантові механізми підтримки культурно-мистецьких програм. У Швеції, наприклад, будь-який заклад культури, у тому числі недержавний, може отримати державний грант, який покриває до 55 % потреб фінансування, з урахуванням нормативних витрат, затверджених для кожної категорії установ культури (театрів, оркестрів, регіональних музеїв і бібліотек). Особливе значення надається індивідуальним грантам для забезпечення «економічної стабільності» творчості [4].

Таким чином, для досягнення соціально-економічного ефекту та ефективності діяльності установ культури, театру зокрема, необхідно запровадити грантові механізми підтримки культурно-мистецьких програм, проектів і заходів й відповідне навчання проектному менеджменту, фандрайзингу і грантрейтингу фахівців сфери культури. Сучасні театри в Україні мають незначний досвід залучення грантових коштів міжнародних організацій, який необхідно збільшувати та розповсюджувати. При відсутності культурних субвенцій питання розвитку культури перекладається на активних небайдужих представників громади об'єднаних територіальних громад. В процесі реалізації реформи децентралізації в Україні мають напрацьовуватись шляхи вирішення проблем фінансування закладів та установ культури через механізм громадських бюджетів. Громада без культури немає майбутнього.

Література

1. Бабенко В. Фінансування культури в Україні 2016 року / В. Бабенко // Комітет ВРУ з питань культури і духовності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kompkd.rada.gov.ua/kompkd/control/uk/publish/article?art_id=53425&cat_id=4731.

2. Фінансування культури в Україні 2016 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://prostir.museum.ua/post/36265>.

3. Панченко В.В. Досвід державної політики фінансування сфери культури та практики залучення позабюджетних коштів на її розвиток у державах Європи / В. В. Панченко // Економіка та держава: Електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]. – 2014. – № 5. – С. 141- 145. – Режим доступу: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=2791>.

4. Юринець Ю.Л. Проблеми фінансування культури в Україні в контексті міжнародних зобов'язань країни: адміністративно-правовий аспект [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/UV/article/viewFile/10640/14176>.

МЕНТАЛЬНІСТЬ УКРАЇНЦІВ: СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЄ

Калюжна В. С., студентка 4 курсу

Науковий керівник: ст. викл. Касаткіна М.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Основою досягнення цілей сталого розвитку в Україні є узгоджені та ефективні дії усіх гілок влади. Це можливе за умови тісної взаємодії з громадськістю, врахуванням потреб та інтересів суспільства. Важливим моментом є застосування накопиченого світового досвіду з урахуванням особливостей національної ментальності. Нині загально визнано, що національний і регіональний менталітет – найважливіший фактор, який впливає на форми, функції і структуру управління. Процес формування державного інституту залежить від ментальних характеристик

домінуючого етносу. Модель держави повинна відповідати національному духові українців і сучасним критеріям державності, які обрали для себе передові країни світу.

Метою дослідження є виокремлення необхідних змін ментальності українців. Досягнення зазначеної мети можливе через вирішення наступних завдань: визначення сутності менталітету та ментальності; вивчення особливостей українського менталітету та ментальних особливостей різних країн світу; дослідження напрямів трансформації менталітету сучасних українців.

Що ж таке ментальність? Ментальність – це психологічні особливості людини, групи людей, які впливають на їх відношення до себе, до інших людей, і к подіям соціального, побутового або історичного плану.

Дослідженню питання менталітету, ментальності та впливу на соціально-економічний розвиток держави присвячені праці вітчизняних та зарубіжних учених, наприклад: в роботах А. Бичко, І. Бичко, П. Гнатенко, Г. Лозко, Н. Терещенко увагу приділено ментальності як одній з визначаючих сторін такого феномену як «національний характер»; А. Карпенко і А. Ільїна розглядають «менталітет» як похідну від категорії «ментальність»; економічній ментальності присвячені праці О. Бондаренко; ментальність як чинник розвитку громадянського суспільства розглядає О. Стадніченко.

Поняття «менталітет» ототожнює «національний характер», і визначає його специфіку. Історично склалося, що формування українського менталітету відбувалося при складних умовах, що він відчував чужий вплив. Розташування між Сходом і Заходом, тривале бездержавне існування, роз'єднання народу у минулому, здебільшого визначили український менталітет. Основну роль відіграло геополітичне розташування України на перехресті історичних шляхів зі Сходу на Захід і з Півночі на Південь. Ця обставина зумовила химерне поєднання у світогляді українців західної (активно-раціоналістичної індивідуалістичної, матеріалістичної) та східної (пасивно-споглядальної, спрямованої на вищі істини) ментальності. Таким чином, є всі підстави говорити не тільки про особливості українського менталітету в цілому, але й про його особливості в різних регіонах України.

В різних країнах світу є свої ментальні особливості, наприклад у італійців менталітет складається з протиріч і парадоксів. Знамениті у всьому світі оперні співаки (Чечілія Бартоні, Андреа Бочеллі, Антоніо Катонї, Лучано Паворотті, тощо) – і крикливі і грубі голоси жителів. Культ сім'ї і вельми низька народжуваність. Класичні ідеали здоров'я і сили – і слабкі війни. Розвинений індивідуалізм – і перевага натовпу. Одна з досконалих систем з переробки сміття – і непристойно брудні вулиці...

А менталітет французів з часом обріс величезною кількістю стереотипів. Вони схильні до запізнь, не дуже люблять працювати і тому в будь-яку хвилину з радістю готові зірватися з робочого місця, щоб випити чашечку кави з круасаном або прогулятися. Французи є істинними патріотами своєї мови, вони пишаються тим що вони – французи, і вважають свою націю найпрекраснішою в світі. Вони відрізняються ввічливістю і умінням красиво і швидко говорити. Вони майстерно ведуть переговори і відстоюють свої позиції. Часто французи великодушні й захоплені, але при цьому дуже хитрі і розважливі.

Поляків не дарма вважають сентиментальною нацією. Вони обожнюють жалісливі історії, а тому з величезною увагою ставляться до усіх, кого у чомусь обділила доля. По відношенню до гостей уважні і привітні, уважні і один до одного. До родини в Польщі ставляться з пієтетом. Майже для кожного поляка – немає цінностей більших, ніж сімейні. В Польщі майже відсутня корупція, бюрократична система

працює дуже чітко і злагоджено. Поляки дуже відповідальна нація і в усьому дотримуються порядку. Мабуть, один з найбільш явних мінусів поляків – це постійна звичка скаржитися. Досить часто вони незадоволені практично всім: починаючи від сфери охорони здоров'я і закінчуючи дорогами. Але все це можна пробачити за явні плюси їх характеру, такі як відкритість, довірливість, доброзичливість і готовність допомогти в будь-якій, навіть найскладнішій ситуації.

Ментальність впливає на поведінку людей в усіх сферах життєдіяльності, тому фундаментом для її класифікації є предметний зміст цінностей, що входять в неї. Розрізняють цінності соціальні, культурні, економічні, політичні, духовні тощо і відповідно – економічну ментальність, політичну ментальність і інше. Зупинимось на особливостях економічної ментальності.

Економічну ментальність характеризують економічні цінності і норми поведінки. Господарська поведінка людей, суттєво залежить від того, які загальноприйняті цінності, стереотипи, взаємини суспільства і індивіда.

Формуючи образ «економічної людини», можна виділити такі риси як раціональність, максимізуюча поведінка (тобто досягнення найкращого результату), розумний егоїзм. Але для «людини економічної» характерна поведінка, яка спричинена і неекономічними причинами мотивації його діяльності, такі як альтруїзм, релігія, традиції, звичаї, що відображається в ментальності особистості. Ці неекономічні причини і викликають необхідність аналізу ментальності особистості і її вплив на економічну поведінку людини, розгляду структури економічної ментальності й особливостей національної економічної ментальності. З приводу структури економічної ментальності загальноприйнятої наукової позиції поки що немає. Вуколова Т. вважає, що найважливішим компонентом в економічній ментальності є ціннісно-мотиваційні відносини до праці та багатства, стереотипи споживання, організаційні форми управління.

Отже, ментальність – як і багато інших ознак, притаманні народу, – важко вичленити, виміряти, обґрунтувати. В сучасній Україні необхідно сформувати нову людину ринкового типу, якій будуть притаманні такі риси ментальності, як усвідомлення права власності на свою робочу силу, готовність інтенсивно та високопродуктивно працювати, здатність до адаптації, інновацій, перенавчання, прагнення підвищувати на ринку праці свою конкурентоспроможність, економічне мислення та ін. Тільки такі зміни дозволять вибудувати та впорядкувати систему цінностей новітньої, ефективної української економіки.

ПРОБЛЕМА УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОНАННЯ ВАНТАЖНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ТРАНСПОРТІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Кандул В.П., студент 4 курсу

Науковий керівник: Яновський П.О.

Національний Авіаційний університет

У сучасних умовах на шляху слідування від вантажовідправника до вантажоодержувача дуже часто задіяні не один, а два або декілька видів транспорту, тобто відбувається складний перевізний процес. У реалізації перевезень у стикових пунктах різних видів транспорту виникає необхідність замінити рухомий склад, у якому перевозиться вантаж, це призводить до збільшення трудомісткості цього процесу внаслідок перевантаження вантажу. Навантажувально-розвантажувальні

операції об'єктивно необхідні, вони є невід'ємною складовою частиною транспортного процесу. Оскільки без навантажувально-розвантажувальних робіт не обійтися, то їх слід зробити менш трудомісткими з точки зору використання фізичної ручної праці.

Чималі витрати ресурсів несуть перевізники через слабе та малоефективне використання прогресивних способів доставки вантажів, а також через відсутність використання комплексної механізації та автоматизації навантажувально-розвантажувальних робіт. Головною проблемою в нашій країні є невикористання інтенсивного шляху розвитку економіки, реалізувати який на практиці можливо лише через використання переваг, які надає науково-технічний прогрес, заміна ручної праці за рахунок механізації та автоматизації. Скорочення ручної праці в транспортному процесі, насамперед, при навантажувально-розвантажувальних і складських роботах, створює основу для підвищення ефективності і якості роботи транспорту. Вирішувати це завдання досить складно, воно потребує більшої централізації та концентрації управління, щоб забезпечити єдність використання науково-технічної, інформаційної та виробничої бази.

Перейти від розрізнених локальних рішень до масштабних, ефективність яких полягала б в отриманні синергії, можливо лише на основі створення самоокупної державної цільової програми комплексної механізації й автоматизації навантажувально-розвантажувальних робіт. Отже, процес переміщення продукції з пунктів видобутку або виробництва в пункти споживання складається з навантажувально-розвантажувальних, складських та транспортних операцій.

На повітряному транспорті слід звернути увагу на обмеження участі клієнтури при виконанні навантажувально-розвантажувальних операцій. Розрахунки комерційного завантаження, процеси завантаження та швартування вантажу виконуються тільки персоналом аеропорту, авіакомпаній або персоналом, який пройшов спеціальне навчання. Витрати на навантажувально-розвантажувальні роботи в звичайному випадку входять до тарифу на авіаційні перевезення, а в окремих випадках сплачуються додатково. Відповідальність за організацію процесу покладено на повітряного перевізника. На інших видах транспорту процесу навантаження та розвантаження й відповідальність за їхнє виконання покладені на вантажну клієнтуру.

Завдяки комплексній механізації та автоматизації вирішується важлива соціальна проблема для суспільства: зменшуються джерела професійних захворювань і травм, повністю ліквідується важка й небезпечна ручна праця, з'являється можливість перекваліфікувати тисячі вантажників в операторів по керуванню машинами й автоматизованими системами. З механізацією навантажувально-розвантажувальних робіт ручна праця замінюється машинною.

Не завжди застосування комплексної механізації повністю усуває важку й небезпечну працю робітників, наприклад, працю стропальників. Кранівник або водій навантажувача при інтенсивній роботі внаслідок тривалого виконання одноманітних операцій стомлюються, внаслідок чого зменшується загальна продуктивність машини. Я вважаю що, механізація, не дає можливість реалізувати оптимальних режимів роботи навантажувально-розвантажувальних машин і механізмів, при яких реалізуються найкращі техніко-економічні показники перевізного процесу. Цей недолік усувається автоматизацією, яка звільняє людину від безпосереднього виконання управлінських функцій і передає ці функції автоматичним пристроям. Передавання, одержання, перетворення і використання енергії та матеріалів

виконуються в автоматичному режимі. Оператор в основному тільки спостерігає за ходом процесу.

Отже, завдяки такому підходу буде підвищуватися виконання вантажних перевезень, що сприятиме сталому розвитку транспорту України.

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗРОБІТТЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Колеснікова К.С., студентка 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Овечкіна О.А.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Проблема зайнятості населення стала однією з найгостріших соціально-економічних проблем, з якими зіткнулося людство у XXI сторіччі. Особливо гостро ця проблема відбивається на молоді, що має становити основу майбутнього трудового та інтелектуального потенціалів країни. Наразі вочевидь відбувається гальмування процесу залучення молоді у суспільне виробництво, що негативно впливає на стан національного та регіональних ринків зайнятості. Зважаючи на сказане, метою даної роботи є виявлення факторів й наслідків погіршення кон'юнктури ринку молодіжної робочої сили. Іноземними вченими вважається, що сучасна молодь живе в більш технологічно і економічно розвиненому світі і може похвалитися кращою освітою, комунікативними можливостями. У дослідженні Deloitte 2016 року говориться про покоління народжених в 1980-2000-х роках: "Вони (молоді люди) вже не лідери завтрашнього дня, але все більше і більше - лідери дня сьогоднішнього"[1]. Така життєстверджуюча заява є достатньо проблематичною для молоді України, адже з кожним роком рівень безробіття серед молоді у віці 15-24 років стає дедалі вищим. Так, як стверджують засоби масової інформації, в кризовий 2009 рік кількість безробітних серед молоді в Україні становила понад 13%, а у 2010 році рівень безробіття зріс до 18%. У 2015 році відсоток безробітних становив 9,1%, а вже на початку 2017 року сягнув в 25% [2]. На сьогодні рівень безробіття вважається найвищих за останні роки (станом на 1 серпня, в Україні дев'ять осіб претендують на одну вакансію). В більш складному становищі опинилася молодь Луганської та Донецької областей. Неприятлива політична ситуація та бойові дії на Сході країни не дають можливості молоді розвиватися і реалізувати себе як особистість. Починаючи з 2014 року підприємства Донбасу стрімко закриваються, в результаті чого тисячі людей залишаються без робочих місць, не маючи перспектив влаштуватися на роботу та просуватися по кар'єрних сходах. На контрольованих територіях Донецької та Луганської областей без роботи залишилися понад 600 тис. осіб, або практично третина від числа безробітних по всій країні [2]. Дослідниками проблем безробіття у постсоціалістичних країнах доводиться, що молодіжне безробіття виникає на двох етапах життєвого шляху людини: після закінчення середньої школи (якщо не вдалося вступити до вищого навчального закладу, технікуму, або коледжу, влаштуватися на підприємство); після отримання вищої професійної освіти (якщо немає гарантованого направлення на роботу, або воно не влаштовує молоду людину). Особливо вразливою до негативного впливу стану безробіття є молодь на першому етапі їх життєвого шляху. Особи, які вперше виходять на ринок праці і не мають професійної освіти, виявляються найбільш соціально незахищеними, адже: по-перше, не мають гарантій працевлаштування; по-друге, можуть поповнити ряди осіб девіантної поведінки, декласованих елементів

(злочинців, наркоманів, членів екстремістських організацій тощо). Відсутність перспектив на майбутнє небезпечно також для молоді на другому етапі її життєвого шляху. Наразі в Україні практично кожен третій випускник вищих навчальних закладів – безробітний, при цьому, не вистачає фахівців робітничих професій, наприклад, у будівельній галузі, сфері послуг та спостерігається надлишок робочої сили в так званому гуманітарному секторі невиробничої сфери суспільного виробництва (тобто за юридичними, економічними спеціальностями тощо) [3].

Наявність диспропорцій та високого рівня безробіття притаманне не лише молодіжному сегменту, але й іншим «віковим» секторам вітчизняного ринку зайнятості, що підсилюється довготривалою кризою в економіці, зростаючим відтоком молоді робочої сили, ліквідацією на підприємствах робочих місць з менш жорсткими вимогами і створенням нових з більш жорсткими умовами найму тощо. Для вирішення даної проблеми українській державі необхідно: створення робочих місць, що відповідають рівню кваліфікації молодих працівників; проведення ефективної політики соціального забезпечення та соціальної допомоги молоді; стимулювання роботодавців до залучення молоді; встановлення квот для молоді при плануванні нових робочих місць на підприємствах; інформаційна та фінансова підтримка молодіжного підприємництва і бізнесу, підняття якості освіти до й вище європейського рівня, з тим щоб забезпечити пропозицію вітчизняної висококваліфікованої робочої сили та сформувати відповідний попит на її послуги.

Література

1. У каждого четвертого молодого украинца нет работы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.tsn.ua/groshi/u-kazhdogo-chetvertogo-molodogo-ukrainca-net-raboty-gossluzhba-zanyatosti-692240.html>
2. Уровень безработицы в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://index.minfin.com.ua/people/unemploy.php>
3. Гукова А.И. Безработица среди молодежи Украины: пути решения проблемы [Электронный ресурс]/ А.И. Гукова. – Режим доступа: <http://masters.donntu.org/2012/iem/gukova/diss/index.htm>

ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Конєв В.В., студент 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Тищенко О.І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В умовах збройного конфлікту на Сході, перед Україною постало багато проблем та викликів, серед яких проблема стабільного функціонування енергетичної галузі, є вкрай важливою для сталого розвитку регіонів України. Через бойові дії та втрату Україною контролю над промислово розвиненими районами Донецької і Луганської областей під загрозою опинилося стабільне живлення електроенергією промислових підприємств та цивільних споживачів.

Метою даного дослідження є виявлення основних проблем енергетичної галузі та пошук шляхів їх вирішення.

На підставі проведеного дослідження було виявлено низку проблем:

1. Відсутність видобутку вугілля антрацитної групи на підконтрольній Україні території.

З 50 шахт Луганської області, на території підконтрольній українській владі працюють тільки 4 шахти ВАТ «Лисичанськвугілля» і 4 з 7 шахт ДП «Первомайськвугілля». За 10 місяців 2016 року ці підприємства отримали 445,6 тис. тонн вугілля, що складає 44,4% від планового завдання і на 315,1 тис. тонн менше в порівнянні з аналогічним періодом 2015 р. На тимчасово окупованих територіях опинилися всі шахти, що видобувають антрацит, який є найбільш цінною маркою серед вугілля енергетичної групи і на який розраховані п'ять з 12 тепло-електростанцій в Україні (не враховуючи двох на окупованій частині Донеччини). З 24,5 млн. тонн вугілля, яке споживають українські ТЕС, понад 9 млн. тонн – антрацитова група, найбільші виробники якої – об'єднання «Ровенькиантрацит» і «Свердловантрацит», які до 2017 р. були підконтрольні енергетичному холдингу ДТЕК, а також неприватизоване об'єднання «Антрацит». По той бік лінії фронту опинилося і одне з кращих в Україні джерел коксівного вугілля – об'єднання «Краснодонвугілля» що належало холдингу «Метінвест» До 2017 р. ДТЕК і «Метінвест» продовжували комплектувати весь менеджерський склад своїх вугільних підприємств на тимчасово окупованих територіях. У лютому–березні 2017 р. самопроголошене керівництво тимчасово непідконтрольних районів почало вводити свої адміністрації на всіх підприємствах, що належать українським компаніям, у том у числі і на вугільних. Їх власники, насамперед ДТЕК, втратили над ними контроль. Станом на жовтень 2017, більшість шахт на тимчасово непідконтрольній території знаходиться у стані затоплення, або вже затоплені. Після повернення цих територій під контроль України відновити діяльність цих шахт фактично буде неможливо, бо відновлення потребуватиме значно більше коштів, ніж потім можна буде отримати з них прибутку [4,5].

2. Неможливість транспортування вугілля антрацитної групи з тимчасово непідконтрольної території.

До 2017 р. збут вугілля з тимчасово окупованої частини Луганщини здійснювався в основному безпосередньо на підконтрольну Україні територію, хоча близько 10% поставок були проведені транзитом через Росію. У першому варіанті весь логістичний ланцюг доставки вугілля повністю забезпечувався українською стороною, що й забезпечувало її вплив на видобуток вугілля на тимчасово непідконтрольній території [5].

15 березня 2017 року Рада національної безпеки України прийняла рішення про тимчасове повне припинення транспортного сполучення з тимчасово окупованими територіями Донецької і Луганської областей, за винятком гуманітарних вантажів. В результаті у енергетичних і металургійних підприємств виникли проблеми через зупинку вантажів з непідконтрольних територій, а у деяких містах України може бути зупинено енергопостачання, що зашкодить цивільному населенню. Зокрема, енергетична блокада може призвести до зупинки економічного зростання, зменшення надходжень до бюджету, неможливості виконання соціальних програм і робочих місць. [6].

3. Порушення цілісності Об'єднаної енергетичної системи України.

Унаслідок бойових дій на території Донецької та Луганської областей і штучно створеного дефіциту енергетичного вугілля Об'єднана енергетична система України (далі – ОЕС України) опинилася в складних умовах. Проблеми з паливом спричинили кризову ситуацію в листопаді-грудні 2014 року, коли через вимушені простой

генеруючих потужностей (переважно через ремонтні роботи) і відсутність вугілля було виведено з експлуатації 22 блоки ТЕС, загальною потужністю 5,5 ГВт. Водночас проблеми з руйнування енергетичної інфраструктури не дають змоги говорити про стабілізацію ситуації з енергопостачанням на території Донбасу. Внаслідок збройних дій було пошкоджено та вимкнено значну кількість високовольтних повітряних ліній і трансформаторних підстанцій основної мережі, що призвело до відокремлення кількох енерговузлів від ОЕС України. У безпосередній близькості до лінії боїв розташовані Луганська ТЕС (1,4 ГВт), Вуглегірська ТЕС (3,6 ГВт), Миронівська ТЕС (0,2 ГВт), які протягом 2014–2015 років потрапляли під обстріли, в результаті чого було пошкоджено обладнання ТЕС, підстанцій та ліній електропередач. Унаслідок цього, наприклад, генерування електроенергії на Луганській ТЕС здійснювалося лише на двох із семи встановлених блоків. Періодично припиняли роботу й інші електрогенеруючі потужності, а споживачі потерпали від періодичного зникнення енергопостачання. На сьогодні ОЕС України продовжує працювати у вкрай складних умовах через критичну ситуацію із забезпеченням паливом теплових електростанцій і значну кількість пошкоджень об'єктів електромереж різних класів напруги внаслідок бойових дій на сході України. Повний обсяг пошкоджень в електромережах, а також обсяг необхідного додаткового фінансування відновлювальних робіт може бути уточнено тільки після припинення воєнних дій. Загальний орієнтовний обсяг необхідних коштів, за попередніми розрахунками НЕК «Укренерго», станом на початок 2015 року становив понад 3920 млн. грн. Водночас, на тимчасово окупованих територіях мають місце порушення порядку розрахунків за вироблену й спожиту електроенергію та дефіцит генеруючих потужностей [2].

З урахуванням існуючих проблем енергетичної галузі, можливо використання наступних варіантів їх вирішення:

1. Використання імпортного вугілля антрацитної групи. Для задоволення потреб електроенергетики у антрацитній групі вугілля, Україна була вимушена налагодити поставки з ПАР та США. Ціна вугілля з ПАР складає 99 доларів за тонну з доставкою на ТЕС, з США – 113 доларів за тонну, однак вона буде змінюватися для кожної партії. ДТЕК законтрактувала усі доступні об'єми антрациту з ПАР, тому закупка вугілля у США державою стала вимушеним кроком [1].

2. Переведення ТЕС на вугілля газової групи. Одним із варіантів вирішення енергетичної кризи є переведення тих електростанцій, що споживають антрацит, на вугілля газової групи. Уряд України вже заявив про наміри переводити всі енергоблоки українських енергокомпаній на вугілля, що видобувається на підконтрольній Україні території. Енергохолдинг ДТЕК має намір перевести блоки ряду своїх ТЕС з вугілля антрацитної групи на вугілля газової групи. У той же час, Луганську ТЕС переводити на іншу марку вугілля не планується, вона і далі буде використовувати антрацит [3,5].

3. Стабілізація роботи ОЕС передбачає низку заходів. Так, для збалансування режимів ОЕС України в умовах дефіциту потужності введено графіки аварійного відключення споживачів, що дозволить зменшити загальне навантаження на електричну систему. Також відпрацьовуються способи вирішення питання стосовно добровільного зменшення обсягів споживання електроенергії, зокрема енергоємними підприємствами, з метою уникнення негативного впливу раптового вимкнення споживачів із центрів живлення. До кінця 2017 року на території Кременського району планується побудувати нову підстанцію потужністю 500 кВ і лінії 220 кВ,

поєднавши її з Сєвєродонєцьком, яка має покрити дефіцит електроенєргії в Луганській області [2].

В цілому, за результатами проведеного дослідження можна представити загальну систему вирішення основних проблем енергетичної галузі України (Рис.1).

Рис. 1. Основні проблеми енергетичної галузі в умовах збройного конфлікту на Сході України

Але усі запропоновані шляхи вирішення є тимчасовими, такими, що склалися в існуючих обставинах. Для загальної ж стабілізації ситуації в енергетичній галузі, Україні слід повернути контроль над тимчасово невідконтрольними територіями.

Література

1. В Україну привезли американське вугілля [Електронний ресурс]: [сайт] // ВВС Україна.- 2017.- 13 верес. – Режим доступу: <http://www.bbc.com/ukrainian/news-41252963> (дата звернення 28.10.2017).- Назва з екрану.
2. Донбас і Крим: ціна повернення [Електронний ресурс] : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Razom_kRym_donbas-4ab2b.pdf. - Назва з екрану.
3. Луганская область: 2014 - 2016 в цифрах [Электронный ресурс] // Первая полоса: Интернет-газета.- 2017.- 20 янв. – Режим доступа: <http://1polosa.net/articles/luganskaya-oblast-2014-2016-v-tsifrakh/> (дата обращения 28.10.2017). – Загл. с экрана
4. На окупованій Донеччині вже затопили 18 непрацюючих шахт, 12 – « у процесі» : Про це заявив заступник міністра з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України Георгій Тука [Електронний

ресурс]: [сайт] // Укрінформ.- 2017.-24 жовт. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2330787-na-okupovanij-donccini-vze-zatorili-18-nepraciucih-saht-12-u-procesi.html> (дата звернення 28.10.2017).- Назва з екрану.

5. Окупований Донбас: економіка, географія, групи впливу. Стратегії для України [Електронний ресурс] : дослідження / Центр вивчення Росії та окупованих територій. – 2017. - Жовтень. – Режим доступу: <http://www.dsnews.ua/spec/okupovaniy-donbas-ekonomika-demografiya-grupi-vplivu--24102017120000>.- Назва з екрану.

6. Президент увів у дію Рішення РНБО щодо протидії гібридним загрозам [Електронний ресурс]: [сайт] // Укрінформ.- 2017.-16 берез. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2194347-prezident-uviv-u-diu-risenna-rnbo-sodo-protidii-gibridnim-zagrozm.html> (дата звернення 28.10.2017).- Назва з екрану.

СТАН СУЧАСНИХ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

*Кошик М.Д., студентка 4 курсу
Науковий керівник: Яновський П.О.
Національний Авіаційний університет*

Для сучасної України значення транспорту дуже вагоме, тому що саме він з'єднує різні регіони у єдину країну і забезпечує сталий економічний розвиток окремих регіонів і держави в цілому та зміцнює міждержавні зв'язки. Ефективність його роботи значно залежить від рівня планування.

Планування враховує пропускні спроможності віх елементів повітряного транспорту, що надає можливість своєчасно виявити «вузькі місця», де попит повітряного руху перевищує пропускну спроможність, що призводить до погіршення якості обслуговування користувачів транспортних послуг. Для ефективного планування та координації виробничих процесів потрібні точні прогнози, які дають можливість заздалегідь розподіляти ресурси, здійснювати зміни у завантаженні потужностей або використанні запасів.

Організація – цільове об'єднання ресурсів для досягнення певної мети в реальних умовах. Переважно цей термін вживається для означення певної групи управлінців, які розподіляють виконання завдань між учасниками для досягнення певної колективної мети.

Актуальною проблемою, що постає перед авіаційним комплексом України є вирішення завдання повного і якісного задоволення потреб суб'єктів господарювання та населення в авіаційних перевезеннях як на території України, так і поза її межами.

За статистичними даними Департаменту фінансів та економіки Державіаслужби України комерційні перевезення пасажирів, вантажів та пошти упродовж 2017 року здійснювали 36 вітчизняних авіакомпаній, виконано 105,3 тис. комерційних рейсів (темп зростання – 106%). Послугами українських авіакомпаній скористалось 7,5 млн. пасажирів, це майже на 23 відсотка більше показника 2016 року. Кількість перевезеного вітчизняними авіакомпаніями вантажу та пошти у звітному році склала 92,1 тис. тонн, що на 4,8 відсотка більше, ніж за попередній 2016 рік.

Значне зростання у 2017 році обсягів перевезень пасажирів авіаційним транспортом України забезпечено за рахунок розвитку міжнародних і внутрішніх регулярних перевезень. За підсумками року середній процент комерційного

завантаження міжнародних регулярних рейсів виріс на 2,9 % порівняно з 2016 роком та склав 53,9 відсотка, внутрішніх – на 2,3 % та склав 52,7 відсотка.

На сьогоднішній день основними проблемами розвитку авіаційної галузі України являється зношеність основних фондів, дефіцит кваліфікованих кадрів, невідповідність технічних можливостей аеропортів сучасним міжнародним вимогам, відсутність державної підтримки в створенні нової техніки й впровадження сучасних технологій, відсутність державної програми підтримки розвитку авіатранспортної та авіабудівної систем, втрати керованості інвестиційною діяльністю на транспорті, жорстка податкова політика держави відносно авіаційної галузі, недостатній рівень правової бази і сертифікації експлуатантів, невизначеність умов діяльності та підвищений економічний ризик управління авіакомпаній, недостатня модернізація парку повітряних суден, велика кількість формальностей при міжнародних авіаперевезеннях, завантаженість аеропортів та повітряного простору та інші.

Для подолання існуючих проблем та формування конкурентних переваг, що сприятимуть зміцненню позицій на світовому ринку, збільшенню рентабельності, залученню інвестицій, розвитку технологічної бази для України пріоритетним є:

- створення міжнародних консорціумів за участю провідних транснаціональних корпорацій;
- організація спільних підприємств;
- довгострокова кооперація;
- транскордонні злиття і поглинання;
- державна підтримка аерокосмічної промисловості.

Перспективою розвитку авіаційної галузі України є консолідація авіаційних підприємств в рамках потужних структур, що є характерним для авіакомплексів розвинутих країн.

Ще одним пріоритетом розвитку має стати політика провідних українських авіакомпаній, спрямована на інтегрування внутрішніх та міжнародних авіарейсів. Вдале географічне розташування України і наявність міжнародних аеропортів дають можливість освоєння нової відкритої ніші ринку – ринку транзитних пасажирів, що літають між Західною та Східною півкулями, а також з Європи з пересадкою в столиці України. Успішно вирішити вказані задачі в короткі терміни можливо завдяки удосконаленню системи планування повітряних перевезень в умовах сталого розвитку регіонів України і держави в цілому, а також подальшого розвитку широкого спектру зав'язків з іншими державами світу.

РОЗВИТОК ЕНЕРГЕТИКИ В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Кравцов В.Г., студент 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Семененко І.М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Енергетика – та базова галузь, яка може і повинна стати лідером глибоких перетворень в країні, стати локомотивом для всієї України – європейської України. Ми повинні почати будувати Європу в Україні.

В ХХ столітті цілеспрямовано розвивалась теплова та атомна енергетика. На першому місці стояла гонка за отримання великої кількості мегават, залишаючи позаду зруйновану екологічну систему. І тільки на початку ХХІ століття людство зрозуміло, що це хибний шлях. В Україні необхідно розвивати дешеву, альтернативну (відновлювану) і чисту енергію, про що зазначено у цілі сталого розвитку 7

"Забезпечення загального доступу до недорогих, надійних, сталих і сучасних джерел енергії для всіх".

На даний час ситуація в енергетиці Луганської області знаходиться у критичному стані. Живлення області відбувається за рахунок електростанції ДТЕК Луганська ТЕС, яка була збудована ще у 1956 році. Електроустаткування електростанції виробило свій ресурс. Відсутні кошти на реконструкцію енергоблоків. Частково на це впливає проведення АТО. Електростанція працює в режимі енергоострову, тому що знаходиться на лінії розмежування. Великі труднощі пов'язані з поставкою вугілля на електростанцію. До проведення АТО паливо постачалось з шахт Луганської області, які в даний час знаходяться на непідконтрольній державі території. Надійність праці енергосистеми Луганської області суттєво знижена, впродовж двох років були неодноразові знеструмленнями області. Потрібно вести пошук нових джерел енергії.

Найкращим напрямом для нашої області є розвиток поновлюваних джерел енергії. Причин тому кілька: по-перше, сонце, вода і вітер – це невичерпні і доступні ресурси; по-друге, вони екологічні і безпечні; і по-третє, вони сприяють досягненню Україною незалежності від імпортного палива.

Для подальшого розвитку Луганської області потрібно орієнтуватися на Європу, де на даний час вкладаються великі кошти в будівництво відновлюваної енергетики. Найбільш поширеною є сонячна енергетика.

В нашому регіоні є всі природні умови для генерації сонячної енергії. Великий потенціал має сектор сонячної енергетики. Згідно розрахунків сонячної активності в Україні середнє значення сонячної інсоляції за рік дорівнює 3,34[2]. Під інсоляцією розуміється кількість радіації, яка отримана протягом одного світлового дня.

Найкращим прикладом в Україні є побудована і введена в експлуатацію Трифанівська сонячна електростанція потужністю 10 МВт, яка знаходиться в Херсонській області. Вона вже генерує «зелену» електроенергію і відпускає її в об'єднану енергетичну систему України. Сонячна інсоляція в Херсонській області дорівнює 3,55 [2], яка тільки на 0,21 перевищує показник сонячної інсоляції Луганської області. Побудована сонячна електростанція в рекордні терміни. Роботи почалися в березні 2017 року і були завершені в другій половині липня 2017 року. На сонячній електростанції встановлено 37 тисяч сонячних панелей виробництва JASolar і інвертори компанії АВВ. Щорічно сонячна електростанція буде генерувати 11-12 млн кВт · рік «зеленої» електроенергії, якої достатньо для енергозабезпечення 15 навколишніх сіл. Завдяки роботі Трифанівської сонячної електростанції економія викидів CO₂ в атмосферу складе близько 12 тисяч тон на рік[1]. Термінокупності електростанції складає 6 років.

З метою покращення екологічного та економічного стану регіону, потрібно зробити ривок у цьому напрямку. Сонячна енергетика вдихне життя в розвиток промисловості Луганської області. Це сприятиме сталому розвитку країни та її регіонів.

Література

1. Трифанівська сонячна електростанція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.segodnya.ua/economics/enews/trifanovskaya-solnechnaya-elektrostanciya-dtek-vie-vvedena-v-ekspluatatsiyu-1043973.html/>
2. Карта сонячної активності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.solar-battery.com.ua/karta-solnechnoy-aktivnosti-v-ukraine/>

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

*Кравченко А. Е., студентка 4 курсу
Науковий керівник: Яновський П. О.
Національний авіаційний університет*

Повітряні перевезення спеціальних вантажів мають в даний час велике значення для забезпечення сталого розвитку регіонів держави і економіки України в цілому (з урахуванням функціонування транспортного сектору) і особливо для східного регіону країни, де відбуваються військові дії. Важливим принципом перевезень таких категорій вантажів є забезпечення безпеки перевезення, особливо це стосується перевезення небезпечних вантажів. Другим важливим принципом при виконанні таких перевезень є забезпечення якості перевезення.

Серед складних питань щодо забезпечення безпеки перевезень спеціальних вантажів слід вказати не дотримання особливих вимог при проведенні навантажувально-розвантажувальних робіт, забезпечення спеціальним обладнанням спеціалізованих відділень вантажних комплексів в місцях їх переробки і спеціального обладнання в літальних апаратах, можливість здійснення контролю за їх станом в процесі перевезення повітряним транспортом. Ця особлива увага при перевезенні спеціальних вантажів вимагає попередньої підготовки структур повітряного транспорту до початку транспортування, для чого необхідно заздалегідь перевізнику чітко спланувати свої дії, як під час підготовчого процесу, так і при здійсненні перевезення з використанням широкого спектру необхідної вихідної інформації. Тому створення загальних підходів до розробки концепції інформації вантажних авіаперевізників в сучасних умовах економічної трансформації держави є актуальною задачею в забезпеченні сталого розвитку регіонів України в цілому.

Створення новітніх інформаційних систем (ІС) підприємств з використанням в системі управління економічними перетвореннями регіонів і держави новітніх технологій призведе до суттєво покращення показників розвитку суспільства. В авіаційних перевезеннях використання ІС дасть змогу значно покращити якість та рівень транспортного обслуговування клієнтури і стане, в перспективі, хорошою основою для розробки і впровадження в економічну діяльність людини автоматизованої системи управління перевезеннями (АСУП).

Відомо, що управління в переважній більшості систем носить ієрархічний характер з поєднанням централізованого управління або контролю з автономним функціонуванням її частин. Крім того, від ролі людини в процесі управління всі системи мають дві складові:

- інформаційна система, яка забезпечує збір та видачу в зручному вигляді інформацію про хід виробничого процесу і у результаті відповідних розрахунків визначають, які управлінські дії необхідно здійснити, щоб керований процес протікав найкращим чином і при цьому основна роль належала людині, а ПЕОМ відіграє допоміжну роль, видаючи необхідну інформацію;

- керуюча система забезпечує поряд зі збором інформації формулювання і видачі команд безпосередньо виконавцям (механізмом); працює в реальному масштабі часу; при чому тут найважливішу роль відіграє ПЕОМ, а людина контролює і вирішує найбільш складні питання.

Інформатизація має бути направленою на вирішення задач пов'язаних із організацією перевезень вантажів, забезпеченням взаємодії між учасником перевізного процесу і повним задоволенням вантажної клієнтури.

Вантажні перевезення повітряним транспортом виконуються у взаємодії з іншими видами транспорту. Тому інформаційна система в сфері вантажних перевезень повинна інтегруватися з різними економічними і транспортом структурами, завдяки чому в економіці держави будуть впроваджуватися логістичні принципи.

Не зважаючи на всю значимість впровадження інформаційних технологій в транспортне обслуговування економіки держави, робота з їх розробки і впровадження в перевізний процес повітряного транспорту має недоліки:

- інформатизація перевезень вантажів здійснюється повільно;
- авіапідприємства часто застосовують застарілі інформаційні рішення;
- рішення, які приймаються на практиці, часто неефективні;
- при розробці бізнес-процесів з використанням ІС непослідовно використовуються нові стандарти, досягнення конкурентів;
- не вистачає фінансових ресурсів на повну інформатизацію бізнес процесів.

Вирішення проблеми інформатизації авіапідприємств з врахуванням вказаних недоліків надасть можливість поліпшити якість обслуговування вантажовласників, залучити більше обсягів вантажів, забезпечити рентабельність перевезень, що сприятиме забезпеченню сталого розвитку регіонів і держави і в цілому економіки України.

РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Кунченко Н., студентка 3 курсу,

Лойко М., студентка 3 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Манухіна М.Ю.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У сучасних умовах стабільність та розвиток економіки України залежить від рівня людського капіталу та інвестицій в нього. Саме людина з відповідною освітою, кваліфікаційним рівнем, навичками та досвідом забезпечує необхідні ринкові зміни в країні. Основою сталого економічного розвитку України стають інвестиції в освіту, науку, охорону здоров'я, тобто у ті пріоритетні сфери життєдіяльності, де формується людський капітал.

Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України пов'язане із вирішенням таких важливих питань, як розбудова соціально-орієнтованої економіки, відродження вітчизняного виробництва, відновлення соціальної захищеності населення. У практичному вирішенні цих проблем одне із головних місць займає регулювання розвитку людини, становлення та нарощування людського капіталу, що забезпечує розподіл та перерозподіл суспільної праці по видах економічної діяльності та в територіальному просторі у відповідності із структурою суспільних потреб, форм власності та економічних можливостей і потреб.

Особливостями сучасного етапу постіндустріального розвитку можна назвати розвиток інновативної економіки – економіки знань; інтелектуалізацію виробництва; нову хвилю НТП.

Конкурентоспроможність регіону як потенційної можливості брати участь у конкуренції з іншими регіонами на основі володіння достатнім рівнем людського потенціалу, що формують цей потенціал, коли інтегральним елементом конкурентоспроможності є поняття конкуренції і конкурентної позиції регіону. Конкурентна позиція чітко виявляється в господарській, соціальній і політичній поведінці регіону, а отже часто ця позиція видається за сильну або слабку конкурентоспроможність певного регіону. Тому одне з гострих питань, які хвилюють сьогодні науковців – як зробити людський капітал регіону фактором стійкого економічного зростання? Інакше кажучи, мова йде про капіталізацію людського потенціалу. Люди стають факторами формування конкурентної переваги регіону, у тому числі, при виникненні нових викликів, нових ідей, технологій. Людські ресурси позиціонуються як капітал тільки тоді, коли отримані знання, навички, вміння втілені в людині, будуть приносити реальний дохід та створювати багатство.

В складі національного людського капіталу виділяють:

- соціальний капітал;
- політичний капітал;
- інтелектуальні чинники та пріоритети;
- національні конкурентні переваги нації;
- природний потенціал нації.

В плані вартості людського капіталу та його частки в структурі національного багатства існує відмінність між країнами та регіонами світу. Так у країнах, що розвиваються, його вартість становить до 50% національного багатства, а у розвинених країнах – до 70-80%.

Світовий розвиток та його специфіка історично зумовили диференціацію країн в аспекті людського розвитку, крім того, існують відмінності у людському розвитку в межах однієї країни, що пов'язано з історичними, географічними, економічними факторами, станом господарства.

Розвиток людського капіталу в Україні значно відстає від інших країн, це проявляється у низькій якості життя; недостатності фінансування людського розвитку; недостатньому фінансуванні і капіталізації людського потенціалу країни. Як наслідок, це має негативні соціально-економічні наслідки, зокрема:

1. Депопуляція населення з низькими якісними характеристиками людського капіталу.
2. Міграційні процеси.
3. Нераціональна демографічна структура населення.
4. Зниження показників шлюбності.
5. Зменшення кількості народжуваних.
6. Зростання рівня смертності.
7. Високий рівень смертності на виробництві.
8. Знецінення людського капіталу.
9. Низький рівень оплати праці [1].

Сьогодні людський капітал може стати джерелом стійкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності регіонів за умов капіталізації людського потенціалу. Нарощування людського капіталу – це процес, який має складну, багаторівневу та багатопланову систему, я якій всі елементи взаємопов'язані між собою і обумовлюють становлення та розвиток кожної його складової.

Капіталізація може йти по шляху створення нових ділових зав'язків господарюючих суб'єктів на основі використання комунікативних якостей робочої

сили, перетворення особистого іміджу ключових осіб в імідж регіону, використання творчих здатностей людей для генерації нових бізнес-ідей і диверсифікованості бізнесу, особливо в ситуаціях загострення конкуренції.

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що якісною характеристикою сталого розвитку на сьогодні є пропорційність у людській діяльності, динамічна рівновага між ресурсами, що створює підвалини для максимально ефективного використання ресурсів праці. Складовою ресурсного потенціалу країни та її регіонів є людські ресурси. Людина з відповідною освітою, кваліфікацією, навичками, досвідом забезпечує необхідні зміни, що є запорукою сталого економічного розвитку України. Але для цього необхідно залучати інвестиції в освіту, науку, охорону здоров'я, мобільність працівників, мотивацію праці, тобто у ті пріоритетні сфери життєдіяльності суспільства, де формується людський капітал.

Література

1. Лібанова Е. М. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків. / Е.М. Лібанова та ін. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, Держкомстат України, 2010. – 494 с.

ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОБСЯГИ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Литвиненко І.В., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к. е. н., доц. Костенко Г.П.

Бердянський державний педагогічний університет

Проблеми формування достатнього обсягу доходів місцевих бюджетів та забезпечення економічно-соціального розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці є основною умовою виконання функцій, покладених на органи місцевої влади, які в сучасних економічних реаліях набувають особливої уваги.

Питання податкових надходжень до місцевих бюджетів досліджували: Н.О. Слободянюк, І.О. Луніної, О.Д. Василика, Ю. В. Коваль та ін.

Метою дослідження є аналіз впливу економічних факторів на динаміку дохідної частини місцевих бюджетів України в сучасних умовах.

Доходи бюджету – це податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України. Основну частину бюджетів, як державного, так і місцевих, становлять податкові надходження. Станом на 2016 рік зросли обсяги податкових надходжень майже з усіх податкових джерел. Але дохідна частина місцевого бюджету весь час знаходиться під прямим або непрямим впливом зовнішніх факторів.

Серед них можна виокремити економічні фактори:

- рівень економічного розвитку країни в цілому та окремих адміністративних одиниць;
- рівень середньої заробітної плати;
- рівень податкоспроможності населення;
- рівень перерозподілу ВВП;
- рівень інфляції;
- наявність комунальних підприємств та об'єктів комунальної власності;

- ставка банківського відсотка за депозитами та кредитами;
- кон'юнктура грошового ринку та динаміка валютного курсу.

Від рівня заробітної плати, як основного джерела доходів населення, залежать надходження податку з доходів фізичних осіб. Рівнем податкоспроможності населення і суб'єктів господарювання визначаються загальні можливості бюджету щодо акумуляції податкових платежів за різними видами податків та зборів.

Темп росту середньої заробітної плати 2016 року менший в порівнянні з 2015 роком, що в свою чергу призводить до зменшення податкоспроможності населення та незначного росту податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Рівень перерозподілу ВВП через бюджет і позабюджетні фонди характеризує рівень втручання держави в економіку країни. Зменшення цього показника до рівня 36% позитивно вплине на економічне зростання регіонів. «Чим менший рівень перерозподілу, тим вищі темпи економічного зростання, менший рівень корупції та тіньової економіки...» [1].

Помірні ставки відсотків за кредитами сприяють нарощенню обсягів реалізації продукції та впливають на збільшення доходів місцевих бюджетів.

Від кон'юнктури грошового ринку та рівня розвитку фондового ринку залежить ефективність здійснення місцевих запозичень як джерел поповнення місцевих бюджетів.

При нестабільності економічної ситуації в країні, різких коливаннях чи негативній динаміці валютного курсу, високих темпах інфляції - обсяги виробництва скорочуються, відбувається загальне зниження ділової активності та споживчого попиту, що призводить до скорочення обсягів доходів місцевих бюджетів.

Податок на прибуток комунальних підприємств у повній сумі включається до власних доходів відповідного місцевого бюджету та фіксується за статтею податкових надходжень.

Отже, для забезпечення своєчасного та належного наповнення місцевих бюджетів політика держави повинна спрямовуватися на досягнення фінансової незалежності місцевого самоврядування; формування доходної частини на підставі об'єктивної оцінки їх податкового потенціалу, економічних особливостей регіону; створення відповідних стимулів для нарощення доходів.

Література

1. Коваль Ю. В. Виявлення основних причин зменшення надходжень до державного бюджету України в період 2015-2016рр. / Ю. В. Коваль. //КНЕУ. – 2016. – № 6. – С. 322-325.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ В УМОВАХ БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Львович А. А., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Завербний А. С.

Національний університет «Львівська політехніка»

На сьогодні в Україні одною з найбільших економічних проблем є міграції робочої сили. У процесі глобалізації у розвинених країнах зростає попит на трудових мігрантів, як дешеву робочу силу, відповідно, в Україні зростає число трудових емігрантів. Несприятливі економічні обставини, невпевненість у майбутньому, незадоволення рівнем життя, низька зарплатна плата, високий рівень безробіття і

втрата довіри до влади змушує багатьох українців покидати рідну країну для пошуку кращих умов праці, більш високого рівня доходів, вищого рівня безпеки тощо.

Проте після прийняття угоди про безвізовий режим для України, помітно погіршуються умови працевлаштування та подальшої роботи в країнах ЄС.

По-перше, безвізовий режим торкається лише короткострокових поїздок і не дає права на проживання чи працевлаштування в ЄС. Якщо громадяни України хочуть працевлаштуватися в країнах Євросоюзу, їм як і раніше, потрібно оформляти візу.

По-друге, безвізовий режим дозволяє перебування за кордоном до 90 днів протягом 180 днів. Якщо особі потрібно перебувати на території ЄС триваліший час, їй необхідно буде оформити візу.

По-третє, під час перетину кордону громадянин України зобов'язаний пред'явити зворотний квиток. Прикордонник може відмовити у в'їзді в країну, якщо дата на зворотному квитку свідчить, що ви збираєтеся перебувати на її території термін, що перевищує 90 днів.

З метою недопущення збільшення кількості мігрантів скасування віз пов'язане із введенням механізму призупинення безвізового режиму, який може застосовуватися у таких випадках:

- збільшення кількості відмов у в'їзді на територію ЄС;
- значне зростання громадян, які перебувають на території Євросоюзу без необхідного пакету документів;
- якщо зростають ризики внутрішньої безпеки для країн Євросоюзу;
- у випадку, якщо країна відмовляється повернути своїх громадян, які перебувають на території Євросоюзу без відповідних документів.

Тобто в угоду про безвізовий режим Європейський Союз вніс запобіжні заходи, що дозволяють зупинити перетин кордону без віз в будь-який момент, якщо виникне політична чи економічна потреба.

В умовах безвізу, контролювання за нелегальною роботою посилюється не лише зі сторони Європейського Союзу, але й зі сторони України. Наша країна повинна створювати стійкі бар'єри для нелегальної еміграції громадян в Європу, щоб не втратити безвізового статусу.

Також, у випадку, якщо будуть спостерігатися значні порушення правил поїздок без віз, Україну можуть позбавити безвізового режиму. Тому, треба пам'ятати, що від особистих дій кожного українця та дотримання ним правил, залежить майбутнє безвізового режиму для всієї країни.

ВІД СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДО СОЦІАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ

Ляшенко П.А.

аспірант Інституту економіко-правових досліджень

НАН України

Досягнення цілей сталого розвитку не може обходити жоден зі щаблів безпекового системотворення. Однією з вельми специфічних царин такого системотворення є соціальна сфера, яка водночас є і однією з найбільш гнучких, і найбільш уразливих. У найширшому (вікіпедійному) розумінні соціальна безпека «поглинає» усю сукупність видів безпеки, притаманних усім сферам, процесам та процесам сферам життєдіяльності людини, а також взаємодії різних соціальних груп.

При цьому, як правило, робиться зауваження, що такі стосунки мають бути побудовані в такий спосіб, щоб не спричинити небезпеки. Втім світова гібридна війна майже докорінно спростовує цю тезу. Водночас, саме гібридизація світоустрою суттєво употужнює увагу до соціальної безпеки, але на ній не зупиняється, оскільки статичність розуміння соціальної безпеки (як, наприклад, усталеного функціонування соціальних інститутів) більше тяжіє до статичності, тоді як процеси розвитку потребують використання більш динамічних форм.

Категорія соціальної безпеки може розглядатися на будь-якому горизонті системи безпеки творення – від найнижчого до найвищого. Дані наукові тези стосуються регіонального рівня. Отже, прослідкуємо конвергентність сутностей соціальної безпеки, регіональної безпеки і безпеки розвитку, чітко при цьому усвідомлюючи, що регіональна безпека суттєво звужує масштабність всеосяжності двох інших категорій. Логіка міркувань автора спирається на розуміння соціальної безпеки як форми метастабільного стану соціальної системи регіону, під якою розуміється флюктуаційний режим досягнення соціальною системою регіону умовної стійкості, який змінюється шляхом переходу в інший стійкіший стан під впливом зовнішніх або внутрішніх чинників. При цьому параметри соціальної безпеки регіону можуть коливатись в діапазоні «умовна безпека – умовна небезпека».

Регіональна безпека найчастіше розглядається як такий стан відносин соціально-територіальної спільності населення регіону, який має забезпечувати стан більш загальної системи (наприклад, національної або державної). Така однонаправленість безпекового розуміння є надто звуженою, оскільки практично виключає навіть ймовірність виникнення загроз. Проте запропоноване розуміння соціальної безпеки регіону багато в чому зараджує вирішенню цієї проблеми.

У якості додаткової аргументації останнього твердження можна навести цитату І. М. Дубровського, який стверджує, що соціологічне знання стало базою для розуміння соціальної безпеки як стану суспільства, при якому зберігаються і розвиваються його системні характеристики [1]. У свою чергу, І.М. Дубровський доходить такого висновку, спираючись на те, у соціології ХХ ст. сформувалося розуміння безпеки з таких позицій як-от:

- структурно-функціонального підходу як суспільної згоди й управління процесом її досягнення корпораціями соціальних експертів (Е. Дюркгейм);
- функціональності соціальних інститутів як подолання дисфункціональних станів і приведення інституційних засобів до реалізації базисних соціальних потреб (Р. Мертон);
- концепції «наукового управління», яка, незважаючи на певний прагматизм, містить поняття збалансованості інтересів суб'єкта й об'єкта управління, через які організація розглядається як «раціональний інструмент» для досягнення поставлених цілей (Р. Емерсон);
- концепту безпеки, який актуалізується в соціологічній парадигмі М. Вебера;
- теоретико-методологічного обґрунтування постіндустріальних безпекових трансформацій У. Бека і К. Поппера.

Безпека розвитку, у свою чергу, вимагає від будь-якої системи наявності гнучкості і здатності до постзагрозної відновлюваності, які у найбільш концентрованому вигляді можуть бути пояснені крізь сутнісну призму поняття «стійкість».

Наразі одним із найважливіших питань, яким переймається широке коло фахівців різного спрямування, є «What is Social Resilience?». Так званий «описовий

багаж» стійкості стосується широкого кола сфер –інженерної, екологічної, психологічної, культурної тощо. Більш глобальні наукової розвідки стосуються стійкості держави і соціальної стійкості. Соціальну стійкість дослідники тлумачать по-різному. Наприклад, PatrickSakdapolrak[2] таку стійкість у «здатності соціальних утворень долати дію загроз, протидіяти їм та пристосовуватися до впливу загроз». Автор вбачає три ключові елементи розуміння соціальної стійкості:

можливості подолання загроз, на його думку, стосуються "реактивних" ("колишніх") та "поглинаючих" заходів щодо спроможності подолання загроз за допомогою тих ресурсів, які для них є безпосередньо доступними;

адаптивні здібності є "активними" (попередніх) або "профілактичних" заходів, які люди використовують, щоб вчитися на основі минулого досвіду, передбачати майбутні ризики та належним чином адаптувати свої джерела до існування.

3. Трансформаційні можливості включають здатність людей отримувати доступ до активів та допомоги з більш широкої соціально-політичної арені, брати участь у процесах прийняття рішень та створювати інститути, які покращують їх індивідуальне благополуччя та сприяють суспільній стійкості до майбутніх криз.

У контексті цієї тезової наукової розвідки доцільно послатися на один з висновків вітчизняної дослідниці О.О. Євсєєвої: «Для переходу регіональної економіки на інноваційну модель розвитку необхідно, щоб економічна система мала таку властивість, як соціальна стійкість, що допускає формування умов для підвищення рівня та якості життя населення, забезпечення доступності й гарантованості громадських благ на основі високих соціальних стандартів, що визначають комфортні умови життя, соціальну справедливість, розширення можливостей вибору й захищеність інтересів населення, що досягається за рахунок збалансованого соціально-економічного розвитку на основі інноваційного, екологічно безпечного виробництва» [3].

Отже, триада «соціальна безпека-регіональна безпека - безпека розвитку» у якості «провідної конструкції» має спиратись на концепт стійкості, наукові розвідки щодо механізмів забезпечення котрою потребують подальшого доопрацювання.

Література

1. Дубровський І. М. Соціальна безпека: щодо питання про концептуалізацію / І. М. Дубровський // Право і безпека. 2009. - № 2. - С. 182-185.

2. Sakdapolrak, Patrick What is Social Resilience? Apr 25th 2015 Режим доступу: <http://www.transre.org/en/blog/what-social-resilience/>

3. Євсєєва О. О. Збалансованість інноваційного розвитку й соціальної стійкості регіональної економічної системи. Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=73016>

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Маргіта Н. О., к.е.н., ст. викладач

Національний університет «Львівська політехніка»

Сучасні умови функціонування ринкової економіки характеризуються загостренням конкурентної боротьби не тільки серед компаній, але й серед країн та регіонів. В цих умовах особливої актуальності набувають заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності регіонів в рамках регіональної політики.

Конкуентоспроможність країн та регіонів визначає обсяги залучення капіталів, приплив кваліфікованих кадрів, розвиток інфраструктури регіону та ін. При цьому, конкурентоспроможність кожного регіону, з одного боку, вказує на ефективність здійснюваної там діяльності, з іншого – визначає ефективність створених умов для функціонування бізнесу.

Аналіз наукових досліджень підтверджує, що окрім природно-ресурсних, геополітичних, соціально-економічних складових логістичного потенціалу регіону до найважливіших передумов для розвитку регіону відносять інфраструктурне забезпечення логістики: дорожня та складська інфраструктура, логістичні центри, кластери, а також створення спеціальних умов для залучення інвесторів (спеціальних або вільних економічних зон, технопарків тощо). Створення об'єктів логістики створює умови для конкуренції між окремими територіями, а логістика впливає в порядку зворотного зв'язку на привабливість цих територій.

Одним з показників, з допомогою якого оцінюється ефективність логістики в 160 країнах світу - інтегральний показник ефективності логістики LPI (Logistics Performance Index), який розраховується на основі наступних показників [1]:

- рівень митного обслуговування (Customs);
- рівень розвитку торговельної та транспортної інфраструктури (Infrastructure);
- легкість документального оформлення закупівель (Ease of arrangig shipments);
- якість обслуговування і компетенції у сфері логістики (Quality of logistics services);
- рівень відслідковування вантажів (Tracking and tracing);
- своєчасність (Timeliness).

Україна у 2016 році погіршила свою позицію у глобальному рейтингу LPI до 80 позиції серед 160 країн з оцінкою 2,74, у порівнянні з 61 позицією рейтингу у 2014 р. та оцінкою 2,98 (таблиця 1). Для порівняння, Угорщина та Польща у 2016 році посідали 31 та 33 місця рейтингу відповідно.

Таблиця 1

Оцінка ефективності логістики в Україні у 2010-2016 рр.

Рік	LPI ранг	LPI оцінка	Customs	Infra-structure	International shipments	Logistics competence	Tracking & tracing	Timeliness
2016	80	2.74	2.30	2.49	2.59	2.55	2.96	3.51
2014	61	2.98	2.69	2.65	2.95	2.84	3.20	3.51
2012	66	2.85	2.41	2.69	2.72	2.85	3.15	3.31
2010	102	2.57	2.02	2.44	2.79	2.59	2.49	3.06

Джерело: сформовано на основі [1]

Доцільно зауважити, що протягом періоду 2010-2014 рр. спостерігалось покращення інтегрального показника ефективності логістики для України, однак за період з 2014 по 2016 рр. помітне його суттєве погіршення за рахунок погіршення умов митного обслуговування, торговельної та транспортної інфраструктури, міжнародних відвантажень.

Отже, питання аналізу логістичного потенціалу регіону особливо актуальне в сучасних умовах, адже, від правильної ідентифікації можливостей, виокремлення пріоритетних сфер розвитку та порівняльних переваг регіону, формування на їх основі стратегічних напрямів розвитку залежить подальше управління регіональним розвитком.

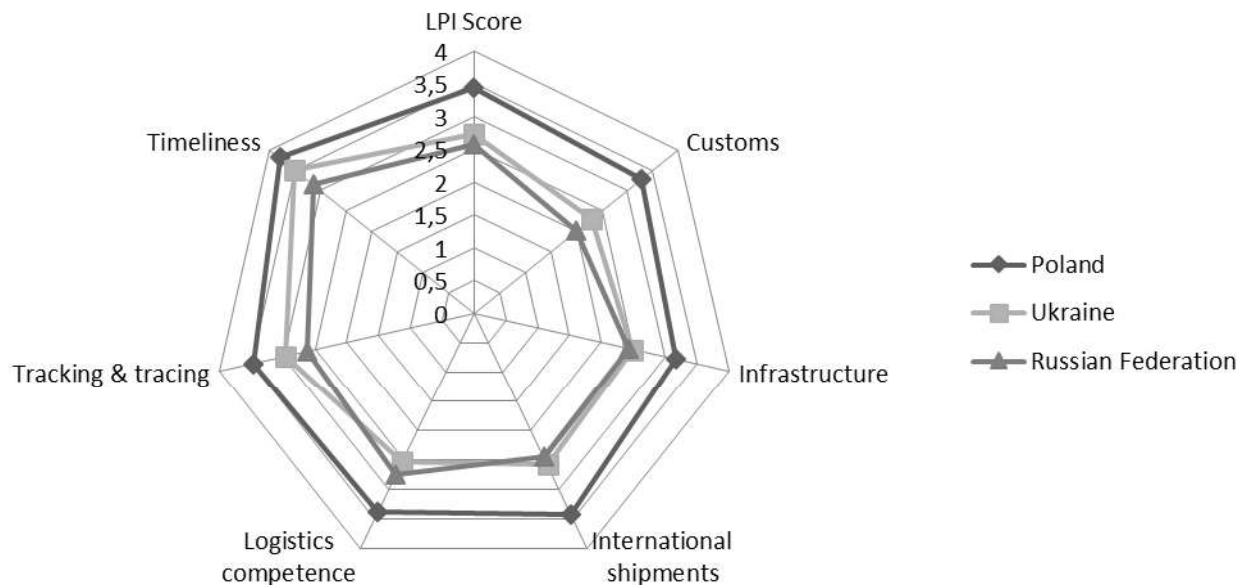

Рис. 1. Порівняння показника LPI для України, Польщі та Російської Федерації у 2016 році

Джерело: сформовано на основі [1]

Отже, логістичний потенціал регіону характеризує здатність регіону оптимізувати структуру ресурсів та ефективно використовувати наявну логістичну інфраструктуру задля оптимізації переміщення матеріальних потоків у рамках регіонального та національного забезпечення з метою отримання позитивного економічного ефекту для регіону.

Логістичний потенціал регіону поняття значно ширше ніж транзитний потенціал регіону, адже транзитний потенціал передбачає лише характеристику вантажообороту залізничного, автомобільного, авіатранспорту, а також експорт та імпорт товарів в регіоні, натомість логістичний потенціал включає в себе географічну, соціально-економічну, транспортну, інфраструктурну та інституційну складові.

При цьому поняття транзитного потенціалу, напряду пов'язане з особливостями функціонування логістичної інфраструктури регіону. Як зазначають в [2]: оптимальне протікання транспортних потоків транзитною територією регіону неможливе без формування та розвитку транспортної інфраструктури. Ефективне використання транзитного потенціалу вимагає забезпеченості регіону об'єктами транспортної інфраструктури і надання належних транспортних послуг різним суб'єктам господарювання.

Отже, питання ефективного використання логістичного потенціалу регіону обумовлене мінімізацією логістичних витрат по всій транспортно-логістичній мережі регіону, що в подальшому визначатиме ефективність всієї економічної системи регіону. При цьому конкурентоспроможність регіону забезпечуватиметься не тільки за рахунок вирішення проблеми мінімізації логістичних витрат, але й підтриманням прийнятного рівня логістичного обслуговування на рівні необхідної економічної зони.

Аналіз критеріїв для оцінки логістичного потенціалу регіону, запропонований різними дослідниками, свідчить про те, що ключовими показниками, які визначають

логістичний потенціал є показники розвитку транспортної та логістичної інфраструктури, а також вартість робочої сили регіону. При цьому, такі окремі аспекти оцінки логістичного потенціалу як інституційна забезпеченість галузі, соціально-економічні та географічні аспекти, орендні ставки та вартість землі є специфічними для кожного з підходів.

Тому стратегічне планування розвитку регіонів повинне включати не тільки планування сталого розвитку транспорту, а інтегрувати транспортне планування в комплексну систему планування розвитку логістичного потенціалу, що поєднуватиме в собі планування розвитку транспортної інфраструктури та послуг, планування землекористування, темпів житлового будівництва, планування екологічної складової транспортної політики, соціальних аспектів доступності і мобільності, а також узгодження цих складових стратегічного плану з промисловою політикою.

Література.

1. Інтегральний показник розвитку логістики (LPI)[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lpi.worldbank.org/international/global>.

2. Ковальська Л. Л. Транзитний потенціал регіону: оцінка та напрями оптимізації / Л. Л. Ковальська, Л. В. Савощ, Л. В. Павлюк // Економічний часопис-XXI. - 2014. - № 3-4(1). - С. 82-85.

РЕАЛІЗАЦІЯ «ПОЛІТИКИ ЗБЛИЖЕННЯ РЕГІОНІВ» НА ОСНОВІ ВИЗНАЧЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ДОСТУПНОСТІ

*Матійчик О.М., старший викладач,
Яновський П.О., к.т.н., професор
Національний авіаційний університет*

«Політика зближення регіонів» («Cohesionpolicy») є однією з основних ініціатив Європейського союзу, яка спрямована на розвиток економічного та соціального зближення просторово розмежованих територій з метою уникнення розподілу регіонів на периферійні та привілейовані території. На основі аналізу наукових робіт з даної проблеми можна стверджувати, що у переважній більшості дослідження транспортної доступності (ТД) регіональних транспортних систем (РТС) проводиться у середині обраного регіону. Проте, для повноцінної оцінки ТД регіонального рівня функціонування транспортного комплексу потрібно розглянути два види ТД: внутрішньорегіональну та міжрегіональну ТД. Метод визначення та оцінювання ТД розробляється із огляду на мету переміщень, наявних транспортних альтернатив та обмежень, які повинен взяти до уваги пасажир. Характеристика складових видів ТДРТС схематично зображена на рис.1.

Для внутрішньорегіональної ТД характерним є врахування переміщень всередині регіону між центром тяжіння регіону та містами обласного та районного значення, які здійснюються пасажиром на відстані у місцевому сполученні. В основу обчислення міжрегіональної ТД покладена ідея визначення центру регіону i , що має міжрегіональне сполучення з іншим центром регіону j .

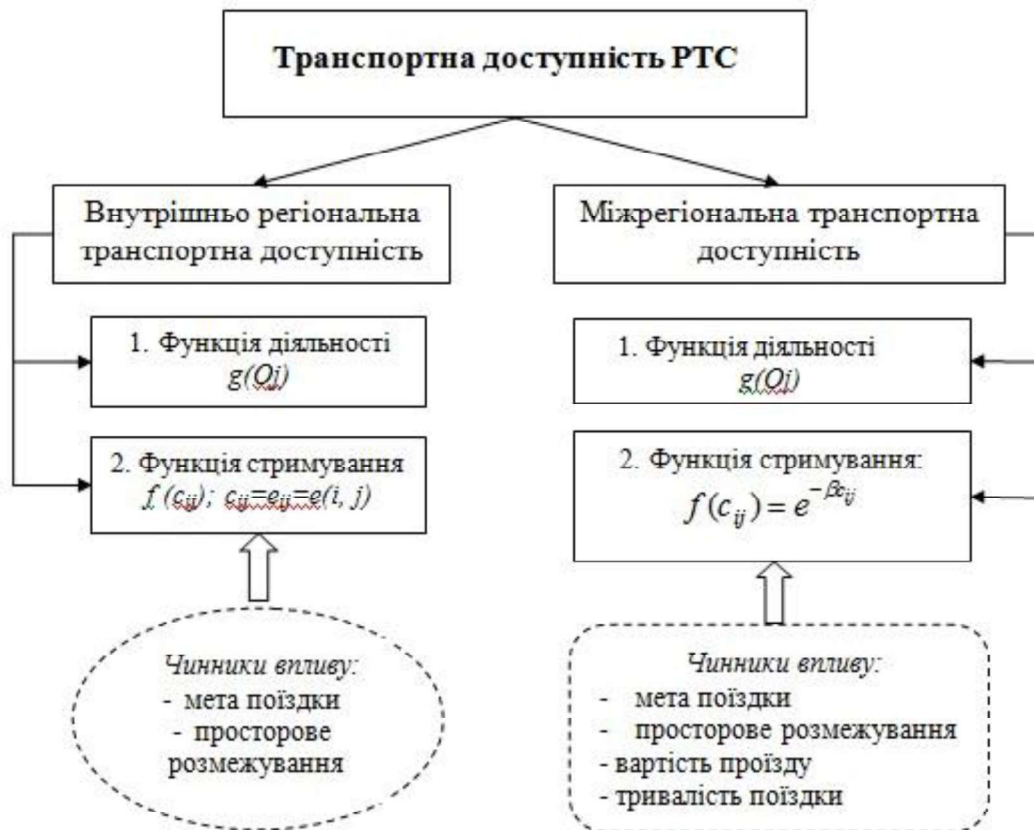

Рис.1. Складові транспортної доступності регіональних транспортних систем

Сформульовано методичний підхід до визначення регіональної ТД:

1. Визначення вузлів / регіонів дослідження: $i, j \in Q = \overline{1, \dots, d}$, де Q – множина усіх досліджуваних вузлів / регіонів, d – кількість усіх досліджуваних вузлів / регіонів.

2. Визначення об'єму даних D , що знаходяться у вільному доступі: $D \in S_f$, де S_f – множина даних, що є у вільному доступі.

3. На основі зібраних даних формування параметру стримування (функції ціни) c_{ij} . На основі функції c_{ij} , у свою чергу, формування стримуючої функції $f(c_{ij})$.

4. На основі зібраних даних формування функції діяльності $g(O_j)$.

5. Обчислення кількісних значень регіональної ТД для кожного з обраних вузлів / регіонів на основі виразу:

$$A_{i-1}(g(O_j), f_i(c_{ij})) = g(O_j) \cdot f_i(c_{ij}),$$

для кожного виду транспортних альтернатив l .

6. Обчислення агрегованої ТД: $A_{aggr-l} = f(A_{i1-l}, \dots, A_{id-l})$, де l – транспортна альтернатива, d – кількість усіх досліджуваних вузлів / регіонів.

Міжрегіональна ТД слід розуміти як можливість населення певного регіону досягнути різних видів діяльності у місті-вузлі іншого регіону, яка по суті є задоволеним попитом на пасажирські перевезення на основі критерію доступу (у часі, через обмеження у вартості перевезення тощо), та реалізується за допомогою на потужності регіональної транспортної системи.

Під час здійснення переміщень у дальньому сполученні пасажиру потрібно обрати найзручніший спосіб дістатися кінцевого призначення, а тому наявність

транспортних альтернатив стає актуальною. Вибір пасажиром транспортної альтернативи – це складний процес, але результат вибору відображає залежність цього процесу від кількох чинників: вартості перевезення, відстані та часу поїздки. Отже, при визначенні міжрегіональної ТД регіональних ТС необхідно врахувати ймовірність вибору пасажиром виду транспорту на основі цих чинників. Розробка методу оцінювання ТД регіональних ТС у сучасних умовах розвитку транспортно-дорожнього комплексу України прив'язана до наявних даних із джерел у відкритому доступі. Формалізація розрахунку показника міжрегіональної ТД проводилася із застосуванням підходу, що враховує діяльнісну та соціальну-економічну складову характеристики певного регіону.

В основі запропонованої моделі вибору транспорту пасажиром лежать наступні припущення:

- пасажир при виконанні поїздки на дальні відстані вибирає між двома видами транспорту – залізничним та авіаційним. При цьому пасажир має три транспортні альтернативи: залізничний транспорт (пасажирський рух), залізничний транспорт (швидкісний рух) та авіаційний транспорт.

- пасажиру необхідно здійснити поїздки у будь-якому разі, тому базова ймовірність вибору транспортної альтернативи складає 1/3 (33,33%) для кожної з альтернатив.

- стримуючою функцією, яка визначає перевагу при виборі транспортної альтернативи, є функція ціни.

Отже, запропонована методика дозволяє провести кількісну оцінку між регіональної ТД, а зафіксований рівень ТД відображає ступінь задоволеності транспортних потреб населення регіону та з'ясувати цілісність території з точки зору її сталого розвитку.

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ У КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Межирицька Я. В., студентка 2 курсу

Науковий керівник: к. е. н., доц. Адамик В. В.

Національний університет «Львівська політехніка»

Сталий розвиток – це такий розвиток суспільства, який задовольняє потреби сучасних поколінь і не ставить під загрозу можливості наступних поколінь задовольняти свої потреби.

(«Наше спільне майбутнє», звіт Комісії ООН, 1987 р.)

Концепція сталого розвитку базується на взаємодії суспільства та природи, гармонійному поєднанні економічного, соціального та технологічного розвитку зі збереженням та підтримкою екології та довкілля і передбачає досягнення низки стратегічних цілей, серед яких ключовими є покращення освіти, збереження природних ресурсів, забезпечення миру та здорового способу життя.

Вважаємо, що найвагомішою глобальною проблемою людства, на даний час, є екологічна проблема, що проявляється у парниковому ефекті та зміні клімату, вирубці лісів, збільшенні викидів в атмосферу, втраті біорізноманіття та зникненні прісної води, тому впровадження заходів щодо захисту навколишнього середовища посідає провідне місце серед стратегічних цілей сталого розвитку.

Україна задекларувала своє бажання перейти на шлях до сталого розвитку ще на Конференції ООН з довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992 р., підписавши Декларацію з навколишнього середовища й розвитку. Зреагувавши на декларацію на самміті ООН у 2015 р. Глобальних цілей сталого розвитку (ЦРС), Україна розробила власну систему ЦРС, у якій, як і в глобальній стратегії, вагоме місце посідають екологічні цілі, зокрема [1].

Екологічна ситуація в Україні і в цілому в світі залежить, насамперед, від поведінки людини, від її розуміння обмеженості усіх ресурсів. Саме тому одним з інструментів екологічних цілей сталого розвитку є так звана «зелена» освіта за такими пріоритетними напрямками, як: запровадження нових спеціальностей з охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, екологічної безпеки; «екологізація» навчального процесу, обов'язкове опанування основ екологічних знань на всіх етапах навчання у дошкільній, шкільній, університетській, післядипломній освіті; використання формальної та неформальної екологічної освіти, впровадження освіти протягом усього життя людини [2].

В Україні реалізується багато екологічних проектів, одним з найуспішніших вважається «Будуймо ЕКО Україну разом», особливістю якого є те, що він передбачає конкурс. Взяти участь у ньому може будь-хто, зареєструвавши у програмі свій новітній та ефективний екологічний проект. Переможець отримує певну суму на його впровадження. Реалізатором ЕКО проектів є Міжнародний благодійний фонд «Українська Біржа Благодійності». Ще одним всеукраїнським екологічним конкурсом є грант ECONATION. Його було створено за сприяння Міжнародного благодійного фонду К. Кондакова та Мінекології. Проект ставить за мету змінити екологічну ситуацію у світі та дати поштовх для розвитку молодих науковців та винахідників.

Згадані проекти та багато інших фінансуються державою та іноземними інвесторами, проте ці внески є недостатні для втілення в життя більшості винаходів. Водночас, багато українських науковців є творцями ідей, реалізація яких суттєво покращила екологічну ситуацію на планеті. Зокрема, йдеться про проект утилізації відходів І. Бондаренка. Винахідник запропонував унікальний метод транспортування сміття без застосування палива та електроенергії. І. Бондаренко також розробив технологію утилізації небезпечних промислових відходів, зміст якої полягає у переробці токсичного фосфорного шламу у цінну промислову сировину - червоний фосфор. Свого часу фосфорний шлам не змогли утилізувати у Слов'янську, і після безлічі аварій на складах, де він зберігався, матеріал відправили на переробку у Казахстан [3]. Однак, хоча згаданий винахід був розглянутий відповідними органами та пройшов безліч експертиз, коштів на його впровадження виділено не було.

Існує ще багато схожих праць та розробок, які через відсутність фінансування потрапляють у «смітник» або ж фінансуються іншими країнами та реалізуються закордоном, а Україна залишається без видатних науковців та реалізованих проектів.

Отже, аналізуючи процес досягнення основних цілей сталого розвитку на теренах України, можна стверджувати, що країна намагається всебічно втілювати в життя цю стратегію, але підходи та методи, що застосовуються, не є однозначно ефективними. Так, ще одним прикладом нераціональної діяльності України в екологічній сфері є проблеми з ратифікацією Кіотського протоколу. Кіотський протокол був прийнятий у Японії в 1990 році та став додатком до Рамкової конвенції ООН «Про зміну клімату». Він зобов'язує країни скоротити чи стабілізувати викиди газів до рівня 1990 року. Саме тоді, через скорочення виробництва, показники викидів були найменші. Тобто, країни-учасники, що ратифікували угоду, повинні

співвідносити викиди в межах держави з 1990 роком – якщо рівень перевищує показники базового 1990 року, то країна зобов'язана компенсувати зростання викидів купівлею квот тих учасників протоколу, які мають невикористані «запаси» парникових газів. Україна, зайняла нечітку і нестабільну позицію в дотриманні даного протоколу, і в 2016 році державі було висунуто звинувачення про неповне виконання всіх вимог, адже вітчизняним урядом в серпні 2015 року було відключено Національний електронний реєстр антропогенних викидів та абсорбції парникових газів. Також стало відомо, що Україна вже близько року не вела реєстр кількості викидів парникових газів в атмосферу. Крім цього, було зафіксовано факти грабіжницької поведінки влади в рамках даного проекту, адже ті гроші, які виділяла Японія на реалізацію програми не були використані для досягнення поставлених завдань. На жаль, непоодинокі випадки клептократії є суттєвою перепорою на шляху досягнення Україною ЦРС, в тому числі й екологічних.

Література

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
2. Підліснюк В. Сталий розвиток суспільства: роль освіти. Путівник / В. Підліснюк, І. Рудик, В. Кириленко, І. Вишенська, О. Маслюківська. За ред. В. Підліснюк – К.: Видавництво СПД «Ковальчук», 2005. – с.88
3. Сталий розвиток [Електронний ресурс]: [Веб-сайт].– Електронні дані.– Режим доступу:<http://www.zhiva-planeta.org.ua/diyalnist/staluy-rozvtok.html>
4. 3.Український вчений запропонував унікальні технології утилізації відходів [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://ecotown.com.ua/news/Ukrayinskyu-vchenyyu-zaproponuvav-unikalni-tekhnohoyi-utyilizatsiyi-vidkhodiv/>

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ

Михалик М.В., студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Процик І.С.

Національний університет «Львівська політехніка»

Міграційні процеси, що відбуваються на території України, характеризуються як рушійна сила що видозмінює як економічну, так і соціальну ситуацію в цілому. Оскільки, мігранти в особі молодих, перспективних людей покидають рідні території, то формується внутрішнє порушення рівноваги між попитом і пропозицією робочої сили. Саме тому тема міграції є актуальною і варто розглянути всі особливості і першопричини, що стимулюють її.

Безліч науковців, що аналізували питання міграції, по-різному характеризують і дають визначення цьому поняттю. Найбільш повне висвітлення дає Ровенчак О.А. «міграція» - це будь-яке переміщення і перетин адміністративного кордону, добровільний чи примусовий просторовий рух осіб від місця виїзду до місця в'їзду за наявності або без неї законних підстав на певний період часу або назавжди, саме цей рух включає еміграцію та імміграцію [1].

В процесі працевлаштування робочої сили за межами України відслідковується пряма залежність між розміром коштів, які розраховані на адаптацію мігранта в чужорідне середовище і часом на пошук відповідної роботи. Адже, чим більший запас

коштів, тим більше часу для розгляду актуальних вакансій і можливостей. Відповідно, активне економічне населення забезпечує себе мінімальними умовами проживання і можливістю здійснення вибору.

На прийняття рішення про еміграцію мають значний вплив дві групи факторів (зовнішні (іноземні) та внутрішні (вітчизняні)), що спонукали населення до пошуку роботи за кордоном, серед них такі як:

- високий рівень життя населення за кордоном що приваблює емігрантів;
- переважно вищий рівень технічного забезпечення, рівень охорони та умов праці для працівників за кордоном;
- привабливі соціальні умови в країнах-приймачах для населення та мігрантів;
- можливість реального кар'єрного росту, що стимулює до подальшого самовдосконалення та розвитку;
- значне зростання цін в Україні на комунальні послуги, продукти першої необхідності і щоденного вжитку, а також реальна відсутність безкоштовного медичного забезпечення;
- ріст реального і прихованого безробіття, що виникло внаслідок закриття багатьох підприємств, біженців із тимчасово окупованих територій, невчасної виплати заробітної плати тощо;
- диспропорція між економічним розвитком регіонів України, що спонукає до виїзду з регіонів, які не є економічно розвинутими і показники доходів нижчі за середні по державі;
- зниження реального рівня життя і рівня безпеки в Україні;
- посилення соціальної напруженості серед українців;
- стрімке падіння «показника щастя» в Україні за 2014-2017 роки тощо [2].

Варто відзначити і те, що не можна однозначно стверджувати що відтік робочої сили негативно впливає на економічні процеси. Станом на перший квартал 2017 року надходження грошових потоків в Україну зросло на 6,3% [3]. Отже, отримувачі грошових переказів формуватимуть збільшення попиту на ринку продуктів і послуг, тим самим стимулюватимуть розвиток економіки. При опитуванні довгострокових мігрантів, було встановлено, що кожен п'ятий з них висловив інвестиційні наміри, віддаючи перевагу інвестиціям у свої місцеві громади в Україні та в такі сектори, як будівництво, туризм і роздрібна торгівля [4].

В більшості випадків українці знаходять роботу, яка не відповідає їхній спеціальності в Україні. Основні сфери зайнятості українських мігрантів станом на початок 2017 року наведено на рис.1[4]. Проте, у випадку рееміграції, працівник не змінює основний вид діяльності і продовжує розвиток цього напрямку в Україні.

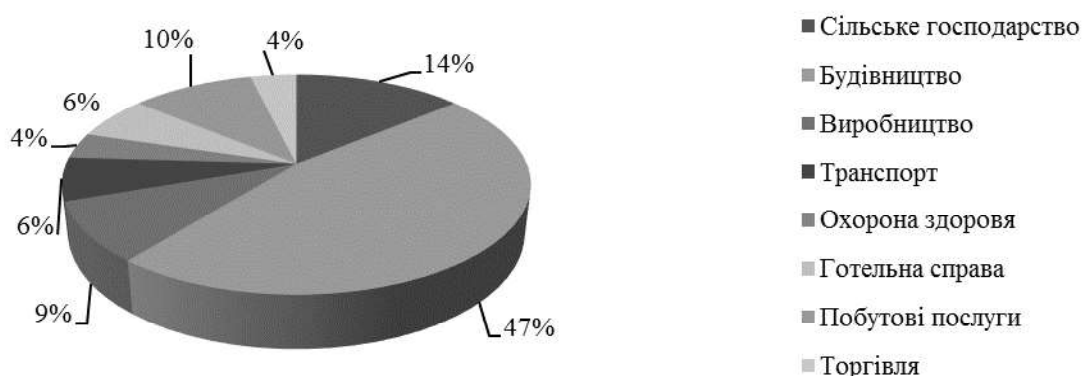

Рис.1. Сфери зайнятості українських емігрантів

З 2015 року міграційні процеси мають інтенсивний характер, у 2017 році спостерігається збільшення масштабів виїзду саме вчених і спеціалістів, що характеризуються рядом таких наслідків для України:

- втрата Україною найконкурентоспроможнішої частини власної робочої сили (особливо науковців і фахівців), що призводить до уповільнення темпів науково-технічного прогресу;
- втрата іноземної валюти, що вивозиться емігрантами як власні заощадження;
- дискримінація та експлуатація наших громадян з боку роботодавців;
- виникнення політичних та економічних претензій до України з боку країн-реципієнтів у зв'язку зі збільшенням нелегальної трудової міграції українців;
- зростання злочинності та соціальної напруженості у суспільстві через міжнаціональні конфлікти;
- при реадаптації колишні емігранти неохоче займаються діяльністю, яку здійснювали до еміграції.

Головним чинником, що спонукає громадян на виїзд є значно вищий рівень оплати праці за межами України. Тому, щоб стимулювати власне виробництво, демографічний «бум», соціально-економічну стабільність варто здійснити значне капіталовкладення у власні ресурси та проводити ефективну державну міграційну політику. Адже саме держава за допомогою інструментів впливу може відкоригувати ситуацію, що спостерігається зараз на ринку праці. За допомогою впровадження політики протекціонізму, реально зменшити відтік висококваліфікованої робочої сили і збільшити обсяги і розвиток власного виробництва. Також Україна за таких умов зможе позбутися іміджу країни-імпортера підготовлених кадрів і розвинути власну економіку до нових рівнів.

Література

- 1.Ровенчак О. А. Визначення та класифікація еміграції :наближення до операційних понять / О. А. Ровенчак // Політичний менеджмент. – 2006.– С.127 – 139.
- 2.WorldHappinessReport 2017 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/03/20/223218/>
- 3.Статистична інформація про міграційний рух населення 2017 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міграція в Україні: факти і цифри 2017 [Електронний ресурс] / Режим доступу:http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Мкртчян О.Р., студент 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Манухіна М.Ю.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Власний капітал є одним з найважливіших джерел коштів для існування і розвитку будь-якого господарюючого суб'єкта, у зв'язку з цим, удосконалення обліково-аналітичного забезпечення процесу управління формуванням і ефективним використанням власного капіталу має велике значення.

Інформація про власний капітал підприємства є особливо корисною і важливою для прийняття управлінських рішень з боку зовнішніх і внутрішніх користувачів бухгалтерської звітності.

Облік власного капіталу є важливою ділянкою в системі бухгалтерського обліку України, оскільки тут формуються основні характеристики власних джерел фінансування діяльності підприємства. Підприємству необхідно здійснювати аналіз власного капіталу, так як результати аналізу дають змогу виявити його основні складові і визначити наслідки їх змін для фінансової стійкості.

У бухгалтерському обліку капітал розглядається як економічна категорія в якості джерела формування майна підприємства, але при цьому форма і структура капіталу суворо визначена нормативними актами загальної юрисдикції та обліковими стандартами.

У Принципах складання та подання фінансової звітності МСФЗ капітал трактується як залишкова частка участі в активах підприємства після вирахування всіх її зобов'язань. Капітал в міжнародних стандартах відповідає поняттю чистих активів. У вітчизняній практиці суть поняття «капітал» збігається з міжнародними підходами, але в зарубіжній практиці капітал співвідноситься з чистими активами, а в Україні чисті активи визначаються розрахунковим шляхом [1, с. 356].

Згідно введеного в дію в Україні у 2013 році Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності» «власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань» [2].

Форма діючого у 2013 році звіту про власний капітал встановлюється НП(С)БО 1. Порядок заповнення строк форми № 4 у 2013 році регулюють Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 від 28.03.2013 р. [3].

Звіт має наступну структуру:

- у графах відображаються джерела формування власного капіталу (зареєстрований капітал, капітал в дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений і вилучений капітал);

- у рядках (статтях) - інформація про зміни власного капіталу.

Звіт про власний капітал - нескладний щодо заповнення фінансовий звіт, оскільки показники, які в ньому відбиваються, переносяться з інших форм звітності або з реєстрів бухгалтерського обліку. Цей звіт показує, що відбувалося з розділом 1 «Власний капітал» Балансу протягом року, за рахунок яких джерел він формувався, який вид власного капіталу збільшувався, або навпаки, що призвело до його зменшення. Саме цей звіт дозволяє побачити тривожні симптоми і своєчасно вжити заходів.

При складанні Звіту про власний капітал необхідно стежити за позитивними і негативними показниками. Оскільки одна і те ж зміна у складі власного капіталу може відобразитися для одного його виду як зменшення, а для іншого як збільшення.

Від моменту створення підприємства власний капітал, завдяки його здатності генерувати грошові потоки та створювати нову вартість, виступає об'єктивною основою фінансової незалежності, сталого розвитку та підвищення конкурентних переваг суб'єкта господарювання. Динамічний характер капіталу

потребує прийняття в оперативному порядку виважених управлінських рішень, пов'язаних із встановленням оптимальних параметрів розміру і структури власних фінансових ресурсів, форм та джерел їх утворення. Адекватність управлінських дій щодо власного капіталу залежить не лише від компетентності управлінського персоналу і його здатності вирішувати певні проблеми, але й від якості і об'єктивності результатів аналітичних досліджень, що використовуються для обґрунтування варіантів управлінських рішень. Гарантувати своєчасне формування та передачу якісної аналітичної інформації для потреб управління можливо лише за умови відповідного організаційного та методичного забезпечення аналізу наявності та ефективності використання власного капіталу підприємства, а також кваліфікованих виконавців аналітичних досліджень. Ці обставини актуалізують питання дослідження стану економічної роботи на підприємствах та розробки заходів щодо покращення аналітичного процесу і своєчасного прийняття рішень з власного капіталу.

Організація аналізу власного капіталу підприємства має включати:

- розробку загальних засад і порядку проведення аналізу;
- планування роботи в цілому, окремих її робіт та етапів;
- матеріальне, науково–методичне та кадрове забезпечення;
- загальне керівництво;
- прийом виконаних аналітичних робіт, порядок їх оформлення;
- контроль за впровадженням розроблених заходів з метою покращення фінансового стану підприємства.

Методика аналізу власного капіталу підприємства, на нашу думку, це оговорена послідовність застосування спеціальних прийомів обробки даних його фінансової і статистичної звітності з метою пошуку потенційних резервів підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів і забезпечення сталого економічного розвитку.

Основними елементами методики є мета і задачі аналізу, джерела інформації, система оціночних і аналітичних показників, період аналізу. Основною метою аналізу власного капіталу підприємства є комплексне, системне дослідження механізму формування, розміщення і використання власних фінансових ресурсів задля забезпечення фінансової стабільності і безпеки підприємства.

Завданнями аналізу власного капіталу є:

- оцінка змін обсягу, складу, структури і динаміки власних фінансових ресурсів;
- аналіз руху власного капіталу;
- аналіз ефективності використання власного капіталу, та кількісна оцінка факторів, що обумовлюють її зміни;
- виявлення і кількісна оцінка причин зміни темпів зростання власного капіталу підприємства;
- розробка заходів щодо підвищення рівня раціональності розміщення власних фінансових ресурсів в активах підприємства та ефективності використання власного капіталу.

Джерелами інформації для аналізу власного капіталу підприємства є фінансова звітність підприємства, дані первинного й аналітичного бухгалтерського обліку, що розшифровують і деталізують окремі статті першого розділу пасиву балансу. В процесі аналізу наявності та ефективності

використання власного капіталу підприємства використовується абсолютні (середньорічна величина власного капіталу і його складових) та відносні показники (коефіцієнти руху власного капіталу, оборотності, рентабельності).

Суттєвим напрямом покращення аналітичної роботи на підприємстві є правильна організація та оволодіння сучасною методикою економічного аналізу наявності та ефективності використання власного капіталу.

Як показали проведені нами дослідження, організації аналізу в цілому, і власного капіталу зокрема, на підприємствах не приділяється належної уваги. Вважаємо, що під організацією аналізу власного капіталу підприємства слід розуміти створення злагодженої постійної системи для виконання аналітичних досліджень з оцінки його наявності, раціональності розміщення в активах та ефективності використання.

Література

1. Международные стандарты финансовой отчетности / [пер. с англ. под ред. С. Голова]. К.: Федерация профессиональных бухгалтеров и аудиторов Украины, 2009. – 1608 с.

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536.

БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Мосійчук Д.О. студент 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Овечкіна О.А.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сучасний стан економіки України характеризується зниженням рівня виробництва, що приводить до зростання безробіття, при якому частина працездатного населення не знаходить роботи, поповнюючи ряди безробітних. Безробітні (за методологією МОП) - особи у віці 15-70 років (zareєстровані та незareєстровані в державній службі зайнятості), які одночасно задовольняють трьома умовами: не мали роботи (прибуткового заняття); впродовж останніх чотирьох тижнів активно шукали роботу або намагались організувати власну справу; впродовж найближчих двох тижнів були готові приступити до роботи, тобто почати працювати за наймом або на власному підприємстві з метою отримання оплати або доходу. До категорії безробітних також відносять осіб, які приступають до роботи протягом найближчих двох тижнів; знайшли роботу, чекають відповіді тощо. Безробіття – складне економічне, соціальне і психологічне явище, що негативно позначається на можливостях суспільства здійснити перехід до моделі стійкого соціально-економічного розвитку. Зважаючи на сказане, метою даної роботи є характеристика

причин збільшення загального рівня безробіття, його наслідків та можливих заходів щодо підвищення ефективності регулювання.

За даними Міністерства праці та соціальної політики та Державної служби зайнятості України рівень безробіття населення працездатного віку (у відсотках до економічно активного населення відповідної вікової групи) за 2013-2015 роки збільшився на 21,8%. Безробітне населення у віці 15-70 років за період 2013-2015 років зросло на 28,3%. На сьогодні чисельність молодих безробітних становила 1 709,7 тис. осіб, з них 584,6 тис. проживають у сільській місцевості та 1 125,1 тис. у міських поселеннях. За I півріччя 2017 року рівень безробіття (за методологією Міжнародної організації праці) у сільській місцевості сягнув 10,4% від економічно активного населення (порівняно з 9,2% за I півріччя 2016 року). Кількість зареєстрованих безробітних у Луганській області на кінець серпня 2017р. склала 6,2 тис. осіб, що на 1,6% менше, ніж на кінець липня 2017р. Грошову допомогу по безробіттю отримували 68,8% осіб, які мали статус безробітного, при цьому із загальної чисельності безробітних більше половини становили жінки.

Безробіття, як відомо, зумовлене комплексом причин, а саме: 1) структурними змінами в економіці; 2) нерівномірністю розвитку продуктивних сил у народному господарстві, в окремих регіонах; 3) постійним прогресом техніки, особливо його революційної форми - НТР; 4) пошуком працівниками нових робочих місць, де вища заробітна плата, змістовніша робота; 5) диспропорційністю розвитку економіки; обмеженістю попиту на товари і послуги тощо.

Дослідження причин збільшення безробіття завжди поєднується з визначенням наслідків цього явища для суспільства. До наслідків безробіття зазвичай відносять: масову дискваліфікацію робочої сили через вимушену втрату професійних навичок, можливостей швидкого адаптування до нових умов праці та психологічний дискомфорт; посилення соціальної напруженості у суспільстві, конфлікти у родинах; зниження трудової активності та мотивації, обумовленої довготривалим безробіттям; знецінення наслідків навчання, що безпосередньо негативно впливає на трудовий та інтелектуальний потенціал робітників; скорочення обсягів виробництва валового національного продукту, що провокує демотивацію праці й відповідне зниження її продуктивності; зростання витрат на соціальну допомогу безробітним, що потребує зростання витрат державного бюджету й може провокувати збільшення рівня інфляції; зниження податкових надходжень, що, як відомо, призводить до приховання прибутків, відтоку (еміграції) капіталів, зниженню обсягів вітчизняного виробництва.

Основні шляхи вирішення проблем безробіття мають включати цілу низку заходів, таких як: приведення законодавства України щодо регулювання рівня зайнятості у відповідність до міжнародних норм і принципів; запровадження механізмів захисту внутрішнього ринку праці; реалізація Державної та регіональних програм зайнятості; сприяння (фінансове, технічне, інформаційне) стабільній діяльності стратегічно важливих підприємств; зниження податків для підприємств за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників); забезпечення збереження ефективно функціонуючих робочих місць та створення нових; створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних; надання державою пільгових кредитів для виплати заробітної плати додатково зайнятим на виробництві, які за розміром будуть дорівнювати фонду заробітної платі; легалізацію тіньової зайнятості; проведення ефективної політики зайнятості і доходів тощо.

З приводу останнього наведеного шляху регулювання рівня безробіття слід відзначити, що державою може проводитися активна політика зайнятості, тобто заходи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності робочої сили, забезпечення якісної відповідності робочої сили та робочих місць, збільшення попиту на робочу силу, як з боку приватного, так і з боку державного секторів економіки. Пасивна політика зайнятості - це заходи, що передбачають фінансову підтримку осіб, здатних працювати, які мають професійну підготовку та сплачують страхові внески, але перебувають у стані повного чи часткового безробіття. Крім того, слід зауважити, що для скорочення рівня безробіття в ході досягнення сталого розвитку, країні необхідно створити умови для навчання та перенавчання працездатного населення, що сприятиме стабілізації рівня зайнятості (зменшення рівня безробіття) та, відповідно, урівноваженню попиту робочої сили та її пропозиції.

Література.

1. Сайт Міністерства праці та соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minpraci.gov.ua>.
2. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Сайт Державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ АВІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Нечипорук Р.Р., студент 4 курсу

Науковий керівник: к.т.н., доцент Ткаченко В.А.

Національний авіаційний університет

Транспорт виступає найважливішою складовою економічного розвитку будь-якої країни, безперебійна робота якого забезпечує становлення і розвиток ринкових відносин. Стан вітчизняної авіаційної галузі на сьогодні залишається незадовільним. Спостерігається значне зниження вантаж обороту, пасажирообороту, що створює потребу у розробці і формуванні нових перспективних механізмів та принципів у системі цивільної авіації, які дозволили б забезпечувати прогресивний розвиток галузі та стійке протистояння жорсткій зовнішній конкуренції.

На сьогоднішній день основними проблемами розвитку авіаційної галузі України являється зношеність основних фондів, дефіцит кваліфікованих кадрів, невідповідність технічних можливостей аеропортів сучасним міжнародним вимогам, відсутність державної підтримки створення нової техніки та обладнання й впровадження сучасних технологій.

Не менш страждає від проблем і військово-транспортна авіація, що проявляється в недостатньому ресурсному забезпеченні бойової підготовки, яка не дозволяє мати високий професійний рівень льотного складу, не забезпечує справність авіаційної техніки та засобів управління і забезпечення польотів. Проблемним питанням також є низька надійність авіаційної техніки через тривалий термін експлуатації, її моральне і фізичне старіння.

Перерви у польотах призводять до втрати практичних навичок у виконанні видів підготовок авіаційної техніки інженерно-технічним складом. Відбувається

зменшення висококласного льотного складу та інших фахівців управління і забезпечення польотів, втрата мотивації молодих військовослужбовців до льотної роботи через відсутність можливості для професійного росту, особливо льотчиків, не включених до складу Об'єднаних сил швидкого реагування.

Все це дає змогу зрозуміти, що Україні потрібно діяти рішуче вже сьогодні, для того щоб привести авіаційну галузь у відповідний стан. Необхідно сприяти розвитку як цивільної так і військової авіації, забезпечити фінансування наукових розробок у сфері транспорту.

Транспорт, як інфраструктурна галузь, має розвиватися високими темпами з метою сприяння швидкому економічному та соціальному розвитку країни та її участі у міжнародному поділі праці.

Мета Транспортної стратегії полягає у визначенні ключових проблем, цілей, принципів та пріоритетів розвитку транспортної системи України з точки зору загальнонаціональних потреб та інтересів на період до 2020 року. Вона пропонує політико-економічні, організаційні та правові заходи.

Транспортна стратегія охоплює залізничний, автомобільний, морський, річковий, авіаційний транспорт та громадський пасажирський транспорт загального користування, ефективність роботи яких значною мірою залежить від державної політики та регуляторних методів.

Реалізація Транспортної стратегії сприятиме суттєвому підвищенню ефективності транспортної системи в цілому, стійкому розвитку економіки та добробуту українців. Метою розвитку транспортної системи є створення умов для соціально-економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності національної економіки і життєвого рівня населення завдяки забезпеченню якості транспортних послуг та задоволенню соціальних, зовнішньоторговельних, оборонних та природоохоронних потреб суспільства.

Основними цілями розвитку транспортного сектору економіки України на період до 2020 року є:

- розвиток транспортної інфраструктури та модернізація рухомого складу для забезпечення зростаючої мобільності населення та прискорення переміщення товаропотоків;
- забезпечення конкурентоспроможності та якості транспортних послуг для економіки;
- забезпечення доступності та якості транспортних послуг населенню;
- інтеграція до Європейського Союзу і розвиток експорту транспортних послуг;
- підвищення ефективності державного управління та розвиток конкурентного середовища;
- підвищення екологічності, енергоефективності транспортних процесів та безпеки перевезень пасажирів і вантажів.

Основними пріоритетами Транспортної стратегії держави мають бути: розвиток транспортної інфраструктури, її модернізація та приведення у відповідність із євро стандартами; розбудова мережі міжнародних транспортних коридорів.

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Олещенко А.О., студент 6 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц., Литовченко О.Ю.

*Харківський національний університет міського господарства
імені Олексія Миколайовича Бекетова*

Під забезпеченням економічної безпеки на підприємстві розуміється прагматичний і зважений менеджмент, спрямований на створення конкурентних переваг наявними ресурсами, збереження захищеності та економічної стійкості підприємства як об'єкта ринкових і неринкових відносин в конкурентній боротьбі, необхідний для ефективного вирішення поставлених завдань при реалізації фінансової, науково-технічної, технологічної, виробничої та кадрової політики підприємства. При цьому основною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення його сталого і максимально ефективного функціонування в даний час і забезпечення високого потенціалу розвитку і зростання підприємства в майбутньому.

Виходячи з даного визначення економічної безпеки, її основною якісною характеристикою є стійкість до дії факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Даний підхід дозволяє сформулювати завдання забезпечення економічної безпеки підприємства:

- здійснення системного моніторингу діяльності підприємства, своєчасне виявлення і ідентифікація загроз;
- усунення неплатоспроможності;
- підтримання нормального рівня фінансової стійкості;
- мінімізація наслідків кризи.

Якщо детально розкрити зміст кожної з задач, то буде зрозуміло, що підприємство повинно постійно проводити моніторинг свого фінансового стану та чинників зовнішнього середовища. На базі цього моніторингу виявляються ранні ознаки розвитку кризи, проводяться діагностика та ідентифікація кризи і фінансового стану підприємства.

Усунення неплатоспроможності - це найбільш термінове завдання забезпечення економічної безпеки на будь-якій стадії циклу незалежно від фінансового стану підприємства. Практична реалізація даного завдання зводиться до постійного контролю дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства, систематизації та посилення господарських договорів, застосування системи стимулів і санкцій для забезпечення своєчасного і повного виконання фінансових зобов'язань перед контрагентами.

Рішення завдання підтримки нормальної фінансової стійкості вимагає найбільших зусиль і витрат, що забезпечують реалізацію поетапної структурної перебудови всієї фінансової діяльності підприємства. При цьому вирішується оптимізація структури капіталу, оборотних активів і грошових потоків, знижується інвестиційна активність підприємства.

Забезпечення економічної безпеки підприємства є безперервним у часі процесом, який включає в себе наступні етапи:

- 1) здійснення моніторингу та ідентифікації загроз діяльності підприємства;
- 2) вибір методики проведення аналізу фінансового стану, критеріїв і показників його оцінки;

3) систематичне відстеження стану і динаміки індикаторів економічної безпеки;

4) застосування методів забезпечення економічної безпеки відповідно до результатів моніторингу та ідентифікації фінансового стану.

Одним з найбільш значущих елементів системи безпеки підприємства є механізм її забезпечення. Системний підхід до формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства передбачає, що необхідно враховувати всі реальні умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства - це сукупність засобів і методів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень, спрямованих на забезпечення безкризового економічного розвитку підприємства.

Особливості функціонування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства полягають в наступному:

- йому притаманний динамізм, постійне вдосконалення;
- він має адаптивний характер, відповідно до змін внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства.

У концепції механізму забезпечення економічної безпеки підприємства головною вимогою є наявність індикаторного аналізу, як методу економічних досліджень, суть якого - виявити тенденції та зміни показників економічної безпеки, їх інтегрованості в забезпеченні економічної стабільності суб'єкта і його інтересів.

Індикаторами економічної безпеки є нормативні характеристики і показники, які:

- 1) в кількісній формі відображають загрози економічній безпеці;
- 2) мають високу чутливість і мінливість та, відповідно, значну сигнальну здатність попереджати суспільство, державу і суб'єктів ринку про можливі небезпеки у зв'язку зі зміною макроекономічної ситуації та ін.;
- 3) виконують функції індикаторів не окремо один від одного, а лише в сукупності, тобто взаємодіють в досить високому ступені.

У систему контрольованих показників діяльності підприємства включаються спеціальні індикатори економічної безпеки, за динамікою зміни яких здійснюють діагностику та ідентифікацію фінансового стану підприємства.

Узагальнюючи поданий вище матеріал, можна зробити висновок, що забезпечення економічної безпеки підприємства слід розглядати як безперервний у часі процес, який включає системний моніторинг обраних індикаторів, що дозволяють дати об'єктивну оцінку стану економічної безпеки підприємства і застосовувати ті чи інші механізми її забезпечення.

Основне призначення механізму забезпечення економічної безпеки підприємства полягає в створенні і реалізації умов, що забезпечують економічну безпеку підприємства. Ці умови визначено виходячи з критеріїв економічної безпеки і її рівня. В якості найважливіших факторів, що враховуються в структурі механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, повинні бути: мінімізація витрат підприємства, адаптація до нововведень і розширення сфери використання послуг інфраструктури ринку. Саме ці фактори мають найбільш істотний вплив на формування прибутку підприємства, забезпечивши тим самим високий рівень його економічної безпеки.

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА УСПІШНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИЧИХ КАДРІВ

Олізко О.В., студентка 2 курсу магістратури

Науковий керівник: д.е.н., проф. Семикіна М.В.

Центральноукраїнський національний технічний університет

В сучасних умовах висувуються нові, підвищені вимоги до якості підготовки кваліфікованих робітників. Це пов'язано з впливом багатьох чинників на глобальному та національному рівнях. Йдеться про модернізацію системи середньої технічної освіти України, її адаптацію до вимог сьогодення, глибоку системну кризу в державі, виклики глобалізації тощо. Все це вимагає пошуку нових підходів до професійної орієнтації, вдосконалення якості підготовки учнів професійно-технічних навчальних закладів.

Водночас теоретичний аналіз свідчить, що все ще недостатньо дослідженою залишається специфіка мотивації молодих людей до здобуття робітничих професій, її роль у виборі професії, навчанні, подальшому працевлаштуванні та закріпленні на підприємстві. Пошук прийнятних методів професійної орієнтації та мотивації є необхідним для становлення кваліфікованих робітників, здатних відповідати вимогам роботодавців та витримувати конкуренцію на ринку праці. Ці питання набувають вкрай актуального значення в умовах євроінтеграційних процесів, адже на європейському ринку праці постійно зростають вимоги до знань, вмінь, практичних навичок, мобільності працівників, їх здатності до постійного перенавчання, опанування новими прийомами праці та технологіями.

На теперішній час умовами реалізації продуктивного рівня професійної діяльності учня є безперервна професійна освіта, успішне працевлаштування, та кар'єрний ріст. Все це можна досягнути тільки за допомогою розвитку високого рівня професійної мотивації учня. Важливим чинником у формуванні професійної мотивації особистості виступає синтез самостійності й відповідальності фахівця у розв'язанні пізнавальних, професійних, трудових і моральних проблем. Для вирішення такого завдання педагогам необхідно свідомо та цілеспрямовано керуватися знаннями як індивідуальних особливостей кожного учня, так учнівської групи в цілому [1, с. 216].

Важливою складовою у формуванні професійної мотивації учня відіграє характер педагогічних вимог. Зокрема, навчання повинно бути організовано на достатньому й необхідному рівнях важкості. Будь-яке зниження вимог до обсягу і характеру засвоєння необхідних знань знижує пізнавальну й творчу активність учня, створює хибне уявлення про те, що вимагатиме від нього майбутня професійна діяльність. Разом із тим надмірність вимог теж може породжувати в свідомості учня психологічний комплекс неповноцінності. Звідси, освітня діяльність технічних училищ повинна спрямовуватися на формування й збагачення мотивів професійної діяльності майбутнього фахівця [2, с.123].

Через об'єктивні та суб'єктивні причини, найменш піддатливим до управління є мотиваційне поле учня. В даному випадку складність вивчення та формування мотивації, пояснюється тим, що на учня діє водночас комплекс зовнішніх і внутрішніх мотивів, які не лише доповнюють один одного, але й вступають у суперечності. Мотиваційний механізм загалом можна розглядати як упорядковану

систему чинників і важелів, спрямованих на формування сукупності мотивів для досягнення певної мети. [3, с. 181]

Серед багатьох видів мотивації актуальною для майбутніх фахівців є професійна мотивація. Вона визначається, як сукупність чинників і процесів, котрі, через закладення у свідомості учня, спонукають його до вивчення та ефективної реалізації майбутньої професійної діяльності.

Процес формування самооцінки професійної придатності учня є суперечливим. В окремих випадках він не може співвіднести відомі йому властивості професії зі своїми особистими якостями, через що учневі важко обрати ту професію, котра відповідала би даним потребам. Причиною такої ситуації часто виступає низький рівень володіння самопізнанням і професійною інформацією.

Розвитку професійної мотивації й творчої активності учня сприяє реалізація професійної спрямованості навчання всіх курсів дисциплін, належна організація навчальних і виробничих практик, адекватна система взаємин учителя з учнями.

Інтенсивність розвитку професійної мотивації залежить від того, якою мірою система цінностей людини співвідноситься із системою цінностей суспільства, до якого людина належить. З метою належного формування стійкої професійної мотивації учнів, на основі розвитку їхнього творчого потенціалу, технічні училища повинні забезпечити відповідні психолого-педагогічні умови [4, с. 98]. До таких умов відноситься формування й підтримка прагнень учнів виявляти та стверджувати себе через навчально-професійну діяльність та детальне ознайомлення з майбутньою професійною діяльністю і її суспільною значимістю.

Важливим є адекватна й стійка самооцінки учня як суб'єкта професійної діяльності, що виражається у формуванні ієрархічних ціннісних орієнтацій, котрі пов'язані з професійною діяльністю та у виробленні потреб і вмій самостійно оволодівати інформаційними технологіями і творчо застосовувати знання на практиці.

Мінімізація високої особистісної та ситуативної тривожності окремих учнів, їхньої невпевненості щодо майбутньої професійної діяльності, шляхом активізації розвитку професійних якостей, здібностей до саморегуляції.

Створення для учнів ситуацій успіху на високому рівні реалізації здібностей, а не рівні зниження вимог і домагань. Навчання набуває життєвого сенсу, якщо приносить задоволення, переживання успіху, усвідомлення свого особистісного зростання [5, с.182].

Підпорядкування процесу формування в учнів високого рівня мотивації професійного досягнення таким критеріям: успішне навчання на оптимальному рівні складності, який визначається вимогами навчального курсу, а також можливостями зони актуального й найближчого розвитку кожного учня; індивідуалізація процесу навчання; об'єктивність педагогічної й моральної оцінок як показника особистісних досягнень учня, а не засобу його заохочення або покарання [6, с. 445].

На нашу думку, важливим у формуванні мотивації успіху у професійній діяльності учня є соціальний аспект де необхідно:

- ввести практично-спрямовані спецкурси з можливістю учнів обирати дисципліни за власним бажанням;

- акцентувати увагу на практичній спрямованості підготовки учнів шляхом запровадження занять з аналізом і вирішенням актуальних робочих ситуацій, тренінгів професійної майстерності;

- запровадити вибіркові профільні дисципліни за вимогами практики та роботодавців;

- проводити науково-практичні семінари з актуальних проблемах фахової діяльності за участі адміністрації, педагогічного колективу, учнів, фахівців та роботодавців.

Отже, головною метою професійно – технічного навчального закладу є професійна підготовка майбутнього спеціаліста де мотиваційна складова виступає як основна умова успішного працевлаштування. Мотиваційний компонент є одним із важливих чинників формування професійно придатного спеціаліста поряд з реалізацією змістового та операційного компонентів професійної підготовки. Зміст навчання учнів у професійно – технічному навчальному закладі впливає на мотиваційну готовність до майбутньої професійної діяльності. Головними дієвими факторами формування професійно спрямованої мотивації учнів є навчально-педагогічна і виховна діяльність викладачів та майстрів виробничого навчання, зміст навчальної програми та виробничої практики. Робота по формуванню позитивної мотивації учнів училищ до майбутньої професійної діяльності повинна починатись із з'ясування актуальних детермінантів професійного вибору першокурсників і далі мати системний і розгорнутий характер із залученням педагогічних інновацій, демонстрації кращих зразків педагогічної майстерності тощо.

Література.

1. Гуревич Р. С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних навчальних закладах: монографія / Гуревич Роман Семенович. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 410 с.

2. Засєкін Д.О. Методика навчання електродинаміки в профільній школі: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Д.О. Засєкін; кер. роб. В.Д. Сиротюк; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2014. – 274 с.

3. Мотивація ефективної зайнятості: пошук оптимальної стратегії: [Монографія] / М.В. Семикіна, Н.А. Іщенко. – Кіровоград: КОД, 2012. – 216 с.

4. Костельна Л.І. Теоретичні аспекти сучасних нових технологій при підготовці фахівців // Науковий вісник Чернівецького національного університету: Педагогіка та психологія. – Чернівці. – 2001. – Вип. 100. – с. 96 –102.

5. Щербасєва І.Г., Яковлева О.М. Застосування технології розвитку критичного мислення в учнів ПТНЗ на уроках фізики та споріднених дисциплінах // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 41: збірник наукових праць/ за ред. проф. В.П. Сергієнка. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 194 с. – с. 180-185.

6. Бобров В.Я. Управління професійною освітою як фактор впливу на формування творчої особистості фахівців України / В.Я. Бобров, С.В. Бутівченко // Філософія освіти ХХІ століття: проблеми перспективи: Зб. наук. пр. / АПН України, Т-во «Знання» України; За заг. ред. В. Андрущенко. – К., 2000. – Вип. 3. – С. 443 – 447.

ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Осадчий Т.В., студент 4 курсу

Науковий керівник: к.т.н., доцент Ткаченко В.А.

Національний авіаційний університет

Глобалізація в сучасних умовах є важливим явищем в функціонуванні світової економіки. В економічній сфері її дія позитивно впливає на розширення економічної взаємодії між державами, на інтеграцію національних економік до глобальної світової економіки, що актуалізує соціально-економічну адаптацію України до умов світових ринків. Тому для забезпечення сталого розвитку вітчизняної економіки необхідно нашій державі визначити чіткі цілі сталого розвитку з урахуванням переваг глобалізації і мінімізувати дію несприятливих чинників.

Темпи розвитку транспорту в ХХІ столітті можна порівняти за своїми масштабами з тими, що було досягнуто в цілому за всю його попередню історію. У результаті не тільки колосально зросло значення транспорту, але й більш видимо проявилася його роль як найважливішої ланки інфраструктури.

Зростання населення, насамперед у країнах, що розвиваються, швидкий розвиток світової економіки, зміни в міжнародному поділі праці будуть і надалі впливати на обсяги і товарну структуру вантажопотоків, так само як і на географію перевезень.

Важливим чинником сталого розвитку є перевезення вантажів тому, що зі зменшенням витрат на перевезення вартість продукції знизиться, підвищиться ефективність виробництва, зросте добробут населення. З метою зниження вартості транспортування слід підвищувати швидкість виконання вантажних операцій. Але з вимогами по збільшенню швидкості як правило збільшиться і витрати на перевезення вантажів.

Важливим принципом при обслуговуванні авіаційних вантажних перевезень є забезпечення належної якості перевезень. Якість перевезень залежить від рівня сукупності організаційних, економічних, технічних і технологічних заходів, які реалізуються усіма учасниками процесу перевезення (аеропортами, авіаційними компаніями, тощо). Тому при перевезенні необхідно врахувати низку факторів, які спричиняють ризики несвоєчасної доставки вантажів. Серед проблемних питань, які визначають при транспортуванні вантажів слід відзначити необхідність удосконалення інфраструктури аеропортів, поліпшення процесу проведення навантажувально-розвантажувальних робіт.

Особливою проблемою на транспорті є забезпечення високої якості доставки вантажів. Повітряним транспортом здійснюються перевезення, як правило, дорогих товарів, а тому час (терміни) доставки вантажів розглядаються як один з найбільш значущих параметрів якості обслуговування споживачів. Якість доставки характеризується не лише швидкістю, а і регулярністю доставки вантажів, збереження вантажів при перевезенні, а також мінімізацією вантажних операцій.

Авіатранспортні компанії в умовах гострої конкуренції докладають значних зусиль для зниження своїх витрат. Намагаються досягти цього, зокрема, на основі раціональної взаємодії видів транспорту в ланцюгу комбінованого сполучення, де участь повітряного транспорту на далекі відстані здатне призвести до зниження сукупних витрат. Так, на деяких маршрутах змішані повітряно-морські перевезення

скорочують транспортні витрати в порівнянні з чисто повітряної транспортуванням на 50%, а в порівнянні з прямими морськими перевезеннями - на 75%. Повітряний транспорт, в таких випадках, використовується для перевезення термінових, швидкокопсувних, цінних та спеціальних вантажів.

Застосування різних логістичних принципів спричиняють раціоналізацію взаємодії різних видів транспорту. Особлива увага при цьому приділяється врахуванню значної трудомісткості процесу завантаження і розвантаження з метою зменшення витрат праці та собівартості вантажно-розвантажувальних робіт, для чого рекомендується впроваджувати сучасні комплексно-механізовані методи їх виконання. Там, де це можливо, слід використовувати транспортування вантажів без додаткового перевантаження, в результаті чого значно скоротяться витрати не лише повітряного транспорту, а і різних підприємств.

Отже, для підвищення якості транспортного забезпечення регіонів України необхідно застосовувати різні логістичні принципи виконання перевезень, збільшувати швидкість доставки без впливу на вартість послуг та поліпшувати процес виконання вантажно-розвантажувальних робіт.

СТАЛИЙ СОЦІАЛЬНО-ДОМІНАНТНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Пакуліна Г.С., студентка 6 курсу,

Науковий керівник: к.е.н., доцент Пакуліна А.А.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

У майбутньому особливий науковий інтерес матиме питання державного регулювання довгострокового сталого соціально-домінантного розвитку регіонів як умови ефективного функціонування соціально орієнтованої ринкової економіки. Сталий розвиток слід розглядати в єдності трьох складових: економічного, соціального та екологічного розвитку. Визначальним елементом цього процесу є розвиток людських ресурсів, який забезпечується багатьма чинниками, направленими на формування та поліпшення фізичних й інтелектуальних здібностей людини. До таких чинників належать освіта, охорона здоров'я, стан навколишнього середовища, зайнятість. Державне регулювання довгострокового соціального розвитку є умовою ефективного функціонування соціально орієнтованої ринкової економіки.

Для більшості регіонів України потрібна нова стратегія подальшого розвитку [1, с. 196]. Колишня спеціалізація, структура й організація економіки не в змозі і зараз, і в майбутньому забезпечити зайнятість населення та отримання необхідного доходу. Друге – виявилось важко вибрати загально визнану стратегію розвитку в конкретному регіоні. Занадто різними виявляються початкові платформи і цілі у різних сил, зацікавлених у тій або іншій стратегії, неефективні узгоджувальні механізми. Третє – виявилось досить несподівано – серйозною складністю стало застосування вже розроблених стратегічних документів у конкретній практиці управління, визначення механізмів реалізації стратегії з тим, щоб стратегічні документи не залишалися тільки книгами в шафах чиновників або держаних управлінців. Нарешті, четверте питання – виявилася досить велика теоретична і методологічна неясність низки запитань стратегічного розвитку.

У застосуванні до регіону як територіальної соціально-економічної спільності

поняття стратегії соціально-домінантного розвитку можна сформулювати таким чином. Це прийняті регіоном на тривалу перспективу генеральні цілі, напрями і принципи дій в економіці та соціальній сфері. Вони повинні базуватися на загальних інтересах і максимально враховувати корпоративні інтереси, сприяти соціально-економічній активізації всіх суб'єктів господарювання та населення.

При аналізі та прогнозі чинників і умов регіонального розвитку необхідно охарактеризувати як внутрішнє, так і зовнішнє середовище. Найбільш важливі позиції, за якими треба оцінювати ситуацію та здійснювати прогноз на стратегічну перспективу.

Форми і методи державного регулювання економіки і соціальної сфери на території. Хоча світовою практикою накопичений значний потенціал форм і методів державного регулювання економіки, рівень їх розробленості для українських умов не можна визнати скільки-небудь задовільним. Особливо мало досліджена специфіка застосування загальних методів регулювання на регіональному рівні.

Слід зазначити, що яких-небудь особливих, суто регіональних методів регулювання не існує. Проблема полягає в тому, яким методам повинні віддаватися пріоритети, як врахувати регіональні особливості при їх застосуванні. З урахуванням цього можна рекомендувати таку систему форм і методів регулювання економіки для застосування їх у регіоні.

1. Пряма і непряма дія. Перше означає втручання регіональних органів, безпосередньо в основну діяльність господарюючих суб'єктів. Воно може здійснюватися різними методами (як «жорсткими», так і «м'якими»). Непряма дія – це дія не на саму діяльність, а на умови цієї діяльності, на зовнішнє середовище господарюючого суб'єкта (податкову, адміністративну та іншу).

2. Директивна і рекомендаційна (індикативна) дія. Директивна дія означає напрям обов'язкових для виконання завдань, вказівок, норм, вимог. Директивно можна здійснювати і пряму, і непряму дію, тобто можуть бути директивні, обов'язкові вимоги і за діяльністю підприємства, і за умовами цієї діяльності. Рекомендаційна (індикативна) дія також може бути обернена як на саму діяльність господарюючого суб'єкта, так і на умови цієї діяльності. Пропозиції, орієнтири й інші «сигнали», що направляються регіоном, не є для підприємства обов'язковими, але вони повинні стати для нього бажаними і підкріплюватися стимулюючими заходами.

3. Приватна і комплексна дія. Перша припускає дію на окремі елементи внутрішнього або зовнішнього середовища суб'єкта чи сфери економіки регіону. Друга означає регулювання діяльності підприємства і регіону в цілому, припускає облік усіх взаємозв'язків, наслідків, ґрунтується на комплексному, системному аналізі.

4. Поточна і перспективна (стратегічна) дія. При першій дії регіональна адміністрація реагує на ситуацію, що змінюється, на постійно виникаючі нові проблеми, питання, завдання. Вона мало управляє розвитком цієї ситуації. Друга передбачає моделювання (передбачення) ситуації та план поточних і перспективних дій, що впливає з неї, вирішення довгострокових завдань. Розвиток ситуації контролюється та розвивається стратегічне управління ситуацією в регіоні.

Підводячи підсумок, можна сказати, що перевага повинна мати непряму, рекомендаційну, системну, стратегічну державну дію. Вона, як правило, більше трудомістка і складна, але й ефективніша.

Через планування можуть ефективно реалізовуватися багато важливих завдань державного регулювання економіки, економічної та соціальної політики держави і

регіонів. Для реалізації планів, програм і прогнозування соціально-домінантного розвитку може бути запропонована (стосовно регіону) система перспективних економічних документів, кожен з яких виконує свою функцію. Одні з них вже застосовуються в практиці, інші доцільно в цю практику впровадити. Рекомендований перелік такого роду документів включає: довгострокову стратегічну концепцію соціально-домінантного розвитку; економічні, соціальні, ресурсні прогнози; стратегічний план соціально-домінантного розвитку регіону, який розгортає стратегічну концепцію розвитку на період найближчих 10-15 років; середньострокову програму адміністрації щодо стабілізації та подальшого розвитку економіки, що розробляється на термін 3-4 року; цільові програми та інвестиційні проекти; річні прогнози соціально-домінантного розвитку, що розробляються в єдиній системі прогнозів України; середньостроковий план соціально-домінантного розвитку регіону, що складається на період 4-5 років.

Особливість нинішнього етапу соціально-домінантного розвитку полягає в постійному генеруванні не лише продуктових, технологічних, але й організаційних, соціальних, а також інституціональних інновацій [2, с. 63]. Саме зростання інтересу до нетехнологічних інновацій є однією з характерних ознак сучасної парадигми інноваційного соціально-домінантного розвитку економічно розвинених країн. Сьогодні спостерігається ускладнення інновацій, придбання ними відкритого, міждисциплінарного, міжгалузевого характеру, що змінює вимоги до компетенцій соціально-економічних агентів. Це зумовлює необхідність їх переходу до інноваційного типу розвитку, в основі якого лежить комплексна, просторово розподілена, така, що змінюється, природа інновацій.

Аналіз суті понять «інновація», «інноваційний розвиток», а також розроблених раніше класифікацій дозволило нам визначити, що в основі інноваційного типу соціально-домінантного розвитку лежить сукупність інновацій в усіх сферах життєдіяльності, у тому числі з використанням технологічних систем, інформаційно-комунікаційних технологій і пов'язаних з ними громадських змін. При цьому виходить на якісно новий рівень управління соціально-домінантним розвитком, спрямоване на максимізацію соціально-економічного результату за рахунок ефективного використання інтелектуального потенціалу, зміна стилю мислення та формування нового менталітету як влади, так і населення в цілому.

Характеризуючи інноваційний тип соціально-домінантного розвитку, можна виділити його системність, масштабність, цілеспрямованість, а також необхідність збалансованості інтересів, що в цілому знижує прояв таких загальноновизнаних негативних специфічних рис інноваційної діяльності, як невизначеність результату, неспівпадання громадських і приватних очікувань, асиметричність інформації.

Доцільно виділити такі особливості інноваційного типу соціально-домінантного розвитку регіонів України: 1) радикальні зміни структури і характеру управління, наслідком яких є розширення та активізація інноваційної діяльності в різних сферах життєдіяльності; 2) зростання ефективності реалізації комплексних проектів відновлення та розвитку вітчизняних виробництв і територій; 3) наявність інфраструктури, що забезпечує створення та використання різного роду ресурсів (у тому числі інформаційних) у необхідному для інноваційного розвитку об'ємі; 4) універсальність самої інноваційної діяльності, що здійснює створення різного роду інновацій і виробництв, а також що визначає конкурентоспроможний розвиток регіонів; 5) можливість отримання необхідної інформації на основі автоматизованого доступу з метою аналізу результативності політики, що проводиться, і обліку балансу

інтересів і соціальної відповідальності; б) висока сприйнятливість соціально-економічними агентами нових ідей, знань і технологій різного функціонального призначення, а також використання їх у практичній діяльності.

Мета інноваційного типу соціально-домінантного розвитку регіонів нами визначена як формування довгострокових багаторівневих стосунків між соціально-економічними суб'єктами на основі ідеології інноваційної культури, що забезпечує створення і впровадження інновацій у всіх сферах життєдіяльності, а також підвищення інтелектуальної капіталізації як умови соціально-домінантного саморозвитку.

Література

1. Пакуліна Г.С. Розвиток малого підприємництва і структурна перебудова регіональної економіки / Г.С. Пакуліна, А. А. Пакуліна, К.В. Артеменко // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції [«Регіональна, галузева та суб'єктна економіка України на шляху до євроінтеграції»] (19–20 квітня 2017 р., Україна, м. Харків). Тези доповідей. Частина 2. – Харків: ХНУБА, 2017. – С. 195–198.

2. Пакуліна А. А. Удосконалення регулювання інноваційних процесів та активізація інноваційної діяльності / А. А. Пакуліна, А.С. Євсєєв // Матеріали Х міжнародної науково-практичної конференції «Стратегії сталого розвитку» (8 вересня 2017 р., м. Краматорськ, Україна). – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – С. 61–65.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Пакуліна Г.С., студентка 6 курсу,

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Пакулін С. Л., доктор економічних наук, академік УАННП

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» (м. Київ)

Головною проблемою для більшості країн світу є зараз не стільки економічне зростання та його темпи, скільки забезпечення сталого економічного та соціального розвитку суспільства. Соціальний розвиток розглядається як один з найважливіших чинників сталого розвитку країн світу, тобто такого, в якому задоволення сучасних потреб людства не зашкодить задоволенню потреб наступних поколінь.

Державне регулювання соціальної сфери сприяє сталому розвитку регіонів України. Піднесення соціальної сфери є передумовою сталого розвитку науково-технічного і виробничого комплексу України та її регіонів. Система державного регулювання соціальної сфери, її методологія та практика повинні спрямовуватися на досягнення стратегічної мети – прискорення науково-технічного розвитку та підвищення ефективності функціонування виробничого комплексу регіону.

У сучасний період регіональні умови і чинники розвитку винятково сильно впливають на всі аспекти життя суспільства. Нинішні програми переходу до ринку, численні декларації, законодавчі та нормативні акти, як правило, містять слабкі розділи регіональної політики та не передбачають будь-якої чіткої системи заходів у галузі науково-технічного розвитку. У результаті недоврахування регіональних аспектів суспільних відносин це вже призвело до різкого загострення протиріч у регіонах, падіння обсягів виробництва. Концепція розвитку галузі визначається

насамперед соціальними потребами, напрямами науково-технічного розвитку, розвиненістю ринкової інфраструктури регіону. Це дасть змогу повніше використати природний, виробничий, науково-технічний, кадровий потенціал регіону, допоможе вийти із кризового становища, що створюється за рахунок максимального використання ресурсів.

В силу того, що національна економіка складається з економік регіонів, що складаються синергетично, очевидно, що зростання в Україні неможливе без зростання в окремих регіонах. Зростання національної економіки можливе за зростання більшості (з погляду внеску у валовий національний продукт) регіональних економік. Слаборозвинені регіони випробують високий кризовий тиск, якщо тільки структурна перебудова економіки, яка виникає внаслідок спаду, не створить можливості до виключно сприятливого інтенсивному залученню його наявних ресурсів, що створить потенціал для зростання (можливо, навіть випереджаючими темпами порівняно з іншими територіями). У регіонах зі збалансованою розвинутою економічною системою, з широкою ресурсною базою, існує можливість амортизації сили кризових тенденцій [1, с. 66].

Проблеми розвитку соціальної сфери знайшли відображення в наукових працях багатьох провідних українських і зарубіжних учених. Проте питання регулювання розвитку соціальної сфери в контексті сталого розвитку регіонів та інтеграції України в європейські структури залишається недостатньо вивченими як в українській, так і світовій науці. Надзвичайно важливим для сучасної України є таке організаційно-економічне забезпечення регіонального розвитку соціального комплексу, яке б на основі впровадження принципів прозорості, відповідальності, результативності сприяло істотному підвищенню рівня економічної ефективності та досягненню соціальної справедливості в цій сфері. Аналіз наявних досліджень свідчить, що у більшості з них відсутнє комплексне бачення концептуальної моделі розвитку соціальної сфери, її пріоритетів на коротко- і довгострокову перспективу. Без цього неможливе обґрунтування адекватної для умов України стратегії реформування соціальної сфери та прийняття відповідних законодавчих актів.

В основі державного регулювання розвитку соціальної сфери лежить аналіз її регіональних особливостей. Власне ж соціальна сфера регіону є регіональною соціально-економічною системою. Необхідно зазначити, що аналіз регіональних соціально-економічних систем – досить важлива наукова проблема. Вирішити її можливо шляхом розподілу безлічі взаємопов'язаних об'єктів на систему та довкілля, тобто визначення зовнішнього середовища цієї системи. Багато вчених виділяють у складі зовнішнього середовища певний простір, в якому відбувається взаємодія внутрішніх чинників або властивостей системи з факторами (властивостями) зовнішнього середовища. Макрооточення створює загальні умови середовища перебування системи. У більшості випадків макрооточення не носить специфічного характеру відносно окремо взятої системи. Проте ступінь його впливу стану на різні системи неоднаковий. Це пов'язано з відмінностями як видів діяльності регіональних систем, так і їхнього внутрішнього потенціалу.

Вивчення економічного компонента макрооточення соціальної сфери регіону дозволяє зрозуміти шляхи формування та розподілу ресурсів, оскільки передбачає аналіз таких характеристик, як величина валового національного продукту, темп інфляції, рівень безробіття, процентна ставка, продуктивність праці, норми оподаткування, платіжний баланс, норма накопичення тощо. У процесі вивчення економічного компонента важливо звертати увагу на такі чинники, як загальний

рівень економічного розвитку, природні ресурси, що видобуваються, клімат, тип і рівень розвиненості конкурентних відносин, структура населення, освітній рівень робочої сили та величина заробітної плати.

У сучасних умовах інтеграції України в європейські структури актуалізується вирішення таких принципово важливих питань, як визначення місця та цілей подальшого функціонування регіонів у системі нових виробничих відносин, формування ринкової структури та соціальної сфери, забезпечення взаємозалежності систем і результатів.

Нині спостерігається погіршення стану регіональних соціальних комплексів в Україні, що є синергічним наслідком недоробок державних структур й одночасно саморозвитку регіональних систем. Взаємозалежність елементів соціально-економічних систем в умовах інтеграції держави в європейські структури можлива через поєднання лінійно-функціонального корпоративного управління і координації методами й засобами державного регулювання.

Здебільшого соціально-економічні рішення приймаються в умовах невизначеності, коли неможливо оцінити вірогідність потенційних результатів. Таке трапляється, коли чинники, які вимагають обліку, настільки нові та складні, що про них неможливо отримати досить релевантної інформації. Як наслідок, вірогідність певного наслідку не можна передбачити з достатньою мірою достовірності. Невизначеність характерна для окремих рішень, які доводиться приймати в умовах, що швидко змінюються. Найвищий потенціал невизначеності має соціокультурне, політичне та наукоємне середовище. Проте на практиці дуже небагато рішень щодо розвитку соціальної сфери регіону приймається в умовах повної невизначеності.

Підвищення якості прогнозування, обґрунтування та планування, а також оперативного керування реалізацією управлінських рішень щодо розвитку соціальної сфери регіону передбачає використання методів економічного аналізу, різних соціальних процесів, які пов'язані з розподілом на елементи з наступним виявленням взаємозв'язків між ними. Україна пов'язує перспективи свого подальшого розвитку із входженням до європейських структур, тому необхідно дотримуватися відповідних стандартів у соціальній сфері. Для цього слід ретельно проаналізувати зарубіжний досвід ефективного функціонування досліджуваної сфери в найбільш розвинених країнах світу. Європейський Союз намагається постійно вдосконалювати свою соціальну модель, вносить поправки в соціальну політику з урахуванням зміни міжнародного стану або, наприклад, у зв'язку з розширенням співтовариства. Нині весь цивілізований світ іде шляхом створення або вдосконалення соціальної держави. Головне завдання соціальної держави – забезпечити стабільність у країні та соціальний захист громадян. Її призначення – будувати свою політику з урахуванням інтересів усіх без виключення соціальних прошарків і груп, які становлять сучасне суспільство, а також створити умови для відтворення, що відповідає новим вимогам робочої сили, здатної забезпечити необхідну матеріальну базу країни. Питома вага застосування соціальних директив (саме цей вид документів найчастіше використовується в соціальній сфері) загалом у Європейському Союзі досягла 90%. Чотири країни – Данія, Іспанія, Фінляндія та Швеція – є «рекордсменами»: в їх законодавство включені 100% юридичних документів ЄС. За даними Євростату, до 30% ВВП ЄС витрачається на соціальний захист населення, а в окремих країнах – ще більше: наприклад, у Швеції – 59%.

З появою терміну «європейська соціальна модель» процес євроінтеграції був поставлений на нову ідеологічну основу, суть якої полягала в наданні Європейській

спільноті соціального виміру, забезпечення нерозривного зв'язку між економічним і соціальним розвитком. Європейську соціальну модель можна розглядати виключно в контексті зусиль і практичних кроків, передусім західноєвропейських країн, із створення єдиної Європи як спільного економічного та соціального простору, на якому соціальні та економічні проблеми вирішувалися паралельно.

Україну навряд чи можна розглядати як зразок соціальної держави. По суті йдеться про те, щоб підняти роль держави в регулюванні соціальних процесів на якісно новий рівень. Основним важелем такого посилення є активна соціальна політика, до найважливіших складових якої відноситься політика у сфері зайнятості, прибутків, розвитку галузей соціально-культурної галузі, регулювання відносин між працею та капіталом, гарантування соціального захисту прав громадян.

Основою реалізації активної соціальної політики повинно бути комбіноване використання державою механізмів і методів різного типу, розрахованих на прискорення адаптації до ринкової системи працездатних громадян (у тому числі працюючих), здатних отримати гідну оплату праці; зміцнення гарантованої соціальної захищеності для непрацездатних і соціально слабких, таких, що не мають можливості підтримати своє існування в ринковому конкурентному середовищі без допомоги держави; розширення інвестицій у людський капітал – здоров'я, освіту, підготовку кадрів, виховання підростаючого покоління, культуру та інформатику, науку, екологію.

Література

1. Пакулін С. Л. Забезпеченість ресурсами як детермінанта сталого розвитку економіки регіону України / С. Л. Пакулін // Стратегії сталого розвитку: на шляху до сильнішої громади: матеріали наук.-практ. конф., 21 жовтня 2016 р., Северодонецьк / Укл. Семененко І.М. – Северодонецьк: вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В.Даля, 2016. – С. 66–68.

УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЙОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Персій Ю.О., аспірант

Науковий керівник – д.е.н., доц. Клюс Ю.І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Витрати слід розглядати як неминувлі затрати підприємства, які сформувалися раніше і перетворилися на минулі в даному звітному періоді. Затрати суб'єкта господарювання пропонується розглядати як вартісний вираз обміну і трансформації ресурсів підприємства, а також їхнього невідшкодованого виходу за межі підприємства. До критеріїв відмінності понять «затрати» і «витрати» можна віднести: сферу використання; сутність показника; використання; методи, ступінь доступності інформації для зовнішніх користувачів; перехід у майбутні періоди; джерело відшкодування; момент виникнення; методи, що використовуються для визначення моменту виникнення [1].

Класифікація витрат не є статичною, постійною, вона носить переважно цільовий характер, вона є наслідком практичної потреби управління витратами.

Класифікація витрат впливає на вибір і подальше застосування методів управління витратами як інструментів управлінського впливу.

Операційні витрати як об'єкт управління не повною мірою залежать від прийнятих управлінських рішень на підприємстві. По-перше, це викликано тим, що частина витрат є неконтрольованими (наприклад, витрати на незапланований ремонт устаткування). Неконтрольовані витрати об'єктивно виникають поза прийнятими управлінськими рішеннями [3]. По-друге, неповна контрольованість виявляється в тому, що величина вхідних витрат підприємства (вартість ресурсів, що закуповуються) визначається не тільки прийнятими управлінськими рішеннями, але і кон'юктурою ринку - загальний чинник, і витратами постачальників ресурсів, що визначають їхню мінімальну ціну - частковий чинник. Саме випадковість виникнення витрат і їхня залежність від зовнішнього середовища підприємства визначають неповну контрольованість витрат і зумовлюють у ряді випадків варіативний характер управління ними. Управління операційними витратами здійснюється з використанням тих самих принципів і канонів, що й управління будь-яким іншим об'єктом, але має при цьому свої особливості, зумовлені особливостями об'єкта управління - витратами, які представлено на рис. 1. Ці особливості необхідно враховувати для того, щоб управління операційними витратами було ефективним.

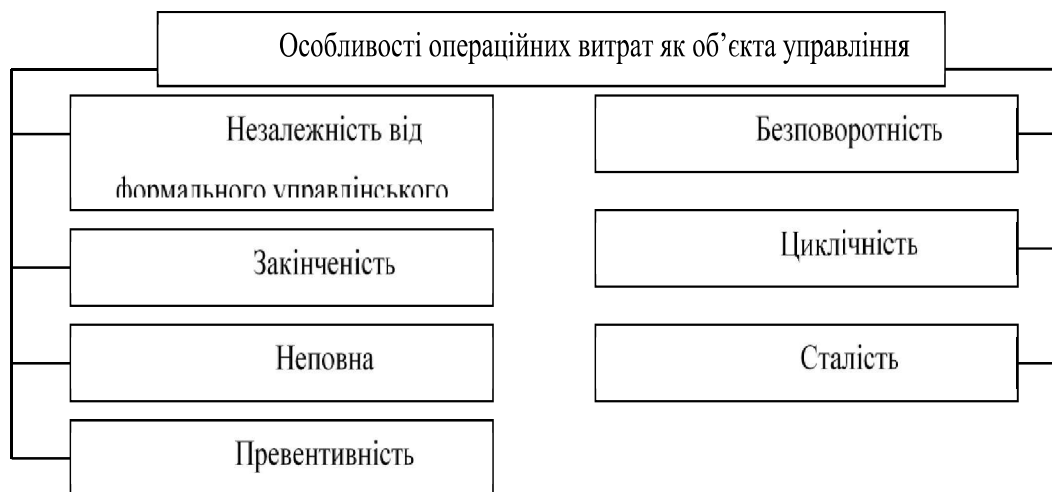

Рис. 1. Особливості операційних витрат як об'єкта управління

Управління операційними витратами реалізується за допомогою здійснення функцій управління: прогнозування, планування, нормування, обліку, аналізу, калькулювання собівартості, контролю, регулювання, організації, стимулювання зменшення витрат [2].

В управлінні операційними витратами використовуються різноманітні методи управління: директ-костинг, абсорпшн-костинг, стандарт-кост, СVP-аналіз, метод АВС, таргет-костинг, кайзер-костинг, бенчмаркінг витрат, кост-кілінг, LCC-аналіз, метод VCC.

Однак, універсальних методів управління операційними витратами не існує. Застосування кожного з них є найбільш доцільним для конкретних умов і цілей в управлінні операційними витратами. З одного боку, кожний із названих методів не є винятковим, тобто не перешкоджає використанню інших методів. Хоча очевидно, що сукупне їх застосування не завжди можливе, оскільки деякі методи суперечать один одному щодо поставлених цілей, вихідних припущень і значення системи управління операційними витратами в управлінні підприємством у цілому. Отже, від правильності прийнятого рішення залежить можливість досягнення ефективності в управлінні операційними витратами.

Література

1. Атамас П. И. Управлінський облік : навчальний посібник [текст] / П. Атамас–К, : Центр учбової літератури, 2009. – 440 с.
2. Стоян В. І. Аналіз і оцінка систем обліку виробничих витрат / В. І. Стоян // Фінанси України. – 2013. – № 3. – С. 72–80.
3. Суржик В. Г. Управлінський облік - інформаційна база фінансового менеджменту / В. Г. Суржик // Фінанси України. – 2015. – №6. – С. 63–69.

«ЗЕЛЕНА» ЕНЕРГЕТИКА УКРАЇНИ – СПРЯМОВАНІСТЬ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Пономаренко Ю.А., студент 2 курсу магістратури

Науковий керівник: ст. викладач Голубєва С.М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Маючи великий потенціал в сфері відновлюваної енергетики, зокрема, у використанні сільськогосподарської біомаси, Україна не користується цим ресурсом в достатньому обсязі. Тому, метою роботи є проведення аналізу актуальних енергетичних напрямів розвитку України, аж до 2030 року.

Термін «сталий розвиток» вже давно увійшов в наш лексикон, однак на скільки добре ми розуміємо, про що йде мова і чому це важливо для України? Якщо взяти класичне визначення сталого розвитку, сформульоване ще в 1987 році, то це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби».

Реагування на назріваючі проблеми в Україні часто відбувається вже в аварійному режимі і без належного продуманого планування.

Принципово важливо врівноважити прагнення економічного зростання і соціального добробуту при мінімізації негативних наслідків для навколишнього середовища.

В європейських країнах механізмом такого урівноваження економічного, соціального та екологічного компонентів стала Стратегія сталого розвитку.

На початку 2016 року робоча група українських експертів, за підтримки Програми розвитку ООН в Україні, взялася за розробку проекту Стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Крім європейської практики, важливою основою даного документа стали прийняті всіма державами-членами ООН в 2015 році Цілі сталого розвитку ООН.

Стратегія повинна стати орієнтиром не лише для урядовців і міністерств, до цього процесу має бути залучено все суспільство. Невипадково структура Стратегії побудована навколо чотирьох векторів розвитку – вектора розвитку, безпеки, відповідальності і гордості.

Стратегія нічого не забороняє і не дозволяє. Це прерогатива законодавства і, відповідно, Верховної Ради України. Стратегія спрямована на поліпшення не тільки екологічної, а економічної і соціальної ситуації.

Спрямованість на сталий розвиток України відкриває нові можливості для розвитку «зеленої» енергетики. Особливо, якщо взяти до уваги природні ресурси, якими володіє країна.

Україна має потенціал для розвитку 4-х основних напрямків альтернативної енергетики. Перш за все це сонячна енергетика. У цій сфері вже працює ряд компаній. Зокрема «СоларСтальконструкція».

За даними державного підприємства «Держенергоефективності» в Україні відбулося суттєве зростання кількості встановлених сонячних установок в 2016р.

Друга за обсягами вкладених коштів – мала гідроенергетика. Серед найбільш успішних українських компаній у цій сфері є - «Новосвіт», що має близько 14 гідроелектростанцій, «Акванова» і «Сібекс», які також мають по кілька електростанцій.

Україна має потужний сільськогосподарський сектор, тому третій напрямок – біопаливо з відходів рослинного походження або тваринництва. В Україні в цій сфері, наприклад, працює компанія Zorg Biogas AG, яка при переробці сировини в біогаз використовує запатентовані німецькі технології.

Четверта категорія, де Україна реально має потенціал, - це енергія біомаси. Під терміном «біомаса» мається на увазі не деревина, а саме відходи рослинництва.

Ці чотири напрямки - головні, які мають реальні перспективи.

Звичайно, уряд повинен зробити ще кілька кроків для стимулювання відновлюваної енергетики. Ефективним кроком стало б створення при уряді робочої групи з українських і міжнародних компаній, що працюють в «зеленій» енергетиці, які б розробляли механізми стимулювання і популяризації цієї сфери.

Література

1. Марушевский Г. Еще раз об устойчивом развитии. / Г. Марушевский, Т. Тимочко, Л. Руденко// Газета: "День". –2017. - №81.

2. Квин Д.М. «Зеленая» энергетика: Украина может откусить хороший кусок мирового пирога. / Д.М. Квин// Энергосбережение. –2011. - №5. –С. 12-13.

БАР'ЄРИ ПІДВИЩЕННЯ СУКУПНОЇ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЦІ ТА ЖКГ

Піддубна К. О., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Швець Н.В.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

В Україні вирішення завдань енергоефективності та енергозбереження набуває першочергового значення, що обумовлено прагненням нашої країни до сталого розвитку. Розуміння гострої необхідності інтенсифікації зусиль щодо здійснення широкомасштабних енергозберігаючих програм в усіх без винятку секторах економіки, в першу чергу продиктовано високою енергоємністю вітчизняної економіки, рівень якої, за даними Державної служби статистики [1], в середньому в 3 рази перевищує відповідні показники в провідних промислово розвинених країнах. Проблема високого енергоспоживання тяжким фінансовим тягарем лягає на державний і регіональні бюджети, не дозволяє підняти конкурентоспроможність вітчизняної промислової продукції, посилює і без того напружене екологічне становище в країні.

Все це пояснює актуальність вирішення існуючої проблеми ефективного енергоспоживання, яка посилюється ще й тим, що результати її вирішення впливають не тільки на сьогоднішній день, а й на майбутнє нашої країни.

Найбільш критичною є ситуація в двох суміжних сферах – в теплоенергетиці та житлово-комунальному господарстві. Тому мета дослідження була сформульована наступним чином: виявити та оцінити основні проблемні чинники, які негативно впливають на сукупну енергоефективність зазначених суміжних галузей економіки.

В процесі аналізу виходили з того, що сукупна енергоефективність формується послідовно – починаючи з етапу виробітку теплової енергії, потім на етапі її транспортування та в місці використання її кінцевими споживачами. Кожний з цих етапів окремо задають рівень енергоефективності й одночасно впливають на підсумковий її результат в обох секторах.

Враховуючи це, визначення проблемних чинників формування енергоефективності здійснювалося в цій же самій послідовності.

В результаті дослідження були визначені найбільш гострі проблеми, які потребують першочергового комплексного вирішення на шляху просування України до цілей сталого розвитку.

По-перше, це рівень фізичного та морального зносу обладнання теплових електростанцій.

В Україні саме застосування застарілих основних засобів приводе до високих питомих витрат наотримання тепла і відповідно спричиняє низьку енергоефективність вітчизняної енергетики.

Теплові електростанції становлять основу вітчизняної електроенергетики. Споруджені в 60 - 80 рр. ТЕС мають 99 конденсаційних енергоблоків потужністю від 175 до 800 МВт установлені на 14 ТЕС і 3 ТЕЦ. При цьому понад 53% енергоблоків експлуатуються більше 200 тис. годин, що перевищує граничний установлений у світовій практиці рівень фізичного й морального зносу.

Ще гірше стан основного й допоміжного устаткування на теплоелектроцентралях. На деяких з них експлуатується обладнання, установлене ще в 50-і рр. Більша частина основного обладнання ТЕЦ фізично зношена й давно морально застаріла [2].

Другий значущий проблемний чинник – це рівень природного фізичного зносу теплових мереж. В аварійному стані перебуває більше їх третини та близько 30% тепловитрат [3], через що підземні комунікації та будинки в багатьох випадках обігрівають навколишнє середовище.

Й третій чинник – головний проблемний чинник останнього етапу формування енергоефективності – це рівень теплоізоляційності об'єктів житлового фонду.

Стан житлового фонду України наразі включає значний відсоток застарілих житлових об'єктів. За останні роки, внаслідок вкрай недостатнього фінансування капітального ремонту житлового фонду (8-10% від потреби) погіршився технічний стан житла: кожен третій будинок потребує капітального чи поточного ремонту.

Негативною стороною є й те, що більшість будинків в Україні це так звані - "хрущовки", які в плані енергоефективності вважаються найбільш проблемними будівлями, і не тільки через поважний вік, але й через "особливості" конструкції опалювальної системи. Основні втрати тепла відбуваються через конструкції будинку. Так, на частку стін припадає 35% тепловтрат, на дах - 25%, через підвальне покриття і всілякі щілини - по 15%, через вікна - 10%. Певна частина тепла може виносити з дому вентиляційна система [3].

Тож, ситуація, що склалася в ЖКГ на сучасному етапі, характеризується, насамперед наявністю великої частки зношених теплових мереж та застарілого з

низькою теплоізоляцією житлового фонду, в якому витрати тепла на опалення істотно перевищують існуючі нормативи.

Отже дослідження показало, що гострі проблеми є на всіх трьох етапах формування енергоефективності й досягнення її сукупного підвищення можливо тільки при умові комплексного усунення проблемних чинників на всіх етапах.

Як один з варіантів виходу з даної ситуації можна розглядати варіант відмови від централізованого опалення та перехід на міні-котельні по кварталах міст. По-перше, завдяки тому, що такі міні – ТЕЦ будуть розміщені в безпосередній близькості від споживача теплової та електричної енергії, це дозволить звести втрати у тепломережах до мінімуму. По-друге, на батареях можна встановити вентиля з термостатами які будуть регулювати температуру в приміщенні і тим самим забезпечать економію тепла.

Прикладом для України, у вирішенні цього питання, можуть стати більшість розвинених країн світу, зокрема такі як США, Франція, Великобританія, Фінляндія, Канада, Японія та інші, в яких спостерігається тенденція скорочення використання послуг централізованого теплопостачання. Необхідно ретельно вивчити кращі приклади та практики країн світу й з урахуванням місцевих умов регіонів України знайти свій шлях вирішення проблем енергоефективності.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>;

2. Енергогенерувальні потужності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://4exam.info/book_163_glava_32_6.2.Energogeneruvaln%D1%96_potuzhnost%D1%96.html.

3. Ситуація українського ЖКГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrrudprom.ua>.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВАНТАЖІВ ВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Рагімов Я.Е., студент 4-го курсу

Науковий керівник: к.т.н., доцент Яновський П.О.

Національний авіаційний університет

Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» є основним документом для даного виду діяльності перевізників, в якому визначені правові, організаційні, соціальні та економічні основи діяльності, пов'язаної з перевезенням небезпечних вантажів залізничним, морським, річковим, автомобільним та авіаційним транспортом.

Небезпечний вантаж - речовини, матеріали, вироби, відходи виробничої та іншої діяльності, які внаслідок притаманних їм властивостей за наявності певних факторів можуть під час перевезення спричинити: вибух, пожежу, пошкодження технічних засобів, пристроїв, споруд та інших об'єктів, заподіяти матеріальні збитки та шкоду довкіллю, призвести до загибелі, травмування, отруєння людей, тварин.

В Україні, а також за її межами з'явилося багато виробництв, які у своїй діяльності використовують радіаційні, отруйні і вибухонебезпечні речовини. Найбільш важливим є екологічний аспект перевезення небезпечних речовин.

Інциденти, що виникають під час перевезення таких вантажів, спричиняють загибель і захворювання людей, тварин, забруднення доріг, промислових об'єктів, житлових будинків. Небезпечні речовини найбільшу небезпеку представляють при їх перевезенні, де вони можуть піддаватися діям зовнішніх сил, таких як удар, тертя, висока температура. Кожне перевезення небезпечного вантажу являє собою потенційну можливість аварії і, тому, однією з глобальних проблем є забруднення навколишнього середовища, що призводить до змін клімату та збільшенню кількості тяжких захворювань серед людей і тварин.

Наприклад, у вантажних кабінах транспортних повітряних суден розміщуються негерметичні агрегати електроустаткування, робота яких пов'язана з виникненням іскри. При наявності у вантажних кабінах вибухонебезпечних концентрацій парів, що виникають від витоку речовин, що перевозяться, іскри можуть бути причиною аварії.

Для вирішення проблеми з виникненням іскри під час перевезення повітряним транспортом необхідно застосовувати герметичну тару для тих небезпечних вантажів, які самі є легкозаймистими, отруйними, їдкими і корозійними речовинами або виділяють такі ж пари і гази, які можуть ставати вибуховими при висиханні або небезпечній взаємодії з повітрям або водою.

У зв'язку з цим, до тари небезпечних вантажів, що перевозяться повітряним транспортом, пред'являються підвищені вимоги щодо забезпечення її герметичності.

При перевезенні вказаних речовин в негерметичних тарі, вони повинні встановлюватися в зовнішню металеву упаковку, що дозволяє бачити правильність установки в ній тари і виключати можливість завантаження її боком або вгору дном. Металева тара і резервуари, призначені для перевезення рідин, що вимагають герметичного закупорювання, повинні бути звареної конструкції і мати горловини з герметичними кришками (пробками) з різьбовим з'єднанням. Кришки горловин повинні мати ущільнювальні прокладки з інертних (до вмісту) матеріалів і пристрої для стопоріння і пломбування.

Якщо при зовнішньому огляді буде виявлено порушення упаковки або її невідповідність вимогам Правил, що не гарантують безпеку перевезення вантажу, вся партія зазначених вантажів до перевезення не приймається.

Отже, важливим чинником при перевезенні небезпечних вантажів являється упаковка і маркування. Для кожного виду небезпечних вантажів необхідно підбирати певну упаковку та наносити маркування згідно стандарту, а також визначати можливості сумісного перевезення вантажів різних класів безпеки.

INTERACTION PARTICIPANTS OF INVESTMENT ON THE WAY MECHANISM OF REGIONAL INVESTMENT POLICY

Rozmyslova K.O., 3-year student "Finance and Credit"

Scientific leader: professor, doctor of Economics Kostyrko L.A.

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

The current state of the national economy requires the implementation of structural reforms aimed at creating a competitive production, based on an investment basis.

Development and implementation of mechanisms of active and flexible state policy in the domain of investments, allows you to modify the interaction of market structures and government regulation.

The possibility of achieving the investment policy of the state becomes a real purpose by ensuring the effective functioning of the mechanism of its implementation and the effective interaction of the participants. However, investors are still avoiding the investment in fixed assets, and the trend of their use is stored mainly in industries with rapid turnover of capital, or in non-industrial sector [1].

Problems of development and implementation of state policy mechanisms in the sphere of investments devoted to the work of many scientists such as L. Verbovskii, A. Drichu, Kotler, Kirichenko, A. Kotick, A. Chernyshev and others [1-4].

Some scientists term "mechanism" is treated as an internal device, the system of something or a set and sequence of states, stages, and processes that make up any phenomenon [2]. At the same time highlighted the characteristics inherent in the category of "mechanism", can reveal features and complement the content of this concept in relation to the investment process. Note that such scholars as A. Kirichenko A. Kotick consider that the mechanism (including economic) is the result of purposeful activity and represents a certain set of institutions, rules, regulations, provide, under certain conditions, the formation of the set of phenomena [3,4].

Among the major investment policy implementation mechanism of functioning of the objectives include:

- mobilization of investment resources in the region;
- formation of investment flows and their direction in the sector and the sectors of the economy where the greatest efficiency is ensured by investments;
- more efficient use of investment;
- increase in investment activity in the region.
- Implementation built mechanism is carried out through the following functions:
- formation of a favorable investment environment and appropriate regulatory systems;

The content of the investment policy implementation mechanism in the region can be described as a process of concentration and mobilization of investment resources, the organization of control over their effective use and development of regulatory actions aimed at strengthening the positive trends in the investment sphere.

Such an understanding of the content of the investigated mechanism allows you to select the scope of cooperation between the participants of the investment process in the form of separate units, each of which has independent content and the value realized in various forms and through a variety of methods. General view of the mechanism of realization of the regional investment policy is shown in Fig. 1.

In this way, the feature of the interaction between the participants of the investment process in Ukraine mechanism for the implementation of a regional investment policy is aimed at harmonizing the interests of all parties, therefore, an important place in the structure of the mechanism takes the motivational unit that provides interaction of the investment process, the participants not only among themselves but also with the environment .

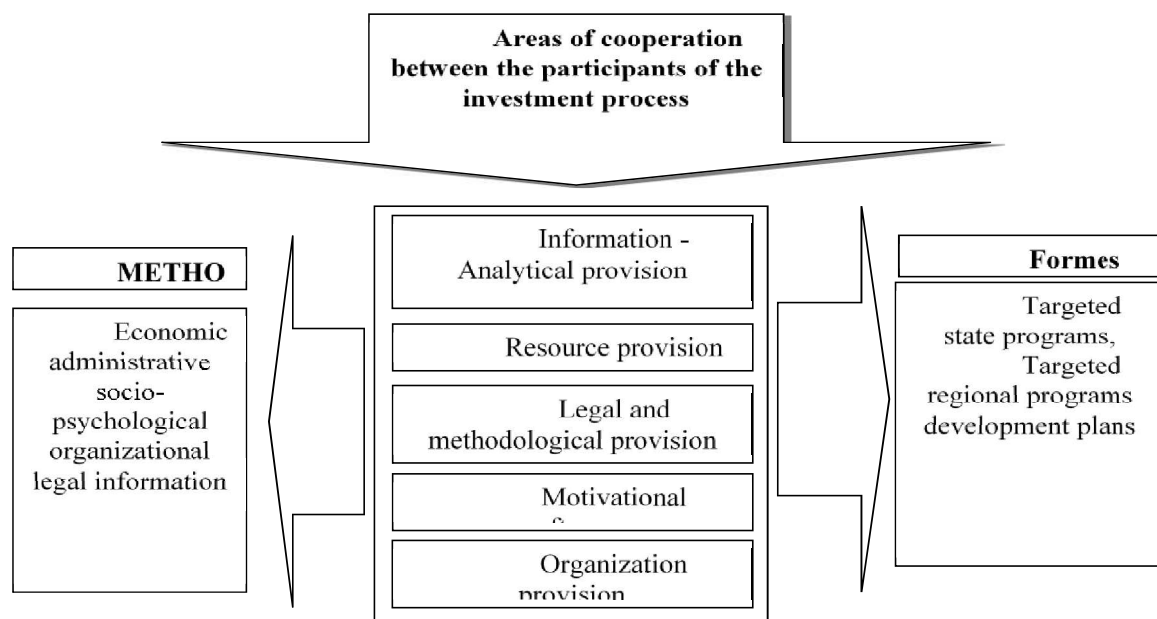

Fig. 1 structure of interaction between the participants of the investment process in the structure diagram of the mechanism of implementing the investment policy in the region

A promising area of research material contained in this article is to examine the interests of the participants of the investment process in the region. It was noted that there may be conflict of interest, so it is important to establish the full range of the moving motives.

Literature

1. Вербівська Л.В. Інвестиційна привабливість України в умовах євроінтеграції / Л.В.Вербівська, О.В.Зибарева // Проблеми і перспективи розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції та світової фінансово-економічної кризи: м-ли Ювілейної між нар. наук-практ. конф, 22-23 жовтня 2009 р, Чернівці / МФУ, БДФА та ін.; гол. ред. В.В. Прядко – Чернівці, 2009. -С. 83-85
2. Дрич А. Основні засоби досягнення інвестиційної привабливості України /А.Дрич // Вісник Національного банку України. – 2010. – №4. – С. 40-41
3. Кириченко О.А. Антикризова інвестиційна політика України / О.А. Кириченко, О.І. Харченко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №1. – С. 64-74
4. Котик О. Поняття, ознаки та класифікація інвесторів // Юридична Україна. – 2007. – № 2. – С. 79-83.

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СТАЛИЙ РОЗВИТОК

*Свентковська М.С., студентка 6 курсу,
Третьяк В.П., доктор економічних наук, доцент
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна (м. Харків)*

Сталий розвиток України неможливий без суттєвих в економіці держави, потребує вирішення важливих питань у сфері управління діяльністю підприємства. Потребують подальших досліджень питання створення ефективного організаційно-

економічного механізму забезпечення стійких конкурентних позицій підприємств, виявлення впливу конкурентного середовища на конкурентоспроможність, оцінки конкурентоспроможності підприємств із врахуванням змін у динамічному зовнішньому середовищі. Все це обумовлює актуальність теми проведеного нами дослідження. Основною його метою було наукове обґрунтування концептуальних засад забезпечення конкурентоспроможності підприємств і розробка на цій основі заходів, спрямованих на досягнення та збереження стійких конкурентних позицій ТОВ «МЛК ТРЕЙД» в динамічних трансформаційних умовах ринкової економіки України.

Грамотна конкурентна політика на базі мобілізації власного внутрішнього потенціалу, правильний споживчий вибір – головні умови досягнення комерційного успіху підприємства. Сильні сторони, здібності, можливості і ресурси підприємства являють собою визначені дії, що характеризують його конкурентні переваги.

Складність конкретизації поняття «конкурентоспроможність підприємства» виходить із його особливостей, які були виділені в сучасній економічній літературі різними вченими, що конкурентоспроможність:

- як адаптивність не є іманентною якістю підприємства;
- може виникати і бути оціненою тільки за наявності конкурентів;
- відносно поняття і має різний рівень по відношенню до різних конкурентів;
- залежить від рівня конкурентоспроможності продукції, галузі, країни;
- залежить від рівня конкурентних переваг і шляхів їх здобуття та ін.

Конкурентоспроможність підприємства нерозривно пов'язана із впровадженням змін, тобто з процесом реструктуризації [1, с. 185]. Але здійснення змін також має свої особливості. Одноразові, надзвичайні заходи можуть на короткий час поліпшити конкурентоспроможність підприємства, але по-справжньому успішна реструктуризація є довготривалим процесом.

Кожне підприємство, яке виходить на ринок з власною продукцією, намагається досягти переваги над іншими підприємствами-конкурентами. Можливості підприємства у досягненні такої переваги визначаються таким поняттям як конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність відповідає таким принципам і положенням:

1. Конкурентоспроможність підприємства формується на основі впровадження нововведень, поліпшень та змін (реструктуризація).

2. Конкурентоспроможність підприємства стосується всієї системи створення цінностей – це весь набір видів діяльності, які взаємодіють у процесі створення, виробництва і реалізації продукції.

3. Конкурентоспроможність підприємства повинна постійно підтримуватися безперервним удосконаленням.

4. Конкурентоспроможність підприємства може забезпечуватися різними методологічними підходами і характеризується різноманітними способами досягнення.

5. Конкурентоспроможність підприємства забезпечується завдяки наявності конкурентних переваг, які формують конкурентоспроможність продукції.

6. Конкурентна перевага, що забезпечує конкурентоспроможність підприємства, може формуватися в різних площинах діяльності підприємства: менеджменті, маркетингу, логістиці, фінансовій діяльності, підприємстві, і реалізуватися за допомогою різноманітних методичних підходів.

7. Дослідження конкурентоспроможності підприємства передбачає ретельний

розгляд всіх складових, елементів, факторів внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності підприємства.

8 Існуючі методики оцінки конкурентоспроможності підприємства і конкурентоспроможності продукції дозволяють більш поглиблено проаналізувати стан і рівень конкурентоспроможності діючих підприємств.

Підсумовуючи викладене, треба зазначити, що для будь-якої економічної системи конкурентоспроможність є важливою складовою сталого розвитку, виступає об'єктом пильної уваги науковців, а кожному із етапів розвитку продуктивних сил відповідає своє бачення економічної природи конкурентоспроможності [68, с. 72].

Середній темп приросту обсягу реалізації продукції ТОВ «МЛК ТРЕЙД» позитивний і склав 13,9 % за аналізований період. Ця тенденція є позитивною і говорить про те, що продукція підприємства має попит на ринку.

ТОВ «МЛК ТРЕЙД» займається одним видом економічної діяльності – неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами зросла в 2016 р. у порівнянні з 2015 р. на 8,3% і склала 120570 тис. грн.

Показники фондівдачі підприємства знаходяться на високому рівні, але спостерігається зниження показника у динаміці, що пояснюється більш високими темпами росту середньорічної вартості у порівнянні з обсягом реалізації продукції. Значне збільшення фондоозброєності в 2016 р. у порівнянні з 2014 р. є позитивною тенденцією, що пояснюється підвищенням середньорічної вартості основних засобів.

Упродовж трьох років середньооблікова чисельність штатних працівників зменшується. На підприємстві працює достатня кількість кваліфікованих працівників.

Трудові показники свідчать про позитивну тенденцію, яка полягає у збільшенні середньомісячної заробітної плати в середньому за аналітичний період на 25,5%.

Продуктивність праці в 2016 р. виросла у порівнянні з 2014 р. на 408 тис. грн/чол або на 40,4%. Середній темп зростання продуктивності праці склав 118,5 %. Базисні темпи зростання продуктивності праці в 2016 р. не перевищують базисні темпи зростання середньомісячної заробітної плати, що є негативною тенденцією і свідчить про екстенсивний шлях розвитку підприємства.

Собівартість в 2014 р. складає 86019 тис. грн, в 2015 р. собівартість збільшується і складає 103539 тис. грн. У 2016 р. собівартість реалізованої продукції склала 108376 тис. грн, що викликано збільшенням обсягів реалізації продукції. Собівартість збільшилася в середньому на 12,12% за аналітичний період, при цьому в 2015 р. у порівнянні з 2014 р. збільшення – на 20,4%, а в 2016 р. у порівнянні з 2015 р. – на 4,7%.

У структурі витрат найбільшу питому вагу займають інші витрати, частка яких коливається від 47,6 % до 49,7 %. Спостерігається зменшення частки витрат на оплату праці з 27,2 % в 2014 р. до 21,8 % в 2016 р. Частка амортизаційних відрахувань знизилася з 7,2% до 6,4 % за рахунок зменшення вартості основних засобів.

Нами було апробовано методичний підхід до моделювання витрат підприємства, зниження яких сприяє підвищення конкурентоспроможності ТОВ «МЛК ТРЕЙД». Актуальність цієї проблеми підвищується у зв'язку з тим, що прогнози потрібні як для складання середньо– і довгострокових планів, так і вироблення стратегії розвитку підприємства [2, с. 784].

Аналіз наявних наукових досліджень свідчить, що в більшості з них не

розглядаються питання науково обґрунтованого планування витрат підприємства, без чого неможливе розроблення адекватної стратегії його розвитку. У зв'язку з цим нами апробовано методичний підхід до моделювання витрат підприємства. Актуальність цієї проблеми підвищується у зв'язку з тим, що прогнози потрібні як для складання середньо– і довгострокових планів, так і вироблення стратегії розвитку підприємства. Прогнозні значення витрат підприємства розраховані за п'ятьма математичними моделями. Методика апробована при складанні прогнозу витрат підприємства за даними їх обсягу у 2012-2016 рр.

Оптимальне прогнозне значення з погляду статистичних параметрів – розраховано з використанням поліноміальної моделі, а саме 12021 тис. грн у 2018 р.

Використання апробованої нами методики прогнозування дасть змогу поліпшити наукове обґрунтування прогнозу економічної діяльності ТОВ «МЛК ТРЕЙД» на підставі аналізу тенденцій його розвитку у трансформаційних умовах, аналітичну роботу економічної служби, обґрунтованість стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства. Методику доцільно використовувати при складанні довгострокових прогнозів розвитку торговельного підприємства. Перспективами подальших робіт з удосконалення прогнозування є використання для уточнення прогнозу багатофакторного кореляційного і кластерного аналізів.

В цілому фінансовий стан підприємства задовільний. Ліквідність має постійну тенденцію до збільшення, а чистий оборотний капітал має позитивне значення упродовж усього періоду. Також покращились значення показників фінансової стійкості. Показники рентабельності поліпшуються за рахунок значного зростання чистого прибутку на протязі аналізованого періоду.

Одним з головних завдань апарату управління ТОВ «МЛК ТРЕЙД» на сьогодні є: визначення стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства, створення такої системи управління його витратами, яка б давала можливість керувати витратами; відповідала б критеріям єдності підходів на різних рівнях управління (прогнозування, планування, обліку, калькулювання, аналізу використаних можливостей та оцінки); дозволяла встановлювати залежність параметрів зниження витрат збуту і зростання якості послуг підприємства.

Ефективний розвиток підприємства, підвищення конкурентоспроможності є передумовами його сталого розвитку.

Література

1. Третьяк В.П. Система мероприятий государственной поддержки инновационной деятельности / В.П. Третьяк, В.Д. Бабич // Сучасні проблеми реформування економіки в моделі інноваційного розвитку держави : Тези доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю 15 листопада 2011 р. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – С. 184-186.

2. Третьяк В.П. Методический подход к выбору стратегии развития предприятия АПК / В.П. Третьяк, Е.Л. Положенцева // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 230: В 3 т. – Том III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – С. 783-788.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ЗАЙНЯТОСТІ У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Сердюк Ю.А., студентка 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Федотова Ю.В.

Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

Як відомо, значення туризму у світі постійно зростає. Це зумовлено тим, що фінансові надходження від міжнародного туризму сьогодні є важливим показником економічного зростання країн світу. Однак розвиток туристичної галузі України знаходиться під впливом багатьох негативних чинників, кожен з яких потребує виявлення та детального аналізу. Слід зауважити, що і деякі аспекти державного регулювання на національному, регіональному та місцевому рівнях потребують уваги через недовільну кількість науково обґрунтованих практичних рекомендацій з урахуванням політичних і соціально-економічних трансформаційних процесів, які відбуваються в Україні. Формування стратегії розвитку туристичної галузі й створення умов для її ефективного впровадження – актуальне завдання сьогодення, що обумовило вибір теми дослідження.

Туристична галузь займає лідируючі позиції у створенні робочих місць у світі. В цій галузі зайнято більше 98 млн. осіб, що складає 3% [1, с.48] від загальної кількості зайнятих. Разом з тим, враховуючи непрямий та індукований вплив туризму, галузь вносить свій вклад у створення кожного одинадцятого робочого місця у світі. За офіційними даними, кількість зайнятих у невиробничих галузях за регіонами України має нерівномірний характер (рисунок 1).

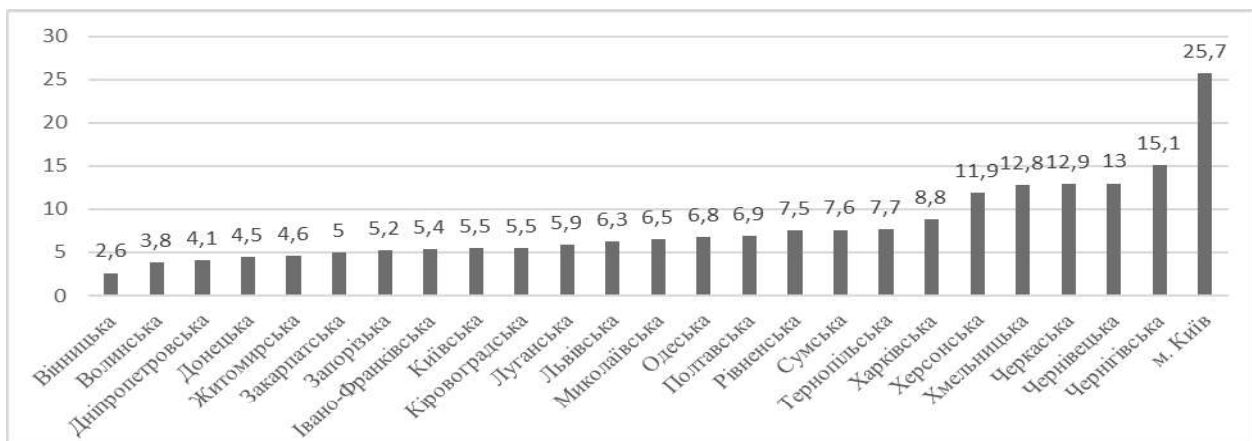

Рис. 1. Зайняте населення у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку за регіонами у 2016 році [1].

Так, найбільша кількість зайнятості у сфері відпочину спостерігається у м. Києві (25,6%) Чернігівській (15,1%), Чернівецькій (13) та Черкаській областях.

Занятість має важливе значення для аналізу туристичної галузі, виходячи із її значущості з економічної, соціальної, виробничої та стратегічної точок зору. Оскільки характерні для туризму види діяльності зазвичай є трудомісткими, вимірювання вкладу туристичної галузі у створення робочих місць і забезпечення доступу населення до джерел доходу має важливе значення для визначення впливу туризму як на національну так і на міжнародну економіку.

Згідно з Міжнародними рекомендаціями статистики туризму, особи можуть мати два або більше місць роботи, причому всі або деякі з цих робочих місць можуть відноситися до галузей туризму або жодне з них може до них не належати.

Таким чином, зайнятість в галузях туризму можна виміряти трьома різними методами, а саме:

- як чисельність осіб, зайнятих в галузях туризму на одному із своїх робочих місць;
- як чисельність осіб, зайнятих в галузях туризму на своєму основному робочому місці;
- як кількість робочих місць в галузях туризму.

Отже зайнятість в галузях туризму можна виразити або у вигляді кількості робочих місць, або у вигляді чисельності зайнятих осіб. Підсумовування робочих місць у сфері туризму усіх осіб, зайнятих в галузях туризму дасть загальну кількість робочих місць в галузі.

Національна Методика розрахунку обсягів туристичної діяльності пропонує систему показників статистики туризму в Україні, яка обмежується обчисленням чисельності працівників галузі туризму за такими категоріями [2, с.279]:

- чисельність працівників галузі туризму;
- чисельність працівників суб'єктів туристичної діяльності;
- чисельність працівників колективних засобів розміщування;
- чисельність працівників дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

При розгляді проблем зайнятості необхідно враховувати існування наступних особливостей.

По-перше, види діяльності в галузі туризму такі, як розміщення, забезпечення харчування та напоїв, рекреаційна діяльність є відносно трудомісткими та нерідко припускають зайнятість осіб з низькою кваліфікацією. Ця діяльність може бути зосереджена в районах з низьким рівнем промислового розвитку і концентрації виробничої діяльності

По-друге, потік відвідувачів, зокрема в'їзного туризму характеризується нерівномірним розподілом протягом року. У результаті зайнятість в цих галузях буде схильна до сезонних коливань більш значних ніж в інших секторах економіки.

Україна має вагомі об'єктивні передумови для того, щоб увійти до найрозвиненіших туристичних країн світу. Однак, попри високий потенціал туристично-рекреаційних ресурсів, наша держава навіть не входить до рейтингової таблиці, що включає 75 країн світу, які мають найбільші доходи від туризму, оскільки частка туризму в економіці країни є вкрай низькою. В основу аналізу ролі та місця туризму в економіці України покладено вивчення динаміки статистичних показників: частки туризму у ВВП, рівнів прямої та генерованої зайнятості, обсягу капітальних туристичних інвестицій, обсягів бюджетного фінансування туризму (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка і проноз статистичних показників України [3, с.376]

Показник	2014 р	2015р	2025р
Прямий внесок туризму у ВВП, млрд. грн	28,4	28,1	42,0
Занальний внесок туризму у ВВП, млрд. грн	106,7	104,3	151,2
Пряма зайнятість у туризмі, тис. осіб	333	342	322
Загальна зайнятість у туризмі, млн. осіб	1,27	1,29	1,16

За прогнозами Всесвітньої ради з подорожей і туризму, до 2025 р. показник прямої зайнятості становитиме 322 тис. осіб внаслідок прогнозованого щорічного зменшення зайнятості населення у туризмі на 0,6% протягом наступних десяти років.

Таким чином, можна зробити висновок, що індустрія туризму відіграє значну роль у формуванні ВВП і забезпечуванні зайнятості населення, однак в Україні існує ряд факторів, які значно впливають на формування низького рівня туристичної галузі, в тому числі й мала кількість зайнятих у цій сфері.

Підвищення рівня зайнятості населення в туристичній галузі повинно стати особливо привабливою альтернативою для стимулювання розвитку країн і регіонів з низьким рівнем доходів, які раніше значною мірою залежали від натурального господарства, видобутку природних ресурсів, або неофіційної самозайнятості.

Література

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 29.10.2017 року)

2. Градінарова О.О. Аналіз впливу туристичної галузі України на зайнятість населення / О.О. Градінарова // Економічний аналіз: зб. наук. праць Тернопільського національного економічного університету. – Тернопіль: Видавничо-Поліграфічний центр «Економічна думка», 2012. – Вип. 11. – Част. 4. – С. 46-50.

3. Бойко О. В. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід : монографія / О. В. Бойко ; за ред. А. Ю. Парфіненка. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – С. 279.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ ЕВАКУАЦІЇ ОЗБРОЄННЯ, ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ТА ПОРАНЕНИХ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ОПЕРАЦІЙ

Скляр Д.М., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.т.н., доцент Яновський П.О.

Національний авіаційний університет

Важливою складовою під час проведення бойових дій та операцій є відновлення озброєння і військової техніки (ОВТ), яке організовується та здійснюється з метою підтримання високої боєготовності військ. В окремих випадках воно може бути єдиним джерелом поновлення втрат ОВТ. Поповнення військ ОВТ за рахунок тільки виробництва нових зразків економічно неефективно.

Відновлення - це складний процес, який містить технічну розвідку, евакуацію, ремонт, приведення в готовність до використання та повернення до ладу ОВТ. Досвід показує, що однією з найбільш вагомих складових цього процесу є евакуація ОВТ. Зокрема, час на евакуацію може складати до 25-30% від часу, необхідного для відновлення пошкодженого зразка, тому актуальним є задача зменшення часу евакуації ОВТ.

Під системою евакуації озброєння і військової техніки розуміють сукупність пов'язаних і взаємодіючих елементів, що функціонують із заданою ефективністю за єдиним замислом з метою виконання поставлених завдань зі своєчасної евакуації зразків бронетанкового озброєння і техніки, які вийшли з ладу внаслідок бойових пошкоджень, затоплень і технічних несправностей та з інших причин.

Евакуація озброєння та військової техніки із зони бойових дій включає:

- підготовчі роботи, щодо евакуації зразків ОБТ;
- витягування зразків ОБТ, що застрягли, затонули або перекинулись;
- буксирування і транспортуванням пошкоджених і несправних зразків ОБТ до місць ремонту або завантаження;
- завантаження зразків ОБТ, що підлягають відправленню в ремонт.

В ході антитерористичної операції, в локальних війнах і збройних конфліктах танки та інші зразки ОБТ, які залишалися на полі бою в результаті отриманих бойових пошкоджень або застрягли на болотистій місцевості і своєчасно не були евакуйовані, підпадали під інтенсивний вогневий вплив противника, який в таких випадках застосовував активні заходи для їх остаточного знищення. Це було однією із головних причин того, що в деяких частинах і з'єднаннях безповоротні втрати ОБТ в ході бойових дій складала 50-60 %.

Недостатня кількість евакуаційних засобів, невідповідність можливостей системи евакуації ОБТ сучасним умовам ведення бойових зразків ОБТ майже в два рази збільшували розрахунковий час їх відновлення, а частка безповоротних втрат зростала в 2-2,5 рази в рівнянні з середньодобовими розрахунковими втратами.

На основі проведеного аналізу визначені напрямки удосконалення функціонування системи евакуації ОБТ:

- перерозподіл сил і засобів евакуації за ланками евакуації;
- здійснення сумісного застосування броньованих ремонтно-евакуаційних машин (БРЕМ) і автомобільних тягачів з великовантажними напівпричепами;
- врахування витрат часу на виконання ряду неспецифічних для евакуаційних засобів функцій (зокрема ремонтних робіт які виконуються БРЕМ) при визначенні можливостей з евакуації;
- вилучення з існуючого парку евакуаційних засобів тягачів типу БТС-2 та БТС-4, а також їх глибока модернізація, що дозволить підвищити їх виробничі можливості.

Реалізація визначених напрямків надасть можливість адаптувати систему евакуації ОБТ до сучасних умов.

Важливим організаційним елементом сучасної системи лікувально-евакуаційних заходів є медичне сортування поранених та хворих.

Значення медичного сортування особливо зростає при роботі етапів медичної евакуації в умовах застосування зброї масового знищення. Медичне сортування передбачає розподілення поранених та хворих на групи за ознаками потреби у однорідних лікувально-евакуаційних та профілактичних заходах у відповідності з медичними показаннями, об'ємом наданої медичної допомоги та прийнятим порядком евакуації.

Сортування поранених та хворих проводиться на кожному етапі медичної евакуації та здійснюється у всіх його функціональних підрозділах. Зміст сортування залежить від завдань, що накладаються на ті чи інші функціональні підрозділи та етап медичної евакуації у цілому, а також від умов бойової та медичної обстановки.

Мета медичного сортування - забезпечити поранених та хворих своєчасним проведенням лікувально-профілактичних заходів та подальшу їх евакуацію до стаціонарних медичних закладів.

Завдання медичного сортування - визначити характер ураження, встановити черговість, місце (функціональний підрозділ) надання пораненим медичної допомоги (лікування), визначити порядок евакуації пораненого та хворого: куди евакуйовати, у

яку чергу, на якому транспорті, у якому положенні.

У залежності від завдань, що вирішуються у процесі медичного сортування поранених та хворих, розрізняють два його види: внутрішньопунктову та евакуаційно-транспортну.

Внутрішньопунктове сортування має за мету розподілити поранених та хворих на групи для направлення у відповідні функціональні підрозділи даного етапу медичної евакуації та встановити черговість їх направлення у ці підрозділи. Евакуаційно-транспортне сортування проводиться з метою розподілення поранених та хворих на групи у відповідності з направленням, черговістю способами та засобами подальшої їх евакуації.

Внутрішньопунктове та евакуаційно-транспортне сортування, як правило здійснюється одночасно, тобто поряд з виділенням потоку поранених та хворих що потребують відповідної медичної допомоги. На даному етапі визначаються евакуаційне призначення, черговість, спосіб та засоби евакуації поранених та хворих, що не потребують медичної допомоги на цьому етапі.

Надання допомоги на етапі медичної евакуації закінчується проведенням евакуаційно-транспортного сортування.

Отже, для більш ефективного функціонування системи евакуації озброєння і військової техніки необхідно застосовувати запропоновані напрямки удосконалення функціонування системи евакуації ОВТ. Крім того, при евакуації поранених одним із основних завдань є медичне сортування поранених та хворих, що дозволить швидко і ефективно доставляти поранених і хворих в лікувальні заклади.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗРОШЕННЯ НА ЯКІСТЬ ҐРУНТОВОГО СЕРЕДОВИЩА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Тимошенко Л.Б., студентка 6 курсу

*Факультет рибного господарства та природокористування,
Херсонський державний аграрний університет*

Вплив зрошуваної води на ґрунт визначається великою різноманітністю: вона змінює фізичний стан ґрунту, інтенсивність і хід хімічних, мікробіологічних процесів, хід руйнування і нагромадження органічної речовини.

Але сприятлива дія зрошення виявляється лише в тому випадку, якщо воно проводиться вірно і з відповідною агротехнікою. У протилежному випадку воно може не тільки не дати позитивного ефекту, а й призвести до розвитку де градаційних процесів у зрошуваних чорноземах.

При проведенні досліджень за даними ДУ «Інституту охорони ґрунтів України» було встановлено, що основними причинами засолення земель є низька якість поливної води, порушення структури посівних площ, низька питома вага багаторічних трав у сівозмінах, недостатнє або неякісне внесення органічних добрив, безсистемне зрошення [1].

Тривалими дослідженнями визначено ряд негативних процесів на зрошуваних ґрунтах. Це, насамперед, підняття рівня ґрунтових вод, підтоплення, засолення, осолонцювання; підвищення загальної і токсичної лужності та водневого показника рН; втрата структурності, ущільнення, дегуміфікація, зниження вмісту біогенних елементів, розвиток ерозійних процесів; мікробіологічні зміни, що призводять до прискорення мінералізації органічних речовин, нагромадження токсинів.

В умовах Херсонської області на землях з високим рівнем залягання підґрунтових вод спостерігаються процеси підтоплення, вторинного гігроморфізму, засолення, осолонцювання ґрунтів.

Причиною виникнення підтоплення є зниження об'єму та якості робіт по догляду за технічним станом магістральних зрошувальних каналів та розподільчої зрошувальної мережі, що в свою чергу значно знизило ефективність дренажу; зменшення природної тренованості території внаслідок засипання площин і ярів; відсутність зливної каналізації в населених пунктах і системи відведення поверхневих вод, нерегламентовані поливи присадибних ділянок, порушення проектного режиму дренажних систем.

До іригаційних факторів слід віднести фільтраційні втрати частини поливної води з каналів, дощувальної техніки та на зрошувальних полях, яка інфільтрується і поповнює підґрунтові води [2].

У найбільшій мірі підтоплюються сільськогосподарські угіддя та населені пункти в Голопристанському (коефіцієнт ураження 82%), Каланчацькому (75%), Іванівському (70%), Генічеському (70%), Високопільському (68%), Скадовському (61%), Цюрупинському (53%), Білозерському (42%) районах.

На більшій частині зрошуваних земель мінералізація підґрунтових вод не перевищує 1 г/л, на площі 1123 га вона складає 3 г/л, на площі 1735 га – 5 г/л і більше [2].

Взагалі засолено в Херсонській області приблизно 38% зрошуваних земель, із них сильно засолених – 5-7%.

В умовах зрошуваних ландшафтів Херсонської області площа слабо засолених земель складає 23898 га, середньо засолених – 1584 га. Найбільша площа засолених земель знаходиться в Новотроїцькому (2373 га), Генічеському (2571 га), Скадовському (4898 га) і Білозерському районах.

Зрошення спричиняє зміну лужних характеристик ґрунту. Спостерігається поступове збільшення рН ґрунтового розчину на 0,2-0,8 одиниці. Потенційно головним негараздом землекористування на зрошуваних землях може стати процес содового засолення. Джерелом соди є лужна поливна вода. Небезпечними у цьому відношенні є землі Каховської та Краснознам'янської зрошувальних систем, де вміст HCO_3 та CO_3 вже становить 0,6-1,0 м/екв на 100 г ґрунту, а це близько до токсичної величини.

У значній мірі інтенсивність негативних процесів на зрошуваних землях проходить на тлі зменшення вмісту органічної речовини ґрунту – гумусу [3]. Дегуміфікацію ґрунту можливо припинити при раціональній структурі посівних площ, високій питомій вазі бобових багаторічних трав (20-30%) та великих дозах органічних добрив (7-10т/га сівозмінної площі). На жаль, сучасний стан рівня землеробства на зрошуваних землях Херсонщини не витримує серйозної критики, а тому зменшення вмісту гумусу за роки зрошення зафіксовано на 5-10%, а в інтенсивних овочевих сівозмінах – на 20-30%.

В останні 20 років одним із важливих факторів, які визначають ґрунтово-меліоративний стан зрошуваних земель, продуктивність культурних рослин і якість урожаю є техногенний прес на агросистеми.

За даними ДУ «Інституту охорони ґрунтів України» було встановлено, що близько 20% орних земель країни тією чи іншою мірою забруднені важкими металами

Отже, у результаті досліджень були виявлені негативні наслідки впливу зрошення на екологічні характеристики зрошуваного чорнозему південного, які описані у статті.

Література

1. Шидула Н.К. Відтворення родючості ґрунтів у ґрунтозахисному землеробстві. – Київ: ПВ „Оранта”, 2008. – 680 с.
2. Сидоренко О.І. Еколого-ґрунтовий моніторинг родючості зрошуваних ґрунтів // Таврійський науковий вісник. Херсон: Айлант. – 2005. – Вип. 36. – С. 146-148.
3. Тихонов А.Г, Економіко-екологічні аспекти інтенсифікації у землеробстві. – К.: Урожай, 2000. – 151 с.

СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Торба А.О., студент 3 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Хандій О.О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Кожне підприємство є одночасно виробником товарів, послуг та споживачем ресурсів. Трудові ресурси є особливим ресурсом, споживання якого контролюється та захищається державою. Для залучення трудових ресурсів на підприємство недостатньо мати фінансові ресурси для оплати послуг робочої сили, необхідно бути соціально привабливим, соціально конкурентоспроможним для майбутніх та наявних працівників. Конкурентоспроможність є ключовим показником сталого розвитку підприємств, соціальна конкурентоспроможність є вагомим чинником в процесі маркетингу персоналу. Переваги в такій конкуренції визначаються як економічними, так і соціальними показниками.

Метою дослідження є визначення факторів, які характеризують соціальну конкурентоспроможність підприємств.

Соціальні фактори виступають результативними показниками соціально орієнтованої діяльності підприємств. До соціально орієнтованої діяльності можна віднести виробництво соціально значущих продуктів і послуг; надання гідних умов праці та можливості розвитку персоналу; вибудовування партнерських відносин із зацікавленими сторонами; вирішення соціальних проблем, що сприяють зниженню соціальної напруженості в суспільстві; благодійність; спонсорство; виконання вимог трудового, екологічного та іншого законодавства і т. д [1].

Завдяки соціально орієнтованій діяльності створюється сприятливе соціальне оточення. Підвищується довіра та симпатія споживачів до таких підприємств, а внаслідок цього їх конкурентоспроможність та доля на ринку, і як наслідок цього – їх прибуток.

Особливе місце в оцінці результату діяльності підприємства займають саме соціальні фактори, що виражені у прийнятті організацією соціальної відповідальності. Це становить залог довгострокового розвитку підприємства.

Соціальна відповідальність організації виражається її добровільним вкладом у розвиток суспільства в соціальній, економічній та екологічній сферах, на пряму пов'язаним з її основною діяльністю. Така поведінка привертає увагу не лише

окремих споживачів, а цілих мас населення, що безсумнівно відбивається на загальному рейтингу організації на місцевому, а внаслідок і на світовому ринках.

Ще одним фактором, який визначає соціальну конкурентоспроможність є соціальний пакет. На даний момент не всі підприємства України можуть порадувати його наявністю своїх працівників, а уже сам факт його наявності свідчить про достатній рівень соціальної відповідальності.

Таким чином, стратегічний підхід до соціальної відповідальності як фактору соціальної конкурентоспроможності є постійним процесом який забезпечує не лише гарні рейтинги підприємства, а й добробут громадян, у тому числі й самих працівників підприємства та їх сімей.

Література

1. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013.– 470 с.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ДОСЯГНЕННЯ, НАДІЇ ТА ПОБОЮВАННЯ

Харківська М.А., студентка 3 курсу

Науковий керівник: Кукушкін Д.В.

Севєродонецький хіміко-механічний технікум СНУ ім. В. Даля

Мета дослідження: вивчення перспектив запровадження децентралізації в Україні як процесу передачі повноважень і бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування.

Основне завдання реформи – створити умови для розвитку громад та наблизити послуги до людей шляхом формування заможних громад, передачі більшої частини повноважень на базовий рівень управління та чіткого розмежування функцій між рівнями управління, а також гарантувати належне ресурсне забезпечення місцевого самоврядування. Перспективи: Місцеві бюджети зараз володіють ресурсною базою, яка була значно збільшена, і це стосується не лише об'єднаних громад. Робиться все можливе, щоб нові можливості були максимально ефективно реалізовані. У об'єднаних громад є низка преференцій і додаткових можливостей, якими важливо скористатися. Об'єднуючись, долаючи певні перешкоди на початку, громади, тим не менше, закладають важливі основи для свого економічного розвитку в перспективі, бо отримують територіальні, земельні, демографічні ресурси, мають змогу облаштувати інфраструктуру».

Перші в історії України вибори в 159 об'єднаних громадах пройшли 25 жовтня 2015 року - в день проведення чергових місцевих виборів. За перші вісім місяців 2016 роки вибори пройшли ще в 25 громадах. Після проведення виборів в об'єднані громади в грудня 2016 року, в Україні з'явиться 367 об'єднаних громад. Об'єднання відкриває можливість використання ресурсів Державного фонду регіонального розвитку. Згідно із законом він становить 1% від запланованих доходів державного бюджету України. Як зазначено на сайті фонду, «створення ГФРР дозволяє покласти в Україні початок фінансування проектів регіонального розвитку на конкурсній основі і відповідно до регіональних стратегій розвитку та планами заходів по їх реалізації ». Також подані громадами проекти повинні відповідати пріоритетам, позначених в стратегії регіонального розвитку, прийняття якої вимагає закон «Про засади державної регіональної політики ».

Об'єднані громади також отримують право скористатися субвенцією на формування своєї інфраструктури. У 2016 році на ці цілі було виділено 1 млрд. гривень. У проекті держбюджету на 2017 рік ця сума залишилася без змін. При збільшенні кількості громад стимулюючий ефект цієї субвенції буде зменшуватися. Кошти субвенції розподіляються між об'єднаними громадами відповідно до чіткої формули. Фінансування проектів за рахунок цієї субвенції відбувається згідно з планом соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади. Починаючи з 2015 року, з центрального бюджету до місцевих надходять медична та освітня субвенція, розраховані за формулами, розробленими розпорядниками коштів. Разом з тим, питання створення центрів надання первинної медичної допомоги на рівні громад, як і питання оптимізації шкільної інфраструктури, залишаються відкритими. До того ж в 2017 році планується передати оплату комунальних послуг шкіл і медичних закладів, а також фінансування шкільних підручників місцевим бюджетам, вилучивши ці кошти з медичної та освітньої субвенції.

Реформа децентралізації - це одна з небагатьох реформ в Україні, у якій є план, стратегування, чітка концепція. Особливістю реформи є проведення в контексті децентралізації одночасно декількох реформ у сфері державного управління:

- реформа територіальної організації влади;
- реформа місцевого самоврядування;
- реформа регіональної політики.

Процес децентралізації сприймається як:

- передача великої кількості повноважень від органів державної влади на рівень місцевого самоврядування, на рівень районів і регіонів, але перш за все на рівень громад;

- закріплення засобів, власних доходів, субвенцій, щоб громади могли здійснювати свої повноваження, мали можливість розпоряджатися ресурсами;

- підвищення якості та доступності послуг, що надаються громадянам на кожному з рівнів, так як це «інструмент для поліпшення якості життя людини».

В результаті децентралізації відбувається поживлення економічної активності на місцевому рівні, у сфері обслуговування створюються робочі місця, які раніше не були характерні для сільської місцевості та спостерігається підвищення якості послуг, що надаються на рівні громади.

Розвиток підприємництва відбувається також і через зменшення адміністративних перешкод. Об'єднана громада отримує дозвіл тільки від одного органу влади, в той час як раніше потрібно було отримувати дозволи в декількох місцях, часто корупційним шляхом. Територіальні освіти були занадто малі, вести бізнес на території тільки одного з них було не вигідно.

В чому проблеми процесу децентралізації зараз?

У процесі реформи виникає декілька головних проблем, серед яких можна назвати:

- Непослідовність нормативного забезпечення. Не прийняті зміни до Конституції, що «підвішує» прийняття багатьох важливих нормативних актів.

- Нові кадри, нестача знань, брак відповідальності. До складу місцевого самоврядування прийшло багато активних, хороших людей, які є новачками у владі та потребують знань «з нуля». Та й для досвідчених представників самоврядування, які опинилися в нових умовах, навчання та консультативна допомога не будуть зайвими.

Так, наприклад, потребують роз'яснення деякі юридичні питання, пов'язані з діяльністю нових об'єднаних громад. На щастя, таку консультативну і навчальну

допомогу можна отримати з різних джерел. Певні роз'яснення, зразки документів можна знайти за посиланням.

• Також одним із чинників, які спричиняють затримки та неузгодженість дій, є складність, багатоплановість реформи. Концепція реформи вимагає узгоджених дій з боку різних секторів, різних міністерств та відомств – зокрема Міністерства освіти та науки, Міністерства соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я тощо. Наразі з'явилися позитивні зрушення в такій координації, але про справжню зваженість у роботі говорити однозначно передчасно.

Висновок. За результатами дослідження слід визначити, що сучасні реформи децентралізації передбачають конкретні кроки щодо поліпшення якості життя в громадах, у них є чіткі рамки і концептуальне наповнення. Зокрема, це реформи місцевого самоврядування, територіальної організації влади та регіональної політики. Досягненнями реформ є поліпшення структури управління, зменшення рівня потенційної політичної корупції через прямі міжбюджетні відносини центру і громад, а також активізація членів громади (розвиток бізнесу, місцевих ініціатив та т. д.). Процес децентралізації може розглядатися не тільки як інструмент економічної і соціальної ефективності і поліпшення життя в громадах, а й як частина політики соціокультурного розвитку України, включення проектів кооперації в рамках регіональної співпраці в загальну соціокультурну політику держави, формування національної єдності на принципах плюралізму, демократії, повного дотримання прав громадян.

Література

1. Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку 2014–2017.
2. Прес-центр ініціативи "Децентралізація влади":
3. Бабінова О. О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід. / О. О. Бабінова. – К.: Фенікс, 2011. – 268с.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ НА ШЛЯХУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ходус А.О., студентка 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Швець Н.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сталий розвиток – це загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі.

Якщо розглядати уявлення про сталий розвиток транспортної системи, то це, насамперед, гармонійний її розвиток, тобто такий, що передбачає гармонізацію економічного, соціального й екологічного підходів. Узгодження всіх цих підходів при розробці певних організаційно-економічних заходів – завдання величезної складності, оскільки все повинно бути збалансовано – й економічні, й соціальні, й екологічні цілі. При цьому на практиці найчастіше економічні цілі стають пріоритетними в збиток соціальним та екологічним.

В транспортній системі будь-якої країни точки зору шкоди навколишньому середовищу, лідируючі позиції займає автомобільний транспорт. Цей вид транспорту є основним джерелом забруднення атмосфери. На його частку припадає понад 90% забруднення повітря, менше 50% шумового впливу, та близько 65-68% впливу на клімат, а також цей вид транспорту представляє загрозу життю людини.

Чого не можна сказати про міський електротранспорт, який є безпечним і екологічним видом транспорту, що особливо важливо для великих міст, де питання забруднення атмосферного повітря становить дуже велику проблему.

Електротранспорт є найбільш демократичним видом міського громадського транспорту. Проїзд у ньому має найменшу вартість у порівнянні з іншими видами громадського транспорту.

Підприємства міського електротранспорту є соціальними перевізниками, на відміну від маршрутної таксі. Так, в загальному обсязі пасажирів, які користуються, наприклад, послугами тролейбусів за різними оцінками понад 60% становлять громадяни пільгових категорій.

Про важливе місце міського електротранспорту вказує те, що у 2015 році в Україні загальна кількість перевезених пасажирів у міському електротранспорті склала 2519 млн. пасажирів, що становить 60,28 % усіх внутрішньоміських перевезень громадським транспортом. Натомість перевезення автомобільним (автобусним) міським транспортом, який є головним конкурентом електротранспорту, склало 1660 млн. пас, що відповідно становить 39,72% внутрішньоміських пасажирських перевезень[1].

Але є проблеми, які призводять до зниження ефективності функціонування міського електротранспорту та зменшення задоволення потреб населення у його послугах.

По-перше, за підсумками 9 місяців поточного року загальні доходи підприємств зменшилися на 8,7 відсотків та склали 1282 млн. гривень. Зменшенню доходів сприяло скорочення обсягів субвенції з державного бюджету на компенсацію пільгового проїзду громадян окремих категорій на 6,7 відсотки, скорочення обсягів фінансування з місцевих бюджетів на 12,7 відсотків та зменшення збору виручки від реалізації проїзних документів на 7 відсотків. Видатки підприємств зменшилися порівняно з аналогічним періодом минулого року на 7,7 відсотків та склали 1667 млн. гривень. Невідшкодовані витрати підприємств за пасажироперевезення за 9 місяців склали 23 відсотка[2].

По-друге, зношеність та технологічна відсталість основних фондів трамвайних та тролейбусних підприємств. Так, станом на кінець 2015 року в Україні 94% трамвайних вагонів і 58% тролейбусних машин мали термін експлуатації понад 16 років, при нормативному терміні експлуатації трамвая – 15 років, тролейбуса – 10 років. Підвищення фізичного зносу вагонів та машин українських підприємств міського електротранспорту, внаслідок наднормативного використання одиниць рухомого складу, разом з несвоєчасним виконання планів поточного та капітальних ремонтів трамваїв і тролейбусів призвели до того, що наприкінці 2015 року коефіцієнт випуску транспорту на лінії не перевищував відповідно 64,6% для трамвайних господарств та 67,2% – для тролейбусних [3]. Це приводить до зниження пасажирообороту, погіршення якості та безпеки транспортних послуг на обох видах міського транспорту.

По-третє, незадовільний стан контактної-кабельної мережі міського електротранспорту. Як наслідок, за останні 15 років довжина трамвайних колій

загального користування в Україні зменшилася на 26,53 %, тролейбусних ліній – на 22,63% [3].

По-четверте, встановлення тарифів на проїзд не враховує фактичної собівартості перевезень.

По-п'яте, неврегульованість ринку міських пасажирських перевезень, що призводить до того, що приватні автотранспортні перевізники дублюють маршрути міського електротранспорту, відбираючи платоспроможних пасажирів.

Існуючі проблеми ставлять підприємства міського електротранспорту на межу виживання та вимагають розробки та впровадження заходів здатних змінити тяжкий стан на стійкий та прогресивний в майбутньому.

Отже, можна зробити висновок про перспективність та пріоритетність використання міського електротранспорту порівняно з іншими видами міського транспорту. Однак затяжна системна криза та існуючі проблеми вимагають пошуку шляхів подолання кризи.

Література

1. Транспорт і зв'язок України 2015. Статистичний збірник/Державна служба статистики України. – К., 2016. – 185 с.

2. Статистичні дані по галузі автомобільного транспорту. Міністерство інфраструктури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-po-galuzi-avtomobilnogo-transportu.html>

3. Статистична інформація /Економічна статистика/ Економічна діяльність/ Транспорт. Державний служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

СОЦІАЛЬНА КОМПОНЕНТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІК СВІТУ

Якуніна Я.К., студентка 1 курсу

Науковий керівник: доц. Овечкіна О.А.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У доповіді ПРООН "Сталий розвиток і рівність можливостей: краще майбутнє для всіх"(2011 р.), що присвячена визначенню сучасних світових тенденцій сталого розвитку країн, особлива увага приділяється основним домінантам збереження стабільності існуючих соціально-економічних систем. Авторами доповіді наголошується на важливості недопущення руйнівних соціальних конфліктів, уникнення несправедливого розподілу благ між людьми, припинення екологічної деградації національних економік, зокрема внаслідок несформованості в суспільстві відповідних моральних і етичних настанов [1]. Враховуючи вищесказане, метою даної роботи є надання характеристики соціальних інститутів, що впливають на стан соціальної компоненти сталого розвитку національних економік.

Як відзначається більшістю вітчизняних і зарубіжних вчених, соціальну компоненту сталого розвитку складають соціальні відносини та соціальні інститути, що забезпечують дотримання нерозривного взаємозв'язку між сталістю економічного зростання та основними питаннями рівності можливостей людей щодо продуктивної зайнятості, освіти, охорони здоров'я, сприятливого екологічного середовища тощо [2]. До соціальних інститутів відповідно до сфер суспільного життя відносять

економічні інститути (поділ праці, власність, ринок, торгівля); політичні інститути (право, держава, армія, поліція, суд); інститути стратифікації і спорідненості (клас, каста, статеві дискримінація, расова сегрегація, соціальне забезпечення, сім'я, шлюб); інститути культури і науки (середня та вища школа, заклади мистецтва, освіти, й науки; інститути релігії і церкви; інститути громадської думки: (ЗМІ, виховання, світогляд)[3]. На думку багатьох науковців, основна увага при дослідженні соціальної компоненти сталого розвитку країн має бути зосереджена на визначенні механізмів ефективної реалізації таких соціальних інститутів, що сформулюють культуру споживання й виробництва відповідно вимогам збереження довкілля та відтворення його ресурсної бази [2]. На основі дослідження впливу соціальних інститутів на стан соціальної компоненти сталого розвитку багатьох країн визначено наразі такі найактуальніші завдання сучасності: по-перше, це – пошук інструментів та механізмів усунення негативних наслідків для людства від: 1) розрекламованої моделі суспільства споживання, в якому дедалі більше пригнічується особистість через втрачання раціональності споживчого попиту, розрив між споживанням і задоволенням реальних потреб людини; 2) нав'язаної антиекологічної за своєю суттю культури споживання, що породжує "хибні" потреби, деформує мотиви споживання (культивується незмірне бажання "мати") та ігнорує наслідки засмічення природного середовища й необхідність відмовитись від тих видів транспортних засобів і побутових матеріалів, що істотно погіршують екологічну ситуацію; 3) деградованої системи освіти та заангажованої роботи СМІ тощо; по-друге, розробка нових концепцій співіснування й взаємодії економічної, соціальної та екологічної компонент сталого розвитку та, відповідно, форм соціальних інститутів. З приводу сказаного слід зауважити, що інститут освіти понині залишається передумовою та водночас пріоритетним засобом досягнення сталого розвитку.

На сьогодні просвіта, включаючи формальну освіту, підвищення інформованості населення, та професійну підготовку скрізь визнається як процес, за допомогою якого людина і суспільство можуть не лише сповна розкрити свій виробничий потенціал, але й придати йому екологічну спрямованість. Отже, просвіта, перед усім екологічна, набуває вирішального значення для забезпечення інформованості з питань екології та етики, формування цінностей і підходів, прищеплення навиків і заохочення поведінки, сумісної зі сталим розвитком. Значною мірою екологічна просвіта має скласти, у широкому розумінні, теоретичну платформу для поєднання концепцій ефективної природоохоронної діяльності держави, ресурсоефективної господарської діяльності підприємств та національної природоохоронної ідеології, запровадження якої вимагає суспільство. Серед інституціонально-економічних форм, що можуть функціонувати відповідно національних парадигм сталого розвитку, певного значення набуває так звана «зелена економіка», яка в теоретичному аспекті ототожнюється з концепцією сталого розвитку, а у вузькому сенсі розуміється як комплекс практичних заходів щодо використання технологій та обладнання для зменшення шкідливих викидів, впровадження нових технологій ресурсозбереження та відновлювальної енергетики, виробництво екологічно чистої продукції тощо [4]. Таким чином, саме "зелена економіка" інтегрує в собі екологію людини та екологію господарства в одне системне ціле за допомогою економічних, у т.ч. ефективних ринкових механізмів, отже найповніше вирішує задачі сталого розвитку, сприяє гармонізації суспільно-виробничих відносин.

Література

1. Європейська інтеграція та економічний розвиток України. Остання редакція 08.02.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tc.nusta.com.ua/Kursi_2013/8_SQL/sqldk/01/temu/1.1.6.htm.
2. Харитоновна Е.В., Борисов Н.А., Шамонян Р.Д. Социальная доминанта устойчивого роста/ Е.В. Харитоновна, Н.А. Борисов, Р.Д. Шамонян// Социально-экономические явления и процессы. -2015. -Т.10. - № 5. - С. 122-127.
3. Социальные институты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/socialnye-instituty.html>.
4. Порфирьев Б. «Зеленая экономика: реалии, перспективы и пределы роста» [Электронный ресурс]/ Б. Порфирьев. – Режим доступа: http://carnegieendowment.org/files/WP_Porfiriev_web.pdf.

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАПРЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Берднікова А.В., магістр 6 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Малюк О.С.

Національна металургійна академія України (м. Дніпро)

Забезпечення сталого розвитку України неможливо без раціоналізації та мінімізації споживання енергетичних ресурсів. Це обумовлено, з одного боку, вичерпанням невідновних природних ресурсів, а з іншого, екологодеструктивним впливом на реципієнтів, що обумовлений добуванням, переробкою, транспортуванням та використанням енергетичних ресурсів.

Енергозберігаюча діяльність виробничих підприємств є одним з пріоритетних напрямів на шляху до забезпечення сталого розвитку України. У сфері сучасних наукових досліджень проблеми енергозбереження та сталого розвитку розглядаються в роботах таких провідних вчених як О.І. Амоша, Б.В. Гаприндашвілі, В.В. Джержула, Г.М. Дзяна, К.І. Докуніна, О.Г. Кошева, В.Л. Мазур, Т.Т. Макаревич, В.Г. Хрящевський, Ю.П. Яценко та інших. Втім, до сьогодні питання енергозбереження для України має першочергове значення зважаючи на те, що розвиток національної економіки багато в чому залежить від показників, які характеризують ефективність використання енергетичних ресурсів.

Недостатній рівень забезпеченості України власними енергетичними ресурсами (менше як на 70%), потребує їх імпортування [1]. Скорочення світових запасів вичерпних природних (енергетичних) ресурсів, до яких відносяться нафта, вугілля, природний газ та інші, стимулює безупинне зростання їх ціни, а геополітичні проблеми обумовлюють складності своєчасного імпортування енергетичних ресурсів. Все це може призвести до порушення надійності функціонування національної промисловості, транспорту та інших галузей народного господарства.

Проведений аналіз енергетичного балансу України за 2015 рік показав, що обсяг загального постачання первинної енергії становив 90,09 млн. т н.е., що на 14,75% менше, ніж у 2014 році 105,583 т н.е [1]. Структура використання первинної енергії характеризується позитивними змінами, а саме: зменшенням частки природного газу з 31,6% до 28,9%, вугілля і торфу з 33,7% до 30,4%, при одночасному зростанні частки основного за обсягом джерела енергії – атомної енергії з 21,9% до 25,5%, нафти 7,2% до 8,5% та, що особливо важливо, обсягів енергії з поновлюваних джерел (відходів) – біопаливо та відходи – з 1,8% до 2,3%.

Хоча використання енергії поновлювальних джерел в Україні має позитивну тенденцію, розвиток даної ланки енергетики відбувається дуже повільно та потребує особливої уваги та підтримки з боку державних структур. Для порівняння, у Німеччині виробництво електричної енергії з поновлювальних джерел здійснюється в обсязі 21 % від загального виробництва, а атомна енергетика виробляє лише 17 %. Швеція є країною, економіка якої майже повністю звільнена від використання нафти [2, с. 34].

Проведений аналіз структури кінцевого споживання енергоресурсів України показав, що основними споживачами енергоресурсів є: побутовий сектор (33,6%), промисловість (31,5%), транспорт (16,2%), торгівля та послуги (8,2%).

Суттєвою проблемою на шляху до забезпечення сталого розвитку є висока енергоємність вітчизняної продукції. Це призводить до того, що собівартість вітчизняної продукції, за інших рівних умов, є вищою за середньосвітовий рівень, а отже її конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках знижується, що негативно відображається на показниках ефективності діяльності промислових підприємств та національної економіки України. Крім того, використання енергетичних ресурсів у виробничих процесах призводить до загострення без того критичного екологічного стану. Це обумовлено значною кількістю викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в процесі спалювання енергетичних ресурсів на основі нафти, вугілля, природного газу, тощо. Суттєве перевищення ПДК забруднюючих речовин в атмосферному повітрі України має негативні екологічні, економічні та соціальні наслідки.

З огляду на все вище викладене, можна зробити висновок, що енергозберігаюча діяльність виробничих підприємств є одним із найважливіших напрямів сталого розвитку України. Під енергозберігаючою діяльністю виробничого підприємства, ми розуміємо, комплекс послідовних дій направлених на раціональне, економічно обґрунтоване використання енергетичних ресурсів, зменшення екологічного та соціального тиску на реципієнтів.

Основною метою енергозберігаючої діяльності виробничих підприємств є максимізація прибутку та збільшення їх фінансової стійкості завдяки економічно обґрунтованому вилученню та раціональному використанню енергетичних ресурсів на всіх організаційних рівнях підприємства.

Основними завданнями енергозберігаючої діяльності виробничого підприємства є:

- формування технічних, організаційних, економічних, виробничих обмежень щодо нераціонального використання енергетичних ресурсів на всіх рівнях підприємства;
- розробка і впровадження техніко-технологічних засобів з метою мінімізації використання енергетичних ресурсів;
- застосування заходів стимулювання відповідальності за нераціональне використання ресурсів;
- використання у виробничому процесі альтернативних та відновлювальних енергетичних ресурсів;
- підвищення ступеня переробки відходів виробництва, використання теплової енергії, що утворюється у виробничому процесі (димових газів, повітря, конденсату, стічних вод тощо);
- оптимізація завантаження обладнання з метою мінімізації використання енергетичних ресурсів;
- удосконалення системи моніторингу використання енергетичних ресурсів тощо.

Впровадження основних засад енергозбереження дає можливість виробничому підприємству отримати ряд економічних, екологічних та соціальних ефектів.

До економічних ефектів доцільно віднести:

- скорочення витрат на енергетичні ресурси, що забезпечується зниженням собівартості продукції за рахунок скорочення її енергетичної складової;
- підвищення конкурентоспроможності продукції за рахунок покращання співвідношення «ціна-якість»;
- можливість забезпечення оптимального завантаження виробничих потужностей;

- підвищення показників, що характеризують прибутковість підприємства;
- вивільнення обігових коштів, тощо.

Раціональне споживання ПЕР на підприємстві має ряд екологічних та соціальних ефектів.

До екологічних ефектів можна віднести:

- зменшення викиду шкідливих речовин в навколишнє середовище, а отже скорочення платежів екологічного характеру, як то: екологічний податок, штрафні санкції за порушення екологічних норм тощо;
- покращення загальної екологічної ситуації в межах підприємства, прилеглих районів, регіону (зниження рівня захворюваності, виплат по лікарняних листах тощо).

Серед соціальних впливів можна виділити:

- покращення здоров'я та безпеки працівників;
- збереження старих і створення нових робочих місць;
- покращення корпоративної культури й зміцнення корпоративних цінностей.

Впровадження енергозберігаючих заходів на виробничих підприємствах має у більшості випадків комплексний характер та одночасно вирішує низку важливих з огляду забезпечення сталого розвитку завдань, а саме: підвищення ефективності виробництва, економія енергоресурсів, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, підвищення безпеки праці тощо.

Декларування й втілення основних засад енергозбереження, окрім вище зазначеного, надає підприємству ряд додаткових переваг. До них можна віднести покращення репутації підприємства, що призведе до підвищення лояльності споживачів, органів місцевої влади й потенційних інвесторів.

Підсумовуючи усе вище викладене можна зробити висновок, що в масштабах країни впровадження на виробничих підприємствах енергозберігаючих заходів забезпечує покращення загального енергобалансу, підвищення енергетичної безпеки, позитивно відобразиться на розвитку національної економіки, стану навколишнього середовища та сприятиме сталому розвитку держави.

Література

1. Інтернет-портал Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Джеджула В.В. Енергозбереження промислових підприємств: методологія формування, механізм управління: монографія / В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 346 с.

СОНЯЧНІ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ НА ДАХАХ ЯК ДОСТУПНЕ ДЖЕРЕЛО ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Вовчанська І.М., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Дорошкевич К.О.

Національний університет «Львівська політехніка»

Як відомо, однією з цілей сталого розвитку є забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії. З 2009 року в Україні почав діяти «зелений» тариф, який на той час він уже існував в 62 країнах світу. Згідно із законом України «Про електроенергетику», «зелений» тариф - це тариф, за яким

оптовий ринок електричної енергії України зобов'язаний закуповувати електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблена лише мікро-, міні-та малими гідроелектростанціями), у тому числі на введених в експлуатацію пускових комплексах [1].

«Зелений» тариф призначений для заохочення населення до вироблення енергії з альтернативних джерел. Енергопостачальники зобов'язані купувати електричну енергію у випадках, обсягах та за цінами, визначеними національною комісією регулювання електроенергетики України (НКРЕ) [1]. У зв'язку з цим починають набувати популярності сонячні електростанції на дахах (СЕС). Ще у 2015 році в Україні таких електростанцій налічувалось близько 300, у 2016 р. їх кількість сягнула понад 1000. Основними перевагами СЕС на даху є те, що не потрібно платити за електроенергію. Проте для цього споживання електроенергії повинне бути меншим за її виробництво. Частина виробленої енергії використовується на власне споживання, інша частина надходить до загальної мережі. Якщо ж СЕС не виробляє достатньо енергії для власного споживання, то її можна отримати з мережі. Якщо в кінці місяця кількість наданої енергії в мережу перевищує кількість отриманої, то різниця оплачується за ціною 0,18 Євро/кВт-год. Крім того, СЕС є прибутковою та надійною інвестицією. Прибутковість СЕС становить в середньому 19-20% річних, чого не можливо отримати наприклад за допомогою банківських кредитів. Також слід звернути увагу на зручність СЕС при встановленні та у використанні. Встановити СЕС можна на даху будинку, непридатному для ведення господарства, а для обслуговування потрібні мінімальні затрати. Ціна встановлення електростанції на 10кВт близько 10 тис. євро. Оскільки законодавство зобов'язує Обленерго купувати 1кВт-год у домашніх сонячних електростанцій за ціною 0,18 євроцентів, то термін окупності такої електростанції становитиме 5-6 років [2]. Як відомо, для українців інвестиція у 10 тис. євро є високою. Проте тепер є можливість отримати кредит для встановлення сонячних електростанцій під 0,01 річних у рамках програми «ЕКО-енергія», яку пропонує «Укргазбанк». Також з 01.01. 2019 року сума зеленого тарифу за кВт-год буде зменшена. Тому, у 2018 році можна очікувати збільшення СЕС на дахах, відновлювальна енергетика стане доступніша для широкого використання.

Література

1. Закон України «Про електроенергетику» від 16.10.1997 ? 575/97-ВР,
2. Екоцентр. Зелений тариф, впровадження проектів для фізичних та юридичних осіб. Заробіток на альтернативній енергетиці. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.ecosvit.net/ua/zeleniy-tarif>.

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Глухова Г.Г., магістр

Науковий керівник: к.е.н., доц. Стратічук Н.В.

Херсонський державний аграрний університет

Україна задекларувала своє бажання перейти на шлях сталого розвитку ще на конференції ООН з довкілля та розвитку в Ріо-де-Жанейро у 1992 р., підписавши Декларацію Ріо та Програму дій “Порядок денний на ХХІ століття”. Це вимагає комплексного підходу до розробки стратегії сталого розвитку. Значна увага при

цьому приділена екологічній складовій. До основних причин екологічних проблем в Україні можна віднести економічні негаразди пов'язані з застарілими технологіями та неефективним управлінням в сфері охорони довкілля та збалансованого природокористування.

Сьогодні адаптація та досягнення Цілей сталого розвитку в Україні є ключовим моментом у переході на рейки збалансованого розвитку. У завданнях, що були прописані для виконання Цілі №15 «Захист та відновлення екосистем суші», є пункт стосовно відновлення деградованих земель та ґрунтів з використанням інноваційних технологій, згідно якого Україна має до 2030 року зменшити площу орних земель на 13%, а площу земель органічного виробництва збільшити у 7 разів.

У сучасних умовах зростає значення наявного земельного потенціалу, адже завдяки йому можна знизити собівартість продукції сільського господарства, забезпечити зростання продуктивності праці і підвищити ефективність аграрного виробництва. Земля – це важливий економічний ресурс кожної області України, охорона та раціональне використання якого належить до пріоритетних завдань суспільства [1, с. 22]. Отже, збереження продуктивності ґрунтів невід'ємна складова раціонального землекористування на шляху сталого розвитку.

Дослідженням сталого землекористування займалися вчені Г.Д. Гуцуляк, Д.С. Добряк, В.М. Кривов, О.Ю. Мельничук, Л.Я. Новаковський, А.М. Третяк та інші науковці.

Дослідження проводили аналітико-синтетичними методами, шляхом вивчення даних наведених у доповіді про стан навколишнього природного середовища в Херсонській області, нормативно-правової бази, літературних джерел. Було використано методи системного аналізу та порівняння.

Продуктивність ґрунту визначається його родючістю, а саме здатністю ґрунту задовольняти потреби рослин в елементах живлення, волозі, повітрі, а також забезпечені умов їхньої нормальної життєдіяльності для створення врожаю. Завдяки їй ґрунти є основним засобом виробництва в сільському та лісовому господарствах, головним джерелом сільськогосподарських продуктів та інших рослинних ресурсів, основою забезпечення добробуту населення. Тому охорона ґрунтів, раціональне використання, збереження та підвищення їх родючості - неодмінна умова дальшого економічного прогресу суспільства.

Раціональне використання земельних угідь в сільськогосподарському виробництві, розробка і ефективне застосування комплексу заходів по регулюванню та управлінню родючістю ґрунтів не можливі без знання їх фактичного агроекологічного стану, який визначається за сукупністю агрофізичних, фізико-хімічних, агрохімічних та біологічних властивостей, а також з урахуванням забрудненості ґрунтового покриву важкими металами, радіонуклідами, пестицидами та іншими токсикантами.

Важливим чинником підвищення продуктивності ґрунтів є їх удобрення.

У структурі використання мінеральних добрив, як і в минулі роки, найбільшу питому вагу займають азотні добрива – 79,4 % (в 2013 р. – 79,4 %), а фосфатні та калійні – відповідно лише 12,6 % (12,7 %) та 8,0 % (7,9 %). Такий дисбаланс елементів живлення призводить до виснаження ґрунтів та не сприяє підвищенню урожайності сільськогосподарських культур.

На якісний стан земельних ресурсів вагомо впливають агротехнічні заходи, які проводяться з метою поліпшення та відновлення ґрунтового покриву, попередження можливих негативних екологічних наслідків порушення земель. Так, у 2016 р. на

площі 2822,0 га було проведено гіпсування та внесено 8472 т гіпсу та інших гіпсовмісних порід.

Для визначення продуктивності земель, їх вартості та можливості порівняння використовуються показники агрохімічної та еколого-агрохімічної оцінки ґрунту. Розрахунки балів здійснювалися згідно з методикою проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення за редакцією Яцука І.П., Балюка С.А. [3, с. 45].

За період 2011-2015 роки Херсонською філією ДУ «Держґрунтохорона» завершено X тур агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення області. Отримані результати вказують на певні зміни якісних показників ґрунтів області, що мають в переважній більшості районів негативну динаміку.[2, с. 67].

Оцінка проводиться за 100-бальною системою, де за 100 балів приймається агрохімічний показник еталонного ґрунту. За результатами X туру агрохімічної паспортизації земель найвищим балом характеризуються ґрунти Чаплинського (44 бали), Новотроїцького (42 бали), Каховського (42 бали) районів області. Найнижчою оцінкою характеризуються ґрунти Суворовського (25 балів), Горностаївського (27 балів) районів області, а також ґрунти Скадовського, Цюрупинського, Іванівського районів-по 28 балів.

Середньозважена оцінка ґрунтів Херсонської області за даними X туру агрохімічної паспортизації становить 34 бали.

Найбільшу площу області займають ґрунти дуже низької якості (оцінка 21-30 балів)-50,03% та низької якості (31 – 40 балів) – 22,52% від загальної площі області.

Ґрунти є одним з найважливіших компонентів біосфери і незамінною матеріальною основою для життя та добробуту суспільства, тому їх роль в сучасних умовах господарювання беззаперечно зростає.

Для мінімізації негативного антропогенного впливу на ґрунти потрібне розроблення й впровадження “Національної програми екологізації сільського господарства” та оптимізація співвідношення ріллі та еколого-стабілізуючих угідь шляхом вилучення з інтенсивного обробітку деградованих і малопродуктивних земель з наступною трансформацією їх у лісові та природні кормові угіддя.

Висновки. При всій важливості питання за останні десятиліття фактори антропогенного впливу на ґрунти (промислове та побутове забруднення, знищення лісів, незбалансоване використання добрив (особливо мінеральних), порушення структури посівних площ, недотримання протиерозійних заходів тощо), спричиняють їх деградацію, призводять до загального зниження продуктивності сільськогосподарських угідь.

Тому, питання збереження природної продуктивності ґрунтів повинні базуватись на засадах їх раціонального використання, розробки та запровадження систем ґрунтозахисного землеробства, що неможливо без наявності об’ємної достовірної оцінки їх фактичного стану та контролю за процесами динамічної рівноваги ґрунтоутворюючих процесів.

Застосування органічних та мінеральних добрив, впровадження елементів біологізації землеробства, проведення робіт з хімічної меліорації на основі системних наукових обґрунтувань, які враховують всі аспекти якісного стану ґрунтів, є тими важелями їх реабілітації без яких на даний час вже неможливе збереження ґрунтового покриву в цілому та високопродуктивне сільськогосподарське виробництво, зокрема.

Література

1. Збалансоване управління природно-ресурсним потенціалом агросфери України за принципами Конвенції РІО / О.Г. Тараріко, О.В. Сиротенко, Т.В. Ільєнко, Т.Л. Кучма // Агроекологічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 21–36
2. Звіт про виконання проектно-технологічних та науково-дослідних робіт у 2010-2015 р. ДУ «Держгрунтохорона». – Херсон, 2016.- 109 с.
3. Методика проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення / За ред. Яцука І.П., Балюка С.А.- К.: 2013- 105 с.
4. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Херсонській області у 2015 році, Херсон, 2016. - с.292
5. Боголюбов В.М., Клименко М.О. Стратегія сталого розвитку / за ред. В.М.Боголюбова - Херсон: Олді-плюс, 2012. - 446с.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КЛАСИФІКАЦІЇ ПРИРОДООХОРОННИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Кійко К.О., студентка 1 курсу,

Задорожня Ю.О., студентка 3 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Чернодубова Е.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Досягнення мінімального впливу виробництва на навколишнє природне середовище може бути діючим не тільки при відповідному рівні розвитку техніки і технологій, але і при наявності правильно сформованої управлінської складової, що включає в себе такі елементи, як формування й удосконалення нормативів екологічного впливу і стандартів якості навколишнього середовища, розробка законодавчої бази, методології екологічного обліку і контролю параметрів виробничих процесів, введення комплексної системи екологічної експертизи, сертифікації й екологічного аудита, створення організаційних структур у рамках підприємства, покликаних займатися впровадженням екологічно орієнтованих методів управління.

Розвиток системи обліку й оцінки екологічних витрат на рівні підприємства сприяє забезпеченню раціонального природокористування й екологічної безпеці виробництва. Високий рівень якості навколишнього середовища є однією з цілей суспільного виробництва, що вимагає значних витрат для його підтримки. У той же час, рівень якості навколишнього середовища тісно зв'язаний із процесом виробництва і впливає на рівень суспільно необхідних витрат. Таким чином, правомірно говорити про взаємозв'язок суспільно необхідних витрат на збереження і підтримку якості навколишнього середовища.

Зазначені еколого-економічні процеси характеризуються за допомогою такої категорій, як екологічні витрати, обумовлені необхідністю попередження і компенсації шкоди навколишньому середовищу. У цьому зв'язку необхідно відзначити, що від правильного узагальнення класифікації екологічних витрат, їх складу і структури, реальної динаміки багато в чому залежать організація поточного фінансування природоохоронної діяльності, індексація природоресурсних і екологічних платежів підприємств, установа ставок екологічного страхування та ін.

Поняття екологічних витрат містить у собі безліч різних факторів, що приводить до значних розбіжностей і труднощів розуміння. В даний час межі поняття

«екологічні витрати» простираються від збитку навколишньому середовищу, споживання ресурсів або природоохоронних витрат підприємства до плати за природні ресурси і забруднення навколишнього середовища. Екологічні витрати виникають у ході заходів, що направлені на уникнення або скорочення навантаження на природу.

Обробка і представлення інформації про охорону природи вимагає використання обґрунтованої класифікації витрат на природоохоронні заходи. Очевидно, що не може бути однієї класифікації екологічних витрат, тому що ця інформація обробляється в різних системах обліку - у статистичному, оперативному, фінансовому, управлінському, податковому. Користувачі подібної інформації мають різні цілі і використовують різну методологію і методику обробки інформації про витрати на природоохоронні заходи. З погляду фінансового обліку найбільш оптимальним є підхід, коли існує обмежений перелік витрат на екологічні заходи, що дозволяє легше сформулювати порівнянні дані.

Екологічні витрати класифікуються відповідно до їх економічних функцій на поточні і капітальні, і розподіляються по видах природоохоронної діяльності на витрати на відтворення природних ресурсів, витрати на запобігання забруднення довкілля, витрати на ліквідацію (компенсацію) наслідків забруднення довкілля.

До поточних екологічних витрат відносяться витрати на утримання і обслуговування основних фондів природоохоронного призначення (заробітна плата обслуговуючого персоналу, капітальний ремонт, амортизаційні відрахування, витрати на енергію та ін.), а також витрати на оплату послуг, пов'язаних з охороною навколишнього середовища. Капітальні екологічні витрати являють собою засоби, упереджені в основному капіталі екологічного призначення.

Існуючою класифікаційною ознакою, що найчастіше відзначається в публікаціях з питань природокористування, є групування екологічних витрат природоохоронної діяльності на усунення: 1) причин забруднення; 2) наслідків забруднення. Витрати на усунення причин забруднення – це витрати на впровадження екологічно чистих виробництв, утримання очисних споруд та ін. Однак не для всіх виробництв існують технологічні рішення для різкого скорочення кількості відходів і їх утилізації, тому витрати на заходи усунення наслідків забруднень неминучі, а також дуже різні: це – і компенсаційні виплати, і оплата послуг інших організацій зі знешкодження відходів, і витрати на рекультивацію земель.

За економічним змістом виділяються дві основні складові екологічних витрат: прямі витрати на реалізацію природоохоронних заходів; економічний збиток (непрямі витрати, що виникають в інших галузях або у населення, які справляють дію забруднення).

Екологічні витрати за місцем свого виникнення поділяються на дві великі групи: екологічні витрати, що виникають за межами і усередині підприємства (витрати виробництва, цеху, ділянки, окремої служби). Головна проблема в обліку екологічних витрат складається у виділенні їх у загальній сумі витрат підприємства, а також у віднесенні на собівартість окремих видів виробленої продукції. Складність виділення екологічних витрат у собівартості продукції зв'язана з тим, що вони виникають на різних стадіях виробництва продукції й у різних підрозділах підприємства. Якщо окремий структурний підрозділ безпосередньо займається природоохоронною діяльністю, то проблеми обліку й ідентифікації екологічних витрат не виникає. У випадку, якщо природоохоронна діяльність ведеться в складі основного виробництва, екологічні витрати входять у загальну структуру собівартості

виробництва продукції і виникає складність у їх виділенні і віднесенні на окремі види продукції.

Розробка гнучкого і нормативного екологічних бюджетів припускає розподіл екологічних витрат в залежності від ступеню впливу обсягу виробництва на змінні і постійні. Змінні екологічні витрати – це витрати, що змінюються зі збільшенням або зменшенням обсягів виробництва продукції чи обсягів викидів шкідливих речовин. До них відносяться витрати, зв'язані зі змістом і експлуатацією фондів природоохоронного призначення в тому числі: витрати на матеріали, паливо й енергію, що використовуються в процесі функціонування природоохоронних фондів, основна і додаткова заробітна плата з відрахуваннями на соціальні міри, працівників, зв'язаних з обслуговуванням природоохоронного устаткування, а також, витрати по страхуванню екологічного збитку, що може бути заподіяний третім особам, екологічні податки і збори.

Постійні екологічні витрати – це витрати, що при даному рівні ділової активності не змінюються при зміні обсягів виробництва продукції або обсягів викидів шкідливих речовин. До них відносяться: витрати на ремонт, техобслуговування основних фондів природоохоронного призначення, їхня амортизація, заробітна плата керівного персоналу, що зв'язана з керуванням природоохоронною діяльністю, витрати, пов'язані зі здійсненням контролю за станом навколишнього середовища.

Організація обліку та контролю екологічних активів, зобов'язань, витрат і результатів дозволяє, таким чином, формувати інформацію про екологічні аспекти діяльності підприємства в цілях управління і аналізу, що в даний час є актуальним напрямом управлінського обліку. Екологічні витрати, коли це можливо, повинні бути віднесені прямо до діяльності, яка є причиною їх виникнення і до відповідних центрів і об'єктів витрат. Вживання цього підходу дозволить підприємствам, що є небезпечними і сильними забруднювачами навколишнього середовища, підвищити економічну ефективність і якість її захисту. Ігнорування даного підходу може негативно вплинути на ціноутворення виробів і ухвалення інвестиційних рішень.

Різноманітні, складні за своєю структурою та чинниками виникнення екологічні витрати класифікуються за різними ознаками, що обумовлені загальними та галузевими особливостями цього виду діяльності, а також економічною природою витрат. Без детальної класифікації екологічних витрат організація їх обліку, планування й аналізу матиме значні труднощі.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА ЛЬВОВА

Михайлунів Ю.О., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Сай Л.П.

Національний Університет «Львівська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту

Стрімкий розвиток сучасних міст призвів до кризи та до проблем сталого розвитку, що охоплюють різноманітні аспекти людського життя. Поступове усвідомлення нових загроз примушує місцеві органи влади і керівництво країн шукати принципово нові підходи до соціально-економічному розвитку та природокористування.

Сталий розвиток (англ. Sustainable development) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі [4].

Ідеї та принципи, концепція і стратегія сталого розвитку, викладені в рішеннях конференції ООН з охорони навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Для переходу на шлях сталого розвитку кожна держава має розробляти власну програму дій, з урахуванням власних, існуючих в даний період, тенденцій у соціальній, економічній та екологічній сфері.

Крім того, у 1994р. була підписана Ольборзька хартія «Міста Європи на шляху до сталого розвитку», яка зобов'язує представників великих і малих міст Європи розпочати процес підготовки місцевого «Порядку денного на XXI століття» та розробити довгострокові плани дій щодо переходу до сталого розвитку, який би задовольняв потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби" [4].

На даний час, в Україні розроблена державна «Концепція сталого розвитку населених пунктів» ініціатором якої виступило Міністерство екології та природних ресурсів України. Відповідно до цього нормативного документа, під сталим розвитком населеного пункту слід розуміти «соціально, економічно і екологічно збалансований розвиток міських і сільських поселень, спрямований на створення їх економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного і майбутніх поколінь на основі раціонального використання ресурсів...» [2].

Навколишнє середовище є невід'ємною умовою, а його стан - результатом існування людського суспільства. На сьогоднішній день результати незбалансованості розвитку міста Львова у різних сферах проявляються у складній екологічній ситуації.

Екологічна ситуація у Львові погіршується з кожним роком. Забруднення і виснаження природних ресурсів загрожує здоров'ю населення, екологічній безпеці та економічній стабільності. Серед основних екологічних проблем міста можна виділити такі: скупчення великої кількості пестицидів на Грибовицькому сміттєзвалищі; зберігання у межах області гудронів, що не відповідає нормам екологічної безпеки; розгерметизована система каналізації під час ремонту доріг, зношеність каналізаційних труб і очисних споруд головні причини смороду у Львові; відсутність безперебійного водопостачання; незадовільний стан поводження з ТПВ (закриття діючого сміттєзвалища та відсутність екологічно безпечного полігону захоронення ТПВ і формування стихійних сміттєзвалищ);значний рівень забруднення атмосферного повітря, особливо у центральній частині міста за рахунок комунального та приватного автотранспорту; зменшення площі зелених насаджень міста та їхній незадовільний естетичний та фітосанітарний стан, наявність аварійних дерев у житловій забудові, вуличних насадженнях, скверах та парках міста; недостатнє фінансування заходів щодо підвищення екологічної свідомості та культури підприємців і мешканців міста.

Все перелічене вище, надзвичайно негативно впливає на екологічний стан міста та якість життя його мешканців. Варто зауважити, що місто – це невелика автономна територія, що являє собою відкриту екосистему, елементи якої пов'язані між собою та з довкіллям, потоками енергії, речовини, інформації. Виходячи із цього, можна сказати, що всі компоненти природи взаємопов'язані, а «вихід з ладу» одного з них призводить до екологічної катастрофи [3, с. 73].

У зв'язку з цим, важливо підкреслити, що здоров'я міського населення у межах біологічної норми є результатом економічних, соціальних (включаючи психологічні) і екологічних умов. В результаті екологічні проблеми провокують серйозні проблеми зі здоров'ям у жителів міста і зниження їх життєвого рівня. Саме зміна здоров'я жителів міста є не тільки показником екологічного стану мегаполісу, а й найважливішим соціально-економічним наслідком його розвитку [2].

Отже, екологічної політика міста Львова, задля забезпечення його сталого розвитку, повинна забезпечити:

- сприяння залученню централізованих капітальних вкладень, передбачених відповідними постановами Кабінету Міністрів України, власних коштів підприємств та інвестицій щодо впровадження нових екологічно чистих технологій;

- відновлення і підтримання гідрологічного режиму та покращення екологічного стану рік басейнів Дністра, Західного Бугу;

- будівництво нових, реконструкція і ремонт діючих водопровідно-каналізаційних та очисних споруд;

- вирішення питань утилізації та захоронення промислових і побутових відходів через створення підприємницьких структур з переробки та утилізації цих відходів. На даний час китайська компанія «Beijing Fmenthyst – Light Science» висловила свою готовність збудувати на Львівщині сміттепереробний завод. Також, китайські компанії надавали пропозиції щодо модернізації системи очистки стічних вод, енергоощадних технологій та інші;

- забезпечення наповнення цільових фондів охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих та обласного бюджетів, а також планування пріоритетного фінансування природоохоронних заходів та здійснення контролю за станом їх реалізації, ефективністю та цільовим використанням коштів фондів.

Основним пріоритетом розвитку міста Львова має стати створення екологічно безпечних умов життєдіяльності населення і збереження його унікального природно-історичного середовища, затвердження екологічної політики міста для чіткої та послідовної реалізації стратегії його сталого розвитку. Варто, при формуванні ефективної політики розвитку міста, проводити стратегічну екологічну оцінку всіх планів, налагодити партнерство всіх секторів суспільства (влада, бізнес, громадськість) та участь кожного жителя в розробці локальних стратегій розвитку.

Таким чином, оптимальним рівнем реалізації ідей сталого розвитку та вирішення проблем є муніципальний рівень, і саме на цьому рівні у Львові повинні відбутися позитивні зрушення - повинна покращитись взаємодія громадськості, в особі громадських організацій, з владою і бізнесом [5].

Проте, визначальним для успішного розв'язання складних екологічних проблем і забезпечення сталого розвитку міста, насамперед, є перехід до утвердження екологічної свідомості як на індивідуальному, так і на суспільному рівні.

Література

1. Довкілля Львівщини. Статистичний збірник. – Львів: ГУСУЛО, 2010. – 96 с.
2. Екологічний стан українських міст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/2081472.html>
3. Мариненко В.О. Екологічні аспекти розвитку великого міста / В.О. Мариненко // Актуальні проблеми державного управління на новому етапі

державотворення : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 31 трав. 2005 р. : у 2 т. – К. : Вид-во НАДУ, 2005. – Т. 2. – С. 73–77.

4. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA

5. [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу:

http://www.esz.org.ua/?page_id=4114

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИРОБНИЦТВА – СТРАТЕГІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Останіна М.Ю., магістрант спец. Облік і оподаткування

Науковий керівник: д.е.н., проф. Іщенко М.І.

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Питання сталого розвитку є дуже актуальними для України, яка нині переживає глибоку еколого-економічну кризу. Це викликано тим, що тривалий час домінував принцип – одержання максимальної вигоди при мінімальних затратах.

Серед головних пріоритетів досягнення сталого розвитку в Україні треба ставити необхідність створення соціально-економічної системи, здатної до постійного удосконалення та спрямованої на екологізацію виробництва. Головними завданнями у сфері екологізації мають стати:

- забезпечення переходу економіки на інноваційну модель розвитку;
- структурна перебудова економіки шляхом прискорення розвитку високотехнологічних галузей, всебічний розвиток вітчизняних інформаційних технологій;
- упровадження сталих економічних механізмів природокористування та імплементація екологічної складової в системі національних рахунків;
- стимулювання впровадження екологобезпечних, енергетично ефективних та ресурсощадних технологій;
- розвиток технологій замкнутого циклу і технологій очищення, перероблення та утилізації відходів;
- підтримка екологічно ефективного виробництва енергії, враховуючи використання відтворювальних джерел енергії та вторинних енергетичних ресурсів та ін. [3, с. 16].

Потрібно відмітити важливість зміни споживацької поведінки людей. Перехід до сталого розвитку передбачає обмеження потреб в товарах і послугах, на відміну від техногенного розвитку з його максимізацією споживання, подальшим розквітом суспільства. Із суто споживацького погляду, чим більше продукції на душу населення виробляється в державі, тим краще. Але збільшення продукції виробництва збільшує техногенне навантаження на природу і потребує значних додаткових витрат на екологічні заходи [1].

Провідною стратегією, на яку, на наш погляд, спирається теорія сталого розвитку та яка здатна формувати систему принципів та механізмів екологізації виробництва і комплексно вирішувати екологічні та економічні проблеми, є стратегія екологічно чистого виробництва (ЕЧВ).

Враховуючи це, а також значну кількість застарілих технологій та фізичний знос виробничих потужностей, впровадження ЕЧВ може істотно вплинути, поряд з

покращенням екологічних параметрів, на покращення економічних показників діяльності та конкурентоспроможність підприємств. Необхідність розвитку, удосконалення і поширення застосування ЕЧВ в Україні зумовлено пріоритетами, визначеними у міжнародних документах, таких як: Конвенція ООН з навколишнього середовища та розвитку (1992 р.), «Декларація тисячоліття» ООН (2000 р.), документами Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 р.), чинними Законами України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» та «Про пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності в Україні», рекомендаціями Постанови Верховної ради України «Про рекомендації парламентських слухань щодо дотримання вимог природоохоронного законодавства в Україні» (2003 р.), та зобов'язань України щодо виконання вимог Міжнародної Декларації більш чистого виробництва, а також «Національною концепцією впровадження та розвитку екологічно чистого виробництва в Україні» яка представлена у вигляді законопроекту до Кабінету Міністрів України (2005 р.).

Відповідно до «Національної концепції впровадження та розвитку екологічно чистого виробництва в Україні» стратегія ЕЧВ є однією з найоптимальніших як в умовах ринкової економіки, так і на перехідному періоді до неї, оскільки забезпечує подвійний вигравш: з одного боку, відбувається покращення стану довкілля шляхом удосконалення технологій, підвищення якості продукції, з іншого – зменшення рівня забруднення [2, с. 9].

Стратегія ЕЧВ має інноваційну складову, змістовна частина якої адекватно відповідає сучасним вимогам спрямованості економіки на сталий розвиток. Інноваційна складова у процесі впровадження ЕЧВ здатна виявлятися у кожному його елементі. Виробничий процес включає в себе:

- модернізацію технологій (зниження використання енергії, матеріалів, води та ін.);
- організацію (оптимізація адміністративного управління, підвищення кваліфікації персоналу та ін.);
- матеріали (зміна основних сировинних матеріалів, зміна допоміжних матеріалів та ін.);
- кінцевий продукт (модернізація продукту, зміна дизайну, зміна умов зберігання та ін.);
- відходи (зниження кількості виробничих та побутових відходів, зворотне використання сировини та матеріалів, зменшення скидів та викидів забруднюючих речовин, переробки відходів на виробництві та ін.). [2, с. 9].

Ще одним позитивним моментом є те, що модель ЕЧВ повністю відповідає вимогам, що, висуваються міжнародними системами екологічного менеджменту й аудита серії ISO 14000 і EMAS. Вона є необхідним етапом у проведенні підготовчого або попереднього аудиту на підприємствах. Тому наявність на виробництві системи ЕЧВ полегшить сертифікацію підприємства за стандартами ДСТУ, ISO або EMAS.

Ефективне впровадження ЕЧВ у виробничу діяльність вітчизняних підприємств потребує:

- формування відповідної законодавчої та нормативно-правової бази;
- інституційне забезпечення впровадження та реалізації ЕЧВ шляхом створення Національного агентства України з питань розвитку ЕЧВ;
- розробка методичного інструментарію щодо реалізації ЕЧВ на підприємствах відповідно до галузевої структури;
- формування економічного механізму стимулювання суб'єктів реалізації ЕЧВ;

- поширення інформації стосовно доцільності впровадження ЕЧВ;
- організація підготовки та перепідготовки фахівців у сфері впровадження ЕЧВ.

Таким чином, впровадження моделі екологічно чистого виробництва дозволяє підвищити конкурентоспроможність підприємств шляхом отримання економічного та екологічного ефекту, підвищити їх прибутковість, інвестиційну привабливість, ринкову вартість, сприятиме створенню передумов реалізації стратегії індустріального розвитку національної економіки на інноваційних принципах, її модернізації та оновлення. Все це сприятиме створенню передумов реалізації стратегії індустріального розвитку національної економіки на інноваційних принципах, її модернізації та оновлення для зміцнення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку України.

Література

1. Концепція сталого екологічного розвитку та її значення. Реферат. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/ecology/18883/>
2. Національна концепція впровадження та розвитку екологічно чистого виробництва в Україні. – Одеса: ППРЕД НАН України, 2005. – 24 с.
3. Стратегічні напрями переходу України на засади сталого розвитку в контексті її інтеграції до Європейського співробітництва / Під ред. акад. НАН України Е.В. Собоновича. – К.: Салютіс, 2005. – 44 с.

ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Петрухненко В. С., магістрант спеціальності облік і оподаткування
Науковий керівник: д.е.н, професор Іщенко М.І
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

Стрімкий розвиток сучасної індустріальної цивілізації призвів до планетарної кризи та до проблем сталого розвитку, що охоплюють різноманітні аспекти людського життя. Поступове усвідомлення нових загроз примушує народи і їхніх політичних лідерів шукати принципово нові підходи до соціально-економічного розвитку та природокористування. Одним з таких підходів може стати перехід на шлях сталого, або всебічно збалансованого, розвитку [4].

Проблема сталого розвитку історично вперше була порушена на конференції ООН з навколишнього середовища (Стокгольм, 1972) і в документах Римського клубу, зокрема у доповіді “Межі росту”, підготовленій Д. Медоузом [1], де було констатовано тісний взаємозв'язок проблем навколишнього середовища та економічного й соціального розвитку.

Уперше визначення сталого розвитку дано у доповіді “Наше спільне майбутнє” [1], опублікованій Комісією ООН із навколишнього середовища і розвитку: “Людство здатне надати розвитку стійкого і довготривалого характеру, з тим щоб він відповідав потребам людей, які живуть нині, і не позбавляв майбутні покоління можливості задовольняти свої потреби”.

Термін “сталий розвиток” остаточно впроваджений у міжнародний ужиток Конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992), яка схвалила і прийняла п'ять основних документів: “Декларацію про навколишнє середовище та сталий розвиток”; “Порядок денний на XXI століття”; “Заяву про

принципи управління, захисту та стійкого розвитку всіх видів лісів”; “Рамкову конвенцію ООН про зміну клімату”; “Конвенцію про біорізноманіття” [4].

Український термін “сталий розвиток” є офіційно прийнятим в Україні відповідником англійського терміна “sustainabledevelopment” та російського “устойчивое развитие” [2].

Згідно з міжнародним визначенням, “сталий розвиток” – це такий розвиток, що задовольняє існуючі потреби нинішніх поколінь і не піддає ризику спроможність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби [5].

Сталий розвиток суспільства і безпека – два взаємопов'язані поняття, які мають важливе значення для вибору мети і шляхів досягнення високих матеріального і духовного рівнів людей [6].

Ідея сталого розвитку – це ідея збалансованості суспільного розвитку і можливостей природи. Економічний і соціальний розвиток, охорона навколишнього середовища є взаємозалежними і взаємодоповнювальними компонентами сталого розвитку. При цьому економічне зростання з дотриманням норм екологічної безпеки – необхідна умова економічного і соціального розвитку всіх країн [3].

Розглянемо основні проблеми сталого розвитку, в першу чергу - це:

– Причини бідності: голод, неграмотність, недостатнє медичне обслуговування, нестача робочих місць, демографічний тиск. Рішення проблеми може стати - забезпечення можливості для людей більше заробляти собі на життя, причому на стійкій основі;

– Міжнародна співпраця. Між усіма країнами світу повинні існувати відносини партнерства і співробітництва. Система торгівлі повинна заохочувати оптимальний розподіл виробництва світової продукції. Країнам, що розвиваються повинні бути надані оптимальні можливості успішної торгівлі своєю продукцією. Країнам, що розвиваються необхідні капітальні вкладення для стимулювання економічного зростання і стабільного забезпечення основних потреб населення, так як високі процентні ставки по боргах призводять до скорочення коштів всередині країни на боротьбу з бідністю і злиднями, а також до скорочення асигнувань на охорону здоров'я, освіту;

– Населення. Зростаюче населення світу і розширюється виробництво в поєднанні зі структурами споживання, які не забезпечують стійкості, ведуть до зростання навантаження на повітря, ґрунт, воду та інші необхідні ресурси. Країни повинні мати уявлення про свої національні можливості щодо життєзабезпечення населення;

– Здоров'я людей. стан здоров'я населення залежить від соціального, економічного і духовного розвитку, а також здорового навколишнього середовища, включаючи безпечну їжу і воду. Світ потребує широкої компанії проти хвороб, починаючи від підготовки кадрів до оволодіння населенням елементарними медичними знаннями, необхідними в домашніх умовах. Люди потребують медичну освіту;

– Скорочення біологічного різноманіття. Біологічні ресурси годують та одягають нас, забезпечують житлом, ліками [5].

В Україні є перспективи переходу до тривалого сталого розвитку. Наша країна має значний геополітичний потенціал – сприятливі кліматичні умови, вигідне географічне положення, достатні природні ресурси, високий рівень освіти і кваліфікації населення, багату культурно-історичну спадщину [3]. Однією з основних передумов, що створює сприятливі можливості для практичної реалізації стратегічних

положень сталого розвитку в Україні, є її природні умови і ресурси. Критерієм ефективності заходів сталого розвитку має бути потенціал зростання обсягів виробництва в умовах максимально можливого збереження природних ресурсів і переходу до поліпшення якісних показників навколишнього природного середовища [6].

Державна політика щодо сталого розвитку має спиратися на такі основні принципи [3]:

- збалансованість розвитку українського суспільства – паритетність екологічної, економічної та соціальної складових, визнання неможливості поступального розвитку суспільства в умовах деградації навколишнього природного середовища;

- підпорядкованість регіональних та локальних завдань сталого розвитку глобальним і національним цілям, які передбачають впровадження заходів, що запобігатимуть екологічній кризі й оптимізації показників якості довкілля;

- планування розміщення та забезпечення розвитку матеріального виробництва на визначених територіях з урахуванням їх екологічної ємності;

- забезпечення на місцевому рівні дієвих економічних важелів для створення екологічно прийнятних і техногенно безпечних умов життєдіяльності населення територіальних громад;

- утвердження гуманізму, демократії та європейських цінностей, розвиток громадянського суспільства, залучення широких верств населення до державотворчих процесів; підтримка і підвищення ролі всіх секторів громадянського суспільства та забезпечення вільного доступу його членів до інформації, правосуддя для захисту своїх невід'ємних прав і свобод;

- поступова ліквідація регіональних диспропорцій на фоні міжрегіональної господарської взаємодії; узгодження питань соціально-економічного розвитку регіонів із загальнонаціональними потребами та інтересами національної безпеки; встановлення рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами для сприяння сталому розвитку всіх країн світу.

Для успішної реалізації ідей та вирішення проблем сталого розвитку в Україні необхідно:

- Змінити пріоритети при розробці економічної, промислової, енергетичної, сільськогосподарської політики. Необхідно реформувати податкову систему, зокрема перейти на рентну систему оподаткування, підтримувати розвиток малого бізнесу, залучати внутрішні та зовнішні інвестиції.

- Формувати ефективну зовнішню політику (особливо щодо імпорту / експорту). В даний час український ринок заповнили імпортовані товари, хоча багато з них можуть бути замінені товарами набагато кращої якості українського виробника.

- Вдосконалити нормативну базу. Необхідно створити відповідні нормативно-правові норми [6].

Таким чином, оптимальним рівнем реалізації ідей сталого розвитку та вирішення проблем є муніципальний рівень.

Література

1. Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, В.С. Міщенко, В.Я. Коваль, О.С. Новоторов, М.М. Паламарчук. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України. – Київ, РВПС України. 1999. – 716 с.

2. Веклич О.О. Економічний механізм екологічного регулювання в Україні. – К.: [Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів], 2003. – 88 с.

3. Волошин В.В. Про системний підхід до концепції стійкого розвитку та її інтерпретації стосовно України / В.В. Волошин, І.О. Горленко, В.П. Кухар, В.М.Томашов // Український географічний журнал. – 1995. – №3. - С. 3-10.

4. Майер Джеральд М., Раух Джемс Е., Філіпенко Антон. Основні проблеми економіки розвитку. – К.: Либідь, 2003. – 688 с.

5. Шевчук В. О. Теоретико-методологічні аспекти аналізу процесів сталого розвитку / В.О. Шевчук [Електронний ресурс] // Актуальні проблеми економіки. – 2001. – № 5-6. Режим доступу до журн.: http://www.nam.kiev.ua/apr/n_01_5-6/shevchuk.htm

6. Шостак Л. Б. Фінансово-технологічна парадигма сталого розвитку України в умовах глобалізації економіки / Л. Б. Шостак // Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва. – 2002. – №3-4. – С.43-50.

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНИХ СПОСОБІВ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР НА СТАН ҐРУНТІВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Поліщук Ю. О., студентка 6 курсу

Науковий керівник: к. с./г. наук, доцент Пічура В.І.

Херсонський державний аграрний університет

За останні десятиріччя на Херсонщині намітилась негативна тенденція до зменшення в ґрунтах кількості гумусу та інших азотовмістких сполук, що може привести до їх часткової деградації та зменшення родючості. Бобові культури в цьому плані можуть суттєво вплинути на покращення ситуації, адже вони завдяки азотфіксації не тільки задовольняють на 60-85% власні потреби в азоті, а й збагачують своїми рештками ґрунт азотом органічного походження [1].

Однією з поширених однорічних бобових культур зрошуваних сівозмін є горох овочевий, відомий як сировина для виробництва консервованого «зеленого горошку». Він забезпечує себе азотом на 60% та залишає в ґрунті до 60-80 кг азоту, внаслідок чого є кращим попередником для більшості культур у ланках сівозміни [2].

Дослідженнями встановлено, що значно підвищити продуктивність гороху овочевого та рівень його азотфіксації можливо при застосуванні мікроелементів, а саме бору та молібдену в поєднанні з мікробіологічними добривами. Цей шлях підвищення продуктивності завдяки малим дозам чинників, застосовуваних для передпосівного обробітку насіння (Bo, Mo), є екологічно чистим, енергетично та економічно вигідним.

Наші дослідження були присвячені вивченню дії мікроелементів бору, молібдену та бактеріального препарату «ризоторфін» на технологічну та насінневу продуктивність гороху овочевого за різних строків сівби. Об'єктом досліджень був обраний горох овочевий.

Польові дослідження проводили на території Білозерського району Херсонської області на темно-каштановому слабкосолонцюватому ґрунті в умовах зрошення.

Схема дослідження включала обробку насіння перед сівбою в різному поєднанні бором (борна кислота) – 75 г/т, молібденом (молібденовокислий амоній) – 50 г/т та ризоторфіном – 200 г/т. Цю операцію проводили разом з передпосівним протруєнням насіння гороху препаратом «Фундазол», який не впливає на спори бульбочкових бактерій, що містяться в ризоторфіні. Другим фактором досліджень були строки сівби: ранній – у III декаді березня, пізній – у II декаді квітня.

Агротехніка проведення дослідження була загальноприйнятою для гороху овочевого за його вирощування на півдні України при зрошенні [3]. Під основний обробку ґрунту вносили мінеральні добрива нормою N30P40, застосовували сульфат амонію та гранульований суперфосфат. Результати досліджень свідчать, що обробка насіння гороху овочевого борними та молібденовими мікродобривами підвищує його врожайність на 15-18% порівняно з контрольними варіантами.

З графіка (рис.1) помітно, що біопрепарати позитивно впливають на стан ґрунту підвищуючи гумус. Горох овочевий вимогливий до вологи. Для набубнявіння та проростання насіння гороху мозкових сортів необхідно до 150% води від його маси.

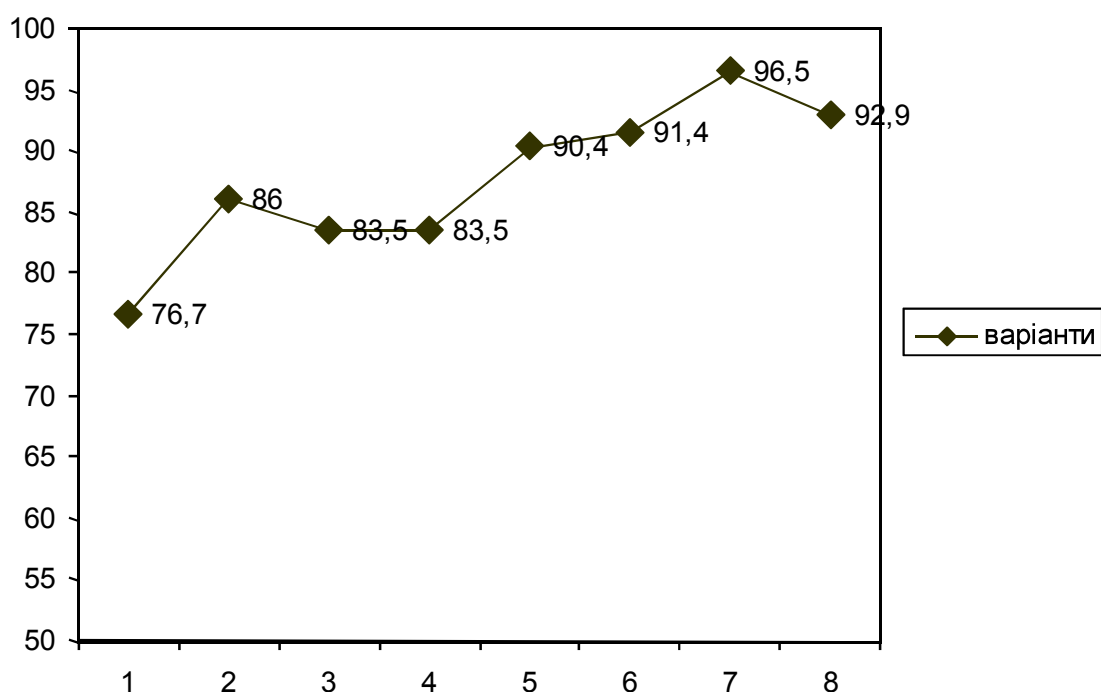

Рис. 1. Вміст гумусу в орному шарі ґрунту після внесення біопрепаратів
Варіанти (до графіка):

1. Фон – N30P40 (контроль)
2. Фон + ризоторфін
3. Фон + бор
4. Фон + бор + ризоторфін
5. Фон + молібден
6. Фон + молібден + ризоторфін
7. Фон + бор + молібден
8. Фон + бор + молібден + ризоторфін

Найкраще горох овочевий росте та розвивається при вологості ґрунту 70% найменшої вологості. Найбільш вимогливими рослини гороху овочевого до забезпечення вологою є у фазах бутонізації, цвітіння і формування бобів.

Оскільки дослідження проводили в умовах посушливого степового клімату півдня України, у зоні, яка характеризується як зона ризикового землеробства, через те, що основним лімітуючим фактором у даних умовах є волога, важливими показниками є сумарне водоспоживання гороху овочевого та коефіцієнт його водоспоживання [4].

Зіставляючи результати досліджень водоспоживання гороху овочевого з результатами досліджень його в окремі роки експерименту з кліматичними показниками відповідного вегетаційного періоду, відзначаємо, що у більш посушливому 2014 році сумарне водоспоживання було найбільшим в усіх варіантах досліджу, а найменшим – у 2015 році, коли в період інтенсивного наростання зеленої маси стояла більш прохолодна погода, порівняно з іншими роками.

Застосування бору, молібдену та ризоторфіну для обробки насіння сприяло зростанню сумарного водоспоживання на 4–10% порівняно з необробленим варіантом за першого строку сівби і на 3–8% – за другого. Проте за всі роки досліджень сумарне водоспоживання за пізньої сівби було як у контрольному, так і в дослідних варіантах на 5–14% більшим, ніж за ранньої, але у контрольних варіантах різниця була більшою за оброблені.

Вище сказане пояснюється тим, що в досліджуваних варіантах площа листя та надземної маси були значно більшими, ніж у контролі, а отже, і випаровування води та транспірація збільшувались. Важливим показником, що свідчить про раціональність і ефективність використання вологи рослинами залежно від умов вирощування, є коефіцієнт водоспоживання, який показує, скільки м³ води витрачає рослина для накопичення 1 т сухої речовини. Цей показник, на думку цілого ряду дослідників, для гороху овочевого знаходиться у межах 400–600 м³/т.

Найбільший ефект вологозабезпечення за першого строку сівби забезпечила обробка насіння молібденом (450 м³/т) та бором і молібденом (442 м³/т), що майже на 17% було меншим від контрольного варіанта. За другого строку сівби обробка насіння бором, молібденом і ризоторфіном як у чистому вигляді, так і при їх поєднанні, знижувала цей показник на 20%.

Значущість отриманих результатів. Застосування бору, молібдену та ризоторфіну мало такий вплив на водоспоживання гороху овочевого:

– загальне водоспоживання культури у варіантах обробки насіння за обох строків сівби було більшим від контролю на 8–9%;

– коефіцієнт водоспоживання гороху овочевого внаслідок підвищення продуктивності культури зменшувався на досліджуваних варіантах на 17–20%, що вказує на більш раціональні витрати вологи на формування врожаю.

Література

1. Бабич А.О. Зернобобовые культуры. – К.: Урожай, 2004. – 96с.
2. Розвадовський А.М. Інтенсивна технологія вирощування овочевого гороху. К.: Урожай, 2000. – 40с.
3. Ушкаренко В.О. Зрошуване землеробство: Підручник. – К.: Урожай, 1994. – 325 с.
4. Писаренко В.А. Режим орошения сельскохозяйственных культур /В.А.Писаренко, Д.Р. Йокич //Научно–обоснованная система орошаемого земледелия.– К.: Урожай, 1997.– С. 42–52.

ВІДНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ – ЯК МАЙБУТНЄ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Сідорова І. І., студентка 5 курсу

*Науковий керівник: д.е.н, професор Іщенко М. І.
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

Сталий розвиток – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд, це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби»[1].

Суспільство розглядається як система трьох взаємопов'язаних складових: економічної, соціальної та екологічної. Розвиток однієї з складових без врахування стану інших не може вважатися цілісним.

17 – 20 січня 2017 року проходив Міжнародний економічний форум в Давосі. В Давосі збираються представники політичної та економічної еліти і обговорювали глобальні проблеми.

Останньою в списку, але далеко не по значенню є проблеми навколишнього середовища, які виражаються в різних кліматичних змінах та проблемам в адаптації до них. В останнє десятиліття їх значення виросло, та стало впливати на інші сфери, такі як економіка та політика.

На протязі 2016 року був досягнутий значний прогрес в рішення кліматичних та інших екологічних ризиків, що показує міжнародну рішучість переходу до низьковуглеводної глобальної економіки і підвищення стійкості до змін клімату.

В грудні 2015 року на Міжнародній конференції ООН в Парижі 195 делегацій з усього світу прийшли до згоди, що для попередження необоротних наслідків для екології людству потрібно утримувати зростання температури планети в межах 1,5–2°C по відношенню до відповідних показників доіндустріальної епохи.

В 2015 році вчені вперше в сучасній історії зафіксували підвищення середньої температури планети більше чим на 1° C в порівнянні з ХІХ століттям, коли почалось спостереження за змінами глобальної температури.

Роком раніше Міжнародна метеорологічна організація повідомила про рекордно високої концентрації парникових газів в атмосфері за останні 30 років.

Виходячи з вище сказаного кліматологи роблять висновок: діяльність людини – спалювання нафти, газу і вугілля – приводять до парникового ефекту, який викликає підвищення середньої температури.

Це означає, що для скорочення викидів необхідно, з одного боку впроваджувати енергозберігаючі технології, а з іншого – переходити на альтернативні джерела енергії.

Стійке майбутнє, засноване на низьковуглеводній, гіперефективній економіці. Фактично, в багатьох частинах світу, відновлювані джерела енергії вже дешевше, ніж видобувні види палива [2].

До відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) належать періодичні або сталі потоки енергії, що розповсюджуються в природі і обмежені лише стабільністю Землі як космопланетарного елемента: променева енергія Сонця, вітер, гідроенергія, природна теплоенергія тощо [3].

У світі спостерігається стійка тенденція до розвитку відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) та поступового заміщення ними традиційної генерації. У 2015 році світові інвестиції у ВДЕ склали рекордні 349 млрд дол. Частка відновлюваної енергетики у ново встановлених потужностях у світі вперше склала понад 50%. У ЄС аналогічний показник за підсумками 2016 року склав 87%. Факт надходження рекордних інвестицій та стрімкий розвиток ВДЕ відбуваються попри найнижчі за 13 років ціни на нафту та газ, що підтверджує незворотність тренду переходу до відновлюваних джерел енергії у світі.

Протягом останніх 4 років в Україні спостерігається поступове зростання встановлених потужностей ВДЕ, але складна економічна ситуація в країні не сприяла досягненню цілей, прийнятих у Національному плані дій з відновлюваної енергетики, по досягненню 11% частки ВДЕ у енергоспоживанні. Станом на кінець 2016 року встановлено 1 117 МВт потужностей ВДЕ, які виробляють близько 1% у загальному обсязі відпущеної електроенергії. Найбільшу частку серед ВДЕ в Україні займають вітрові та сонячні електростанції.

В Україні, як і в інших європейських країнах, діє система стимулювання розвитку відновлюваної енергетики. Ця система включає номіновані в євро «зелені» тарифи, диференційовані за типом та потужністю об'єктів, а також за строками введення в експлуатацію об'єктів енергетики. Держава зобов'язується купляти у станцій на ВДЕ електроенергію за «зеленим» тарифом до 2030 року [4].

Таким чином, використання відновлювальних джерел енергії окрім принесення прибутку дозволить заощадити ресурси видобувної промисловості, що в свою чергу призведе до зниження забруднення навколишнього середовища та негативних екологічних наслідків.

Література

1. Butlin, John (1989-04-01). Our common future. By World commission on environment and development. (London, Oxford University Press, 1987, pp.383 £5.95.). Journal of International Development (en) 1 (2). с. 284–287. ISSN 1099-1328. doi:10.1002/jid.3380010208. Процитовано 2016-04-06.
2. Електронний ресурс : <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2017>.
3. Альтернативні палива з біомаси / С. М. Уминський, В. П. Чучуй, С. В. Інютін ; Мінагрополітики, Одеський держ. аграрний ун-т. - О. : ТЕС, 2014. - 375 с. : іл., табл. - Бібліогр.: с. 360-372 (143 назви).
4. Електронний ресурс: <http://abc.in.ua/wp-content/uploads/2017/03/Rozvitok-VDE-v-Ukrai-ni.pdf>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО УПРАВЛІННЯ ЛІСОВИМ ГОСПОДАРСТВОМ В УКРАЇНІ

Смерека Л.В., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Завербний А. С.

Національний університет «Львівська політехніка»

Каменем спотикання на шляху реалізації цілей сталого розвитку в країні являється відсутність реформ у різних сферах господарювання. Особливу увагу необхідно приділити проблемам галузі лісового господарства, слабкою ланкою в

структурі якого є стале управління лісами на локальному, регіональному та національному рівнях. Усім відомо, що ліс – це легені планети; він посідає особливе місце в житті людини, щоденно надаючи цілий ряд екосистемних послуг, серед яких: забезпечувальні, регулювальні, культурні та підтримувальні. Зрозуміло, що таке інтенсивне споживання природних ресурсів виснажує навколишнє середовище і зумовлює негативні екологічні зміни в ньому.

У 1993 році згідно з Гельсінською резолюцією був визначений термін «СУЛ». Згодом було схвалено шість загальноєвропейських критеріїв для сприяння сталого управління лісами та спрощення оцінки прогресу в цьому напрямку [1].

На превеликий жаль, усі затверджені показники не беруться до уваги з боку держави, вже не кажучи про вдосконалення та деталізацію критеріїв відповідно до особливостей лісового господарства країни. В результаті цього розвиток, здавалось би, пріоритетного напрямку сповільнює ряд актуальних проблем: існуючі протиріччя між екологічними, економічними і соціальними цілями, відсутня відповідна законодавча база щодо ведення лісового господарства і недосконалий фінансовий механізм його розвитку, нехтування існуючими законами, передача лісів у приватну власність, що призводить до масового вирубування дерев в українських лісах браконьєрами та ін.

Проте, все ж можна відзначити старання органів державної влади та неурядових організацій, реалізовані за останні три роки. В першу чергу це ухвала проекту закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо охорони пралісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат; в свою чергу Державне агентство лісових ресурсів України винесло на громадське обговорення проект Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України на період до 2022 р. Важливу роль відіграє й Всесвітній фонд дикої природи (WWF), який успішно втілює Дунайсько-Карпатську програму, метою якої є збереження рік, заплав, «зелена» політика/економіка, охорона лісів, заповідних територій, ареалів, освіта, підвищення рівня обізнаності та спрямування людей до природоохоронної діяльності [2].

Отож, безсумнівно, що усі прикладені зусилля, як з боку органів влади, так і звичайних екологів-активістів, є значними внесками в подоланні існуючих перешкод. Саме налагоджений механізм підтримки та співпраці усіх сторін стане запорукою досягнення невиснажливого споживання і використання природних ресурсів і подальшого сталого розвитку лісового господарства України в цілому.

Література

1. Sustainable Forest Management Implementation [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://foresteurope.org/sustainable-forest-management-implementation/>
2. Дунайсько-Карпатська програма WWF [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://wwf.panda.org/wwf_news/?264751/dcp-report-2015

СОРТУВАННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ЯК ОДИН ІЗ ВАЖЛИВИХ КРОКІВ ЩОДО ЕФЕКТИВНОГО ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

*Суха А. Я., студентка 4 курсу
Науковий керівник: к.е.н., доц. Завербний А. С.
Національний університет «Львівська політехніка»*

Сьогодні надзвичайно важливим питанням для вирішення екологічних проблем на шляху сталого розвитку України виступає сортування твердих побутових відходів.

Основними завданнями даного процесу виступають наступні:

- зменшення обсягів утворення твердих побутових відходів;
- підвищення рівня ефективності сортування;
- перероблення або утилізування твердих побутових відходів;
- розроблення рекомендацій щодо способів вирішення проблеми забезпечення екологічної безпеки в Україні на шляху сталого розвитку.

З кожним роком кількість накопичених твердих побутових відходів значно зростає і екологічні проблеми сортування сміття все частіше турбують як екологів, громадських діячів, представників влади, так і пересічних громадян. Цього року, особливо після трагедії на Грибовицькому сміттєзвалищі та проблеми з львівським сміттям, в Україні ця проблема постала дуже гостро і змусила переглянути питання сортування сміття.

Більшість відходів мають дуже тривалий термін розкладання, наприклад, папір руйнується через 2-10 років, металеві бляшанки - через 100 років, поліетиленові матеріали - через 200 років, пластмаса - через 500 років, а скло - аж через 1000 років [1, с. 380]. Щорічно виробляються тонни сміття, яке можна успішно багаторазово використовувати за допомогою перероблення. Перероблення відходів із використанням сучасних екологічно чистих технологій – дуже ефективний спосіб вирішення проблеми, але для цього необхідно змінити сприйняття та поведінку людей, оскільки ТПВ необхідно сортувати окремо на харчові відходи, метал, папір, скло і пластик. Але розуміння громадянами проблеми недостатньо без відповідних дій державних органів. Згідно закону України «Про відходи» № 320-VIII зі змінами і доповненнями від 09.04.2015 р. з 1 січня 2018 р. Україна зобов'язалася сортувати все сміття за видами матеріалів, а також розділяти його на придатне для повторного використання, для захоронення та небезпечне [2]. Цей закон відповідає Директивам ЄС – 1999/31/ЄС та 2008/98/ЄС, які регулюють поводження із сміттям у країнах Європи. Згідно із європейськими нормами, придатні для повторного використання відходи повинні відправлятися на відповідні спеціалізовані підприємства. В той час, як безпечні – відвозитися на полігони ТПВ, а із небезпечними проводитимуться необхідні для знешкодження операції. При цьому на звичайні сміттєзвалища в жодному разі не повинні потрапляти відходи, які розкладаються суто біологічним шляхом. В теорії кожний населений пункт України має мати обладнану сортувальну лінію та відповідну інфраструктуру для сортування сміття та переробки різних типів відходів. Проте сьогодні зрозуміло, що Україна не готова до впровадження цієї норми.

Як зазначається у звіті Міністерства регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України «Стан сфери поводження з побутовими відходами в Україні за 2016 рік», минулого (2016) року лише 5,8% усього сміття в Україні було утилізовано. При цьому 2,71% від всього обсягу сміття було спалено, і

лише 3,09% – відправлено на перероблення. У 2016 р. лише у 575-ти населених пунктах нашої країни впроваджували роздільне збирання сміття, працювали лишень один сміттєспалювальний завод і три сміттєспалювальні установки. Також на даний час в Україні не функціонує жодне підприємство з перероблення сміття. У Верховній раді України на сьогодні вже зареєстровано 6 законопроектів у сфері побутових відходів. Залишилося їх прийняти і втілювати у життя. У контексті утилізування та захоронення сміття найбільш цікавими виступають 4028, 4838 і 6602, які, зокрема, пропонують відтермінувати норму щодо заборони захоронення неутилізованих побутових відходів із 1 січня 2018 року аж до 1 січня 2025-го [3].

Для стимулювання сортування та перероблення сміття в Україні та приведення його до європейських норм на нашу думку доцільним є проведення наступних реформ:

- розміщення тари для збирання відходів поблизу житлових кварталів або у спеціальних пунктах збирання відходів;
- впровадження оплати послуг залежно від фактичного обсягу зібраних відходів (ця реформа не може бути застосована до багатоквартирних житлових приміщень);
- підвищення рівня екологічного податку за захоронення відходів на полігонах до такого рівня, який би сприяв проведенню модернізування діючих полігонів;
- створення національної та регіональних стратегій і плани їх реалізування щодо сортування, перероблення та утилізування ТПВ;
- запровадження роздільного збирання та компостування відходів у сільській місцевості;
- залучення приватних інвестицій для відкриття сміттєпереробних заводів та сортувальних ліній;
- підвищення рівня загальної обізнаності щодо впливу відходів на навколишнє середовище, здоров'я і життя людини, виховання ощадливого ставлення до використання ресурсів, роз'яснення доцільності сортування й переробки відходів.

Переповнені сміттєві полігони і нелегальні сміттєзвалища становлять значний рівень небезпеки як для природи, так і для людей. Лишень впровадження замкнутого циклу перероблення побутових відходів дозволить вирішити в Україні існуючу проблему. Зрозуміло, що Україна врешті прийде до цивілізованого поводження із побутовими відходами. Але при цьому, що раніше влада почне привчати своїх громадян до відповідального ставлення до відходів, впроваджуючи відповідні програми, заходи, то швидше існуючі проблеми переповнених сміттєзвалищ та екологічного забруднення будуть вирішені.

Література

1. Бровдій В. М. Закони екології: навч. посіб. / В. М. Бровдій, О. О. Гаца. – К. : Освіта України, 2007. – 380 с.
2. Закон України «Про відходи» № 320-VIII зі змінами і доповненнями від 09.04.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/187/98-%D0%B2%D1%80>
3. Звіт Міністерства регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства «Стан сфери поводження з побутовими відходами в Україні за 2016 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blagoustriy.info/statistics/43/show/>

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ

*Тимошенко Л.Б., студентка 6 курсу
Херсонський державний аграрний університет*

Тема магістерської роботи є актуальною тому, що з розвитком землеробства й скотарства розпочалися перші локальні й регіональні екологічні кризи, спричинені різкою зміною складу флори, фауни, ґрунтів, мікроклімату, різким зменшенням природних біологічних ресурсів. Розвиток промисловості приніс наступний етап збільшення антропогенного тиску на довкілля. І чим активніша діяльність людини, тим сильніша зворотна реакція [1].

Метою дослідження є з'ясування сучасного екологічного стану земельних ресурсів території Херсонської області та виявлення причин їх деградації.

При написанні магістерської роботи ми ставили перед собою наступні завдання:

- надати характеристику території досліджень;
- провести моніторинг сучасного стану земельних ресурсів території;
- проаналізувати екологічну ситуацію на території та моніторинг можливого негативного впливу антропогенної діяльності на стан ґрунтів;
- надати характеристику сучасного стану земельних ресурсів;
- виявити причини деградації земельних ділянок регіону;
- надати характеристику господарської діяльності фермерських господарств.

Об'єктом дослідження є земельні ресурси досліджуваної території.

Предмет дослідження – є висвітлення існуючих проблем і перспектив розвитку досліджуваної території.

Для досягнення мети дослідження застосовувався аналітичний метод – при вивченні діяльності фермерських господарств та можливий вплив на земельні ресурси; ландшафтно-екологічні; графічний та статистичний – при аналізі сучасного економіко-екологічного стану земельних ресурсів; абстрактно-логічний при формуванні вихідних принципів і висновків, узагальненні та критичному аналізі результатів діяльності сільського виробництва.

Значущість отриманих результатів полягає в тому, що реалізація обґрунтованих напрямів покращення ґрунтового та санітарного станів території дослідження покращить екологічний стан земельних ресурсів. При проведенні досліджень було надано результати екологічного моніторингу території та вказано на існуючі та можливі у майбутньому проблеми. Користуючись науковообґрунтованими доказами небезпечних екологічних процесів, які ми виявили, є можливість запобігання негативних наслідків.

Встановлено, що 87% збільшення території пустель обумовлене антропогенними факторами і лише 13% – факторами природного походження. Процес опустелювання вже охопив близько 30 млн кв. км суші планети. Тільки в Україні зона кліматичного опустелювання займає близько 35% площі. Під впливом людської діяльності паралельно опустелюванню відбувається також руйнація ґрунту шляхом ерозії. Щорічно під впливом природних і техногенних факторів орні землі втрачають

26 млрд тонн родючого шару. Зменшення площ ріллі реєструється у багатьох країнах світу [2].

Прискорюючи розклад і загальний кругообіг речовин, ґрунтові редуценти, тобто тварини, які живляться мертвими органічними речовинами, що розкладаються, збагачують ґрунт органічними сполуками, покращують його фізичні властивості: структуру, водопроникність, аерацію, а, отже, умови мінерального і водного живлення, росту і кореневого дихання рослин.

При нераціональному використанні геологічного середовища руйнується не лише це середовище, а й пов'язані з ним інші компоненти біосфери – ґрунтовий та рослинний покриви, поверхневі та підземні води тощо. Наприклад, під час будівництва тимчасових доріг вздовж трас вирубується ліс, знищується трав'яний покрив, чагарники, порушується гумусовий шар, змінюється режим ґрунтових вод внаслідок спорудження заглиблень, приямків, дамб тощо.

Внаслідок видобування, збагачення та переробки корисних копалин, нагромадження порожньої породи та відходів виробництва відбувається концентрація шкідливих елементів – важких металів, радіонуклідів тощо, що призводить до важких захворювань і навіть масової загибелі рослин і тварин.

У зв'язку з широкомасштабним руйнуванням внаслідок господарської діяльності геологічного середовища все більш актуальною стає проблема його раціонального використання. З цією метою необхідно, щоб було створено державний фонд родовищ корисних копалин і його резерв та розроблено положення про його використання. Слід передбачити чіткі еколого-економічні відносини між власником та користувачем надр, які б враховували плату за землю, надра, штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства [3].

Необхідно здійснювати рекультивуацію земель на місці відпрацьованих відкритим способом родовищ корисних копалин. Це поняття охоплює весь комплекс робіт, спрямованих на відновлення родючості й народногосподарської цінності порушених земель. У вузькому розумінні рекультивація - це відновлення шару ґрунту, попередньо знятого з ділянок, де передбачається його механічне руйнування або сильне забруднення.

На території Херсонщини часто трапляються проблеми з вододовідведенням. У березні минулого року інтенсивне танення снігу спричинило паводок, від якого постраждали господарства та населення. Сніг і сильний вітер знеструмили 13 населених пунктів району.

На відновлення енергопостачання знадобилося понад дві доби. Так, у червні 2015 року у Великолепетиському районі випала двомісячна норма дощів - 99 мм опадів. Вода за кілька годин затопила більше 100 будинків, 300 присадибних ділянок, зайшла усередину 23 будинків. Підтопило навіть місцевий стадіон, чого раніше ніколи не траплялося. У багатьох дворах постраждала живність та домашня птиця. Сильна злива з бурею стала причиною знеструмлення районного центру.

Стихійні підтоплення і затоплення ускладнюють екологічну й епізоотичну ситуації. На підтоплених територіях розташовуються кладовища, скотомогильники, смітники, вигрібні ями, склади отрутохімікатів, мінеральних та органічних добрив тощо [4]. Виникає реальна загроза отруєння поверхневих, підземних вод та поширення небезпечних хвороб. Рік тому в кількох населених пунктах відбувся спалах гепатиту, спричинений проникненням дощової води у питні джерела.

Наприклад, підтоплення в Великолепетиському районі практично постійно, незалежно від природних стихій, руйнують житлові будинки і господарські споруди,

автошляхи; провокують зсуви і просідання ґрунту; затоплюють водоводи, криниці, погребі.

Дренажними системами в зоні спостережень захищається 7243 га (4075 га – вертикальний, 3168 га – горизонтальний дренаж), з них 2789 га – зрошувані землі, 2955 га – прилеглі незрошувані землі та 1499 га – населені пункти (13 населених пунктів, з них 10 (1261 га) населених пунктів – вертикальним дренажем і 3 (238 га) – горизонтальним).

Крім населених пунктів, що захищаються дренажем, в районі в зоні впливу зрошувальних систем знаходяться під наглядом 24 населені пункти, з них 5 підтоплені, в тому числі 2 – під впливом меліоративних систем, 3 – через водогосподарську діяльність на їх території.

Література

1. Земельний Кодекс України // Екологічне законодавство: Зб. законодав. актів. – Харків: ЕкоПраво. – 2002. – С. 67-168.
2. Іванчук Р.А Охорона і раціональне використання природно-ресурсного потенціалу сільського господарства. – Київ, 1985. – 120 с.
3. Розвадовський А.М. Інтенсивна технологія вирощування овочевого гороху. К.: Урожай, 2000. – 40с.
4. Ушкаренко В.О. Зрошуване землеробство: Підручник. – К.: Урожай, 1994. – 325с.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА

Шебуняєва А.С., студентка магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шквиря Н.О.

Таврійський державний агротехнологічний університет

У сучасних умовах ведення аграрного бізнесу метою сільськогосподарських підприємств є максимальна ефективність використання всіх наявних ресурсів. Одним з таких ресурсів є відходи виробництва продукції рослинництва. Підприємства несуть витрати, пов'язані з їх транспортуванням, утилізацією, продажем.

В даний час в європейських країнах успішно застосовуються технології, які дозволяють використовувати відходи, пов'язані з вирощування сільськогосподарських культур, для виробництва різних видів продукції. Одна з таких технологій - біоенергетика, в основі якої лежить використання відходів рослинного походження як джерела біологічної енергії. Використання даної технології дозволить забезпечити зростаючі світові потреби в відновлюваних, екологічно чистих джерелах теплової енергії, а також збільшити доходи підприємств виробників паливних брикетів.

В Україні досі не склався повноцінний ринок твердого біопалива. Вітчизняне виробництво паливних брикетів, хоч і повільно, але все ж розвивається, проте більше 90% всіх обсягів йде на експорт – всередині країни попит залишається мінімальним. Паливні брикети в нашій країні почали виробляти в середині дев'яностих. Спочатку ця галузь була орієнтована на експорт – брикети робили для продажу в Євросоюз. Причинами цього є – сусідство з найбільшим у світі європейським ринком і нерозвиненість власної інфраструктури. Однак і тепер, через півтора десятка років, розвиненого ринку твердого біопалива в Україні немає, оскільки внутрішній попит

практично відсутній, і брикети в основному продають в країни ЄС, де попит на них зростає [3].

На наш погляд, більш раціональним є отримання відходів рослинницької продукції шляхом брикетування. Брикети мають досить багато переваг перед традиційними видами палива. Перш за все, вони відрізняються від дров більш високою сухістю (8-12% проти 20-40%) і більшою щільністю (1,25 – 1,30 г/см³), що забезпечує їм більш високу теплотворність. Теплотворна здатність 1 тонни брикетів (4200 Мкал) рівна теплотворності приблизно 2 товстих кубометрів деревини і 3,6 м³ навальних дров з 20% вологістю [1]. У процесі виробництва брикети піддаються сушці, тому, у відмінності від тріски та дров, вони біологічно неактивні – не втрачають своїх властивостей при тривалому зберіганні і не гниють.

Крім того, для виготовлення брикетів потрібно значно менше енергії, ніж для викачування нафти і газу і виробництва електроенергії. При цьому витрачається близько 5% електроенергії від енергоємності брикетів, і близько 15-20%, якщо використовується сира сировина [2]. Брикети з відходів сільського господарства є відновлювана екологічно чиста сировина, а нафтопродукти, ціни на які постійно ростуть, мають свою межу вичерпності. При вивченні ринку цін на паливо, слід зазначити, що вартість паливних брикетів значно нижче вартості інших. З часом різниця в ціні буде тільки збільшуватися.

Низька собівартість продукції брикетів – ще одна важлива перевага. Так як частіше всього для виробництва брикетів використовуються відходи власного виробництва або відходи інших виробництв, які надаються на безкоштовній основі для зниження витрат на утилізацію, то витрати на сировину нульові, а іноді мають і негативну вартість у зв'язку з необхідністю витрат на них зберігання та утилізацію.

У таблиці 1 представлено порівняння теплоти згорання паливних брикетів з іншими видами палива.

Таблиця 1

Теплота горіння різних видів палива порівняно з біопаливом
(брикети із відходів продукції рослинництва)

Вид палива	Теплота горіння кВт/год	Еквівалент у брикетах, в кг
1кВт/час ел. енергії	1,00	0,21 кг
1 кг бурого вугілля	4,17	0,89 кг
1 кг кам'яного вугілля	8,06	1,71 кг
1 кг коксу	8,06	1,71 кг
1 л пічного палива	9,80	2,09 кг
1 м ³ природного газу	10,10	2,15 кг
1 кг брикетів із соломи	4,80	1,00 кг

Аналіз ринку паливних брикетів свідчить про можливість і необхідність широкого впровадження їх виробництва. Ця технологія дозволяє вирішувати проблеми утилізації незатребуваних відходів і виробляти високоефективне екологічно чисте паливо з відновлювальних джерел сировини.

Створення сучасного автоматизованого комплексу по заготівлі та переробці відходів сільського господарства шляхом модернізації виробничої та технічної бази дає можливість більш ефективно використовувати наявні природні ресурси, значно зменшити ступінь нанесення шкоди навколишньому середовищу, створити високорентабельне виробництво на основі використання енергозберігаючих технологій.

Література

1. Гомонай М.В. Производство топливных брикетов. Древесное сырье, оборудование, технологии, режимы работы: монография / М.В.Гомонай. –М.: ГОУ ВПО МГУЛ, 2006. –68 с.
2. Дроздник И.Д. Топливные пеллеты и брикеты: ресурсы, нормативная база / И.Д. Дроздник, Д.В. Мирошниченко //Відновлювальна енергетика. – № 4. –2009. –С. 64–69.
3. Калетнік Г.М. Економіка виробництва біопалива в Україні та забезпечення продовольчої безпеки / Г.М. Калетнік// Економіка АПК.- 2010. № 1.- С. 30-35

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Білянська А. Ю., студентка 2 курсу магістратури

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

На теперішній час сільське господарство є одним з ключових елементів економіки України. Вона є серед держав, які підтримали міжнародні ініціативи збереження довкілля та обрали за основу свого розвитку концепцію сталого розвитку країни. Такий підхід забезпечує гармонізацію економічного, соціального та екологічного складників діяльності людини. Дана концепція може бути охарактеризована як така, що задовольняє потреби сьогодення, не створюючи при цьому перешкод майбутнім поколінням у задоволенні їх власних потреб.

Науковці погоджуються [1], що прямування в напрямку досягнення сталого розвитку дозволить забезпечити економічне процвітання нації та зменшити вплив на довкілля.

Сталий розвиток [2] – це такий розвиток людської діяльності, який включає в себе збалансоване врахування економічного, соціального та екологічного аспектів і враховує інтереси прийдешніх поколінь.

Україна робить кроки в провадженні сталого розвитку на державному рівні, наприклад КМУ ухвалив розпорядження [3] від 3 лютого 2010 р. №121-р «Про схвалення Концепції Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року». Також було розроблено «Державну цільову програму сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року» [3]. Метою цієї програми є забезпечення сталого розвитку сільських територій, підвищення рівня життя сільського населення, охорона навколишнього природного середовища, збереження природних, трудових і виробничих ресурсів, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва.

Більшість технологій, що використовують в сільському господарстві, призводять до екологічних проблем. Це і ерозії ґрунтів, і заболочення водойм, і використання шкідливих субстанцій, що забруднюють питну воду, подекуди отруєння живої природи тощо [4].

Щоб запобігти цим проблемам, потрібно дотримуватися певних правил або намагатись їх виправити. Наприклад, в боротьбі з ерозією ґрунтів важливе місце належить агролісомеліорації через її дешевину й екологічну нешкідливість. Також велике значення має впровадження безплатної системи землеробства, що захищає ґрунт. Для подолання проблеми заболочення водойм потрібно перешкоджання розростання на їх території очеретів та бур'янів, регулярна чистка від сміття та бруду. Також для охорони водоймищ, які забезпечують зрошення земель, доцільно застосовувати потужні фільтри для запобігання потрапляння у водойму відходів з підприємств та постійний контроль за якістю таких викидів.

Економічні проблеми сталого розвитку сільського господарства в Україні, суттєвою мірою, пов'язані з недостатнім станом освоєння земельних ресурсів. Так, за даними Марушевського Г. [5], освоєно близько 72% земельних ресурсів при

допустимій нормі 60-65% загальної площі, розореність сягає 58% при допустимій нормі 40%. Для порівняння, в розвинених Європейських країнах [5] цей показник не перевищує 32%. Також криза спостерігається у лісогосподарському комплексі - 15,7% заліснення при оптимальних 22-25%.

Проблеми можливо вирішити за умови втручання держави за допомогою розробки та подальшого впровадження цільових програм. Програми повинні приймати до уваги такі аспекти як управління ресурсами, їх збереження та відновлення, наукові дослідження та інновації.

Для досягнення сталого розвитку сільськогосподарського сектору України, необхідно покращувати, а не руйнувати взаємозв'язки між екосистемами, тобто розумне використання природних ресурсів людиною.

Соціальний аспект є невід'ємною складовою сталого розвитку. Зростання добробуту держави обумовлене здоров'ям населення. Сільське господарство пов'язане з рядом впливів на здоров'я людини, тому існує потреба забезпечення поширення знань серед місцевих громад та громадян України в цілому щодо впливу традиційного виробництва на здоров'я. Здоров'я населення залежить від якості та безпечності продуктів харчування, тому сільськогосподарські підприємства повинні займатись виробництвом тільки безпечної для здоров'я людини продукцією. Також потрібно контролювати саме виробництво продукції, щоб не було викидів шкідливих речовин в довкілля, які можуть впливати на здоров'я людини [6].

Висновок: Одним з напрямів вирішення проблеми сталого розвитку сільського господарства є повне та раціональне використання земельних ресурсів, трансформування виробничих процесів у дружні до навколишнього середовища технології, що сприятиме збільшенню вартості свого капіталу.

Запровадження сталої сільськогосподарської діяльності повинно відбуватись на основі отриманого досвіду про ведення сільського господарства, знань про ресурс, наукових розробок, підходів збереження ресурсу та впровадження екологічно дружніх систем управління у сільських господарствах.

Література

1. Програма дій «Порядок денний на XXI століття» / Переклад з англійської: ВГО «Україна. Порядок денний па XXI століття». - К.: Інтелсфера, 2000. - 360 с.
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України головне управління агропромислового - сторінка №6/26 [Електронний ресурс] Режим доступу: - <http://nadoest.com/ministerstvo-agrarnoyi-politiki-ta-prodovolestva-ukrayini-golo-stor-6>
3. Урядовий портал – найновіші надходження документів КМУ [Електронний ресурс] Режим доступу: - <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=243284424>
4. Thurman W., Assessing the Environmental Impact of Farm Policies / W. Thurman, - AEI Press: 2012, ISBN: 0844739154, - 79p.
5. Марушевський Г., Висока ресурсо- та енергоємність української економіки як загроза сталості розвитку. Формування основних засад сталого розвитку України, стратегія соціально-економічних перетворень, Україна: / Г. Марушевський - Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2006, стор. 276,
6. Мельник, Л. Л., Продуктивне й раціональне землекористування у контексті його форм / Л. Л. Мельник // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. Екологія, рослинництво, землеробство... : науково-теоретичний, науково-практичний журнал. - 2008. - N2. - С. 172 - 176.

СТРАТЕГІЇ КАНАДИ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 2016-2030

Бовт О.А., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У вересні 2015 року відбулася знакова для розвитку світової цивілізації подія – 193 держави-члени Організації Об'єднаних Націй прийняли «Порядок денний для сталого розвитку до 2030 року». Перед країнами постали глобальні Цілі сталого розвитку (ЦСР): подолання бідності та голоду, зміцнення здоров'я, забезпечення всеохоплюючої і якісної освіти, забезпечення гендерної рівності, забезпечення наявності чистої води та належних санітарних умов, забезпечення доступу до відновлювальних джерел енергії, забезпечення умов для гідної праці і економічного зростання, розвиток інновацій і інфраструктури, зменшення нерівності, забезпечення сталого розвитку міст і спільнот, відповідального споживання ресурсів, боротьба зі зміною клімату, збереження екосистем суші і моря, встановлення миру і справедливості, а також партнерських відносин для досягнення вищезазначених цілей [1]. Вказані цілі є основою рішучих дій для усіх людей планети, а їх реалізація потребує консолідованих зусиль усіх зацікавлених сторін в усіх сферах життєдіяльності, а також вивчення і обміну кращим досвідом.

Метою поданого дослідження є вивчення стратегій досягнення Цілей сталого розвитку Канадою, яка є однією з лідерів на світовій арені. Для досягнення поданої мети необхідно виконати наступні завдання: зробити аналіз джерел з теми роботи (насамперед, звітів та доповідей); окреслити головні тенденції та інструменти стратегій досягнення Цілей сталого розвитку в Канаді; зробити висновки щодо перспектив впровадження в Україні досвіду Канади в реалізації «Порядку денного для сталого розвитку до 2030 року».

Щойно «Порядок денний» було прийнято, Уряд Канади одним з перших заявив про намір підтримати реалізацію цих глобальних цілей. «Працюючи з нашими партнерами, ми прагнемо покінчити з бідністю та нерівністю, а також збудувати мирні суспільства та здорову планету» [4].

Досягнення ЦСР потребує загальнодержавного та загальнонаціонального підходу. Амбіційна програма 2030 не може бути виконана жодним сектором чи особою окремо. З цією метою планується створення міжвідомчої комісії з питань ЦСР для більш ефективної інтеграції та узгодження державної соціальної, економічної та екологічної політики як в країні, так і за її межами.

Ще одним шляхом досягнення ЦСР є підтримка та залучення до загальнонаціональної дискусії представників різних зацікавлених сторін, щоб канадці самі брали участь у вирішенні питань сталого розвитку та сприяли застосуванню загальносоціальних підходів до впровадження ЦСР. В першу чергу, це стосується неурядових організацій, які беруть активну участь у всіх сферах життєдіяльності держави, сприяють позитивним змінам майже на всіх рівнях, трансформують громадянське суспільство, проявляють ініціативу у вирішенні глобальних питань.

Як свідчать соціологічні дослідження, за останні три роки в Україні значно зросла кількість діяльних неурядових організацій та, що ще важливіше – зросла довіра суспільства до діяльності цих організацій, що є важливим чинником для

будування активного громадянського суспільства та залучення все більшої кількості зацікавлених сторін до реалізації ЦСР в Україні на прикладі діяльності НУО Канади.

Як стверджує представник Канадської Ради з питань міжнародного співробітництва Джулія Санчес: «Канадці піклуються про подолання бідності та голоду, забезпечення здоров'я та добробуту для всіх, досягнення рівності між чоловіками та жінками, створення життєздатної інфраструктури, сприяння інноваціям та захисту нашої планети. Спільно працюючи над досягненням Цілей сталого розвитку до 2030 року, ми будуватимемо кращий світ задля майбутнього Канади» [2].

Окрім того, ЦСР забезпечують переконливу основу для створення і просування амбітних національних та міжнародних програм Канади, включаючи налагодження партнерських відносин з громадами корінних народів, залучення до більш активної участі провінцій та муніципалітетів, просування соціальної справедливості та рівності між чоловіками й жінками, а також зменшення викидів вуглекислого газу в атмосферу [3].

Канадська Рада з питань міжнародного співробітництва визначила головні особливості впровадження Цілей глобального розвитку в Канаді.

По-перше, головну увагу пропонується приділити вирішенню питань сталого розвитку всередині країни, насамперед, подоланні постійної маргіналізації та нерівності, з якими стикаються корінні народи, жінки та інші групи населення в канадському суспільстві, і підвищенні досвіду в галузі охорони навколишнього середовища.

По-друге, Канада має брати активну участь у вирішенні глобальних проблем у світовому масштабі. Особливої уваги потребуватимуть проблеми зміни клімату та підтримка глобальних реформ у таких сферах, як незаконне збільшення капіталу, оподаткування, інвестиції та торгівля.

Важливою особливістю є те, що, на думку представників Канадської Ради з питань міжнародного співробітництва, Канада несе відповідальність за надання допомоги іншим країнам у реалізації ЦСР, тобто більшу увагу слід приділяти напрямкам співпраці, в першу чергу, з країнами, що розвиваються, щоб найкраще допомогти їм реалізувати ЦСР. В свою чергу, правляча Ліберальна партія зазначила, що неможливо стати лідером у впровадженні ЦСР на міжнародній арені, перш ніж розпочавши реалізацію цього процесу у внутрішній політиці [5, с. 5].

Одночасно з особливостями було визначено і виклики, з якими доведеться зустрітися країні в процесі впровадження Глобальних цілей.

По перше, як вже було зазначено, це потреба у формуванні чіткої зовнішньої політики для підтримки найбідніших і найбільш нестабільних країн у реалізації ЦСР. Оскільки Порядок денний ООН стосується усіх країн світу, незалежно від рівня їхнього економічного розвитку, очевидним є той факт, що більш розвиненим країнам доведеться докласти зусиль для того, щоб допомогти менш розвиненим країнам.

Ще однією проблемою, на думку Канадської Ради з питань міжнародного співробітництва, буде відстеження прогресу у такій багатогранній програмі. Можливим вирішенням цієї проблеми може стати створення статистичних служб і відомств не лише на національному та міжнародному рівнях, але й на місцевому рівні, з більш широким залученням активних громадян до моніторингу державного управління та політики.

Важливою є також об'єктивна оцінка досягнутих результатів. Не можна порівнювати досягнення найрозвинутіших країн світу з найбіднішими та найбільш вразливими країнами, оскільки в цьому випадку зусилля останніх не будуть оцінені

належним чином. Кожна країна має свої проблеми, вирішити які можливо спільними зусиллями, не підкреслюючи швидкі перемоги одних країн над іншими, а фокусуючись на довготривалих поступових і сталих змінах [5, с. 7-8].

Наразі реалізація Цілей сталого розвитку 2016-2030 року стане найбільшою проблемою, оскільки природні, людські та фінансові ресурси обмежені. Але реалізація глобальних цілей є критично важливою для нашого власного майбутнього. І досвід інших країн у реалізації ЦСР є нагадуванням про нашу колективну відповідальність та, звичайно, про спільну мету подолання незахищеності людини в глобальному світі.

Таким чином, стратегії та особливості реалізації Цілей сталого розвитку 2016-2030 у Канаді як однієї з провідних країн світу являють собою цінний досвід для країн, що розвиваються (включаючи Україну), оскільки дають практичні інструменти реалізації Порядку денного ООН та наголошують на важливості міжнародного співробітництва задля досягнення миру і добробуту в усьому світі.

Література

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 [Електронний ресурс] / Представництво ООН в Україні. – Режим доступа: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholitia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення 15.10.2017). – Назва з екрана.

2. Chunilall A., Sánchez J. It's time Canada report how it's following global Sustainable Development Goals[Electronic resource] / Andrew Chunilall, Julia Sánchez // The Hill Times. – Mode of access:<https://www.hilltimes.com/2017/07/17/time-canada-report-following-global-sustainable-development-goals/113994>(viewed on October 16, 2017). – Title from the screen.

3. Sánchez J., Vaughan S. How Canada Can Be a Global Leader on the Sustainable Development Goals[Electronic resource] / Julia Sánchez, Scott Vaughan // International Institute for Sustainable Development, 2016. – Mode of access:<https://www.iisd.org/blog/how-canada-can-be-global-leader-sustainable-development-goals>(viewed on October 16, 2017). – Title from the screen.

4. The 2030 Agenda for Sustainable Development[Electronic resource] / Government of Canada. – Mode of access:http://international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/priorities-priorites/agenda-programme.aspx?lang=eng(viewed on October 15, 2017). – Title from the screen.

5. Transforming Our World: Canadian Perspectives on the Sustainable Development Goals / [edit. Fraser Reilly-King, Shannon Kindornay]. – Ottawa: Canadian Council for International Co-operation, 2016. – 108 p.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НОРМ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Дьордйя В.П., магістр

*Науковий керівник: Макарович В.К., к.е.н., доц.,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

В умовах трансформації ринкових відносин в Україні та активізації зовнішньоторгівельних зв'язків з іноземними партнерами дедалі актуальнішим стає ведення бухгалтерського обліку та складання звітності вітчизняних підприємств за

міжнародними стандартами. В першу чергу, це стосується порядку формування та відображення операційних витрат підприємства, що безпосередньо впливає на фінансовий результат.

В Україні законодавці постійно здійснюють спроби гармонізації Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – МСБО) та Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (далі – П(С)БО). Їх аналіз свідчить про наявність ряду відмінностей та розбіжностей, які наведені в таблиці 1:

Таблиця 1

Порівняльна характеристика визнання, оцінки та обліку операційних витрат підприємства за МСФЗ, МСБО та П(С)БО

№ п/п	Класифікацій на ознака	МСФЗ, МСБО	П(С)БО
1	2	3	4
1.	Поняття витрат	Відсутній єдиний термін, натомість в окремих стандартах наведений перелік витрат, які включаються до операційних (МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 19 «Виплати працівникам», МСБО 23 «Витрати на позики» тощо).	Витрати - зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [2].
2.	Класифікація і склад витрат	МСБО передбачено поділ витрат, які виникають у процесі звичайної діяльності підприємства та витрат, які не пов'язані із звичайною діяльністю. До витрат звичайної діяльності відносять: - собівартість реалізації; - витрати на збут; - адміністративні витрати; - інші витрати[2].	Класифікація витрат здійснюється за видами діяльності, за економічними елементами і статтями витрат. До витрат операційної діяльності відносять: - операційні витрати, що включаються до собівартості реалізованої продукції - собівартість реалізованої продукції, що містить в собі розподілені та недорозподілені загальновиробничі витрати; - витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг): а) адміністративні витрати; б) витрати на збут; в) інші операційні витрати.
3.	Елементи витрат	Виділяють наступні елементи операційних витрат:	Операційні витрати групуються за такими

№ п/п	Класифікацій на ознака	МСФЗ, МСБО	П(С)БО
1	2	3	4
		- амортизація; - матеріальні витрати; - виплати працівникам; - інші витрати [2].	елементами: - матеріальні затрати; - витрати на оплату праці; - відрахування на соціальні заходи; - амортизація; - інші операційні витрати[3].
4.	Нормативний документ, що регламентує сутність та порядок відображення витрат	Відсутній єдиний стандарт, натомість все прописано в окремих стандартах (МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 19 «Виплати працівникам», МСБО 23 «Витрати на позики», тощо).	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 16 «Витрати».
5.	Оцінка витрат	Відсутні єдині правила, викладені в окремому стандарті відносно оцінки витрат, натомість все прописано в окремих стандартах (МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 19 «Виплати працівникам», МСБО 23 «Витрати на позики», тощо).	Витрати звітного періоду визнаються за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [3].
6.	Визнання витрат	За МСБО витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками за конкретними статтями доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій [4, с.129].	Витрати визнаються у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди [3].

Отже, аналізуючи вищенаведене, можна дійти висновку, що:

1) відсутність єдиного нормативного документу, який регулює порядок формування, оцінки, визнання витрат та їх відображення в бухгалтерському обліку згідно МСБО не викликає проблем з їх подальшим відображенням в обліку, натомість враховані особливості здійснення витрат на різних ділянках обліку; головне – це наявність єдиного підходу до формування таких витрат;

2) склад та елементи витрат згідно П(С)БО та МСБО практично не відрізняються, що дозволяє здійснювати аналіз витрат та формувати звітність підприємства за однаковими критеріями як за П(С)БО, так МСБО;

3) існує різниця між визнанням витрат в бухгалтерському обліку, зокрема, МСБО не передбачає збільшення зобов'язань при здійсненні витрат та їх вплив на власний капітал підприємства, який розглядається незалежно від звичайної діяльності підприємств.

Вказані розбіжності дають поштовх до пошуку точок зіткнення та удосконалення нормативно-правового поля обліку операційних витрат.

Пропонуємо опиратись на три базові принципи, для прийняття рішення щодо обліку витрат відповідно до МСБО та яких необхідно дотримуватись при відображенні витрат відповідно до П(С)БО.

1. Принцип нарахування. Згідно з цим принципом, результати усіх операцій і інших подій мають бути відображені за фактом їх здійснення. Відповідно, будь-яка операція по витрачання того або іншого ресурсу компанії або інша подія, яка не пов'язана з цим витрачанням, але призводить до зменшення капіталу компанії, мають бути відображені в тому звітному періоді, в якому вони сталися. Цей принцип визначає момент відображення витрат в обліку.

2. Принцип майбутньої вигоди (future year's benefits). Він служить основним критерієм по визнанню активів в МСБО. Якщо компанія витрачає ресурси і ця операція забезпечить збільшення економічних вигод в майбутньому, то необхідно визнати актив. Інакше необхідно визнати витрату. Тобто, цей принцип визначає характер понесених витрат, спосіб відображення операцій і подій: в якості активу або відразу у вигляді витрати.

3. Принцип відповідності доходів і витрат. Він тісно пов'язаний з принципом майбутньої вигоди. Згідно з ним, витрати повинні визнаватись в тому звітному періоді, що і доход, отриманий завдяки цим витратам.

Такий підхід забезпечить достовірність відображення в обліку операційних витрат підприємства.

Література

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2016 рік). – [Електронний документ]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73 із змінами та доповненнями. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року №318 із змінами та доповненнями. – [Електронний документ]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

4. Руденко О.О. Визначення витрат операційної діяльності підприємства у міжнародному та національному законодавстві / О.О. Руденко: «Управління розвитком». - №7 (170). – 2014. – С. 128-130.

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ АГРОСЕКТОРУ ЧЕХІЇ ЯК ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Карачевцева М.С., студентка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В сучасних умовах важливу роль у розвитку економіки, рівня життя населення та розв'язання соціально-економічних проблем має агросектор, продукція якого забезпечує країну якісним, безпечним, доступним продовольством.

Метою роботи виступає визначення позитивного досвіду становлення агросектору Чехії та можливість адаптації його для розвитку агросектору України.

Сільське господарство - це найдавніша галузь з виробництва матеріальних ресурсів, яка водночас забезпечує населення продуктами харчування та промисловість – сировиною. Гарним прикладом є Чеська Республіка, яка на початку свого становлення перебувала у схожих умовах з Україною, але за короткий період досягла значних результатів та увійшла до числа розвинених країн Центральної та Східної Європи.

Кліматичні умови Чехії сприятливо впливають на вирощування різноманітних овочевих, фруктових та зернових культур, а також розведення тварин. Велика частка сільської продукції (рис.1) припадає на рослинництво.

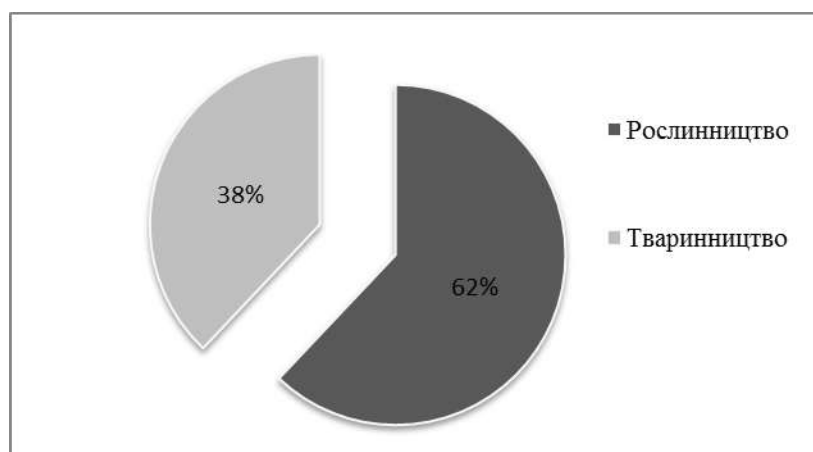

Рис.1. Складові агросектору Чехії

У Чеській республіці серед вирощуваних зернових культур переважає пшениця. До інших традиційних зернових культур відносяться жито, ячмінь і овес. Зерно використовують у виробництві випічки, так як чехи люблять рулети і солодке печиво. Картопля є основою багатьох видів чеських страв, тому його вирощують майже повсюдно. Для цукрового виробництва в Чеській республіці вирощується цукровий буряк. У Південній Моравії розташовуються величезні виноградники, з яких роблять вина, популярні далеко за межами Чехії. Не можна не згадати, що чеське пиво вважається одним з кращих в світі. Для його приготування великі території сільськогосподарських угідь засіваються хмелем. Отримують також хороші врожаї різних сортів яблук, груш, слив, черешні. Фруктові дерева взагалі займають велику територію Чехії. Часто їх висаджують уздовж невеликих доріг [1].

Тваринництво також займає значну частку у сільському господарстві. Серед традиційних аграрних продуктів в галузі тваринництва можна виділити свиней, крупно-рогату худобу та домашню птицю. Свиней розводять головним чином для

великого об'єму м'яса, хорошої якості не тільки на продаж, але і для особистого споживання м'яса фермерами. Другим за значенням після розведення свиней в Чехії є розведення крупно-рогатої худоби, а саме, корів для м'яса і молока. До найбільш популярних продуктів молочного виробництва відносяться пастеризоване молоко, масло і перероблені сири.

Таким чином, розвиток ефективний розвиток агросектору дозволив Чехії забезпечити спочатку себе повною мірою сільськогосподарськими продуктами, а потім і зовнішні ринки.

На початку становлення свого агросектору Чехія, як і Україна зараз, мала такі ж самі значні чинники, що негативно впливали на розвиток сільського господарства:

- неефективні механізми державної підтримки сільського господарства, стандартизацію та сертифікацію, систему субсидування та інших фінансових інструментів,
- непередбачуванність адміністративного регулювання цін,
- зниженні родючості ґрунтів і зростанні їх ерозії,
- низький рівень інвестицій в сільське господарство.

Окрім того, сільське господарство потребувало удосконалення інформаційного забезпечення, інвестиційного оновлення та екологічної політиці.

Головним завданням сільського господарства, як важливого сектору економіки, є гарантування продовольчої безпеки держави на рівні, що забезпечує потреби населення в продуктах не менше ніж на 80%. Важливу роль у розвитку грає сама держава та закони, які підтримують розвиток сільськогосподарської сфери діяльності.

Враховуючи важливість сільського господарства для розвитку економіки країни, Чехія значну увагу приділила підтримці та впровадженню наступних заходів:

- розвитку іноваційних технологій сільського господарства;
- удосконаленню системи субсидування для підвищення конкурентоспроможності сектору;
- гармонізацію системи стандартизації сільської продукції, згідно з нормами ЄС;
- захист відчизняних товаровиробників.

Таким чином, приклад сталого розвитку агросектору Чехії свідчить, що основним інструментом вирішення проблем сільського господарства виступає реформування, яке допомагає перетворити цей сектор економіки на високоефективний, конкурентоспроможний, як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках.

Література

1. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2008.- 712 с.
2. Сучасна географія світового господарства. Посібник для вчителів / Під ред. М. С. Розіна. – М: Просвітництво, 1977.
3. Соціально-економічна географія світу / За ред. С.П. Кузика – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998.
4. Шаповал В.М. Державний лад країн світу – К.: Український Центр Правничих Студій, 1999.
5. Шульга Х. Економічний розвиток Чеської Республіки в контексті інтеграції до Європейського Союзу // Регіональна економіка. – 2002. – №2. – С. 194-201.

6. Чехія // Електронний ресурс. – Режим доступу:
<http://uk.wikipedia.org/wiki/Чехія>

7. Чехія//Електронний ресурс. – Режим доступу:
<http://www.westudents.com.ua/7941-socalno-ekonomchniy-rozvitok-ta-rozvitok-cheskih-mst.html>

ДОСВІД КРАЇН СВІТУ У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Кобцева Д.А., студентка 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Овечкіна О. А.

Східноукраїнській національній університет імені Володимира Даля

Цілі сталого розвитку – це загальний заклик до дій, спрямованих на те, щоб покінчити з бідністю, захистити планету і забезпечити мир і процвітання для всіх людей у світі.

Вони набули чинності у січні 2016 року, і будуть в основі політики та фінансування Програмою ООН протягом наступних 15 років. ПРООН працює майже у 170 країнах і територіях, має унікальні можливості для досягнення Цілей.

Цілі сталого розвитку сприяють сталому економічному зростанню, підвищенню рівня продуктивності і використанню технологічних інновацій, працюють у дусі партнерства, спрямовані на правильний вибір з метою стабільного підвищення якості життя для майбутніх поколінь.

На теперішній час сформульовані принципи економіки як механізму реалізації стратегії сталого розвитку для країн всіх типів політичного устрою та рівня економічного розвитку. Більшість країн не хочуть залишитися в тій соціально-економічній ситуації, в якій вони знаходяться та прагнуть розвитку, стабільності та безпеки.

Кожна держава має низку особливостей, за допомогою їх порівняння та аналізу можна зробити висновки про розвиток і стан економіки, демографії.

Класифікація країн потрібна для визначення впливу кожної з них на світовий устрій. Обмін досвідом дозволить визначити сильні та слабкі сторони держав і поліпшити показники їх розвитку.

У класифікації країн можуть враховуватися як територіальні одиниці, визнані країнами, так і території, які можуть проводити самостійну економічну політику і облік свого розвитку (деякі залежні території Великобританії, Франції, Нідерландів).

Міжнародні організації (ООН, МВФ, СБ та ін.) збирають і аналізують інформацію країн-учасниць, звертають увагу на їх демографічний та соціально-економічний стан.

На думку експертів ООН екологічні та громадські основи сталого розвитку повинні бути зрівняні в правах з економічними.

Найбільший вплив на світову економіку мають висококапіталістичні країни, шість з яких є членами «великої сімки». Це Канада, США, Великобританія, ФРН, Японія, Франція, Італія. За рівнем економічного розвитку – це група країн, як володарів високого науково-технічного потенціалу. Ці країни володіють високим економічним рівнем розвитку і істотним впливом на політичну ситуацію в світі. Їх роль у загальних торгівельних відносинах має переважний характер. Більш вузьку спеціалізацію мають в світовому господарстві високорозвинені невеликі країни (Австрія, Нідерланди, Швейцарія, Норвегія, Данія). Соціально-економічна класифікація країн в даній групі виділяє окремою підгрупою країни переселенського

капіталізму. Це ПАР, Нова Зеландія, Ізраїль, Австралія. Всі вони колись були колоніями Великобританії. Вони мають аграрно-сировинну спеціалізацію в світовій торгівлі.

Швидке економічне зростання в таких країнах, як Китай та Індія, вивело з бідності мільйони людей, але прогрес досі є нерівномірним.

В інших регіонах прогрес також був недостатнім, зокрема, у країнах Південної Азії та Африки на південь від Сахари, на частку яких припадає 80% тих, хто живе в умовах крайньої бідності. Нові загрози, викликані кліматичними змінами, конфліктами та відсутністю продовольчої безпеки, означають, що необхідно зробити ще більше для того, щоб вивести людей із бідності.

Організація Об'єднаних Націй виділила всього 60 розвинених країн, які мають високі показники в сфері ринкових відносин, науково-технічного прогресу, ефективності виробництва.

У центрі сталого розвитку перебуває людина, яка має право на здорове і повноцінне життя в гармонії з природою. Забезпечення цього вимагає зміни стереотипів цінностей, гуманізації суспільства, активізації соціальної політики і забезпечення соціальних гарантій населенню, посилення ролі об'єднань громадян, ділових і наукових кіл.

Існує потреба в удосконаленні державної політики, включаючи заходи у сфері ціноутворення та регулювання, з метою формування ринкових стимулів більш раціонального розподілу капіталу зі сфери ресурсокористування до більш технологічних секторів, врахування соціальних та екологічних наслідків.

Майбутнє світу за сценарієм сталого розвитку:

- можливість переходу до стійкої економіки, тому що зростання населення буде максимальним. За даними Організації Об'єднаних Націй чисельність населення світу досягне свого піку в 2075 близько 9200 млн, а потім почне повільно знижуватися;
- щоб переконатися, що світ може перейти до стійкої економіки, необхідно проаналізувати, скільки кожен з цих людей робитиме і споживатиме;
- валовий світовий продукт складатиме \$ 17147 в 2040 році, що більше, ніж ВВП в Америці на душу населення - \$ 16420 в 1965 році;
- ВСП на душу буде \$ 39778 в 2080 році, більше, ніж в Америці ВВП на душу населення \$36883 в 2004.

Це не обов'язково означає кінець бідності у світі, оскільки зростання і багатство буде розподілено нерівномірно по всьому світу.

В основу подальшого розвитку світу і світової економіки буде покладена турбота про людей і вона посяде провідне місце в зусиллях із забезпечення сталого розвитку.

Право на розвиток має бути реалізоване для того, щоб забезпечити справедливе задоволення потреб теперішнього і майбутніх поколінь. Усі держави співпрацюватимуть в рішенні найважливішої задачі викорінювання бідності – необхідної умови сталого розвитку – в цілях зменшення розбіжностей в рівнях життя і ефективнішого задоволення потреб більшості населення світу.

Важливим чинником, який стримує розвиток суспільства виступають війни.

Без миру, стабільності, забезпечення прав людини та ефективного врядування на принципах верховенства права не можна сподіватися на сталий розвиток. Посилення верховенства права і зміцнення прав людини є ключовими факторами в

цьому процесі. Тому держави повинні поважати міжнародне право, яке забезпечує захист довкілля під час озброєних конфліктів.

«Для досягнення Цілей Сталого Розвитку треба здійснювати нові програми і проекти, які на практиці забезпечать макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість. ЦСР служитимуть в якості загальної основи для подальших перетворень».

Література

1. Атаманюк Ю.А. Шляхи виживання людства // Міське господарство України. – 2009 – №2 – С.26 – 29.
2. Дергачова К. Концепція сталого розвитку у науково-практичному вимірі // Політичний менеджмент. – 2004- №4 – С.118-125.
3. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку. К.: Інтелсфера, 2001. – 312 с.
4. Стасюк Л.Л. До питання про створення моделі суспільства стійкого розвитку. // Держава і право – 2008 - №40 – С.680-686.
5. Шубравська О. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям дослідження. // Управління економікою: теорія і практика. – 2008 - № 4 – С. 36-42.

ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЕКСТРАКТИВНІ ІНСТИТУТИ ЯК ФАКТОРИ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Лебідь Д. Р., студентка 3 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Адамик В.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

Сталий економічний розвиток країни залежить не лише від державної економічної політики, але й від багатьох інших чинників, передусім від системи інститутів, географічних умов та забезпеченості природними ресурсами, використання досягнень технологічного розвитку, соціальної політики, а також від менталітету нації. Генеральною Асамблеєю ООН у 2015 році було прийнято 17 цілей сталого розвитку та 169 конкретних завдань, серед яких: подолання бідності та проблеми голоду, забезпечення достойними робочими місцями, стабільне економічне зростання, подолання нерівності і соціально-економічної стратифікації тощо. Вважаємо, що найбільш визначальною детермінантою досягнення цих цілей є діючі політичні та економічні інститути, в тому числі недержавні, причому одні з них – інклюзивні – сприяють адекватній інтеграції усіх членів соціуму в соціально-економічну систему країни та світу в цілому, а інші – екстрактивні – заважають цьому процесу, а відтак є однозначно негативним фактором щодо забезпечення сталого розвитку глобального економічного простору. Згідно з визначенням Д. Аджемоглу і Дж. Р. Робінсона, «інклюзивними економічними інститутами ... є ті, які дозволяють та заохочують участь великих соціальних груп брати участь в економічній діяльності, що викликає найповніше використання і задіяння їхніх талантів і навиків» [1, с. 144]. Тобто інклюзивні інститути передбачають участь громадян з різних верств (страт) у формуванні ВВП завдяки їх доступу до всіх сфер діяльності суспільства та надання їм можливостей повною мірою реалізовувати свої потреби через ухвалення незалежних та раціональних рішень стосовно методів, обсягів та сфер залучення наявних ресурсів. Очевидно, що поняття «інклюзія» пов'язане з категорією приватної

власності, адже особа, яка наділена правом власноруч розпоряджатися своїми факторами виробництва, а отже, і відповідальністю за наслідки своєї діяльності, буде більш вмотивованою досягти успіху в довготерміновому періоді. За даних умов, добробут окремих індивідів забезпечуватиме розвиток економіки в цілому. Роль інклюзивних інститутів полягатиме у сприянні суб'єктам економічної діяльності вільно взаємодіяти та обмінюватися своїми ресурсами.

Інклюзивні інститути можна поділити на такі групи: 1) універсальні (надання державою пенсії за віком, рівність перед законом та доступ до правосуддя); 2) недискримінаційні (меритократичний набір держслужбовців); 3) цільові (правила бюджету, які визначають пріоритети в інвестиціях у неблагополучні регіони).

Екстрактивні інститути передбачають усунення більшості населення від участі в ухваленні економічних та політичних рішень, оскільки опираються на провідну роль еліти, яка може розпоряджатися ресурсами підлеглих, самостійно вирішувати проблеми та експлуатувати решту населення. Про вплив екстрактивних інститутів соціально-економічні процеси в Україні свідчать: непрозорі системи державних закупівель та тарифікації житлово-комунальних послуг; необґрунтовані податкові пільги та дотації окремим галузям економіки; корупційне «оподаткування» малого та середнього бізнесу з боку контролюючих органів; існування тіньового інституту вилучення коштів державних підприємств через посередницькі структури; штучні обмеження для входу на ринки; слабкість контролю за поверненням кредитних коштів; недостатня специфікація та захист прав власності тощо[3].

В антропоцентричних політичних системах функціонують інклюзивні інститути, в основі яких лежить демократія та цінність потреб людини. Екстрактивні інститути, в свою чергу, є наслідком диктатури, де керує обмежена кількість людей. Яскравим прикладом є СРСР та Північна Корея. З першого погляду, екстрактивні інститути призводять до стагнації. Однак, наявність таких інститутів не відкидає можливості економічного зростання, хоча і не забезпечує його стабільності (Німеччина в період між Першою та Другою Світовою війною).

Другою відмінною рисою є система мотивування населення. Корупція як основна ознака існування екстрактивних інститутів, зменшує не лише можливості, але й бажання людей, зокрема, відкривати новий бізнес, адже переваги будуть мати лише, ті, хто належить до числа еліти або має з нею певні зв'язки. Таким чином, більша частина населення змушена задовольнятися наявними благами, кількість і якість яких регулює еліта, що збільшує розрив між бідними і багатими. За інклюзивних інститутів, держава створює такі умови, за яких індивідам вигідно покращувати свій рівень життя, використовувати інновації та здійснювати внесок у НТП (наприклад, зниження цін на електроенергію завдяки встановленню додаткового джерела використання природної енергії – сонячної батареї).

Сталий економічний розвиток неможливий без активного використання інновацій, однак екстрактивні інститути обмежують мотивацію населення та викликають страх пануючої верхівки перед т. зв. «креативною деструкцією», тобто перед змінами, які викликає технологічний прогрес, адже в цьому випадку роль та вплив еліти буде послаблюватися. Натомість, за інклюзивних інститутів не лише використовуються досягнення НТП, але й пришвидшення самого прогресу, адже вмотивоване населення є рушійною силою розвитку та модернізації.

Крім цього, зазначимо, що екстрактивні інститути можуть діяти у сфері «тіньової економіки», у той час як офіційно в країні функціонують інклюзивні інститути. Прикладом може слугувати Італія, яка є державою-членом ЄС та G7 і

характеризується високим рівнем життя населення. Історично склалося, що північна Італія є економічно розвиненою та успішною, в той час, як південна – живе за рахунок дотацій північної. Причиною цього парадоксу є існування мафії на півдні країни, яка нівелює діяльність інклюзивних інститутів шляхом гальмування впровадження інновацій, поширення корупції, зниження рівня освіти, зменшення дієвості законодавства тощо.

Світова спільнота є динамічною системою різною мірою взаємопов'язаних між собою держав, політичні системи та інститути яких швидко змінюються. Тому досягнення цілей сталого розвитку залежить не тільки від існування того чи іншого типу інститутів, але й від швидкості реагування на ці зміни.

Література

1. Acemoglu, D. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity and Poverty / D. Acemoglu, J.R. Robinson – New York: Crown, 2012. – 529p.
2. Inclusive Institutions vs. Extractive Institutions [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://rampages.us/kigu/inclusive-vs-extractive-institutions/>
3. Павленко Н.В. Екстрактивні інститути в економічній системі України / Павленко Н.В. – Вісник полтавського університету економіки і торгівлі. – 2016 - №4 – с. 34-37.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Мирошниченко В.М., студентка 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Клочко В.М.

Харківський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету

Слово «стратегія» походить від грецького *strategia* (стратос – військо, аго – веду), тобто за походженням це військовий термін. Там він означає військове мистецтво, що вивчає закономірності і характер війни, теоретичні основи планування, підготовки та проведення великих військових операцій з попередньо сформульованими стратегічними завданнями.

Кожна країна світу намагається виробити свою стратегію розвитку. Можна виділити стратегію зростання, спрямовану на досягнення певних темпів економічного зростання за певний період часу; стратегію переходу до інформаційного суспільства, що характерно для розвинених країн світу; експортоорієнтовану стратегію, направлену на завоювання міжнародних ринків; стратегію імпортозаміщення, метою якої є заміна імпортової продукції на національному ринку вітчизняним товаром.

Розглянемо стратегію розвитку економіки Китаю, яка зарекомендувала себе з найкращого боку. У 1978 р на пленумі ЦК КПК Ден Сяопін, голова ЦК КПК і архітектор китайського «економічного дива», запропонував принципи чотирьох модернізацій, які означають оновлення промисловості, сільського господарства, армії, науки і техніки. Головна мета реформ - створити в Китаї до кінця ХХ століття суспільство, яке має валовий національний продукт на душу населення в розмірі 800-1000 доларів. Перетворення в Китаї здійснювалися на основі злиття планової та ринкової економіки. Реформи проводилися поступовим (градуалістичним) шляхом. Китайці за двадцять років реформ стали жити краще приблизно в 7 разів.

На першому етапі реформ сільськогосподарські угіддя були роздані в довгострокову оренду сільським жителям, які становили 4/5 населення країни. Земля

віддавалася в оренду на 30, а потім 50 років. Селяни повинні були віддавати державі 20 % продукції за фіксованими цінами, 20 % - кооперативу за оренду землі, а решта реалізовувати на ринку. Матеріальна мотивація селян дозволила через кілька років після початку реформ ліквідувати проблему голоду в країні. За час аграрних реформ в Китаї обсяг виробництва аграрної продукції збільшився в чотири рази.

Головний досвід китайських реформ. По-перше, сильна держава є головним координатором динамічного розвитку країни. По-друге, поєднання стратегії зростання та експортоорієнтованої дає хороший результат. По-третє, реформи тісно пов'язані з розвитком і стабільністю політичної ситуації в країні. По-четверте, для успішного проведення реформ необхідна збалансована структура економіки.

ЩОДО ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНАМИ

Піунова А.Д., студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.т.н., доц. Орлова В.М.

Університет імені Альфреда Нобеля

Офіційно вступили в силу з 1 січня 2016 р. 17 цілей в галузі сталого розвитку (ЦУР), викладені в Порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року, яка була прийнята світовими лідерами у вересні 2015 року на саміті Організації Об'єднаних Націй [1].

Протягом майбутніх 15 років, за які повинні бути досягнуті ці універсально застосовні нові цілі, країни активізують зусилля, спрямовані на викорінення бідності у всіх її формах, боротьбу з нерівністю і рішення проблем, пов'язаних зі зміною клімату, і забезпечення того, щоб ніхто не був забутий.

Ключова особливість прийнятого порядку денного полягає в тому, що це стосується як країн третього світу, так і благополучних розвинених країн. Досягнення закріплених цілей зажадає від останніх не тільки надання допомоги країнам, що розвиваються, а й політичних кроків по зміні власних інститутів. Незадовго до прийняття нових цілей вийшла доповідь з результатами стрес-тесту по країнах ОЕСР, який показав, що Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія і Швейцарія успішні по всіх 17 показниках ЦУР, тоді як інші країни відстають. Серед 17 цілей викликом для розвинених країн відзначаються: стійке зростання і зайнятість для всіх, раціональне споживання, запобігання зміни клімату та рівність в доходах.

Наявність останнього пункту ЦУР - «Зниження рівня нерівності усередині країн і між ними» є ознакою пошуку нового балансу між концепціями ліберальної держави і держави загального добробуту. Сьогодні більшість економістів визнають, що без серйозного державного регулювання і без продуманих і створених державою рамкових умов нерівність в суспільстві буде наростати і не тільки перешкоджати сталому економічному зростанню, а й обертається соціальними проблемами як в країнах, що розвиваються, так і в розвинених країнах [2]. Однак якщо для розвинених країн в першу чергу саме соціальний компонент вимагає переоцінки, то для країн, що розвиваються мова йде і про економічні свободи.

Інша особливість цих цілей полягає в перегляді підходу до допомоги розвитку [3]. Так, концепція допомоги розвитку раніше базувалася на ідеї, що світ ділиться на розвинені країни, перші допомагають другим, сприяючи їх переходу в число перших. Однак ця ідея не підтвердилася. З'ясувалося, що допомога розвитку допомагає полегшити тягар і страждання мільйонів, але не призводить до

радикального вирішення проблем відставання і незадовільного економічного розвитку.

Аргументом є також досвід переходу деяких країн з групи країн, що розвиваються в групу розвинених, який пояснюється іншими, ніж допомогою розвитку, причинами. Так, допомога розвитку лише підмога, тоді як запорука успішного економічного зростання та суспільного розвитку – в ефективній державній політиці і міжнародних інститутах, які активно працюють.

Змінився також ряд інших компонентів в підході до допомоги розвитку [4]. Так, на думку експертів сьогодні держави більш не є ключовими акторами, в той час як окремі успішні підприємці, які стали філантропами, вкладають в проекти допомоги розвитку величезні суми. Тому ЦУР адресовані не тільки державам, а й усім гравцям - філантропам, компаніям, приватним фондам і т.п. Також число авторів розширилося за рахунок проектів Південь-Південь, здійснюваних тими країнами, які не включаються до числа розвинених і не входять до Комітету зі співробітництва в питаннях розвитку ОЕСР (DAC OECD), проте реалізують проекти допомоги розвитку в менш розвинених країнах. Наприклад, Китай заявив, що до 2030 р. планує інвестувати до 12 млрд дол. в найменш розвинені країни.

Зі збільшенням числа гравців щодо допомоги розвитку змінився і підхід до того, які заходи слід відносити до допомоги, а які ні. Виходячи з того, що на економічний розвиток в країнах, що розвиваються впливають такі фактори, як прямі іноземні інвестиції, кредити, списання боргів і т.п., розуміння допомоги розвитку змінилося. Так, ОЕСР ввела поняття «сукупної офіційної підтримки сталого розвитку», яке включає більше число фінансових джерел, що підтримують країни, що розвиваються.

Нові підходи до оцінки ефективності розвитку дають підстави очікувати появи нового інструментарію для моніторингу країнами власного розвитку. При цьому сьогодні рано говорити про те, що показники «соціальна рівність» та «захист навколишнього середовища» стануть істотними в оцінці розвитку країни порівняно з економічними [5].

Слід зазначити, що до попередніх положень Цілей сталого розвитку висувалися критичні зауваження. По-перше, вони були внутрішньо суперечливі (наприклад, щоб «сприяти рівноправності статей і розширення прав жінок», необхідно було повністю «забезпечити загальне початкову освіту», оскільки показники для цих двох цілей частково збігалися), а, по-друге, в них заявлялися свідомо недосяжні для деяких країн положення (успішним вважалося повне вирішення проблеми, а не відносний прогрес). З цих же позицій критикуються і запропоновані для ЦУР показники. Критиці піддається допомога розвитку в цілому: на протязі десятиліть заявляється одне, а на практиці цього не відбувається [6].

В цілому, враховуючи вже наявний досвід, очікувати досягнення Цілей сталого розвитку в доступній для огляду перспективі не слід. Однак цілком можливо полегшити вирішення деяких проблем, а також домогтися більшого узгодження допомоги розвитку з політикою в інших областях.

Література

1. ООН в галузі сталого розвитку. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.globalcompact.ru/index/czeli-ustojchivogo-razvitiya.html>
2. Область сталого розвитку. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/about/development-agenda/>

3. Цілі сталого розвитку. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://delo.ua/business/o-prioritetnyh-dlja-ukrainy-celjah-ustojchivogo-razvitija-rasska-318883/>

4. Компоненти сталого розвитку. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.imemo.ru/index.php?page_id=502&id=1881

5. Взаємодія між ООН і ОЄСР. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://elibrary.ru/item.asp?id=26687039>

6. Досягнення Цілей сталого розвитку. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.fao.org/sustainable-development-goals/overview/ru/>

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО БІОМЕТРИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НА ОСНОВІ ЗОБРАЖЕННЯ ОБЛИЧЧЯ ЛЮДИНИ

Соколов О.В., студент 6 курсу

Науковий керівник: к.т.н. Олешко О.І.

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Біометрична ідентифікація – це пред'явлення користувачем свого унікального біометричного параметра, процес порівняння його з усією базою наявних даних та надання відповіді про співпадіння або його відсутність.

Ідентифікація на основі біометричних даних зручна для користувачів тим, що носії інформації знаходяться завжди при них, не можуть бути загублені або вкрадені. Даний метод ідентифікації вважається надійним, тому що біометричні ознаки не можуть бути передані третім особам або скопійовані.

Одним з видів біометричної ідентифікації є ідентифікація особистості по зображенню обличчя. Вирішення цього завдання включає в себе автоматичну локалізацію людського обличчя на зображенні або відео і ідентифікацію особистості на основі наявних баз даних.

Загальний процес обробки зображення обличчя при розпізнаванні можна представити у вигляді двох основних етапів. На першому етапі проводиться детектування і локалізація обличчя на зображенні. На етапі розпізнавання проводиться вирівнювання зображення обличчя (коригування яскравості та геометричності), обчислення ознак і безпосередньо розпізнавання – порівняння обчислених ознак з закладеними в базу даних еталонами.

Існує кілька підходів для створення алгоритму розпізнавання обличчя. Основними критеріями при оцінці наведених нижче методів є обчислювальна вартість алгоритмів, побудованих на їх основі, і достовірність розпізнавання.

Аналіз сукупностей антропометричних точок обличчя (Geometrical Features)

Перший підхід до вирішення проблеми автоматичної ідентифікації людини по зображенню його обличчя був заснований на виділенні і порівнянні деяких антропометричних характеристик обличчя. Цей підхід давно використовується в практичній криміналістиці, проте виміри і порівняння виконувалися вручну.

Основна проблема, з якою доводиться стикатися розробникам систем розпізнавання при використанні даного підходу – вибір сукупності характерних точок, які однозначно описують людське обличчя. При цьому необхідно враховувати наступні вимоги: точки на обличчі або риси обличчя, на яких базується ідентифікація, не повинні закриватися зачіскою, бородою, та т.п.; обрана система точок повинна забезпечувати відносну стійкість процесу розпізнавання при незначній зміні ракурсу

зйомки. Додатково слід зазначити, що використання зайвих параметрів може не тільки загальмувати роботу алгоритму, але іноді і знизити точність розпізнавання.

Наступним, найбільш опрацьованим після методу аналізу антропометричних характеристик обличчя, можна назвати метод власних векторів. Суть методу полягає в тому, що отриманий один раз на основі представницької навчальної вибірки набір власних векторів або обличчя використовується при кодуванні всіх інших зображень, які представляються для зберігання в базі зваженої комбінацією цих власних векторів. Іншими словами, використовуючи обмежену кількість власних векторів, можна отримати поліпшену апроксимацію до вхідного зображення, яке потім зберігається в базі даних у вигляді вектору вагових коефіцієнтів, що одночасно є ключем пошуку.

Метод зіставлення з еталоном (Template Matching).

В даному підході процес розпізнавання розбивається на частини, відповідні окремим рисами обличчя. Кожна фотографія, яка надходить на вхід системи, розпізнавання, повинна являти собою фронтальне зображення обличчя людини з певним для конкретної бази даних кількістю масок, які представляють основні для ідентифікації регіони обличчя. Під час процесу розпізнавання, коли частини вхідного зображення по черзі порівнюються з частинами зображення, що зберігається в базі, використовується вектор, що відображає результат порівняння в балах і обчислюється шляхом нормалізованої взаємної кореляції. Після чого вхідне зображення класифікується відповідно до максимально набраних балів. Незважаючи на успіхи в точності, недоліками цього методу є надмірний час роботи алгоритму та необхідність забезпечення однакових умов отримання зображень (освітлення, ракурсу, масштабу).

Зіставлення графів (Graph Matching)

Зображення представляються у вигляді графів з вершинами, поміченими відповідно до значень локального енергетичного спектра, і гранями з ваговими значеннями, відповідними деяким геометричним відстаням. Однак, хоча в основі даного підходу лежить порівняння одного зображення, представленого графом, з іншим, дослідники, що працюють в даному напрямку, вдаються до механізму нейронних мереж для здійснення подібного процесу порівняння.

Підходи, засновані на нейронних мережах (Neural Net-works Approaches).

Принципи функціонування систем, побудованих на нейронних мережах, полягають в тому, щоб у відповідь на деяку вхідну сукупність даних, яка називається «ключем», видати на вихід сукупність такої ж розмірності, що зберігається в мережі і найбільш близька до вхідних за значеннями.

Порядок роботи нейронних мереж наступний: 1-й крок – зображення оцифровується і кодується у вигляді вектора; 2-й крок – кожна координата вектора розташовується в окремій клітинці, пов'язаної з усіма іншими осередками; 3-й крок – зображення обличчя фільтруються через нейромережу, при цьому вхідне зображення трансформується до найближчого запам'ятовуваного, яке і подається на вихід. На даний момент цей підхід є одним з найпопулярніших. Однак оцінити обчислювальну складність алгоритмів обчислювальних машин з паралельною архітектурою дуже важко.

На сьогодні даний метод біометричної ідентифікації є одним з найбільш статистично неефективних методів біометрії (у порівнянні, наприклад, з ідентифікацією по відбиткам пальців), проте користується найбільшою популярністю і попитом.

Основними недоліками біометричної ідентифікації на основі зображення обличчя є:

- Вплив освітлення на результат ідентифікації.

- Складність виявлення обличчя при зміні положення голови або ракурсу.
- Збільшення ймовірності помилки при збільшенні бази даних.

Дуже важко порівняти вищенаведені методи між собою, але слід зазначити, що незважаючи на нові підходи розпізнавання, в криміналістичній експертизі вже протягом декількох десятиків років застосовується підхід на основі антропометричних точок обличчя який вважається найбільш надійним при ідентифікації особистості по фотопортрету.

ДОСВІД МОЛДОВИ У СТАНОВЛЕННІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Солод П.С., студентка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Агропромисловий комплекс (АПК) - це сукупність взаємопов'язаних галузей господарства, які беруть участь у виробництві, переробці сільського господарства і доведення її до споживача. Головне завдання АПК - забезпечити населення країни продовольством. Так, одним з найяскравіших прикладів сталого розвитку АПК країни є Молдова.

Молдова відноситься до аграрно-індустріальних країн з добре розвинутим агропромисловим комплексом, який, за даними Національного Бюро Статистики Молдови, представлено наступною структурою:

- рослинництво - 68% (містять вирощування зернових і зернобобових культур; технічних культури і картоплі; овочів і баштанних культур; кормових культур; садівництво);
- тваринництво - 32% (складає традиційне розведення великої рогатої худоби, свинарство, вівчарство, птахівництво, бджільництво) [1].

У структурі АПК також значну роль відіграє виноградарство, яке має два основних напрямки:

- вирощування столового винограду для споживання в свіжому вигляді,
- вирощування сортів винограду для виготовлення столових вин, шампанського, десертних вин і коньяків.

За даними Національного бюро статистики Молдови, індекс обсягу продукції сільського господарства в січні-вересні 2017 року склав 22509 млн. лей, або 103,7% у зіставлених цінах у порівнянні з січнем-вереснем 2016 року. Збільшення валової продукції сільського господарства було обумовлено зростанням продукції рослинництва на 6,3%, продукція тваринництва знизилася - на 1,5% [1].

Серед внутрішніх чинників, що сприяли сталому розвитку агрокомплексу Молдови можна виділити:

- 1) географічне розташування і клімат, які дозволяють вирощувати овочі для власного споживання та експорту;
- 2) наявність земельних ділянок, які багаті на гумус та достатніх водних ресурсів;
- 3) сформована і розвинута науково-дослідна база в галузі сільського господарства;
- 4) значний досвід і знання у вирощуванні фруктів, овочів, тютюну, винограду, а також у виробництві вина.

Сталий розвиток АПК дозволив країнам ЄС та світу розглядати Молдову як надійного та важливого партнера на сучасному ринку сільського господарства.

Така зацікавленість дозволила Молдові у січні 2017 році отримати перші 17 млн. євро в рамках Європейської програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських районів [2] які були спрямовані на втілення в життя реформ стосовно сільського господарства та на виплату заборгованості по субсидіям за 2014, 2015 та 2016 роки.

Робота Молдови щодо розширення ринків збуту у 2017 році призвела до високої зацікавленості Болгарії у співпраці з Молдовою [3] з питань створення спільних підприємств з переробки і консервації фруктів, овочів і винограду, що закріплено на початку жовтня 2017 року контрактом між державами

Також Молдові вдалося довести якість своєї продукції і Бангладеш, з якою досягнута домовленість про поставки м'яса великої рогатої худоби і овець, отриманого при дотриманні умов правил «халаль» ісламської релігії, а також горіхів, насіння олійних культур, зернових [3].

Безперечно, розвиток будь-якої галузі потребує значних капіталовкладень. Робота Молдови в цьому напрямку та результати досягнення агросектору сприяли залученню підтримки уряду Японії до розвитку АПК. Зараз Молдова впроваджує чотири проекти з розвитку консервативного сільського господарства на загальну суму близько \$ 65 млн. [4], які дозволять суттєво оновити основні фонди АПК.

Таким чином, зусилля Молдови щодо АПК привели до його сталого розвитку, який в свою чергу сприяє покращенню економічного стану країни, адже сільське господарство в Молдові є ключовим джерелом поповнення бюджету держави.

Література

1. Національне Бюро Статистики республіки Молдова Електронний ресурс – режим доступу: <http://www.statistica.md>
2. АПК Молдови : перспективи розвитку Електронний ресурс – режим доступу: <http://md.rostselmash.com/company/press/news/show/494>
3. Молдова зацікавлена в створенні з Болгарією спільних підприємств з переробки і консервації фруктів і овочів і винограду Електронний ресурс – режим доступу : - <http://moldova-today.com/moldova-predlagaet-bolgarii-sozdavat-sovmestny-e-predpriyatiya-v-apk/>
4. В АПК Молдови за підтримки Японії впроваджуються 4 проекти на \$ 65 млн. Електронний ресурс – режим доступу : <http://ru.interlic.md/2017-09-25/v-apk-moldovy-pri-podderzhke-japonii-vnedrjajutsja-4-proekta-na-65-mln-50656.html>

УКРАЇНА І ЯПОНІЯ НА ШЛЯХУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Фесенко А.Є., студентка 2 курсу

Науковий керівник: асист. каф. ММП Уголькова О.З.

Національний університет «Львівська політехніка»

Сьогодні чимало розвинутих країн та країн, що знаходяться в стадії розвитку, переймаються своїми успіхами на світовій та на національних аренах. Проте мало з них насправді задумуються про корисність впроваджуваних ними інновацій для суспільства.

Актуальність цього дослідження полягає у активному поширенні концепції «сталого розвитку» у розвинених країнах світу. В Україні часто хибно трактують сталий розвиток як постійне економічне зростання, яке вимірюють не інтенсивним, а екстенсивним шляхом; кількісними, а не якісними показниками. Метою дослідження є надання визначення терміну «сталий розвиток» й аналіз та адаптація досвіду Японії у цій сфері для його використання в національній економіці.

Під поняттям «сталий розвиток» варто розуміти задоволення потреб теперішнього покоління без обмеження можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Основними засадами сталого розвитку є рівність всіх рас і народів, системний захист навколишнього середовища та соціальна справедливість. У 1992 р. на Саміті тисячоліття ООН в Ріо-де-Жанейро стабільний розвиток був визнаний глобальним пріоритетом людства. Ця концепція є фундаментом для міжнародної співпраці, що підтверджується «Цілями сталого розвитку на 2030-ий рік» (далі-ЦСР-2030), які прийняла ООН. До цієї угоди приєдналося 193 країни, в тому числі і Україна. Концепція включає в себе 17 цілей та 169 супутніх завдань [1]. Перелік основних глобальних цілей сталого розвитку ООН є таким [2]: подолання бідності; подолання голоду; здоров'я і добробут; якісна освіта; статеві рівність; чистота води й санітарія; недорога і якісна енергія; гідна праця й економічне зростання; розвиток промисловості, інфраструктури, інновації; зменшення нерівності між країнами; розвиток міст і спільнот; відповідальне виробництво і споживання; турбота про клімат; турбота про підводні екосистеми; захист наземних екосистем; мир, справедливість і міцність інститутів; партнерство заради розвитку.

У 2015 році Президент України схвалив указ «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020", метою якої визначено впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід нашої держави на провідні позиції у світі. Шляхи досягнення цілей стратегії визначені у 4-ох векторах: розвитку, безпеки, відповідальності та гордості (поваги). Стратегія полягає в реалізації 62-ох реформ та програм розвитку держави в межах 4-ох векторів. Серед ключових показників, яких планує досягнути Україна до 2020-го року є, зокрема [3]: входження до 40-ка найкращих держав світу; досягнення показника ВВП/душу населення \$16000; підвищення середньої тривалості життя на 3 роки; 75 відсотків випускників загальноосвітніх навчальних закладів повинні володіти щонайменше двома іноземними мовами; за результатами загальнонаціонального опитування 90 відсотків громадян України відчуватимуть гордість за свою державу; 20 фільмів українського виробництва вийдуть у широкий прокат у 2020 році.

Очевидно, що поставлені цілі не відповідають реальному потенціалу змін України. Отже, для розроблення успішної та адекватної концепції сталого розвитку потрібно аналізувати досвід провідних країн світу, що є лідерами у виконанні завдань сталого розвитку, та адаптувати його до українських реалій. Актуальним у цьому дослідженні є досвід Японії. Ще задовго до формування «Цілей сталого розвитку на 2030-ий рік» японський уряд впроваджував програми гармонійного розвитку суспільства, наслідками яких було зростання економіки, соціальні покращення та впровадження технологій, що не нанесли шкоди навколишньому середовищу.

Японську політику сталого розвитку можна вважати людиноцентричною, оскільки безпеку всіх членів суспільства країна визнала основною засадою гармонійного розвитку. Деякі цілі сталого розвитку на 2030 рік такі як здоров'я і добробут, статеві рівність та турбота про екосистеми, вже давно стали основою як внутрішньої політики Японії, так і відносин з іншими країнами світу. Саме тому

країна сонця, що сходить, відіграла основну роль у формуванні 17-ти цілей сталого розвитку-2030. Уряд країни провів потужну роботу щодо просування ЦСР-2030 у суспільстві. У 2016 р. уряд Японії прийняв постанову «SDGs Promotion Headquarters». Супутньо були проведені сотні зустрічей для великого кола акціонерів та суспільні дебати. Для заохочення приватного сектору до співпраці була створений конкурс «JapanS DGs Award», відповідно до якого нагороджують найкращі ідеї в галузі сталого розвитку [4].

У внутрішньому вимірі Японія конвертувала глобальні цілі сталого розвитку відповідно до свого бачення та рівня розвитку. У напрямку досягнення цілей ця держава активно застосовує штучний інтелект. Як відомо, однією з найважчих і найнебезпечніших для людини галузей важкої промисловості є будівництво – зменшується кількість кваліфікованих працівників у будівництві й глобальною стає проблема старіння населення. Запобігла занепаду цієї галузі промисловості компанія Komatsu Ltd., винайшовши «розумне» будівництво («смарт»-будівництво). На будівельних об'єктах компанія використовує дрони із лазерним скануванням. Інформацію, яку сканує дрон, перетворюють на звіт у форматі 3D і діляться даними з усіма працівниками через диспетчерську. Система забезпечує будівництво високої точності, дозволяє скоротити період роботи завдяки підвищеній ефективності та гарантує більш екологічний підхід, що дозволяє зменшити викиди в атмосферу вуглекислого газу. Завдяки такій технології компанії вдалося залучити до будівництва більше молодих фахівців та жінок. Це дозволило зменшити дефіцит працівників у будівельній галузі, яка є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. [6].

Ще одна провідна японська будівельна компанія Takenaka Corp. першою в Японії успішно виконала роботи з модернізації свого головного офісу, які полягали у створенні такої системи, що забезпечить функціонування приміщення без використання джерел енергії, що, при цьому, не перешкоджатиме робочому процесу. Оновлення полягали у покращенні теплоізоляції; оптимізації використання натурального освітлення та вентиляції; початку використання сонячної та геотермальної енергії; зменшення кількості комп'ютерів та інших пристроїв. Використання енергії в результаті цих заходів знизилося на 71% у порівнянні із попередніми роками існування Takenaka corp. Компанія успішно функціонує у такому режимі впродовж 2016-2017рр. [7].

У напрямку реалізації цілі «відповідального виробництва та споживання» Японія започаткувала проект «Remember» у рамках реалізації урядової ініціативи «Reduce, Reuse, Recycle». Проект спрямований на створення нової продукції із старих речей, подальшою долею яких, здавалося б, є тільки викидання або знищення. Переважно переробленню підлягають деталі старих вагонів чи поїздів. Кошти від ресайклінгу спрямовують на благодійні цілі або ж на ремонт транспорту [6].

Проблема санітарії особливо гостро стоїть у Африці, де відсутні належні умови гігієни, що викликає поширення серйозних захворювань та соціальних проблем. У Тропічній Африці є серйозна проблема з туалетами, чимало людей справляють потреби просто неба. Це – основна причина розповсюдження інфекційних захворювань. Японська компанія Lixil створила туалети SATO для країн, в яких панує така проблема. Комахи не можуть потрапити всередину цих безпечних туалетів, а отже, й не розносять мікроби. LIXIL має на меті покращити життя 100 мільйонів людей до 2020 року. Проте це досить складне завдання, адже у світі майже 2,5 мільярда людей живуть в умовах антисанітарії [6]. У напрямку досягнення ЦСР-2030

Японія тісно співпрацює з Україною. Через збройний конфлікт на Донбасі Японія виділила \$13,64 млн на гуманітарну допомогу та підтримку для соціальної стабілізації у східній частині України, що передбачає відновлення інфраструктури, постачання обладнання для медичних закладів, постачання гуманітарних запасів до районів, які не контролює уряд. Ці заходи здійснюватимуться за допомогою 9 міжнародних організацій. Фінансування від уряду Японії отримують дев'ять проектів: Програма розвитку ООН (\$2,6 млн), Агентство ООН у справах біженців (\$1,9 млн), Дитячий фонд ООН (\$2,6 млн), Офіс ООН з координації гуманітарних питань (\$0,5 млн), Управління ООН з обслуговування проектів (\$2,5 млн), Всесвітня продовольча програма ООН (\$1 млн), Міжнародна організація з міграції (\$1,1 млн), Міжнародний комітет Червоного Хреста (\$1 млн), Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця (\$0,43 млн) [5].

Отже, перехід України до «зеленої економіки» можна забезпечити шляхом орієнтування, в першу чергу, на безпеку та комфорт життя людини, як зробила провідна країна у досягненні цілей сталого розвитку – Японія. Підтримка міжнародних проектів, впровадження штучного інтелекту, раціональне використання енергії, зменшення обсягів викиду CO₂, сортування та переробка сміття та сприяння припиненню як внутрішніх, так і міжнародних конфліктів сприятимуть інтенсивному зростанню економіки та рівня життя в Україні

Література

1. Sustainable development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iisd.org/topic/sustainable-development>
2. SustainableDevelopmentGoals. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>
3. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
4. JAPAN'S EFFORTS TOWARD ACHIEVING THE SDGS THROUGH PPAP, PUBLIC PRIVATE ACTION FOR PARTNERSHIP. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/japan>
5. Уряд Японії надає 13,64 млн. дол. США на підтримку людей і громад, постраждалих від конфлікту в Східній Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentri/news/3867-uriad-yaponii-nadaie-13-64-mln-dol-ssha-na-pidtrymku-liudei-i-hromad-postrazhdalykh-vid-konfliktu-v-skhidnii-ukraini>
6. Японія - взірць сталого розвитку.-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.euronews.com/2017/03/22/japanese-innovation-serves-sustainability>
7. TakenakaAchievesZero-EnergyRetrofitonOwnBuildingwhileinOperation, FirstinJapanhttps. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.japanfs.org/en/news/archives/news_id035932.html

ДЕМОГРАФІЧНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ВЕЛИКИХ МІСТ УКРАЇНИ

Гармаш А.С., студентка 5 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Островський І.А.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Одним з найбільш суперечливих проявів сучасної глобалізації стала стрімка урбанізація, формування великих агломерацій, зокрема так званих «глобальних міст». Практично всі вчені сходяться в тому, що первинною характеристикою світового глобального міста є кількість (більше 1 млн осіб) і демографічні характеристики населення (народжуваність, смертність, природний, міграційний та загальний приріст, їх динаміка, чинники й наслідки).

Теорії, що пояснюють глобальні зміни в перебігу сучасних процесів народжуваності, можна загалом розподілити на узагальнюючі та факторні, більш сучасні. Варто згадати про "Економічну теорію народжуваності", розробником якої став Г. Беккер. Основною тезою даної теорії є те, що рішення народити дитину є раціональним і ґрунтується на співвідношенні витрат на народження і догляд за дитиною з передбачуваним наступним покращенням особистого становища [1]. Окрім економічних теорій, є й інші спроби пояснення чинників народжуваності та характеру впливу, наприклад «Теорія постматеріалістичних цінностей», розроблена унаслідок глибокої трансформації цінностей [2].

Ще в 2005 р. п'ять міст України були містами-мільйонниками. Станом на 1 січня 2017 року цей статус мають Київ, Харків, Одеса.

Перебігу процесу народжуваності у великих містах притаманна певна парадоксальність. З огляду на те, що основний виґраш від економічного зростання отримують переважно жителі великих міст, це мало б сприяти досить значному підвищенню дітородної активності населення через покращення матеріального становища сімей і досягнення рівня народжуваності, необхідного для хоча б простого відтворення населення.

Проте цього не спостерігається. У зв'язку з цим питання про проведення активної демографічної політики є дуже актуальним. Потрібні певні заходи, спрямовані на підвищення народжуваності. Водночас питання про заходи демографічної політики досить складне і потребує глибокої розробки та науково обґрунтованої аргументації. Тож результати дослідження можуть бути використані для наукового обґрунтування демографічної політики, підвищення її ефективності.

Результати ряду обстежень як в Україні, так і за кордоном свідчать про те, що соціальна настанова на малодітну сім'ю призводить до того, що навіть у тих випадках, коли умови життя об'єктивно цілком задовільні, подружжя часто відмовляється від народження другої і третьої дитини.

Тому поширена думка про те, що грошові виплати малодітним сім'ям призведуть до підвищення в них народжуваності, є досить спірною.

Специфіка народжуваності у містах-мільйонерах відображає основні риси перебігу процесу народжуваності по країні в цілому: низький рівень народжуваності, що зумовлює від'ємний природний приріст населення; депопуляція; висока

смертність немовлят; поширення позашлюбних народжень; орієнтація на одну- та дводітну сім'ю; високий рівень розлучень, що свідчить про нестабільність шлюбів і, звичайно, не сприяє збільшенню кількості багатодітних сімей тощо. Тож можна припустити, що спосіб життя, дітородні установки та репродуктивна поведінка жителів великих міст передусім формує стандарт демографічної поведінки, що поширюється на інші типи поселень. Дітородна активність населення значною мірою обумовлена причинами соціально-психологічного характеру. Так, на рівень народжуваності впливає ряд чинників, пов'язаних з формуванням у міських жінок певних життєвих настанов і ціннісних орієнтацій.

Радикальна зміна структури потреб, трансформація системи соціальних цінностей, зокрема, цінностей сім'ї торкнулися перш за все ставлення до народження та виховання дітей.

Рівень народжуваності у великих містах є відображенням соціальної адаптації молоді та подружніх пар, які мають високий рівень освіти і досить високий рівнем потреб, до умов своєї життєдіяльності. Соціальна адаптація подружніх пар спрямована на максимально можливе в умовах великого міста задоволення матеріальних і духовних потреб, прагнення скоротити розрив між потребами і можливостями їх задоволення за певних умов відновлення психофізичних сил. Вирішення подібних завдань кожною окремою сім'єю стає можливим завдяки внутрішньосімейному регулюванню народжуваності.

Демографічна статистика великих міст значно залежить від соціально-політичного і воєнного впливу. Масова внутрішня міграція, тимчасова втрата Криму і частини Донбасу безумовно змінюють поточні показники. Але співставлення національних і загальносвітових, зокрема загальноєвропейських тенденцій дозволяють не тільки констатувати збіг або різницю даних, а й прогнозувати майбутні виклики або конкурентні переваги України на шляху подальшої європейської інтеграції.

А загалом, з огляду на роль соціально-психологічних детермінант народжуваності у сучасному світі, слід наголосити на необхідності формування у населення таких дітородних орієнтацій, які б найоптимальніше відповідали інтересам і сім'ї та суспільства в цілому, а також моделі усвідомленого й відповідального батьківства та материнства, утвердження високого соціального статусу сім'ї. Екстенсивне нарощування обсягів залучених зовнішніх міграцій супроводжується, як відомо, отриманням колосального комплексу недемографічних проблем – етносоціальних та інших. У результаті питання про жорстку альтернативу – перевагу руху або шляхом мультинаціоналізації та штучного «підігріву» зростання народжуваності за рахунок іноземців, або шляхом збереження етнічної цілісності населення і вишукування «внутрішніх джерел» для стимулювання репродуктивної поведінки людей – залишається відкритим і, ймовірно, вимагає пошуку компромісних рішень.

Література

- 1 Becker G. On the Interaction between the Quantity and Quality of Children. // The Journal of Political Economy. – 1973. – №81. – P. 279–288.
- 2 Van de Kaa D. Postmodern fertility preferences: from changing value orientation to new behaviour // Working Papers in Demography. – 1997. – N 74.

3 Романюк А.І. Демографічні тенденції в Україні: минуле, сьогодення і майбутнє / А.І. Романюк, О.М. Гладун // Демографія та соціальна економіка.—2015.— №3.— С. 21-42.

ОПТИМІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ЗА УМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТОМ (TMS)

Гафтуняк М. І., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е. н., доц. Савицька О. М.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Transportation Management System (TMS)— Система управління транспортом, що є частиною структури Supply Chain Management (управління ланцюгом постачань). Така система забезпечує розрахунок вартості перевезення різними видами транспорту, агрегує митні витрати і дані про вантажно-розвантажувальні роботи, відстежує строки перевезень. Одним із завдань системи: за запитом менеджера миттєво видати інформацію про те, де знаходиться вантаж, які терміни його доставки [1, с. 41].

Авторами представленої публікації проводиться дослідження на базі промислового підприємства ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (скорочено: ПАТ «МХП»). Продукція ПАТ «МХП» продається по всій Україні. Компанія реалізує свою продукцію через франчайзингову мережу, здійснює пряме постачання продукції до супермаркетів, мереж роздрібною торгівлі та використовує інші канали її збуту. У власності компанії є: 6 філій прямих продажів, 4 філії міжфілійної логістики, 5 розподільних центрів. Компанія планує розширення географічного покриття в середньостроковій, довгостроковій перспективі. Кожен розподільний центр має складські приміщення і автопарк. На початок 2016 року, кількість власних вантажних авторефрижераторів від провідних виробників, таких як Mercedes, Scania і MAN, оснащених сучасним холодильним обладнанням, склала 487 автомобілів [2].

Компанія здійснює поставку нефасованої та фасованої продукції м'яса птиці. Доставка охолодженої нефасованої продукції повинна бути здійснена упродовж 24 годин з моменту оформлення замовлення, фасованої продукції – 48 годин. Близько 40 % охолодженої продукції продається через власні франчайзингові точки, ще близько 40 % через супермаркети та дистрибуційні центри, решта поставляється закладам громадського харчування, промисловим підприємствам [2].

Впровадження TMS-системи, яка забезпечує комплексну автоматизацію управління транспортними перевезеннями, є актуальною темою для багатьох українських підприємств, які стикаються з необхідністю складати кожен день маршрути доставки своєї продукції споживачеві та оптимізувати власні логістичні витрати.

Впровадження TMS-системи підприємством призводить до появи наступних економічних вигод [3, с. 216]:

- 1) скорочення часу планування рейсів диспетчерами в 2 – 3 рази порівняно з ручним плануванням;
- 2) зниження вартості доставки за рахунок оптимізації тривалості і протяжності рейсів до 30 %;

- 3) зниження витрат на експлуатацію автопарку до 30 %;
- 4) скорочення кількості диспетчерів до мінімального (одна – дві людини), економія фонду заробітної плати;
- 5) підвищення ефективності використання транспорту, наприклад, коефіцієнт завантаження автомобілів зростає на 25 – 30 %;
- 6) термін окупності становить від 4 тижнів до чотирьох – п'яти місяців.

Тому, для оптимізації логістичних витрат, підвищення ефективності та прозорості транспортної логістики на ПАТ «Миронівський хлібопродукт» було впроваджено TMS-систему.

З огляду на наявність філій прямих продажів та міжфілійної логістики, розподільчих центрів та великого автопарку виявлено, що на досліджуваному підприємстві ПАТ «МХП» виникають проблеми, пов'язані з:

- високими витратами на утримання та оновлення автопарку;
- унікальністю кожного окремого маршруту, деталі якого складно контролювати;
- нераціональною загрузкою автотранспорту;
- коливанням розмірів заказів;
- дотриманням спеціальних температурних режимів при перевезенні;
- обмеженим терміном доставки продукції.

Авторами представленої публікації виявлено, що завдяки впровадженню TMS-системи, співробітники ПАТ «МХП» отримали можливість використовувати:

- автоматичну побудову маршруту транспорту, з урахуванням всіх обмежень, а також, швидкісних параметрів доріг, розмітки та дорожніх знаків;
- мобільний додаток, за допомогою якого забезпечується навігація по заданому маршруту, а також знижується рівень перепробігу до 5 % і полегшується адаптація нових водіїв. Мобільний додаток, також, надає можливість контролювати виконання маршрутів найманим транспортом;
- систему автоматичного повідомлення про несанкціонований виїзд і перевищення часу розвантаження в точках маршруту;
- аналітичний модуль, який дозволяє обробляти великий обсяг даних по кожній філії, в розрізі якості сервісу, логістичних та фінансових показників.

Виявлено, що для того, щоб досягти бажаних результатів від впровадження TMS-системи, були залучені всі співробітники відділів доставки.

Отже, з метою підвищення рівня сервісу та оптимізації логістичних витрат, ПАТ «Миронівський хлібопродукт» продовжує працювати над вдосконаленням системи логістики.

Література

1. Тараненко Ю. В. Сучасні концепції та технології реалізації логістичних процесів / Ю. В. Тараненко // Європейські перспективи. – 2014. – № 6. – С. 36-43.
2. ПАТ «Миронівський хлібопродукт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mhp.com.ua/uk/partners/mjaso-ptitsi/prodazha-mjasa-ptitsi>.
3. Декалюк, О. В. TMS-рішення як механізм вирішення проблем транспортного підприємства [Текст] / О. В. Декалюк, Л. В. Ваганова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 1, т. 2. – С. 214-217.

НЕОБХІДНІСТЬ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЦІ

Журба Д. М., студентка 3 курсу

*Наукові керівники: викладач-методист вищої категорії Колеснікова В.В.,
викладач вищої категорії Кукушкіна Л.М.*

Севєродонецький хіміко-механічний технікум СНУ ім. В. Даля

Відтворення інновацій, пов'язаного з великою різноманітністю ризиків. Венчурні інвестиції розглядаються багатьма економістами Д. Гарнера, Р. Оуна, Р. Конвея, В. Аньшина, М. Бродського, О. Дагаєва, А. Каржаєва, Л. Фоломьєва, Л. Антонюк, А. Поручника, В. Савчука, М. Йохна та ін., як найважливіший стратегічний фактор підвищення конкурентоспроможності виробництва. Щоб оцінити важливість венчурного інвестування, слід звернути увагу на світовий досвід, який показує, що для масового розвитку інноваційної діяльності венчурний капітал є найбільш пристосованим для інвестиційного забезпечення.

Мета даного дослідження: розгляд необхідності венчурного інвестування та його вплив на економіку України.

В Україні тільки народжується повноцінна індустрія венчурного капіталу. Формування інститутів венчурного фінансування і розвиток венчурного бізнесу в країні започатковано у 1992 році. Першим вітчизняним фондом венчурного капіталу став фонд „Україна”, заснований у 1992 році. Він здійснив інвестиції у 30 вітчизняних компаній на суму 10 млн. дол. США. Велика частка інвестування цим фондом здійснювалась за рахунок Європейського банку реконструкції та розвитку. Український ринок венчурного інвестування істотно відрізняється від зарубіжних ринків. Так, найпривабливішими сферами венчурного інвестування в Україні є будівництво, нерухомість, переробка сільгосппродукції, харчова промисловість, роздрібна торгівля. В той час, як на Заході і в США – це інвестиції в інновації.

Причини непопулярності інвестування в новітні технології через венчурні фонди в Україні:

1) Відсутність механізму у законодавстві для роботи венчурних фондів. Уперше на законотворчому рівні функціонування венчурних фондів було передбачено Законом України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)". Проте в цьому законі йдеться лише про інвестиційні фонди, які проводять діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів із метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість, тобто інвестиції в уже існуючий бізнес, або нерухомість. А венчурні фонди повинні працювати як фонди прямого інвестування і виходити за межі інститутів спільного інвестування. Саме тому фонди, що інвестують в інновації, повинні підпорядковуватися окремому законодавству про фонди прямого інвестування.

2) Низька інноваційна активність бізнесових структур, причинами якої є економічна і політична нестабільність; дефіцит фінансових ресурсів; орієнтація економіки на інвестування розвитку виробництв, а не на активізацію інноваційної діяльності; відсутність чіткої інноваційної політики держави, відсутність розвинутої інноваційної інфраструктури; відсутність економічної зацікавленості господарських суб'єктів у нових розробках, інноваціях.

Держава за допомогою комплексу прямих і непрямих заходів може сприяти розвитку венчурного бізнесу. До прямих заходів, що використовуються державою для

стимулювання венчурного інвестування, можна віднести пряме надання капіталу венчурним фондам або малим підприємствам – капітал надається у вигляді прямих інвестицій або кредитів під низькі відсотки, як наприклад у Бельгії, Данії та Франції, Непрямі заходи передбачають розширення спектру пропонованих фінансовими інститутами продуктів, розвиток довгострокових джерел капіталу, спрощення процедури формування фондів венчурного капіталу, стимулювання взаємодії між великими і малими підприємствами й фінансовими інститутами, заохочення підприємництва.

Величезною проблемою в Україні є також реалізація кінцевої мети венчурного інвестування – продаж активів, придбаних венчурним фондом, стратегічному інвесторові. Якщо в розвинених країнах традиційно стратегічні інвестори шукають венчурного капіталіста для придбання у нього пакета того чи іншого підприємства, то в Україні венчурним інвесторам самим доводиться докладати зусиль, щоб знайти "стратега". Іншим варіантом продажу бізнесу венчурним капіталістом є випуск первинного публічного розміщення акцій.

В економіці сучасні зміни спричинені перш за все зростанням ролі науки у виробничому процесі. Це відображається, зокрема, на підвищенні наукомісткості продукції, скороченні життєвого циклу товарів, виникненні нових потреб і переваг споживачів. Усе це створює передумови для активізації інноваційної підприємницької діяльності та зацікавленості інвесторів у вкладанні коштів в інноваційні проекти. Останнім часом українські підприємці, переймаючи досвід західних компаній, для реалізації інноваційних проектів все ж звертаються до венчурних інвесторів, які розуміють, що реалізація наукомістких проектів з різних причин далеко не завжди завершується передбачуваними кінцевими результатами, і в той же час згодні розділити з підприємцем ризик невдачі, розраховуючи у випадку успіху одержати надвисокий прибуток. Найчастіше до венчурного інвестора звертаються ті підприємці, кому через високу ризикованість проекту в наданні кредиту відмовили комерційні банки. Тому для них співпраця з професійним венчурним інвестором залишається фактично єдиною можливістю вирішити цілий ряд нагальних проблем, не маючи на це достатніх власних фінансових ресурсів. Головний мотиваційний чинник діяльності венчурного капіталіста при цьому нічим не відрізняється від головного мотиваційного чинника підприємця. Обидва вони прагнуть одержати у результаті спільної діяльності максимальну фінансову винагороду. Тільки отримати свою частку прибутку венчурний інвестор, як правило, розраховує не за рахунок співпраці з підприємцем на постійній основі, а через продажу свого пакету акцій після значного збільшення їхньої вартості, розраховуючи на успішний розвиток фінансованого ним бізнесу. Співпраця підприємця з венчурним інвестором вигідна підприємцеві ще й тим, що маючи високу зацікавленість в успіху реалізації інноваційного проекту венчурний інвестор всіляко намагається допомогти у прискоренні розвитку бізнесу, використовуючи для цього власні контакти, шукаючи потрібних спеціалістів, передаючи набутий досвід ефективного управління фінансовими ресурсами.

Лева частка інвестицій венчурних фондів у розвинених країнах припадає якраз на високі технології. На жаль, в Україні через нерозвиненість венчурного підприємництва, нестабільність економічної та політичної ситуації, відсутність кваліфікованих спеціалістів з управління венчурним капіталом, а також через законодавчу нерегульованість функціонування венчурних фондів (досі відсутній

закон про венчурні фонди) процес пошуку як венчурного інвестора, так і відповідного кандидата для венчурних інвестицій є доволі складним.

Зазвичай, щоб знайти венчурного інвестора, який погодиться фінансувати запропонований йому інноваційний проект, підприємцеві треба витратити до року, а то й більше часу. Адже, ще до початку ведення переговорів спеціалістам венчурного фонду потрібен час, щоб належно оцінити перспективи наданого підприємцем бізнес-проекту, визначити скільки потребуватиметься фінансових ресурсів для його реалізації, здійснити аналіз менеджменту, який займатиметься реалізацією бізнес-проекту, вивчити сильні і слабкі сторони конкурентів на ринку тощо. В умовах економічної нестабільності цей процес відбувається складно і досить довго.

Венчурним фондам в Україні доводиться працювати на відносно невеликих за розмірами та часто монополізованих ринках, мати справу з низьким рівнем платоспроможності населення. А тому значного зростання кількості інвесторів, готових вкласти кошти у високоризикові проекти, у нашій країні не спостерігається. Навпаки, за даними Української асоціації інвестиційного бізнесу, загальна кількість компаній з управління активами в Україні продовжує зменшуватися, й у III кварталі 2016 року їх кількість становила всього 300 одиниць. До того ж фінансують венчурні фонди в нашій країні неризикові інноваційні проекти, не високотехнологічні виробництва, а діють на споживчих ринках, як-то виробництво продуктів харчування та будівельних матеріалів, роздрібна торгівля, туризм, страхування, ринок нерухомості, тобто в тих галузях, які приносять швидкий прибуток та є для них майже безризиковими.

За результатами дослідження, для нагромадження в Україні необхідної кількості венчурного капіталу необхідно реформувати національну економіку: стимулювати підприємницьку інноваційну діяльність; сформувати повноцінну інноваційну інфраструктуру; розвивати фондовий та страховий ринки, банківську систему; забезпечити належні умови для ефективної діяльності приватних інвесторів (бізнес-ангелів, венчурних фондів). Це створюватиме умови для розвитку різних форм венчурного інвестування та спрямування венчурних інвестицій у наукоємні, високотехнологічні виробництва.

СПІВПРАЦЯ З КАНАДОЮ В МЕЖАХ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Ільницька К. О., студентка 4 курсу

Науковий керівник: старший викладач Григор'єв О. Ю.

Національний університет «Львівська політехніка»

Мета дослідження: охарактеризувати важливість та перспективу довгострокових відносин України та Канади в умовах ЗВТ.

Завдання: визначити позитивні та негативні сторони для вітчизняних виробників та економіки України загалом.

Ратифікація угоди про зону вільної торгівлі між Україною і Канадою в перспективі відкриває для нашої країни величезний за обсягом і платоспроможністю північноамериканський ринок. Угода відкриває для українських експортерів безмитний доступ до 98% канадського ринку. Для канадської сторони умови відрізняються. Відразу після вступу угоди в силу будуть скасовані мита лише для

72% канадських товарів. Мита на решту 27% будуть скасовуватись поступово з перехідним періодом у 3, 5 та 7 років.

Окрім того, угода передбачає часткову лібералізацію щодо важливих для України сільськогосподарських товарів, а також тарифні квоти та певні товари.

Ратифікація угоди щодо зони вільної торгівлі з Канадою – це важливий етап на шляху відкриття доступу українських товарів на канадський ринок. Але зважаючи на аналіз даних за останні роки співпраці, можна зробити висновок, що канадський ринок не настільки важливий, як це описують (рис. 1).

Про це свідчать такі показники:

- у структурі українського експорту Канада знаходиться на 77-му місці – між Кенією й Албанією;
- до Канади Україна експортує всього 0,08% від свого загального експорту;
- у канадському імпорті частка України становить усього 0,007%;
- прямі іноземні інвестиції з Канади в Україну становлять 0,3% від загального обсягу іноземних інвестицій;
- за останні п'ять років експорт до Канади скоротився в чотири рази – зі \$120 млн в 2011 році до \$29 млн – у 2016-му.

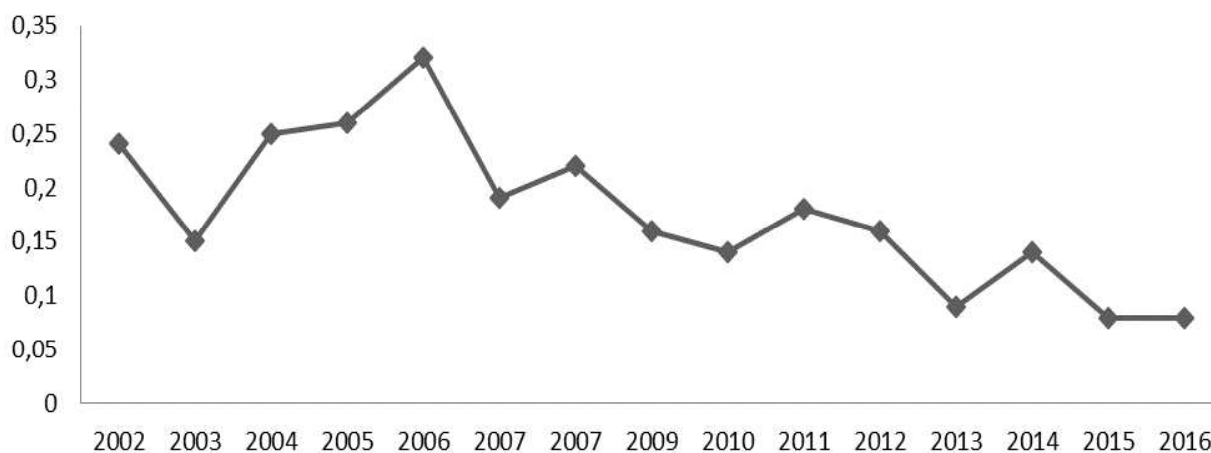

Рис.1. Динаміка українського експорту до Канади в % від загального експорту у 2002-2016 рр.

(Джерело: Державна служба статистики України)

Торгівля з Канадою для України хронічно дефіцитна. З 2007 року імпорт з Канади значно перевищує експорт в Канаду. Причому торговельний дефіцит має тенденцію до збільшення. Після введення в дію Угоди про Зону вільної торгівлі тенденція збережеться і, швидше за все, навіть посилиться. Як це сталося у випадку ЗВТ між Україною та ЄС – торговельний дефіцит збільшився з \$2,3 млрд у 2015 році до \$3,6 млрд у 2016-му (в 1,5 рази) (рис.2).

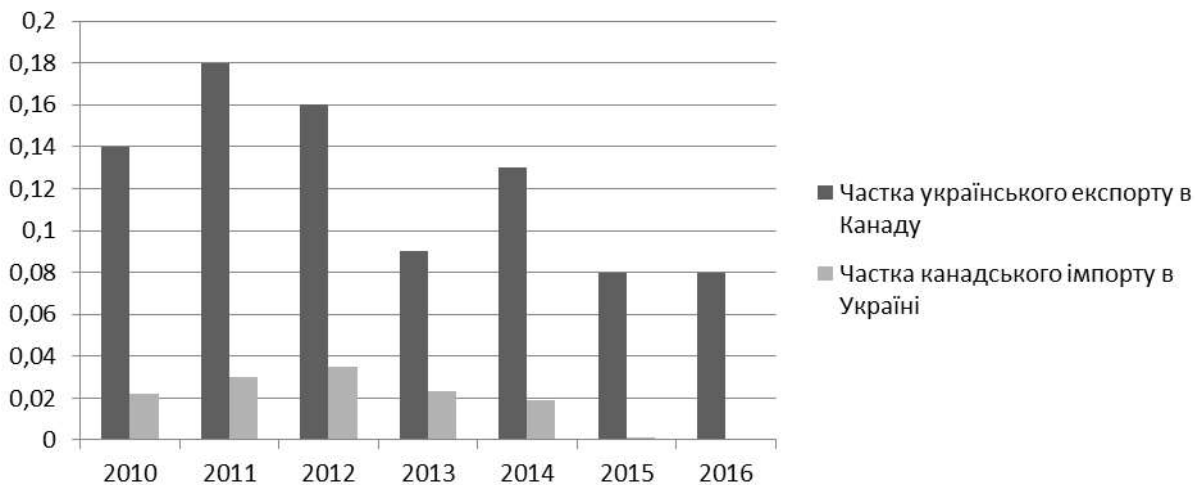

Рис.2. Частка українського експорту в структурі міжнародної торгівлі України та Канади за 2010-2016рр.

(Джерело: Державна служба статистики України)

Українські експортери мають гарні перспективи щодо постачання в Канаду трубної продукції, але тільки після відновлення попиту з боку нафтодобувної промисловості Канади. Вітчизняні виробники мають великі можливості у аграрному секторі. Українські аграрні товари, з одного боку, досить якісні, з іншого – недорогі. Насамперед, мають попит мед, майонез, кетчупи, вершкове масло. Проте, слід враховувати, що Канада сама експортує аграрну продукцію на світовий ринок.

Модним трендом будь-якого ринку є органічна продукція і канадці тут не виняток. Вхід на місцевий ринок з продукцією молочної та м'ясної груп буде складним. Причина – високі вимоги до сертифікації продукції.

Аналіз CUFTA вказує, що найбільші переваги від скасування мит отримають українські виробники одягу (буде скасоване мито в розмірі 17,2%) та взуття (9,7%), представники машинобудівної (5,6%) та хімічної галузей (4,5%), а також аграрії (4,5% для овочів та фруктів) (рис. 3).

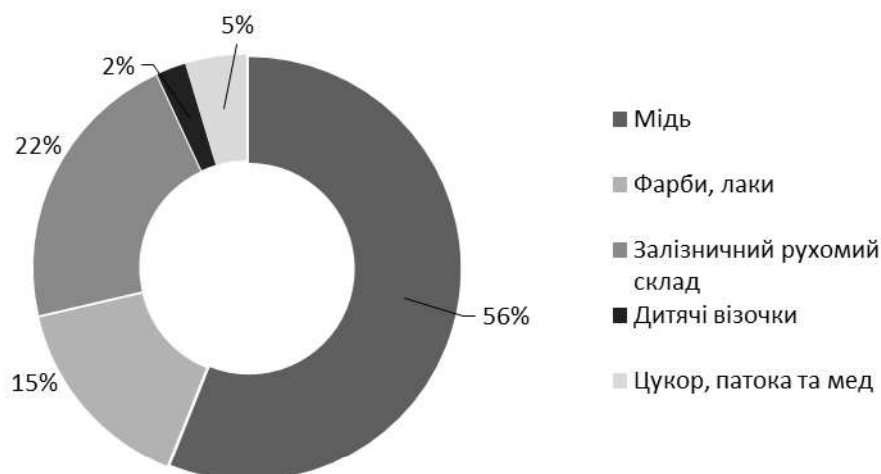

Рис.3. Структура українського експорту в Канаду, 2016 р.

(Джерело: Державна служба статистики України)

Ще однією з переваг для української сторони є те, що угода надає підприємствам обох країн можливість брати участь в процедурах державних закупівель. Бізнес отримує право на справедливий та недискримінаційний доступ до державних закупівель, які проводитимуть уряди обох країн, включаючи закупівлі держпідприємств (аеропортів, залізниць, поштових мереж, громадського транспорту).

Висновок. Окрім позитивних сторін угоди про вільну торгівлю виникає ряд ризиків:

- високий рівень конкуренції на ринку Канади може призвести до нездатності українського експортера конкурувати та потребуватиме додаткових ресурсів для підвищення конкурентоспроможності товару;
- ризик зростання експорту сировинних товарів з низькою доданою вартістю, що в умовах значного коливання цін на сировинних ринках призведе до падіння вартісних показників чистого експорту, а в свою чергу негативно вплине на платіжний баланс і валютний курс.

Кабмін та НБУ повинні створити сприятливі умови для українських виробників, аби вони могли постачати свою продукцію на розвинені конкурентні ринки, в тому числі – на канадський.

По-перше, скасування ліцензування інвестицій для створення представництв українських компаній за кордоном. По-друге, створення більш ліберальних та стабільних умов для повернення валютної виручки. Станом на сьогодні це 180 днів – термін, що унеможливує поставки товарів з відстрочкою платежу, а також під гарантії іноземних контрагентів.

Угода про безмитну торгівлю з Канадою – лише додаткова можливість для нарощування українського експорту, а от чи зможе наш бізнес цим скористатися, залежить від бажання і здатності запропонувати конкурентоспроможні товари та послуги на канадський ринок.

Література

1. CUTIS Канадсько-український проект підтримки торгівлі та інвестицій [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. Режим доступу: <https://cutisproject.org/en/> (дата звернення 30.10.2017) – Назва з екрана.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 30.10.2017) – Назва з екрана.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ТА ВИБОРУ КАНАЛУ РОЗПОДІЛУ ЯК ОСНОВНОЇ ЗАПОРУКИ УСПІХУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОТРИМАННЯ МАКСИМАЛЬНОГО ПРИБУТКУ

Карпачова К.В., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Костенко Г.П.

Бердянський державний педагогічний університет

Питання вибору каналу розподілу підприємства завжди було актуальним і практично головним при завоюванні конкурентних переваг та успішної і прибуткової діяльності підприємства як на вітчизняному так і світовому ринках. Саме тому ця проблема ніколи не втрачає своєї актуальності та важливості.

Проблема вибору та управління каналами розподілу завжди поставала і постає у працях зарубіжних та українських вчених, а саме: Т.Д. Гірченко, Ю.А. Пустинникова, В. Наумов, Ф. Котлер, Л.В. Штерн, Л. Горчелс та багатьох інших. Поряд з цим, окреслена проблема залишається невирішеною та потребує подальшого дослідження.

Метою дослідження є аналіз процесу управління каналами розподілу та висвітлення їх економічної ролі для підприємства.

Канал розподілу це шлях, за допомогою якого кінцеві споживачі отримують товари чи послуги того чи іншого підприємства. [1, с. 35-36] За допомогою вдало вибраного каналу розподілу підприємство може досягти значних переваг порівняно з конкурентами, за рахунок гнучкості та близькості до споживача, швидкого реагування на його потреби та значного ступеня охоплення споживачів та мінімальних затрат.

На даний момент в Україні система розподілу товарів та послуг знаходиться на перехідній стадії розвитку, що значною мірою погіршує збут товарів на ринку. Найчастіше, вона характеризується такими рисами:

- часткове виконання зобов'язань у межах каналу;
- слабе управління каналами збуту;
- порушення контрактних зобов'язань;
- прийняття рішень окремо по кожній угоді в результаті постійних переговорів.

Ефективний збут товарів та послуг може бути тільки тоді коли підприємство виробник не лише правильно проаналізувало дані й обрало спосіб збуту та учасників каналу розподілу, а й в першу чергу ефективно управляє каналом розподілу.

Рішення про вибір каналу розподілу – це стратегічне рішення. Затверджуючи це рішення, товаровиробник практично приводить своє підприємство до успіху чи навпаки до поразки у розподілі товару на ринку. Також важливе місце у процесі управління каналом займає учасник (посередник) між виробником та споживачем. Під час вибору посередника у каналі розподілу та продовженні плідної співпраці з ним необхідно враховувати деякі його характеристики, такі як: надійність, зацікавленість у продажі товару, певні знання про товар та кон'юнктуру ринку та ін..

Після налагодження співробітництва у каналах розподілу виробник повинен оцінювати роботу кожного учасника каналу розподілу. На сьогоднішній день популярною є оцінка роботи кожного учасника каналу розподілу на основі трьох елементів: ефективність, справедливість та результативність.

Якщо оцінка діяльності учасників каналу розподілу виявляється успішною, то виробник правильно сформував політику збуту. Якщо ні, то йому необхідно вдосконалювати канали розподілу до того часу коли його оцінка займе найвище місце. [2, с. 12-20]

Якщо всі вище перераховані умови виконані, то товаровиробник вибрав правильну стратегію, яка в майбутньому принесе йому успіх та прибуток, а споживачі даного товару отримають максимальне задоволення власних потреб.

Отже, на сьогоднішній день процес вибору каналу розподілу є досить складним, але виступає рушійною силою для досягнення загальної мети компанії та необхідною складовою успіху компанії.

Уміння та здатність вдало та ефективно реалізувати товар з максимальною вигодою для себе являється головною вимогою сучасного ринку. Правильний вибір каналу розподілу та вміння ефективно управляти ним є провідним елементом

загального комерційного успіху підприємства і стає вирішальним у можливість випередити своїх конкурентів на ринку.

Виробники повинні бачити у посередниках не покупців, а торгових партнерів. Необхідний постійний контроль та періодичний перегляд форм співробітництва з посередниками на основі змін ринкового середовища.

Таким чином, кожному функціонуючому підприємству в Україні необхідно приділити більше уваги при виборі каналу розподілу, що приведе до стабільного функціонування підприємства, а з часом і підвищення сталого розвитку держави в цілому.

Література

1. Гірченко Т.Д., Дубовик О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Фірма ІНКОС, Центр навчальної літератури, 2015. – 255 с.
2. Пустинникова Ю.А. Мистецтво управління каналами збуту // Управління компанією.–2015.– №9. – С. 12–20.

ЗАЛУЧЕННЯ КЛІЄНТІВ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Лобанова Ю.С., магістр 2 курсу
Науковий керівник: д.е.н., професор Павлова В.А.
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»*

Однією з ринкових можливостей для вітчизняних підприємств в умовах товарно-грошових відносин, що розвиваються на фоні глобалізаційних викликів, виступає збільшення потоків клієнтів. Такого збільшення можна досягти за рахунок застосування на підприємствах з продажів будівельних матеріалів методів і принципів мерчандайзингу.

Відомо, що головним правилом ефективного мерчандайзингу є те, що він є результатом сумісних зусиль виробника, дистриб'ютора та продавця щодо задоволення потреб споживачів.

У якості прикладу далі описано організацію мерчандайзингу водоемульсійних фарб «Dufa» та «MGF» в будівельному бутіку «Тисяча цеглин».

Було досліджено дизайн упаковки та логотип зазначених фарб. Починаючи з 1955 р. дизайн упаковки лакофарбових матеріалів «Dufa» змінювався відповідно до певного періоду часу та потреб споживачів. Але лише з 1997 р. вона стала пластиковою. Зміна матеріалу для упаковки є результатом врахування побажань споживачів, оскільки залізні упаковки були незручними у використанні – вони часто ржавіли під час зберігання і були важкими для транспортування. Для товарів «MGF» логотип не змінювався.

У будівельному бутіку «Тисяча цеглин» мерчандайзери користуються такими інструментами, як: Запаси товарів; Розміщення товарів на торговому обладнанні; Експозиція товарів; Застосування внутрішньої інформації та рекламних засобів; Розподілення торгового залу та регулювання купівельних потоків; Атмосфера магазину та обслуговування покупців.

Експозиція товарів є дуже важливим інструментом мерчандайзингу. Спеціалісти з мерчандайзингу у будівельному бутіку «Тисяча цеглин» при плануванні експозиційної площі під лакофарбові товари враховували методи їхнього продажу,

призначення, попит та ціни. Асортимент лакофарбових товарів згрупований відповідно до їх призначення, виду та торгової марки і розміщений на двосторонньому стелажі, що є оптимальним розміщенням у торговій залі. Що стосується запасів товарів, то у будівельному бутіку завжди є в наявності широкий вибір лакофарбових матеріалів, які користуються найбільшим попитом у споживачів. При цьому мерчандайзери магазину завжди слідкують за тим, щоб усі товари займали місце на торговельному обладнанні у відповідності до рівня продажу. Таким чином, дуже рідко виникають ситуації, коли найбільш популярні товари відсутні.

При розміщенні лакофарбових товарів на торговельному обладнанні в основному використовується вертикальний спосіб викладки, що передбачає розміщення однорідних товарів на всіх полицях стелажів зверху вниз. Спеціалісти з мерчандайзингу відповідають за те, щоб розподілення товарів було чітким: від меншого до більшого. Менший товар розміщують на верхніх полицях, а великий – на нижніх. Такий спосіб викладки, на наш погляд, є дуже зручним, оскільки дозволяє покупцям будь-якого зросту зорієнтуватися та добре роздивитися товар. Мерчандайзери постійно аналізують результати своєї роботи та періодично вносять свої коректування у вибраний варіант викладання товарів.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Маммадова А.А., магістрант 2 року підготовки

Науковий керівник: к.е.н., доц. Бреус С.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

Якість вищої освіти, а відтак і рівень економічної безпеки ВНЗ залежить загалом від збільшення обсягу фінансових ресурсів та ефективного розвитку інтелектуального потенціалу науково-педагогічного персоналу, що в перспективі сприятиме підвищенню рівня підготовки фахівців, які можуть скласти конкуренцію на вітчизняних та міжнародних ринках праці, підвищенню рейтингових позицій вищих навчальних закладів у вітчизняних та міжнародних рейтингах ВНЗ, забезпеченню їх економічної безпеки та економічної безпеки в цілому.

Сутність економічної безпеки виходить із загальної характеристики економічної безпеки як стану захищеності та розглядається у наукових працях багатьох авторів. Зокрема В. Коврегін зазначає, що «під економічною безпекою ВНЗ розуміється економічна захищеність закладу освіти та інтересів його учасників від зовнішніх і внутрішніх загроз, що дозволяє надійно зберегти й ефективно використовувати для виконання своєї місії свій економічний потенціал» [1]. Таким чином ВНЗ виконує функції як суб'єкта економіки та як елемента системи. В. Коврегін пропонує розуміти «під місією ВНЗ можливість задоволення потреб населення (фізичних осіб), а також підприємств і організацій (юридичних осіб) в освітніх послугах і дослідженнях за допомогою створення й реалізації інтелектуальної продукції» [1]. У результаті, належний рівень економічної безпеки ВНЗ буде досягнутий, коли будуть забезпечені потреби економіки, вимоги ринку праці та роботодавців.

Враховуючи зазначене слід відмітити, що за сучасного стану вищої освіти та рівня платоспроможності населення, значну роль у забезпеченні економічної безпеки ВНЗ відіграє державна підтримка вишів, так як вони функціонують в умовах ризику

та невизначеності і як суб'єкти господарювання залежать від кон'юнктури на вітчизняному та міжнародних ринках праці.

За кількісними ознаками (ступенем охоплення населення вищою освітою Україна посідає 10-12 місце у світі, серед молоді віком 20-26 років – 79 % населення здобувають вищу освіту, з них 60% – за рахунок коштів бюджету, 20% – за власні кошти) держава ще може скласти конкуренцію провідним країнам світу. За цими даними основне інвестування у сферу вищої освіти відбувається за державні кошти, при цьому за якісними складовими вітчизняна вища освіта знаходиться на низькому рівні (зокрема, за «інженерною освітою» – «в п'ятому десятку, а за бізнес-освітою – в кінці першої сотні» [2]).

При цьому згідно даних Всесвітнього економічного форуму за критерієм «вища освіта і професійна підготовка» Україна займала у 2015-2016 серед 140 країн 34-е місце, у 2016-2017 роках серед 138 країн 33-е, у 2017-2018 роках серед 137 країн – 35-е місце відповідно, а за критерієм «відповідність бізнесу сучасним вимогам» протягом зазначеного періоду займала такі місця (91-е у 2015-2016 роках, 98-е – у 2016-2017 роках, 90-е місце відповідно – у 2017-2018 роках) [3].

Загалом можна зазначити, що головну загрозу функціонуванню ВНЗ, яка породжується впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища становить недостатня відповідність рівня підготовки фахівців з вищою освітою потребам економіки, вимогам ринку праці та роботодавців.

До основних причин, що сприяють посиленню невідповідності рівня підготовки фахівців та зниженню рівня їх конкурентоспроможності на ринку праці слід віднести такі:

1. Наявність великої кількості навчальних дисциплін, серед яких не всі сприяють формуванню майбутнього фахівця як особистості за спеціальністю, за якою здійснюється їх підготовка, що сприяє в загальному підсумку розпорошенню часу на вивчення «загальних» дисциплін та зниженню рівня концентрації майбутніх фахівців на вивченні профільних дисциплін.

2. Практична відсутність стимулів у вигляді заробітної плати науково-педагогічних працівників задля підвищення якості викладання навчальних дисциплін, при цьому враховуючи рівень середньої заробітної плати в державі в фінансовому та реальному секторах економіки.

3. Значне навантаження за всіма видами робіт, що може призвести до погіршення якості викладання, чи збільшення плинності кваліфікованих кадрів, заміщення яких не завжди сприяє підвищенню якості викладання дисциплін.

4. Низький рівень матеріально-технічної бази вищих навчальних, що не завжди дає змогу забезпечити підготовку фахівців належної якості, особливо, що стосується технічних спеціальностей.

5. Низький рівень платоспроможності населення, що спонукає до нарощування міграційних процесів (як серед абітурієнтів та випускників, так і вчених ВНЗ) у великі промислово-розвинуті міста, де існує більше можливостей для їх майбутнього працевлаштування, при цьому знижуючи інтелектуальний потенціал регіонів, а у результаті – промисловий, що призводить до нарощування негативних тенденцій відтоку населення та руйнації промислових комплексів.

Зважаючи на вищезазначене слід зауважити, що для ефективного відтворення ресурсів для праці, враховуючи особливості розвитку тих, чи інших територій доцільним вбачається реалізація програм міжнародної бізнес-інтеграції та академічної мобільності, розробка спеціальних програм розвитку сільського господарства,

створення підприємств, інноваційних структур, реалізація проектів розвитку регіонів різних типів, видів та масштабів.

В цілому практична реалізація зазначеного сприяла б залученню абітурієнтів у виші на спеціальності, які є затребувані на регіональних ринках праці, підвищенню ефективності використання та розвитку економічного потенціалу регіонів, підвищенню концентрації кваліфікованих кадрів у регіонах, зниженню міграційних процесів як в середині країни, так і за її межами, підвищенню ефективності функціонування ВНЗ, а у результаті – рівня економічної безпеки вищих навчальних закладів.

Література

1. Коврегін В.В. Механізми забезпечення економічної безпеки вищих навчальних закладів / В.В. Коврегін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-4/doc/1/04.pdf>.

2. 79% українців отримує вищу освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vgolos.com.ua/news/ukraina_v_liderah_za_stupenem_ohoplennya_naselennya_vyshchoyu_osvityu_275476.html.

3. Позиція України в рейтингу країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2>.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Неєнданк О.І. студент 2 курсу магістратури
Науковий керівник : доц. Гриценко М.П.
Бердянський державний педагогічний університет*

Сталий розвиток у будь якій країні світу є стратегічним напрямом прогресу суспільства підвищення конкурентоспроможності, зміцнення позицій як на місцевих ринках, так і на міжнародних ринках, наближення якості життя до рівня економічно-розвинених країн може забезпечити перехід промисловості України на модель сталого розвитку. Реалізація концепції даної моделі ґрунтується на економічних, соціальних, природних, екологічних передумовах. У першу чергу у даному питанні особливу увагу звернемо на екологічні та економічні моделі.

Існуюча екологічна ситуація і негативні тенденції її зміни багато в чому визначаються промисловим виробництвом. Саме тому, першочерговим завданням поліпшення екологічного становища є забезпечення результативності природоохоронної діяльності за допомогою створення ефективного організаційно-функціонального механізму управління еколого-економічної діяльності (ЕЕД), особливо пильної уваги потребує ЕЕД на рівні підприємства, так як саме вона нерозривно пов'язана з технологією виробництва.

Метою дослідження є визначення об'єктивного характеру прибутковості еколого-економічної діяльності шляхом узагальнення методичних та методологічних підходів до вирішення екологічних проблем виробництва.

У працях вітчизняних вчених-економістів та практиків глибоко опрацьовано науково-методичні та теоретико-методологічні основи еколого-економічних проблем господарської діяльності. Зокрема, це відтворено в дослідженнях: Андреевої Н.М.,

Балацького О.Ф., Букринського Б.В., Веклича О.О., Голуб О.О., Данилишина Б.М., Ковалишина В.Р., Козаченко С.О., Коніщева Н.Й., Корпан Р.В., Кравціва В.С., Мельник Л.Г. та інших. Проте, при всій значимості отриманих наукових положень, недостатньо уваги приділено організаційно-функціональному механізму ЕЕД, а саме її прибутковості та напрямам діагностики результативності.

Питання державного регулювання та стимулювання діяльності з використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища розглядаються в роботах багатьох вчених сьогодення. Так, Павленко О.О. вбачає рівновагу соціо-еколого-економічної системи розвитку міста в територіальному регулюванні розміщення об'єктів господарської діяльності з урахуванням їх впливу на стан довкілля. Механізм еколого-економічного управління Дворянина В.М. передбачає впровадження органами місцевого самоврядування дозволів екологічного характеру щодо рівня допустимого забруднення навколишнього природного середовища підприємствами в межах території регіону на базі банку екологічних даних, створеного з метою аналізу і прогнозування розвитку екологічних процесів в регіоні [1, с.76].

Організаційно-економічний механізм управління природокористуванням базується на розмежуванні та упорядкуванні функцій, реорганізації системи оподаткування природокористування, впровадженні екологічного аудиту і екологічного моніторингу. Необхідність застосування екологічного аудиту як основного економічного інструменту забезпечення еколого-економічного контролю поділяє і Федоров В.Н. На його думку екологічний аудит повинен встановити систематичний і об'єктивний облік економічних показників тієї чи іншої діяльності на основі дотримання екологічного законодавства та цілей екологічної політики, захистити фірми від можливих фінансових ризиків, пов'язаних з виплатами за екологічні порушення і відшкодування нанесеного навколишньому середовищу екологічного збитку в інтересах розширеного відтворення природокористування та охорони навколишнього середовища [1, с. 54].

Тільки за рахунок державного регулювання та стимулювання неможливе досягнення максимальної ефективності ЕЕД. Це потребує змін також основних цілей та завдань суспільного виробництва, методів досягнення узгодженості між економікою та екологією, які до сьогоднішнього часу постійно перебували в стані конфлікту. Комплексне вирішення нагальних екологічних, економічних та соціальних проблем можливе тільки за умов екологізації всієї економічної політики держави.

В першу чергу поняття екологічне підприємництво пов'язано з розробкою екологічно чистих технологій та обладнання. Формування нового еволюційного етапу природокористування – екологізації виробництва, в основі якого лежить концепція енвайронменталізму та глобалізації екологічних відносин, яка встановлює межу нарощування виробничих потужностей гірничодобувних підприємств.

Еволюційний розвиток процесів екологізації підприємницької діяльності не можливий без удосконалення механізму управління відходами. Він потребує розробки маловідходних, а в перспективі безвідходних технологій виробництва. Зокрема, потрібно розглянути підхід по комбінуванню виробництва, коли відходи виробництва одного підприємства використовуються як ресурс у виробничому процесі іншого підприємства.

Традиційно основна увага українських підприємств до екологічних питань пролягає по лінії "підприємство-держава", що не здатна забезпечити пріоритети та системність управління, у відповідності до умов сучасного та майбутнього стану конкурентного середовища. Розробка, впровадження та успішне функціонування в

системі управління підприємством як економічних інструментів екологічного менеджменту, так і інтегрованої системи екологічного менеджменту, дозволить не тільки поліпшити природоохоронну діяльність, але й істотно підвищити економічні показники виробництва.

Аналіз екологічного стану може здійснюватися з різним ступенем детальності. Представлені комплексні кінцеві показники залежать від показників нижчого рівня, тому причини відхилення тих чи інших критеріїв можна визначити на основі зіставлення з середньогалузевими, інтегральними, регіональними, економічними та іншими виробничими показниками.

Екологічний аналіз інвестиційного проекту супроводжується фінансовим аналізом на основі оцінок проектно-балансових відомостей, звітів про фінансові результати, таблиць руху грошових коштів та ін.

У загальному випадку заходи, найбільш значні з точки зору охорони навколишнього середовища, мають пріоритет перед іншими, тобто це впроваджені і розробляються заходи. Однак для більш ефективного використання наявних трудових і фінансових ресурсів необхідно встановити пріоритети і для цих заходів. При цьому враховуються наслідки такої "екологічної оптимізації" для асортименту товарів. Далі йдуть фактори, що впливають на конкурентоспроможність - розвиток ноу-хау, задоволення екологічних потреб клієнтів і підвищення екологічної свідомості суспільства.

Заходи за результатами відбору поділяються на три групи. Заходи з пріоритетом А активно впроваджуються. Заходи з пріоритетом В проводяться, наскільки це дозволяють наявні в розпорядженні трудові, матеріальні та фінансові ресурси. Заходи з пріоритетом З повинні бути відкладені.

Процес оцінки заходів (аналіз портфеля) і процес встановлення пріоритетів - тривалий процес, багато в чому визначається актуальністю і "гнучкістю" розглянутих заходів. По завершенні проекту або при виникненні нового напрямку діяльності, що вимагає екологізації, знову "змішуються карти". Необхідна нова оцінка передбачуваних заходів, тобто повторення процесу відбору і оцінки. З цією метою мінімум один раз на рік проводиться нова оцінка всіх можливих заходів.

Одним із прикладів реалізації на практиці екологоекономічних оцінок є введення поняття еколого-економічного розвитку підприємства на основі інтегральних показників (економічні збитки, отходоемкість, природоемкість і т.п.).

Система оцінки еколого-економічного розвитку підприємства досить складна і побудована для вирішення багатоцільовий завдання управління регіональним (галузевим) природокористуванням. При її побудові використовується багатоконтурна модель регулювання еколого-економічної (природоохоронної) діяльності, яка відображає процес управління природокористуванням і прийняття рішень в залежності від вимог задає блоку зовнішнього контуру (перш за все - цілей забезпечення екологічної безпеки виробництва та продукції) [2, с. 113].

До основних характеристик техногенного впливу відносять потужність генерації техногенних потоків від техногенних джерел і дозу поразки об'єктів впливу. Маючи достатню інформацію про ці характеристики, можна проводити оцінки екологічної небезпеки (безпеки) технологій, підприємств, виробництв і різних видів господарської діяльності за рівнями їх впливу на навколишнього середовища та здоров'я людини.

Отже в наш час проблема еколого-економічної набувають актуального значення, не тільки у нашій країні а у всьому світі оздоровчо-гігієнічний аспект охорони

природи нині набуває виняткового значення. Людина й суспільство повинні докорінно змінити своє ставлення до природи та її ресурсів. Для майбутнього всього людства наступні два десятиріччя будуть визначальними: або співдружність націй вирішить найголовніші екологічні проблеми.

У наш час традиційні кордони між країнами, націями з екологічної точки зору стають прозорими, прониклими, а діяльність, яка колись вважалася винятково “внутрішньою справою”, сьогодні зумовлює екологічну ситуацію, розвиток і виживання інших країн. Отже, всі ми “пов’язані” між собою. І діяти повинні разом.

Глобальна проблема екологічного забруднення буде існувати до тих пір, поки все людство не об’єднається для її вирішення, тому що від цього належить майбутнє наступних поколінь.

Література

1. Костенко О.К. Теоретичні дослідження в сфері еколого-економічної діяльності підприємств / Економічний простір №48/1, 2011.

2. Маркова Н. С. Застосування концепції сталого розвитку при подоланні наслідків кризових явищ на вітчизняних підприємствах / Управління розвитком №4 (101), 2011.

МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ УПАКОВКИ СПОЖИВЧОГО ПРОДУКТУ

Оксенюк Я.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник: к. е. н., доцент Дейнега І.О.

Рівненський державний гуманітарний університет

На сучасних підприємствах при виготовленні продукту та просуванні його на ринку збуту, правильно створена упаковка може сприяти формуванню кращого ставлення кінцевого споживача до нього. Упаковка продукту є одним з носіїв базових цінностей бренду. Основною маркетинговою метою упаковки є створення додаткової конкурентної переваги продукту для вироблення у споживача мотивацій для здійснення його покупки. Покупець, беручи в руки пачку сметани, має бути впевнений у її перевазі над уже знайомими продуктами тієї ж категорії [1].

Саме тому при виведенні продукту на ринок і розробці його упаковки застосовуються маркетингові дослідження на визначення найперспективніших характерних особливостей упаковки продукту. Результати маркетингових досліджень допоможуть виробникові грамотно скласти бриф для розробників упаковки [2].

Для виявлення найбільш вагомих характеристик упакування споживчого товару ми обрали чотири торгові марки сметани, яка продається у більшості торговельних точках м. Рівне. На підставі результатів маркетингового дослідження щодо визначення найкращого зразка упаковки (N=100), серед таких торгових марок, як «Молокія», «Ферма», «Слов’яночка» та «Простоквашино» (вміст жиру 15%), визначено, що упаковка впливає на споживача на підсвідомому рівні, тому важливим є той факт, що споживач спочатку запам’ятовує колір упаковки, потім її форму і в останню чергу те, що на ній написано.

Компанія, що створює бренд і розраховує на його успішне просування, прагне викликати у потенційного споживача певні асоціації. Чим краще оформлена упаковка, тим більше споживачів звертає увагу на продукт. Результати проведеного дослідження встановили, що основними характеристиками упаковки, на які в першу чергу звертають увагу споживачі, є естетичність (виразність, форма), простота

(відсутність зайвих елементів та інформації), інформативність (відповідність стандарту, правдивість поданої інформації) та практичність (можливість повторного використання). Важливим критерієм при виборі даного продукту є відповідність якості продукту інформації, що вказується на упаковці. Дослідивши дане питання, було встановлено, що не вся сметана є натуральним продуктом, як зазначають на етикетках, більшість її подають в сухому порошку з додаванням звичайної води та декількох відсотків молока. Більший попит та, відповідно, більші ціни на продукт мають марки, які володіють яскравою, зручною у використанні упаковкою та інформаційно-правдивим складом продукту.

Результати дослідження дозволяють сформулювати висновок, що ефективною буде вважатися упаковка, при розробці якої враховуються такі якісні характеристики: зручність відкривання; зручність використання; зручність збереження; естетичні критерії; оптимальна маса упакованого товару; можливість повторного використання.

Дані нашого дослідження відповідають світовим тенденціям. Зокрема нещодавно виробник сметани торгової марки Daisy (Даллас, штат Техас), розробив новий вид упаковки для свого продукту – пакет у вигляді тубика, який дозволяє рівномірно і точно розподілити сметану. Нова упаковка Daisy Squeeze Sour Cream являє собою запатентований дизайн, який використовує гнучкий матеріал із фольги, прикріплений до ковпачка. Розробники повідомили, що в процесі розробки упаковки вони врахували таку базову вимогу споживачів до неї, як більш точне (по відношенню до ложки) дозування продукту. Крім того за рахунок певних технічних характеристик нова упаковка гарантує свіжість продукту як при первинному відкритті, так і при повторному використанні [3].

На підставі результатів дослідження був сформований базовий принцип створення ефективної з точки зору споживачів упаковки сметани, що буде реалізовуватися на регіональному ринку, – «Краса в простоті та якості!»

Література

1. Організація і проведення маркетингових досліджень упаковки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua-referat.com>
2. Баширов И.Х. Маркетинг потребительских товаров/ И.Х. Баширов, Н.А. Криновцева, Е.М. Азарин . - Донецк, 1995. – 302с.
3. Daisy Brand sour cream now in squeezable pouch [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.refrigeratedfrozenfood.com/articles/90122-daisy-brand-sour-cream-now-in-squeezable-pou>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЄС ЯК СПОСІБ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Онищак В.С., студентка 4 курсу,

Науковий керівник: к.е.н., доц. Завербний А.С.

Національний університет «Львівська політехніка»

У сучасному світі при багатогранному розвитку технологій, знань, навичок – людство майже щодня змінює орієнтири, щодо подальшого існування. Щоденний потік інформації, який забезпечує нам сьогоднішній світ, лише спонукає до дій вперед. Задля того, аби досягнути значних висот, ми ставимо перед собою цілі. Мотиваційний дух, який задає поштовх до реалізації планів, є невід’ємною складовою сталого розвитку. Як і в кожній країні світу є свої проблеми, які вирішуються вмить

або щорічно і Україна не є виключенням. Кожного дня ми намагаємось створювати ті умови проживання, які є найкращими, але є ряд чинників, які не дозволяють це вирішувати в найкоротший термін. При соціально-економічних умовах сьогодення, близько 60% населення України живе за межею бідності, що у порівнянні із країною-сусідом Польщею сягає у 12 раз нижче – 5%. Варто зазначити, що у 2017 році Україна вперше увійшла в топ-10 найбідніших країн світу [2].

Попри негативний рейтинг, варто зазначити, що на протязі останніх п'яти років рівень бідності повільно, але зменшився на 18%, що все ж викликає лише позитивну реакцію жителів нашої держави. Цьогорічні реформи, які впровадив Уряд нашої держави в дію, налаштовані на покращення умов життя для громадян. Однією із них стала пенсійна реформа, адже відомо, що майже четверта частина (12 млн громадян) нашого населення займають пенсіонери, що і до того складають поливну тих громадян, що живуть за межею бідності. Попри складну соціально-економічну ситуацію в країні, уряд намагається впроваджувати такі реформи, які допомагають суспільству. Саме із пенсіонерів було розпочато курс на покращення життя, запроваджуючи реформу задля подолання такого негативного показника. Результатом змін стало підняття пенсійних виплат. Звичайно, що це лише початок якісних змін, адже рівень бідності включає в себе зайнятість, дохідність від яких залежить щоденне задоволення базових потреб або доступ до кошика послуг, бо до прикладу у США список послуг включає в себе медичну страховку або як у Великій Британії банківський рахунок. Як відомо, у вересні цього року Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку», у якій є чіткий план на наступні десять років. До переліку проблем такого стратегічного розвитку України, окрім межі бідності, також входить подолання голодування, розвиток сільськогосподарського господарства, доступна та чиста енергія, якісна освіта, гідна праця та економічне зростання [1]. В умовах євроінтеграції, Україна ставить перед собою такі цілі, які можливо виконати у короткостроковий термін, адже великі цілі досяжні, щоправда починаються вони із найменшого.

Література

1. Аналіз державних стратегічних документів щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року – [Електронний ресурс] – <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/sdg-goals-ua-govt-strategies-summary.html>
2. Доходи та умови життя – [Електронний ресурс] – http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2017/m_kob/met_kob.zip

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПИТАННЯ ЧЛЕНСТВА В ЄС

Привалов С. Ю., студент 1 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Самодай В. П.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

«Європейський вектор» української дипломатії є одним з пріоритетних в зовнішній політиці нашої держави. В документі "Основні напрями зовнішньої політики України", прийнятому ВРУ ще в 1993-му році, підкреслюється, що перспективною метою української зовнішньої політики є членство України в

Європейських Співтовариствах, а також загальноєвропейських або західноєвропейських структурах.

Проблема відносин нашої держави і Євросоюзу дуже актуальна в теперішній час, адже Україна давно прагнула вступити в ЄС. В повній мірі ми розуміємо, що вступ України в ЄС є довготривалим і багатоетапним у часі процесом. На даний момент відносно України діє Європейська політика сусідства, вона покликана надати країнам-сусідам ЄС можливість тіснішої співпраці з Європейським союзом в області політики, безпеки, економіки та культури, що забезпечить сталий розвиток для країни. Європейський вибір України є цілком закономірним. Такий вибір можна пояснити декількома факторами.

По-перше, це цивілізаційна та географічна близькість між Україною та Європою. По-друге, це історична традиція співпраці українців із іншими європейськими народами. По-третє, орієнтація пострадянської України не тільки на країни СНД, а й на Європу.

ЄС є економічним і політичним об'єднанням європейських держав та суб'єктом міжнародного публічного права, приймає закони в сфері правосуддя і внутрішніх справ, виробляє спільну політику в галузі торгівлі, сільського господарства та інших аспектів господарства. Членство в Європейському Союзі дає Україні можливість розвиватися за єдиними стандартами тих держав, які мають високий рівень розвитку в політичній, економічній, соціальній, культурній сфері [3]. Багато політиків в Європейському Союзі вважають за можливе повноцінне членство України в ЄС.

13 січня 2005 року Європарламент фактично одногolosно прийняв постанову про розгляд можливості вступу в майбутньому України в ЄС. Єврокомісія акцентувала увагу на тому, що, повинен пройти тривалий період, приєднання нових країн-членів до союзу європейських держав. Опитування показало, що шість найбільших країн ЄС виявили прихильність до прийому України до складу ЄС як повноцінного члена. З приходом до влади Віктора Януковича в березні 2010 тема євроінтеграції України стала актуалізуватися все більше і більше [1]. На саміті «Україна – ЄС», що відбувся 22 листопада 2010-го обидві сторони підписали протокол про Угоду про партнерство і співробітництво щодо основних принципів участі в програмах Євросоюзу. На початку вересня 2011 у Страсбурзі відбулося перше засідання, присвячене підписанню Угоди про асоційоване членство України в ЄС. У ЗМІ вже з'явилася інформація про те, що якщо ситуація з судовим процесом над экс-прем'єром Ю. Тимошенко в Україні буде зовсім вже критична, цілком можливо, що ЄС не захоче політично асоціюватися з державою, в якій порушуються права людини, здійснюється судове свавілля і обмежуються основні свободи, але погодиться на економічну інтеграцію з нею. Однак в Європейській комісії заявили, що Європейський Союз не планує змінювати підхід у переговорах з Україною що до Угоди про асоціацію – будуть підписані всі угоди, а не окрема його складова. Підписання Угоди про асоційоване членство в ЄС, надасть можливість нашій країні отримати статус кандидата, а, можливо, і члена Євросоюзу.

Переваги євроінтеграції: проводиться єдина політика "митного союзу", єдина зовнішньоторговельна політика, спільна регіональна політика щодо розвитку відсталих і депресивних районів, існує єдина європейська валютна система і здійснюються спільні науково-технічні програми [2]. Громадяни

Євросоюзу можуть працювати, подорожувати і вчитися в будь-якій з держав ЄС (свобода пересування). Між державами ЄС існує спільний економічний простір.

Для громадян ЄС це значить, що вони можуть працювати в будь-якій країні Євросоюзу без спеціальних дозволів. Євросоюз намагається привести всі вимоги і закони різних країн до одного стандарту. Судом ЄС проголошений "пріоритет європрава". Право ЄС має пряму дію на території країн ЄС і пріоритетом по відношенню до національного законодавства держав.

Проблеми ЄС:

- 1) «Механічне» об'єднання країн – швидке збільшення кількості учасників ЄС порушило початкову стабільність країн «Старої Європи».
- 2) Нормативна база ЄС вимагає певного доопрацювання і оптимізації, виходячи з існуючих реалій.
- 3) Просліджуються кризові явища в економіці.
- 4) Існують зовнішньополітичні протиріччя між країнами «Старої Європи» і «Нової Європи».
- 5) Відсутній механізм виходу з ЄС.

Таким чином, євроінтеграція України є сьогодні одним з тих питань держави, які хвилюють не тільки чиновників і політиків, а й практично всіх громадян нашої країни. Прагнення жити «як у Європі» виникло і зміцнилося серед наших співвітчизників з перших кроків здобуття незалежності України. Членство в ЄС для України дає політичне визнання, отримання підтвердження володіння високим рівнем політичної, економічної і загальноцивілізованої зрілості, розвиненості і стабільності, тобто повернення до спільноти європейських країн. Механізми Євросоюзу дозволяють малим країнам стати повноправними суб'єктами міжнародних відносин, чий голос, якщо їм правильно розпорядитися, має реальну вагу при ухваленні рішень. У цьому, напевно, і полягає притягальна сила Європейського союзу. Прагнення багатьох наших співвітчизників якомога швидше вступити до Євросоюзу має і психологічне підґрунтя. Люди розуміють, що європейське майбутнє держави закладається сьогодні і це прямий шлях до сталого розвитку, що веде до благополуччя держави загалом та окремих її регіонів. Такий шлях відкриває можливості для бізнесових структур національної економіки та в майбутньому підніме імідж України як економічно стабільної держави на європейській та світовій арені.

Література

1. Торгівля та інвестиції. / [Електронний ресурс] // Урядовий портал, 2012. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3FshowHidden=1&art>.

2. Інвестиційне співробітництво між Україною та ЄС. / [Електронний ресурс] / Постійне представництво України при ЮНЕСКО, 2013. - Режим доступу: <http://unesco.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ukr-eu-investment>.

3. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2013. – С. 39–56.

ПІДПРИЄМСТВО, ЯК ВІДКРИТА СИСТЕМА

Рижков М.В., аспірант

Науковий керівник: д.е.н., проф. Павлова В.А.

Університет імені Альфреда Нобеля

Для забезпечення сталого розвитку сучасного підприємства необхідно визначити місце його комунікаційної складової. При визначенні ролі комунікацій в управлінні підприємством необхідно враховувати його сутність як організованої системи з усіма входними в неї підсистемами і зв'язками.

Підприємство відповідає всім характерним для організованих систем ознаками:

- внутрішня впорядкованість, узгодженість, взаємодія більш або менш диференційованих або автономних частин цілого;
- сукупність процесів або дій, що ведуть до утворення і вдосконалення взаємозв'язків між частинами цілого;
- об'єднання людей, які спільно реалізують програму або мету і діють на основі певних правил і процедур [1].

Теорія менеджменту визначає організовану систему як групу людей, діяльність яких свідомо координується для досягнення спільних цілей. На думку М. Мескона, щоб розглядати деяку групу як організовану систему, необхідна наявність: принаймні, двох чоловік, які вважають себе частиною цієї групи; як мінімум, однієї мети (тобто бажаного кінцевого стану або результату), яку розуміють як загальну всі члени даної групи; членів групи, які працюють для досягнення значущої для всіх мети [2]. Іншими словами, підприємство це система, яка реалізує свої цілі.

Стосовно до маркетингових комунікацій підприємство можна розглядати як відкриту організовану систему, тобто систему, яка впливає на своє оточення і зазнає впливу з його боку і взаємодіє з ним.

Концепції, які розглядають підприємство як відкриту систему, акцентують увагу на взаємозв'язку різних її елементів і визнають взаємну залежність між підприємством і його зовнішнім середовищем, що є джерелом трудових і матеріальних ресурсів і реципієнтом продукції і послуг підприємства [1]. З системної точки зору підприємство зможе вижити і досягти успіху, якщо його різні функції і компоненти знаходяться в згоді один з одним і система як єдине ціле підтримує інтенсивну зв'язок зі своїм оточенням.

Кожне підприємство має внутрішнє та зовнішнє середовища, в яких здійснюється його діяльність.

До внутрішнього мікросередовища відносяться: персонал підприємства, засновники і акціонери. Від них і відповідності внутрішньої структури підприємства цілям його основної діяльності залежить успіх будь-якої ділової стратегії. Ці питання розглядає менеджмент персоналу.

Щоб забезпечити майбутню життєздатність і бути успішним у досягненні цілей, менеджмент повинен враховувати труднощі, які можуть виникнути на шляху підприємства в майбутньому, і те, які нові можливості можуть відкритися для нього. Основну увагу слід приділяти з'ясуванню того, які загрози і які можливості містить зовнішнє середовище.

Зовнішнє середовище прямого впливу (зовнішнє мікросередовище). При розгляді впливу зовнішнього оточення на підприємство слід враховувати характеристики взаємозв'язку, складності, рухливості і невизначеності, які описують фактори як прямого, так і непрямого впливу. До зовнішнього середовища прямого

впливу на підприємство відносяться: клієнти споживчого та промислового ринків, державні установи, постачальники, маркетингові посередники, конкуренти, фінансово-кредитні установи, влада (в особі її виконавчих органів).

Макросередовище – суспільне середовище, є об'єктивним фактором і активно впливає на характер взаємин між учасниками ринку, існує незалежно від них.

У своїй книзі "Я – математик" Н. Вінер висловлює тезу про значення комунікацій в житті будь-якої організованої системи: "Підтримувати зв'язок із зовнішнім світом – це значить отримувати повідомлення із зовнішнього світу і посилати відповідні повідомлення. З одного боку, це означає спостерігати, експериментувати і вчитися, з іншого – здійснювати свій вплив на зовнішній світ так, щоб наші дії були цілеспрямованими і ефективні" [3]. Комунікаційна діяльність підприємства як організованої відкритої системи заснована на побудові взаємовідносин із зовнішнім і внутрішнім мікросередовищем. Ці взаємини проявляються у формі комунікацій з її суб'єктами. Ефективність існування відкритої системи залежить від того, наскільки налагоджені комунікації між усіма вхідними в неї підсистемами і зв'язками.

По суті, комунікаційну систему необхідно розглядати як систему впливу підприємства на безперервно змінюються фактори внутрішнього і зовнішнього середовища [4]. Результатом цього впливу є показники економічної, виробничої діяльності: частка ринку, імідж підприємства, перевагу споживачів, мотивація і т. д. Відповідно до цього в якій би формі не організовувалася комунікаційна підсистема підприємства, вона повинна забезпечувати активні дії, як на внутрішнє середовище, так і на всю ринкову інфраструктуру підприємства в рамках зовнішнього середовища прямої взаємодії (покупці, комерційні посередники, постачальники, органи влади і т. д.).

Таким чином, основне завдання функціонування підприємства, як відкритої системи визначається у вигляді зміни, модифікації або трансформації факторів зовнішнього середовища в напрямку, що створює найбільш сприятливі умови для його виробничо-господарської діяльності. Сукупність економічних інтересів підприємства, необхідність їх захисту та задоволення призводить до активізації дій у проведенні сучасної комунікаційної політики. Підприємство як зацікавлена сторона ініціює відповідні повідомлення і встановлює найбільш ефективні канали їх поширення, спрямовані на всіх учасників ринкових відносин з метою зміни їх поведінки, позицій, діяльності, відносин на користь підприємства.

Література

1. Василик М.А. Основы теории коммуникаций: Учебник / М.А. Василик. – М.: Гардарики, 2003. – 615 с.
2. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М., 2005. – 720 с.
3. Рыжкова Г.А. Субъекты маркетинговых коммуникаций предприятия / Г.А. Рыжкова // Экономика промышленности. – 2003. – № 4. – С. 102 – 108.
4. Кочкіна Н.Ю. Маркетингові комунікації як інструмент узгодження економічних інтересів виробника та споживача: Дис... канд. екон. наук: 08.06.01. – К., 2004. – 24 с.

МАЛОТОННАЖНЕ ВИРОБНИЦТВО КАТАЛІЗАТОРІВ: ІННОВАЦІЇ В ПРОМИСЛОВІСТЬ ЗАДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 9

Танцюра Е.В., студентка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц., Семененко І. М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Однією з цілей сталого розвитку є «Індустріалізація, інновації та інфраструктура». Ця ціль полягає у створенні стійкої інфраструктури, сприяння всеосяжної й стійкої індустріалізації та інновацій. Індустріалізація тягне за собою створення великої кількості робочих місць, що має позитивний вплив на суспільство. Для України досягнення цієї цілі є вкрай важливо: більшість підприємств має бути модернізована для більш ефективного використання ресурсів і сталого розвитку економіки.

Наразі у структурі промислового виробництва переважають сировинні виробництва третього та четвертого технологічних укладів, залежні від кон'юнктурних циклів на світових ринках, на які припадає 58% і 38% продукції відповідно. На п'ятий технологічний уклад припадає лише 4% продукції, виробництво товарів шостого технологічного укладу практично відсутнє (0,1%). Частка промислових підприємств, що займаються інноваційною діяльністю, є вкрай низькою – близько 15%. Частка реалізованої інноваційної продукції не перевищує 2%. В абсолютному вимірі показники на порядок нижчі, ніж в економічно розвинених країнах [1].

Україна на світовій арені вважається країною з високими ризиками, що сильно обмежує приплив інвестицій. З іншого боку, прибутковість вкладень в Україні може досягати показників у кілька разів вище, ніж у країнах з розвинутою економікою. Рівень стану нашої інфраструктури такий, що без суттєвої її модернізації розвиток стає неможливим. А якщо сюди додати ще й перебої з енергоносіями, сировиною, нестабільну обстановку в регіоні – все це сприяло зупинці найбільших підприємств в Україні. На сьогодні досить складно прогнозувати роботу підприємства на довгострокову перспективу, а це говорить про великі ризики запуску великотоннажних виробництв. Отже, для стабільної роботи в таких досить жорстких умовах необхідно вибрати максимально гнучку схему. Виробництво повинне:

- легко запускатися, зупинятися в максимально короткий строк;
- мати можливість переходу на інший сорт, а також вид продукції;
- бути малотоннажним;
- бути інноваційним.

Все більшої актуальності набувають пошуки шляхів удосконалення існуючих або створення нових технологій отримання тих чи інших продуктів у галузі неорганічних речовин. У світовій промисловості 85–90% всіх економічно ефективних технологій – хімічних, нафтохімічних, металургійних, харчових, фармацевтичних, природоохоронних – здійснюється за допомогою каталізаторів. На даний час великий інтерес викликають каталізатори змішаного типу, оскільки вони є більш активними, ніж каталізатори нанесеного типу. Одним з найрозповсюджених компонентів каталізаторів є основний карбонат нікелю (ОКН). Для осадження основних карбонатів металів з розчинів їх солей в якості осаджувача зазвичай використовують соду. Проте такий метод є дещо застарілим. Отримання високодисперсних осадів шляхом осадження карбамідом [2, 3] є перспективним напрямком, оскільки каталізатори, отримані з таких осадів більш високоактивні та термостабільні.

Виробництво каталізаторів та компонентів для них відноситься до високотехнологічних секторів промисловості які формуються на основі використання ланцюгів «освіта – наука – виробництво». Це забезпечить стале використання хімічних речовин на основі інноваційних технологій та виробництв. За рахунок покращення якості продукції зросте ціна та збільшуватиметься прибуток. На основі інноваційних технологій зменшиться обсяг утворення відходів і збільшиться обсяг їх переробки та повторного використання у виробництві.

Література

1. Цілі сталого розвитку. Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. – 174 с.

2. Корчуганова О. М. Синтез дрібнодисперсних оксигідроксидів заліза(III): карбамідне осадження / О. М. Корчуганова, О. Л. Овсієнко, К. Р. Абузарова // Наукові вісті КПП. – 2014. – № 6. – С. 115–119.

3. Мельников Б.І. Дослідження кінетики гомогенного гідролізу сульфату заліза(II) при наявності карбаміду / Б.І. Мельников, І.А. Василенко, І.М. Астрелін // Наукові вісті КПП. – 2008. – № 3. – С. 130–134.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ

Тимінська А.О., студентка 3 курсу

Наукові керівники: викладач-методист вищої категорії Колеснікова В.В.

викладач вищої категорії Кукушкіна Л.М.

Севродонецький хіміко-механічний технікум СНУ ім. В. Даля

Важливою визначальною рисою становлення сучасного світового господарства є виділення такого світогосподарського суб'єкта, як ТНК. При цьому змінюється сам зміст поняття “світова економіка”, яка все більше перетворюється на “транснаціональну”, що характеризується встановленням більш стабільних і довгострокових економічних зв'язків. Більшість сучасних економістів Г.Н. Климко, Л.В. Панчук, І.Б. Хоменко, О.С. Вернігора, В.В. Рокоча, Н.К. Болгарова, Т.М. Паневник, І.П. Гайдуцький та інші відводять домінуючу роль транснаціоналізації у процесі зростаючої економічної взаємозалежності країн та створення нової “геоекономічної карти світу”, де поділ за країнами має другорядне значення і поступається поділу за економічними силами та інтересами.

Мета даного дослідження: вивчення сучасних тенденцій розвитку та функціонування процесів транснаціоналізації в Україні.

Транснаціоналізація економіки – один із найбільш впливових процесів сьогодення, що забезпечує збільшення масштабів і ефективності виробництва, розширення географічних меж коопераційних зв'язків, удосконалення механізмів акумуляції капіталу і ресурсів розвитку, уніфікацію економічного простору у вигляді зближення “правил гри” і одноманітності в споживчих перевагах через домінування світових брендів і стандартів. У зв'язку з цим активна участь у процесі транснаціоналізації дозволить сформувати додаткові джерела розвитку, забезпечити продуктивність галузей та підвищити конкурентоспроможність національної економіки. На сучасному етапі розвитку економіки України ТНК відіграють важливу роль у формуванні стратегії розвитку національної економічної системи. Для сучасної України транснаціоналізація підприємств може виступити економічним механізмом,

який визначить нові пріоритети суспільного відтворення, цілі та вектори зовнішньоекономічної політики. Для процесу транснаціоналізації характерне переплетення капіталів за рахунок поглинання фірм інших країн, створення спільних компаній, залучення фінансових коштів іноземних банків, встановлення міцних довготривалих зв'язків за кордоном промислових компаній і банків тієї самої країни. Для транснаціоналізації виробництва, як системи, характерні наявність розгалужених вертикальних і горизонтальних гнучких зв'язків між елементами системи, виробничими, торгово-комерційними підприємствами, кредитно-фінансовими установами; поява нових інтегративних властивостей системи; постійні перетворення внутрішньої структури під впливом зовнішнього середовища. Процес транснаціоналізації, що характеризується посиленням взаємозв'язку і взаємозалежності суб'єктів світової економічної системи в результаті глобальних операцій ТНК, сьогодні досяг планетарних масштабів. ТНК перетворилися на головну силу ринкового виробництва й міжнародного поділу праці, на домінуючий чинник світової економіки та міжнародних економічних відносин. Дослідження зарубіжних і вітчизняних літературних джерел з питання транснаціоналізації господарства показало такі переваги перетворення фірм у ТНК: використання всіх можливих ресурсів інших країн для досягнення мети діяльності; уникнення митних бар'єрів і проникнення на важкодоступні ринки; нівелювання внутрішньої обмеженості ринку країни базування; зростання розміру підприємства та максимізація прибутку; отримання дешевих і якісних ресурсів; вибір оптимального рівня оподаткування тощо. Ядро сучасної світогосподарської системи складають майже 500 ТНК, які володіють практично необмеженою економічною владою. Усього у світі діють приблизно 60 тис. фінансово-промислових груп і ТНК, що охоплюють до 250 тис. філіалів за межами країн базування, контролюють до 50 % світового промислового виробництва, 65 % зовнішньої торгівлі, 80 % патентів і ліцензій на нову техніку, технології і ноу-хау. При цьому більша частина платежів, пов'язаних з трансфертом нових технологій, здійснюється всередині ТНК. У США їх частка становить 80 %, у Великобританії – 90. Вітчизняна національна економічна система, розвиваючи транснаціональну діяльність, має на меті вирішення двох основних завдань: залучення необхідного для розвитку капіталу та проведення власної політики експансії на зарубіжних ринках. В Україні станом на 1 жовтня 2012 р. було зареєстровано 2307 іноземних підприємств, що порівняно зі станом на 2011 р. (2323) показує зниження іноземної активності на українському ринку. Серед мотивів здійснення діяльності на ринку України перше місце в рейтингу займає мотив “розмір і потенціал ринку” (20 %), друге місце – “інтерес до доступу на ринок” (15 %). Крім цього, було відзначено і мотиви “зростаюча частка на світовому ринку” (7 %); “експортні можливості” (12 %); “забезпечення експорту”; “доступ до ресурсів”; “вартість ресурсів”; “якість ресурсів” (9,8 % кожний). За даними рейтингу видання “Financial Times” та консалтингової компанії “Deloitte”, станом на 01.01.2013р. питома вага українських компаній становить 13,4 % у переліку 500 найбільших компаній Центральної та Східної Європи. Лідуючі позиції серед найбільших компаній України посідають компанії металургійної, нафтопереробної галузей. Про особливості транснаціоналізаційних процесів в Україні свідчить динаміка прямих іноземних інвестицій, адже на сьогодні ТНК є одним з основних українських інвесторів, а механізм прямих іноземних інвестицій дозволяє ТНК здійснювати глобальну експансію. Структура й динаміка інвестицій свідчать про орієнтацію більшості іноземних інвесторів на отримання швидкого прибутку. ТНК здійснюють

діяльність на території приймаючої країни за допомогою своїх дочірніх підприємств та філій. В Україні зафіксовано близько 7 тис. філій іноземних ТНК, тоді як у світі їх приблизно 810000, тобто лише 0,8 % від загальної кількості філій ТНК. Окремі вітчизняні та зарубіжні дослідники, а також міжнародні організації спробували підрахувати потенціал України в залученні прямих іноземних інвестицій. За різними оцінками щорічна потреба України в інвестиціях сягає 100–120 млрд дол. США. У сучасних умовах українські компанії активізують процеси транснаціоналізації своїх операцій. Їх діяльність виходить за межі національної економіки, не обмежуючись збільшенням обсягів експортно-імпортних операцій, а перетворюючись на повноцінні транснаціональні корпорації. До найбільших ТНК в Україні відносять “УкрАВТО”, “Індустріальний Союз Донбасу” (ІСД), “ROSHEN”, “Систем Кепітал Менеджмент” (СКМ), “Граніт”, “Шаркон”, “Кераміст” та інші.

Висновок:

1. Серед об’єктивних проблем, які існують в Україні щодо формування вітчизняних ТНК, можна назвати нестабільність політико-правового середовища країни; нерозвиненість ринкової інфраструктури; нестабільність курсу національної валюти; нерозвиненість внутрішнього інвестиційного ринку; обмежену зовнішню орієнтацію бізнесу; інформаційну відсталість країни; невеликі (у світовому масштабі) розміри бізнес-груп; наздоганяючий характер науково-технологічної діяльності, інноваційної складової господарювання; кризу високотехнологічних галузей економіки.

2. На особливу увагу заслуговують питання економічної безпеки, під якою розуміють стан національної економіки, що забезпечує задоволення життєво важливих потреб країни в матеріальних благах незалежно від виникнення у світовій економічній системі або всередині країни форс-мажорних обставин соціально-політичного, економічного або екологічного характеру.

3. Важливим напрямом вітчизняної транснаціоналізації може стати партнерство глобальних компаній з малими українськими компаніями, що в першу чергу носять інноваційний профіль діяльності. Малий наукомісткий бізнес взаємодіє (унаслідок високого ступеня ризику своєї діяльності) з глобальними компаніями, використовуючи їхні виробничі потужності, кадровий потенціал і великі можливості щодо залучення широкого спектра джерел фінансування. Такого роду взаємодія стабілізує господарські та економічні зв’язки малих підприємств, дозволяє зайняти ним певну ринкову нішу, забезпечує їх вихід на траєкторію стійкого розвитку.

4. Існує ряд факторів, що сприяють активізації процесів транснаціоналізації національної економіки України: перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності, придбання активів за кордоном і частки в іноземних компаніях (створення вертикально-інтегрованих систем), інституціональні зміни в компаніях, довгострокові контракти на поставки з іноземними партнерами, реалізація системи державних гарантій.

Література

1. Електронний посібник з дисципліни: Міжнародна економіка, Луцьк. 2011. [Електронний ресурс]: <http://elib.lutsk-ntu.com.ua/book/fb/etme/2011/11-68/>

2. Хоменко І.Б. Вплив транснаціональних корпорацій на конкурентне середовище національної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец.08.00.02 “Світове господарство і міжнародні економічні відносини” – К., 2010.

3. Гайдуцький І.П. Структурні та інноваційні пріоритети залучення прямих інвестицій у контексті здійснення регуляторних реформ в Україні / І.П. Гайдуцький // Актуальні проблеми економіки. – 2011.

4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]: <http://me.gov.ua>

ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ ЯК ОСНОВА ПЛАНУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Чобіт М.Г. студент 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Ришкова Г.А.

Університет імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)

В сучасних умовах для забезпечення сталого розвитку будь якої бізнес структури в Першу Чергу необхідно розглядати організацію та забезпечення її комунікаційної політики. Відомі різні підходи до управління комунікаціями підприємства. Найбільш раціональні з них запропоновані: Ф. Котлером, який, свого часу, запропонував розглядати елементи комунікаційної моделі "не в порядку руху повідомлення (від джерела повідомлення до аудиторії), а з точки зору (ланцюжки) планування потоку повідомлень" [1], "рухаючись по ній у зворотному напрямку - від цільової аудиторії до комунікатора"; Б. Бакка, який, ставлячи собі питання "з кого починати аналіз - з відправника або одержувача повідомлення?", прийшов до висновку, що найкраще, розглядаючи питання управління комунікаціями, - "починати з цільових груп і протягом всього аналізу керуватися їхніми інтересами". Аналогічну ідею в рекламній практиці - починати "перш за все, з визначення кола потенційних покупців" - активно просуває Дж. Г. Скотт у своїй книзі "Вчіться ефективно продавати і керувати збутом" [2]. Такий підхід видається логічно цілком виправданим і відповідає завданням реальної практики, оскільки саме аудиторія і її потреби визначають зміст комунікації взагалі, вимоги до змісту інформації, часу, місця і способу її передачі.

У розвиток цих ідей, можна запропонувати ще більш радикальний підхід до оцінки значущості окремих елементів моделі комунікації і послідовності їх аналізу. Він полягає в тому, що комунікації повинні розглядатися, в першу чергу, не стільки з позицій планування потоку повідомлень, скільки з позиції необхідності прогнозування та вимірювання ефектів комунікації, які є функцією мети комунікації. Причому робити це необхідно на всіх стадіях процесу: при постановці цілей; в ході організації та безпосереднього здійснення; після проведення комунікаційних заходів.

Такий підхід повністю узгоджується з дослідженнями, що складаються в розробці і обґрунтуванні організаційно-методичних прийомів найбільш ефективного управління маркетинговими комунікаціями. В обґрунтування запропонованого підходу ми спираємось на наступні положення:

1. Дотримання логічної і діалектичного взаємозв'язку між цілепокладанням і плануванням дій. З одного боку, визначення мети логічно передуює вибору аудиторії маркетингових комунікацій. З іншого боку, саме цілепокладання як вихідний момент будь-якої розумної діяльності є початок планування. У цьому полягає діалектичний взаємозв'язок мети і плану. Тому ми вважаємо, що планування потоку повідомлень в маркетингових комунікаціях має починатися не з вибору аудиторії, як однозначно рекомендує Ф. Котлер, а з постановки мети комунікації як головної функції управління.

Підтвердження правоти нашої позиції ми знаходимо у Ж.-Ж. Ламбена, який в

переліку "ключових умов ефективної комунікації" ставить вибір її мети на перше місце [3].

Однак Ф. Котлер, описуючи варіанти вивчення специфічних особливостей аудиторії [4], випереджає кожен з них словами: "якщо потрібно інформувати аудиторію...", "якщо потрібно підвищити зацікавленість в товарі...", "якщо ж потрібно стимулювати покупку...". Фактично кожен раз словесно (якісно) формулюється конкретна мета комунікації і, що важливо, з постановкою її на перше місце.

Проаналізувавши всі доступні джерела, в яких описані різні моделі комунікацій, автор встановив, що широко описані в літературі підходи, при яких в процесі побудови комунікації вибір аудиторії передує мети комунікації, базуються на популярній моделі американського політолога Г. Лассуела. Тут необхідно зазначити, що ця модель була запропонована в 1948 році для аналізу масової комунікації і взагалі будь-якого комунікативного акту. Зауважимо саме для аналізу вже доконаний комунікації з метою уникнути подальших помилок при створенні пропагандистських повідомлень для армійських підрозділів, які ведуть бойові дії [5]. Тому формула: "Хто?"; "Що повідомляє?"; "Кому?"; "В який спосіб?"; "Навіщо?" найкращим чином відповідала поставленим перед розробником завдання. Відповідь на питання "навіщо?" логічно завершував аналіз повідомлення. У нашому випадку для вирішення завдання побудові унікального комунікаційного процесу єдиною відправною точкою може бути тільки мета. Тому формула Г. Лассуела для відображення послідовності дій при моделюванні маркетингового комунікаційного процесу повинна виглядати наступним чином: "Навіщо? (з якою метою)"; "Кому?"; "Що повідомляє?"; "В який спосіб?".

Пропонований підхід поєднує в собі новизну і елементи наступності з традиційними підходами в організації комунікаційної політики будь якої бізнес структури.

Література

1. Котлер Ф. Основы маркетинга: Краткий курс: / Ф. Котлер. – М.: Издательский дом "Вильямс", 2003. – 656 с.
2. Скотт Дж.Г. Учитесь эффективно продавать и управлять сбытом. / Дж.Г. Скотт. – М., 1993. – 176 с.
3. Ламбен Ж. Ж. Стратегический маркетинг: / Ж.Ж. Ламбен ; Европейская перспектива. – СПб.: Наука, 1996. – 589 с.
4. Котлер Ф. Управление маркетингом./ Ф. Котлер. – М.: Экономика, 1989. – 223 с.
5. Василик А.М. Основы теории коммуникаций: Учебник / М.А. Василика. – М.: Гардарики, 2003. – 615 с.

РОЛЬ ЗОЛОТОГО ЗАПАСУ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Шинкаренко Н. С., студентка 4 курсу

Науковий керівник: старший викладач Ковтун Г. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

В умовах нестабільної політичної та економічної ситуації в Україні гостро постає питання про збереження та примноження золотого запасу країни, котрий забезпечує економічну стабільність країни. Золото відіграє важливу роль у структурі золотовалютних резервів центральних банків країн як реальний резервний засіб, ціни на який у довгостроковому періоді безперервно зростають.

Для об'єктивного аналізу значення золотого запасу країни необхідно схарактеризувати динаміку золотого запасу в Україні; визначити частку золотого запасу в золотовалютних резервах країн світу; окреслити властивості й роль золота в золотовалютних резервах країни.

Місце та роль золота в економіці досліджуються науковцями різних країн. Зазначені проблеми висвітлюються у наукових дослідженнях зарубіжних учених: Бернштейна П., Велдона Г., Готтельфа Ф., Джаджа Ф., Леселза Д., Стіла Дж. Значення золота в сучасній економіці аналізується у працях вітчизняних науковців: Боришкевич О., Мороз А., Савлук М., Савчук Н. розглядають динаміку й сучасний стан ринку золота; Блащук Ю. визначає особливості формування ринку дорогоцінних металів в Україні; Дудніков О. висвітлює проблеми інвестування в золото та ін.

Золотий запас – це єдиний вид резерву, який, по-перше, за необхідності може бути швидко перетворений на форму міжнародного платіжного засобу (валюту), а, по-друге, він має високу ціну, адже визначає багатство країни. Саме тому економічно розвинені країни накопичують у своїх золотовалютних резервах золото, яке в будь-який момент може бути використано в якості міжнародного платіжного або купівельного засобу.

На сьогодні обсяг золотого запасу відображає валютно-фінансові позиції країни і є одним із показників її кредитоспроможності. Лідерами світових золотих запасів у вересні 2017 року стали такі країни (рис. 1):

1. США – лідер за обсягом золотих запасів у всьому світі. У січні 2017 року в сховищах країни налічувалося 8133,46 тонн золота (73,8 % валютного резерву США).

2. Німеччина – лідер за обсягом золотих запасів серед країн Європи. У січні 2017 року національні запаси золота цієї країни склали 3377,9 тонн (67,6 % від усього валютного резерву Німеччини).

3. Італія – займає друге місце серед країн Європи. Запаси золота станом на січень 2017 року складають 2451,84 тонн (66,8 % від усіх валютних резервів країни). В Італії запаси золота починаючи з 1999 року залишаються стабільними.

4. Франція – займає третє місце серед країн Європи – 2435,8 тонн у січні 2017 року (61,5 % від усіх валютних резервів країни).

5. Китай – лідер серед країн Східної Азії. У липні 2015 року Китай повернув собі 5 місце в рейтингу країн за обсягом золотого запасу. Станом на січень 2017 року, національні запаси золота в Китаї склали 1842,6 тонн (2,2 % від його валютних резервів).

6. Росія – лідер, серед країн СНД. За 2016 рік Росія збільшила свій золотий запас на 200,7 тонн. В січні 2017 року золотий запас складав – 1615,2 тонн (15,2 % від її валютних резервів).

7. Швейцарія – займає перше місце у світі за кількістю золота на одного жителя країни – 136,5 грам. Національні запаси золота в січні 2017 р становлять 1040 тонн (5,6 % від загальних валютних резервів держави).

8. Японія – займає друге місце, серед країн Східної Азії. Національні запаси золота стабільні протягом останніх 16 років і становлять 765,22 тонну січні 2017 року (2,3 % від валютних резервів країни).

9. Нідерланди мають національні запаси золота в обсязі – 612,45 тонн станом на січень 2017 року (62,8 % від валютних резервів країни).

10. Індія замикає десятку країн з найбільшим золотим запасом. У січні 2017 року в сховищах країни знаходиться 557,8 тонн золота (5,7 % від усіх валютних резервів Індії) [1].

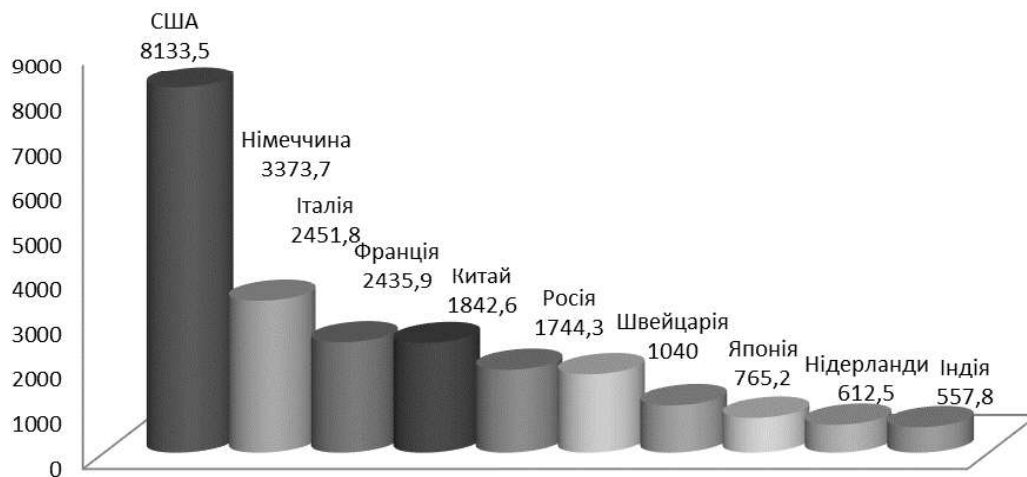

Рис. 1. Золотий запас ТОП-10 країн світу (вересень 2017 року) (тонн)[4]

На сьогодні Україна займає 53 місце в світі за величиною золотого запасу, що зберігається в державних резервах. Доля монетарного золота становить 5,61 % від загального об'єму золотовалютних резервів країни, в той час як в США – 73,8 % [3; 4].

Динаміку золотого запасу України за 1991–2017 рр. наведено на рис 2.

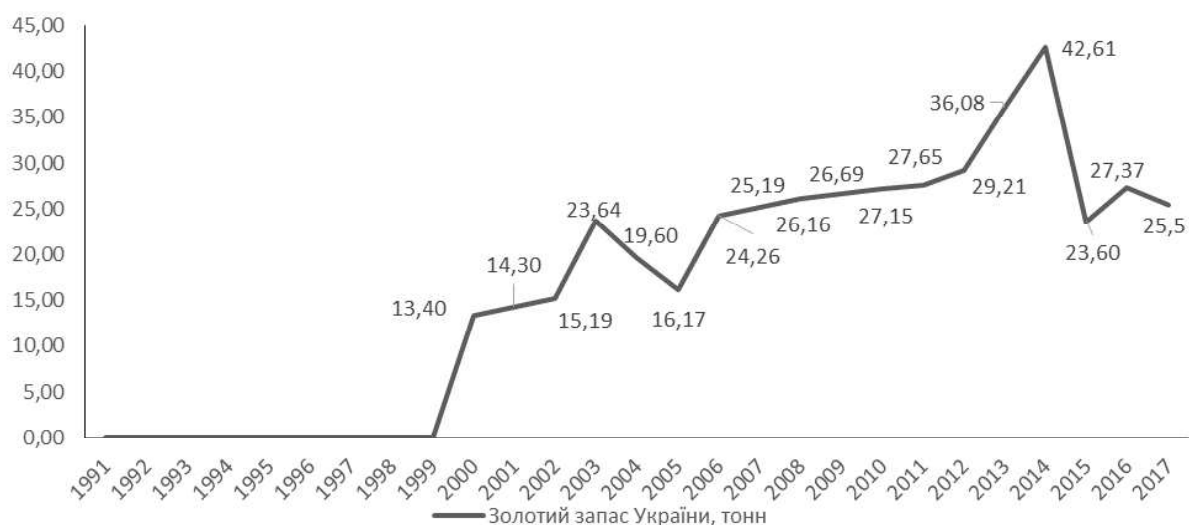

Рис. 2. Динаміка золотого запасу України (1991–2017 рр.) [2].

Статистичні дані щодо наявного золотого запасу в Україні свідчать про значні коливання його обсягів. Так, в період з 2002 по 2003 роки зростання золотого запасу України становило 84,5 %, з 2004 по 2005 роки відбувається його зменшення на 34,3 %, що було пов'язано перш за все з намаганням держави утримати та стабілізувати національну валюту. З 2006 по 2014 роки спостерігається збільшення золотого запасу на 175,6 %, що відповідає відносній стабільності економічного розвитку країни 2015 році золотий запас України значно знизився – більш ніж на 19,01 тонн, що становить 190,1 %. Таке стрімке падіння обсягів золотих резервів України пов'язано зі штучним утриманням курсу національної валюти та погашенням

заборгованості України. На початок 2017 року золотий резерв центрального банку України мав обсяг у 25,5 тонн, тобто зменшення становить 18,7 % [2].

Від кількості золота у золотовалютних резервах держави залежать її економічні можливості. Це безпосередньо пов'язано з функціями та властивостями золота:

1. Незалежність. Золото створює впевненість завдяки своїй незалежності, яка не залежить від держави, валют, дохідності вкладів, надійності кредитів. На його вартість можуть впливати економічні та політичні фактори, але його цінність і функція як платіжного засобу залишаються незмінними.

2. Резервний засіб. Держави і центральні банки як засіб забезпечення своїх валют часто обирають золото.

3. Висока ліквідність. Золото, поряд з більшістю високоліквідних активів, є найбільш привабливим. Його можна продати протягом 24 годин як на одному фінансовому ринку, так і декількох відразу.

4. Диверсифікація активу. Золото може зіграти вирішальну роль у формуванні інвестиційного портфеля.

5. Надійність та стабільність. Золото завжди було цінним та дорогим металом і залишилось найкращим способом вкладення грошей. Незалежно від коливань цін на фінансовому ринку, вартість золота демонструє стабільність і позитивну тенденцію до зростання [5, с. 19–24].

Отже, величина золотого запасу в золотовалютних резервах центрального банку країни є запорукою надійності банківської системи та можливості підтримання країною своєї міжнародної ліквідності. Нажаль на сьогодні Україна за об'ємом золотого запасу далека від країн-лідерів, тому для покращення економічної ситуації в країні необхідна детальна розробка шляхів збільшення та накопичення золотих запасів в резервах України.

Література

1. Золотий запас країн світу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gold-silver.com.ua/gold/gold_reserves_of_the_world.html.

2. Золотий запас України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gold-silver.com.ua/gold/gold_reserves_ukraine.html.

3. Золотовалютні резерви України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/chart/?50>.

4. Країни, що мають найбільший золотий запас. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://goldomania.ru/menu_002_010.html.

5. Савчук Н. В. Ринок золота: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. В. Савчук // Цінні папери України. – 2009. – № 1–2. – С. 19–24.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ПОЛЬЩІ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Шоп'як М. В., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Завербний А.С.

Національний університет «Львівська політехніка»

У наш час велика кількість українського населення не уявляє свого життя без частих поїздок до Польщі, особливо Західний регіон. Багато наших громадян обирає цю країну для працевлаштування, абітурієнти як перспективу для навчання, а

більшість просто для щотижневих закупок. Хоча зовсім нещодавно всього лише кілька десятків років тому польські сусіди на «закупи» приїжджали до України та змітали з наших прилавків абсолютно все [2]. Звідси, виникає питання, як країна, яка завжди поступалась індустріально розвинутій Україні досягла такого економічного зростання. Звичайно цей шлях не був легким, а супроводжувався докорінною зміною встановлених правил та пріоритетів.

Початок цим реформам поклав польський економіст Лешек Бальцерович, який зміг вивести Польщу на зовсім інший рівень, адже, на даний час, в Європейському Союзі її вважають однією з найбільш сталих країн. Його здобутки ввійшли в історію, як «шокова терапія» і полягали в наступних аспектах: для іноземних інвесторів була спрощена система отримання ліцензій, пільги на податки, а також не стало обмежень на розмір інвестицій та вивезення прибутку за кордон, в результаті чого обсяг інвестицій зріс з \$ 4,3 млрд в кінці 1994 року до \$ 20,6 млрд в 1997. В Україні зараз докорінно протилежна ситуація, іноземні інвестори з пересторогою ставляться до українського бізнесу, адже вони вважають його ризиковим, а також додають страху обмеження щодо вивезення прибутку з країни. Ще одним пунктом стало зниження податків для підприємств з 27% до 19% в результаті чого більшість підприємств вийшли з тіні та принесли до бюджету на \$ 1,05 млрд більше. Велика частина бюджету відходила на підтримку малого та середнього бізнесу, а також на кредитування та освітні програми. В результаті чого малий та середній бізнес приносить більшу частину прибутків країни, та забезпечує громадян робочими місцями. На даний час в Україні зовсім інша ситуація, більшість підприємств закрились, через неплатоспроможність або знаходяться в тіні через високі податки та нестабільну ситуацію в країні. Після проведених реформ Польща в 1991 р. підписала Угоду про Асоціацію, а 2004 р. стала повноправним Членом Євросоюзу [1].

Отже, можна зробити висновок, що реформи проведені Польщею мали позитивний характер, адже призвели до вступу в ЄС та покращення економіки, а саме в порівнянні з Україною в 4 рази. На мою думку, є пункти, які наша країна може запозичити з польського досвіду, адже ми на практиці побачили, що вони є дієвими та приносять користь. Звичайно, що для вступу України в Європейський Союз потрібно впровадити безліч реформ та нововведень, але приклад Польщі доказує, що немає нічого неможливого.

Література

1. Вивести Україну з кризи: досвід «шокової терапії» Польщі [Електронний ресурс]—Режим доступу: <http://persona.pumb.ua/ua/club/digest/detail.php?CODE=vivesti-ukrayinu-z-krizi-dosvid-shokovoyi-terapiyi-polshchi>
2. Вступ Польщі до Європейського Союзу, НАТО та його наслідки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bintel.com.ua/uk/article/vstuplenie-polshi-v-evropejskij-sojuz-nato-i-ego-posledstvija/>

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК СТАЛОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Агамамедов Д.Б., студент 6 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Романчик Т.В.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Серед основних тенденцій розвитку світової економіки в ХХІ столітті виділяють зростаючу роль науково-технічного прогресу. Прискорений розвиток науково-технічної та інноваційної сфер діяльності забезпечує конкурентоспроможність національних економік, тому набуває стратегічного значення. Економічний підйом країни знаходиться у прямій залежності від стану її інноваційної активності, що є закономірним для розвитку сучасної економічної системи.

Інноваційний шлях розвитку можуть вибирати для себе країни, що мають для цього достатній рівень фінансових можливостей, чого, на жаль, не вистачає сьогодні Україні. Сучасним промисловим підприємствам доводиться працювати у надскладних умовах, що обумовлені багатьма факторами соціально-економічного та політичного впливу.

Провідні країни світу витрачають на науку більше, ніж 3% ВВП. Більше, ніж половина підприємств економічно розвинених країн щорічно впроваджують продукцію, виготовлену із застосуванням новітніх технологій і наукових розробок. В середньому кожні два роки їх асортимент оновлюється повністю. Саме зміни технологій на 75-80 % визначають приріст ВВП розвинутих країн.

Продукція ж українських підприємств оновлюється за п'ять і більше років. Причому, інновація зводиться найчастіше до вдосконалення прототипу, а нова продукція, вперше освоєна в Україні, становить всього 4,1%. До того ж її технічний рівень часто не відповідає сучасним вимогам, а, значить, вона не є конкурентоспроможною на зовнішньому ринку.

Підсумки дослідження показників діяльності України за останні роки свідчать, що частка України на ринку високотехнологічної продукції становить приблизно 0,1%. Наукоємність промислового виробництва в Україні зараз не перевищує 1%, що у десятки разів менше за світовий рівень. На внутрішньому ринку ситуація трохи краще, але підприємства все-таки віддають перевагу на користь купівлі вже діючих і випробуваних технологій, тому що фінансувати нові розробки ризиковано.

В національному законодавстві високі технології визначаються як “технології, які розроблені на основі новітніх наукових знань, за технічним рівнем перевищують кращі вітчизняні та іноземні аналоги і спроможні забезпечити передові позиції на світовому ринку наукомісткої продукції”.

Отже, зміни технологій забезпечують розвиток галузей промисловості та є основою якісних змін в економіці в цілому. В умовах економічної кризи підприємства не мають достатньо коштів для розробки тих чи інших наукових проектів. Хоча саме інноваційний потенціал є вирішальним чинником забезпечення конкурентоспроможності країни. Участь України у розвитку інноваційних технологій є умовою формування економічної стабільності країни, затвердження її позицій в системі міжнародних відносин.

Головним пріоритетом розвитку країни повинна стати чітка інноваційна політика, закладена в основу діяльності провідних галузей економіки.

ПРОБЛЕМИ ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНЗИТУ ГАЗУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Багнюк С. М., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Завербний А. С.

Національний університет «Львівська політехніка»

Україна здавна розташована на перехресті великих торгових шляхів і досі залишається транзитером природного газу до європейських країн. При правильному використанні, транзит газу в Україні може не тільки приносити значні прибутки до бюджету, але й бути важелем у відстоюванні державних інтересів у взаємодії з країнами-сусідами та країнами-членами Євросоюзу. Розгалужена газотранспортна система забезпечує транспортування не лише транзитного газу, але й постачання його на внутрішній ринок.

В січні-вересні 2017 року Україна збільшила транзит природного газу через свою газотранспортну систему (ГТС) на 23,4% (що єна 13 млрд 340,7 млн куб. м) у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року, коли ці обсяги становили близько 70 млрд 356,7 млн куб. м. За останні дев'ять років цей показник досяг максимального значення. Транзит газу через Україну в Європу за дев'ять місяців складав 68 млрд 541,7 млн куб. м, до Молдови – 1,815 млрд куб. м., згідно з оперативними даними ПАТ "Укртрансгаз" [1].

На сьогодні Україна накопичила 16,4 млрд кубометрів газу в підземних сховищах газу. Імпорт газу з країн ЄС склав 10,7 млрд кубометрів, що на 70% більше ніж у минулому році за аналогічний період [2].

Із наведених вище статистичних даних видно, що країна прогресує, збільшуючи обсяги транзиту газу. У 2019 році спливає термін дії контракту на транзит російського газу через Україну до Європи, підписаного 2009 року з "Газпромом". Щоб мінімізувати втрати, які можуть виникнути після завершення угоди потрібно заручитися довірою та підтримкою Європи. Наразі збереження транзиту територією України важливе з огляду на фізичну безпеку країни. Адже є ймовірність, що Москва, розуміючи необхідність використання ГТС України як маршруту експорту свого газу в Європу, не буде ризикувати її безпекою [3].

Не зважаючи, на подані показники транзиту що значно зросли, в порівнянні з попередніми періодами, українську ГТС все ж слід удосконалювати. Сильна і незалежна ГТС – це гарантія того, що Україна збереже статус транзитної держави. Уряду не варто надіятись на підтримку інших країн, а навпаки – потрібно піднімати рівень економіки і здобувати нафтогазову незалежність України.

Література

1. Сайт Interfax-Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/452188.html>

2. Сайт ZIK [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zik.ua/news/2017/10/02/tranzyt_gazu_cherez_ukrainu_syagnuv_rekordnogo_pokaznyka_ukrtransgaz_1178691

3. Сайт Економічна Правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/09/22/629373/>

БЕЗРОБІТТЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ В УКРАЇНІ

Блещенко Н. О., студентка 4 курсу

Науковий керівник: старший викладач Ковтун Г. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Безробіття як соціально-економічне явище є великою проблемою, котра потребує вивчення, аналізу та розробки методів її вирішення. Усі країни світу прикладають багато зусиль для подолання даного явища, але жодній ще не вдалося ліквідувати його повністю. На сьогодні кількість безробітних у світі перевищує 200 млн осіб [3, с. 48]. Причиною такого стану є неефективне використання робочої сили й відсутність економічних умов, які дали б змогу людям застосовувати свої знання й навички у продуктивній роботі за гідну заробітну плату. Саме тому це явище є як економічною, так і соціальною проблемою.

Причини, сутність, шляхи подолання безробіття активно досліджуються науковцями різних країн. Проблеми довготривалого безробіття у своїх наукових дослідженнях висвітлювали зарубіжні вчені, зокрема: Дж. Акерлоф, Л. Гроган, П. Дайамонд, Р. Джекман, К. Терел та ін. Питання щодо соціально-економічних наслідків безробіття та визначення інструментів і шляхів регулювання зайнятості висвітлювали й вітчизняні учені: С. Бандура, Я. Безугла, Д. Богиня, П. Василенко, С. Іванов, О. Магницька та інші науковці.

Феномен безробіття – найбільш гостра проблема, з якою стикається населення України. Безробіття – це таке соціально-економічне явище, коли частина економічно активного населення не може знайти застосування своїй здатності до праці й стає «зайвою».

Зростання рівня безробіття призводить до негативних наслідків, з одного боку, економічних, що проявляються у падінні купівельної спроможності населення, зменшенні доходів платників податків і, відповідно, скороченні надходжень до бюджету, втраті підприємствами кваліфікованих фахівців, а з іншого боку, соціальних, таких як диференціація доходів населення, злочинність та суїциди, тому що люди опиняються у безвихідній ситуації, і не маючи коштів на проживання, закінчують життя самогубством. З неконтрольованим зростанням рівня безробіття виникає ризик соціального напруження та збільшується потреба в додаткових витратах на підтримку людей, що втратили роботу і не працевлаштовані. Саме тому актуальність питання безробіття є дуже важливим і потребує уваги до себе з боку держави.

Хоча безробіття несе за собою цілу низку негативного як для населення так і для країни, та все ж воно має й позитивні сторони: підвищення цінності робочого місця; збільшення вільного часу населення та свободи вибору місця роботи; зростання конкуренції між працівниками, що веде за собою підвищення рівня освіти, здобуття вищої освіти, перекваліфікацію [1, с. 2].

Динаміку кількості безробітних в Україні наведено на рис. 1. У період світової фінансової кризи 2008 року, що завдала значної шкоди й Україні, рівень зареєстрованих безробітних зріс у 2009 році на 37,4 %, а починаючи з 2010 року по 2013 р. кількість безробітних зменшується [4].

Однак, така позитивна тенденція рівня безробіття в Україні є далекою від реального стану, оскільки статистичні дані не дозволяють об'єктивно оцінити рівень безробіття в Україні: статистика не враховує неповну зайнятість, зайнятість у тіньовій економіці, кількість осіб, які зневірилися отримати роботу і не стоять на обліку в

центрах зайнятості; ті, хто примусово знаходиться у вимушених відпустках з ініціативи адміністрації, вважаються зайнятими.

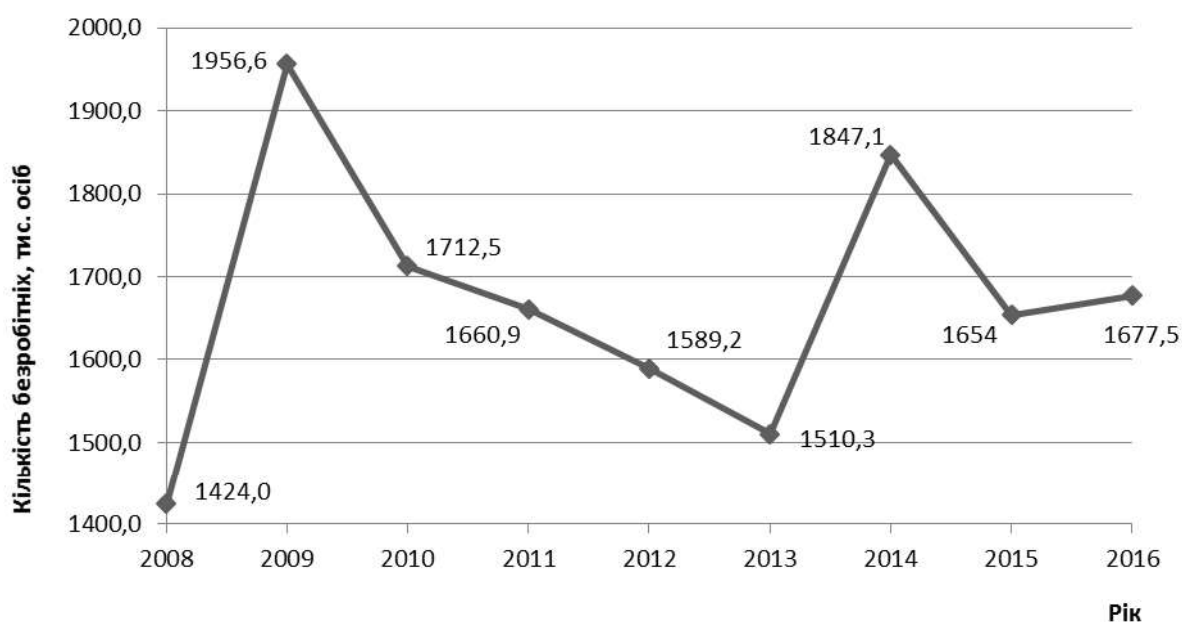

Рис.1. Кількість безробітних в Україні (2008–2016 рр.) (тис. осіб) [4]

З 2014 року кількість безробітних зростає на 22,3 %, що пов'язано з кризовими явищами в економіці країни та початком зовнішньої агресії України. Станом на вересень 2017 року кількість безробітних становить 1,6 млн. осіб. Однією з причин зменшення безробітних є вимушена трудова міграція українців, адже наша держава відома у світі як джерело постачання дешевої робочої сили [2].

Для збереження в країні висококваліфікованих фахівців держава повинна проводити активну політику в сфері зайнятості. Основні шляхи розв'язання проблем безробіття мають включати цілу низку заходів: приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм і принципів; запровадження механізмів захисту внутрішнього ринку праці; зниження податків для підприємств за умови збереження робочих місць; легалізацію тіньової зайнятості тощо [5, с. 33–34].

Отже, для вирішення проблем безробіття слід докорінно змінювати політику зайнятості. Лише цілеспрямоване активне підвищення рівня зайнятості населення допоможе вивести економіку країни на вищий рівень розвитку.

Література

1. Горяча О. Б. Проблеми безробіття в Україні / О. Б. Горяча // Чернівці, БДФА. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/3/goriatsha.php>.
2. Зареєстроване безробіття у 2017 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/sz_br/sz_br_u/zb_u2017.htm.
3. Лисюк О. С. Безробіття як соціально-економічна проблема населення України / О. С. Лисюк // Економічні науки, Вінниця : ВНАУ. – 2012. – № 4 – С. 48–53.
4. Основні показники ринку праці (річні дані) Офіційний сайт державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/rp/eau/eau_u/osp_rik_b_07u.htm.
5. Полуяктова О. В. Проблеми безробіття в Україні / О. В. Полуяктова // Економіка і суспільство. – Мукачівський державний університет – 2016. – № 2.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Васильєва Т.С., студентка 1 курсу

Севєродонецький хіміко-механічний технікум

Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля

Науковий керівник: к.е.н., доц. Ключ Ю.І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сталий розвиток – такий розвиток країн і регіонів, коли економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність теперішніх та майбутніх поколінь [4].

Україна має все необхідне для сталого майбутнього, враховуючи активне громадянське суспільство та успішність в залученні громадян до формування програми порядку денного на період до 2030 року.

Водночас, сьогоднішня криза негативно впливає на настрої громадян та їх віру у світле майбутнє для України. В даній ситуації, метою консультацій щодо ЦСР є не лише стратегічне планування, але й зміцнення та відновлення довіри. Зрозуміло, що успіх локалізації, реалізації та моніторингу Цілей сталого розвитку в Україні залежатиме від готовності Уряду створювати і розвивати платформу відкритого діалогу для забезпечення сталого майбутнього для України [3].

Одним з основних чинників сталого розвитку України є її природні умови і ресурси.

15 вересня 2017 року - Уряд України представив Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР). У доповіді представлені результати адаптації 17 глобальних ЦСР з урахуванням специфіки національного розвитку [2].

Глобальні Цілі сталого розвитку були затверджені у 2015 році на саміті ООН з питань сталого розвитку. За ініціативи Уряду України та за сприяння системи ООН в Україні протягом року тривав відкритий та інклюзивний процес адаптації ЦСР. Беручи до уваги принцип "нікого не залишити осторонь" та використовуючи широкий спектр інформаційних, статистичних та аналітичних матеріалів, була розроблена національна система ЦСР (86 завдань розвитку та 172 показники для моніторингу їх виконання) [2].

Національну доповідь було підготовлено Міністерством економічного розвитку та торгівлі України за координації Наталі Горшкової. Доповідь було затверджено Міжвідомчою робочою групою високого рівня з питань організації процесу впровадження ЦСР в Україні під головуванням Першого віце-прем'єр-міністра України – Міністра економічного розвитку і торгівлі України Степана Кубіва та Координатора з гуманітарних питань, Координатора системи ООН в Україні, Постійного представника Програми Розвитку ООН в Україні Ніла Вокера [2].

Консультації щодо ЦСР проходили як на центральному, так і на місцевих рівнях. Понад 800 провідних експертів у тематичних сферах ЦСР брали участь у відкритому процесі встановлення національних завдань, що забезпечило об'єктивність оцінок та узгодженість прогнозних показників. Серед експертів були представники міністерств та відомств, державних установ, агентств ООН в Україні,

міжнародних організацій, ділової спільноти, експертного співтовариства, громадських організацій (насамперед тих, що представляють інтереси найбільш уразливих груп) та громадянського суспільства. Місцеві консультації проходили у 10-ти областях та відбувались за участі представників центральних органів виконавчої влади, обласних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, громад, міжнародних організацій, інститутів громадянського суспільства.

Ця робота проводилася за підтримки усіх агентств ООН в Україні, зокрема, Програми розвитку ООН, та спільно з Інститутом демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України.

Цілі сталого розвитку (ЦСР), яких на сьогодні дотримуються всі країни світу, встановлюють власні показники розвитку і включають 17 цілей і 169 конкретних завдань. Перелік ЦСР був офіційно затверджений на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН в кінці вересня 2015 року [1].

У липні – вересні 2016 року в Україні були проведені 10 обласних консультацій з адаптації та локалізації Цілей сталого розвитку, метою яких було визначення пріоритетних Цілей та шляхів їх досягнення. Ця ініціатива об'єднала голоси людей з усіх куточків країни.

Консультації пройшли в містах Дніпро, Житомир, Запоріжжя, Луцьк, Маріуполь, Суми, Тернопіль, Ужгород, Черкаси та Чернівці. У консультаціях взяли участь понад 500 учасників, які представляли обласні та місцеві органи влади, організації громадянського суспільства, міжнародні організації, наукові кола, тощо. Ця ініціатива об'єднала голоси з усіх куточків країни. У ході консультацій учасники визначали основні пріоритети розвитку як на національному рівні, так і на рівні області.

«Для досягнення Цілей Сталого Розвитку на національному рівні Україна здійснюватиме нові програми і проекти, які на практиці забезпечать макроекономічну стабільність, екологічний баланс та соціальну згуртованість. ЦСР служитимуть в якості загальної основи для подальших перетворень в Україні», - саме так зазначив Президент України Петро Порошенко у своєму виступі на Саміті ООН з Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року, який відбувся в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, і під час якого було надано загальне бачення нових орієнтирів розвитку до 2030 року та визначено 17 Цілей сталого розвитку [2].

В Україні суспільство готове брати участь у розробленні довгострокового стратегічного документу, який визначив би нові Цілі сталого розвитку. За останні п'ятнадцять років доповіді щодо Цілей розвитку тисячоліття (ЦРТ) слугували єдиним стратегічним документом, який надавав можливість громадськості контролювати дії влади, використовуючи моніторинг 33-х ключових показників. Цілі сталого розвитку мають продовжити цю традицію та використовувати імпульс ЦРТ і напрацьовану інституційну базу.

Цілі сталого розвитку в Україні становитимуть нову систему взаємоузгоджених управлінських заходів за економічним, соціальним та екологічним (природоохоронним) вимірами, спрямовану на формування суспільних відносин на засадах довіри, солідарності, рівності поколінь, безпечного навколишнього середовища. Основою сталого розвитку є невід'ємні права людини на життя та повноцінний розвиток [2].

За результатами національних консультацій можна зробити висновок, що в Україні суспільство готово брати участь у розробленні стратегічного документа, який визначив би нові цілі на довгострокову перспективу. Нові цілі мають забезпечити

інтеграцію зусиль щодо економічного зростання, прагнення до соціальної справедливості та раціонального природокористування, що потребує глибоких соціально-економічних перетворень в Україні та нового глобального партнерства [2].

Література

1. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" : Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

2. Цілі сталого розвитку 2016-2030 / Офіційний веб-сайт ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia>.

3. Поплавська Ж. В. Як дорости Україні до сталого розвитку? / В. Ж. Поплавська, В. Г. Поплавський // Вісник НАН України. - 2007. - № 9. – С. 10.

4. Котикова О. І. Зміст поняття сталого розвитку / О. І. Котикова // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. – 2007. - № 12. - С. 173.

АНАЛІЗ СТАНУ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 10: ПРОБЛЕМАТИКА НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Захарова Н.О., студентка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Бурко Я.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У вересні 2017 року Уряд України представив національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку. На сьогоднішній день представлено 17 цілей та 169 конкретних завдань яких дотримуються всі країни світу. Реалії життя найбільш розвинутих країн світу показали, що економічне зростання та досягнення високого рівня споживання не позбавляють автоматично від бідності, алкоголізму, не гарантують безпечного існування людини у суспільстві. Рівень життя є однією з найбільш важливіших соціально-економічних категорій, яка характеризує становище людини у суспільстві можливості реалізації її потреб та можливості людського розвитку.

Відповідно до Конвенції Міжнародної організації праці кожна людина має право на такий рівень життя (включаючи їжу, одяг, житло, соціальне обслуговування, медичний догляд), який необхідний для підтримання здоров'я і добробуту її та її родини, а також право на забезпечення у випадку безробіття, інвалідності, втрати годувальника та інше. Підвищення рівня життя виступає одночасно метою та пріоритетним напрямком суспільного розвитку й асоціюється з соціальним прогресом суспільства. Динаміка показників рівня життя свідчить про результати економічного розвитку країни, а також про ступінь соціальної економіки. Особливого значення підвищення рівня життя набуває у орієнтованому на людський розвиток суспільстві.

У системі визначення рівня життя населення центральне місце посідають показники доходів, як основного джерела задоволення особистих потреб у товарах та послугах і підвищення рівня добробуту. В концепції людського розвитку показники доходів населення використовуються як міри контролю над ресурсами. Рівень доходів дає уявлення про матеріальні можливості людей, особливо якщо цей рівень досить низький. Крім того, величина доходів відображає можливості людей у тих сферах життя, що безпосередньо не пов'язані з основними компонентами людського

розвитку. Серед них слід зазначити, наприклад, можливість подорожувати і відпочивати, спілкуватися з рідними і друзями, придбати та обладнати житло, відвідувати театри і музеї. Середній дохід на душу населення відображає ступінь включення жителів тієї чи іншої держави у світ соціальних зв'язків, що виявляється у наявності тісного зв'язку ВВП на душу населення з різними показниками доступу до інформації і сучасних засобів комунікації [1].

Найбільш наочно нерівність проявляється в таких проблемах. По-перше, спостерігається величезна поляризація в доходах і життєвому рівні населення України, жителів різних регіонів і типів поселень. У зв'язку з цим подолання нерівності на принципах соціальної справедливості не може сприйматися однозначно в усіх своїх класичних аспектах. Річ у тому, що за нинішньої надмірної майнової диференціації населення, трансплантація норм соціальної справедливості, які панують у розвинутих країнах, де принцип ринкової нерівності ототожнюється зі справедливістю, не буде сприйматися багатьма соціальними професійними групами українського суспільства з причин стійкості етнопсихологічних і культурних традицій. У зв'язку з цим, насамперед, необхідно подолати найбільш одіозні форми прояву нерівності, що стають джерелом формування деструктивних настроїв. По-друге, особливу занепокоєність викликає деградація сільської місцевості як середовища проживання, яка обумовлюється низькими доходами населення і незадовільним станом об'єктів соціальної інфраструктури. По-третє, для поліпшення демографічної ситуації необхідно принципово посилити допомогу сім'ям із неповнолітніми дітьми, які в цілому є однією з найменш забезпечених соціальних груп, що породжує нерівні стартові можливості для молоді. По-четверте, критично низьким є життєвий рівень непрацюючих пенсіонерів, інвалідів, що неприпустимо для соціально орієнтованої країни. Крайня бідність цих категорій населення створює незадовільний морально-психологічний клімат. По-п'яте, невирішеною залишається для громад ситуація в населених пунктах, містоутворюючі підприємства яких не відновили свою діяльність. Подолання соціальної нерівності ускладнюється порушеннями з боку держави і підприємств етичних правил економічної поведінки і, зокрема, дотримання вимог справедливості. За цих умов система державного регулювання соціальної політики потребує потужної інституціональної підтримки, орієнтованої на підвищення добробуту й якості життя населення. Домінуючим функціональним обов'язком держави є створення і закріплення інститутів – формальних і неформальних законів, правил, норм суспільного життя.

У рамках теорії людського розвитку поширена точка зору, що рівномірніший розподіл багатства й доходів більшою мірою прискорює людський розвиток, ніж сповільнює його. Ця позиція обґрунтовується як емпіричними доказами з досвіду цілого ряду країн (Японія, Тайвань (Китай), Швеція, Коста-Рика й ін.), так і деякими теоретичними міркуваннями. Зокрема закон спадної корисності доходу пояснює, чому більш рівномірний розподіл дає більший ефект для людського розвитку. Адже в цьому випадку за інших рівних умов прискорено прогресують бідні групи населення, а віддача від приросту доходу для здоров'я й освіченості у бідних людей вища, ніж у багатих.

Якщо взяти доходи населення у січні 2017 р. розмір середньої номінальної заробітної плати штатних працівників підприємств, установ, організацій (з кількістю працюючих 10 осіб і більше) по Луганській області становив 5385 грн.

До видів економічної діяльності з найвищим рівнем оплати праці відносилися фінансова та страхова діяльність, професійна, наукова та технічна

діяльність, державне управління й оборона, де заробітна плата працівників перевищила середній показник по економіці в 1,1–1,3 раза.

Найнижчий рівень заробітної плати спостерігався за такими видами економічної діяльності, як поштова та кур'єрська діяльність, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, оптова та роздрібна торгівля, і не перевищував 64,0% від середнього рівня по економіці.

Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати по Луганській області на 1 лютого 2017 року становила 425,7 млн грн, що дорівнює 51,8% фонду оплати праці, нарахованого за січень 2017 року. Протягом січня 2017 р. її розмір збільшився на 13,3 млн грн, або на 3,2%. Серед видів економічної діяльності найвагомніше збільшення суми несплаченої заробітної плати спостерігалось у сфері інформації та телекомунікації (0,3 млн. грн або на 630,6%). У структурі загальної суми заборгованості борг економічно активних підприємств на 1 лютого 2017 року становив 90,5 млн. грн, що складає 21,3% від загальної суми заборгованості.

Кількість працівників економічно активних підприємств, яким вчасно не виплачено заробітну плату, на 1 лютого 2017 р. становила 10,7 тис. осіб, або 7,2% від загальної кількості штатних працівників. Кожному із зазначених працівників не виплачено в середньому 8441,79 грн [3].

Подолання нерівності передбачає застосування критеріальних нормативів якості й рівня життя, що мають виконувати функцію забезпечення мінімальних гарантій і функцію соціальних орієнтирів. Для виявлення соціальних груп населення як критерій матеріального добробуту і доступності до соціально важливих послуг доцільно використовувати триваріантну модель оцінки нерівності. Перший підхід потребує формування нормативних споживчих бюджетів різного рівня матеріального забезпечення. Поряд із прожитковим мінімумом, який визначає низький рівень добробуту, варто розробляти споживчий нормативний бюджет, а також споживчий бюджет середнього добробуту і бюджет високого рівня добробуту. Прожитковий мінімум, що розробляється і використовується в Україні як стандарт гарантії задоволення найбільш нагальних потреб населення, є поки єдиним критерієм рівня життя. Він призначений для громадян, зайнятих простою малокваліфікованою працею. Споживчий обсяг цього бюджету є мінімальним і не може характеризувати соціальну динаміку суспільства. Функціональна роль мінімального бюджету недостатня для його використання як інструменту подолання нерівності в суспільстві. Завдання зменшення нерівності й можливостей для соціалізації індивідуумів потребує, як уже зазначалося, бюджетів більш високого рівня добробуту. Мінімальний нормативний бюджет має бути перехідним до бюджетів добробуту не нижче життєвого рівня середнього класу. Споживчий бюджет високого добробуту забезпечує життєдіяльність людей із підвищеними соціальними й інтелектуальними потребами і створює умови для розширеного відтворення населення. Застосування споживчих бюджетів для класифікації дохідних груп населення дасть можливість визначити рівень соціальної нерівності за критерієм якості життя і розробляти політику її подолання, мета якої полягає в забезпеченні більшості населення матеріальними умовами для всебічної соціалізації суспільства. Другий підхід триваріантної моделі оцінки нерівності включає соціальні стандарти життєзабезпеченості населення. Основним з них є житлові стандарти. За критерієм житлової забезпеченості 40–45% сімей можна віднести до неблагополучних. Висока частка громадян, не забезпечених житлом, обмежує можливості значної кількості населення повноцінно інтегруватися в суспільство, планувати розвиток [2].

Література

1. Навчальні матеріали онлайн [Електронне джерело] – режим доступу http://pidruchniki.com/15510518/ekonomika/riven_zhittya_nerivnist_lyudskiy_rozvitok;
2. Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу / за ред. Е.М.Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України, 2012. – С. – 19-20.
3. Головне управління статистики у Луганській області [Електронне джерело]-режим доступу <http://www.lg.ukrstat.gov.ua>

АНАЛІЗ ЯКОСТІ РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ

Зеленська В. В., студентка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: ст. викл. Касаткіна М.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Україна завжди мала якісну робочу силу з високою загальною і професійною освітою та задовільними фізичними, фізіологічними і психофізіологічними характеристиками. Однак сучасний етап розвитку нашої держави демонструє стрімкі втрати найвагомішого скарбу українського суспільства – трудового потенціалу, що є ключовим елементом якості робочої сили. Економічна криза, безробіття та активна міграція, військові дії, суттєве зниження рівня якості життя та занепад виробництва негативно позначились на рівні ефективності її використання та динаміці розвитку.

Метою роботи є дослідження причин відставання якості робочої сили від потреб сучасної економіки.

Робоча сила – це сукупність людських характеристик, що виявляються в процесі праці через кваліфікацію та особисті якості працівника: фізичний стан, розумові (інтелектуальні) здібності, здатність адаптуватися, гнучкість, інноваційність, професійні навички, моральність тощо. Від якості робочої сили залежить її конкурентоспроможність, проте ці поняття не є рівнозначними.

Конкурентоспроможність робочої сили – малодосліджена проблема в економіці, що за своєю природою надзвичайно впливова. Детальне визначення їй дає професор Д. П. Богиня: «конкурентоспроможність робочої сили – це сукупність якісних і вартісних характеристик специфічного товару «робоча сила», яка забезпечує задоволення конкретних потреб роботодавців, у тому числі державних підприємств у працівниках певної кваліфікації (професії)» [1].

Проблема трудової активності населення є ключовою в розрізі питання трудового потенціалу робочої сили. Системна криза вкрай негативно відбилася на всіх аспектах життєдіяльності суспільства, зокрема через обмеженість у підвищенні кваліфікації та низький рівень життя. Рівень оплати праці, по відношенню до якості та об'єму праці, та її сумнівна диференціація спричиняють де мотиваційний вплив на повну зайнятість. Так, перехід до ринкової економіки супроводжується певним рівнем безробіття, проте негативні наслідки мають вичерпуватись в результаті створення ефективної системи соціальних гарантій і підтримки найменш захищених верств населення. Проблеми якості робочої сили в Україні повинні займати ключове місце на всіх рівнях владних структур, розвиток наукомістких виробництв та інноваційний розвиток технологій мають впроваджуватись на базі високоосвіченої і висококваліфікованої робочої сили із супутнім їй всебічним покращенням.

Сьогодні в Україні спостерігається суттєве відставання якості робочої сили від потреб сучасної економіки, чому сприяє ряд факторів, зокрема:

- застарілі програми навчання, а матеріально-технічна база училищ не відповідає підготовці висококваліфікованих робітників для сучасних технологій;
- практично відсутня внутрішньовиробнича підготовка кадрів, що зумовлено браком коштів і недооцінкою перспектив;
- втрата навичок і практичного досвіду працівниками через незайнятість та брак попиту.

Як зазначає професор В. А. Савченко, в Україні професійне навчання персоналу нині ще не перетворилося на один із найважливіших чинників підвищення продуктивності праці, забезпечення випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції та послуг, інтеграції держави у світове економічне співтовариство [2].

В даний час Україна за середнім рівнем освіти працівників (за кількістю років навчання) значно відстає від США, Японії. В розрахунку на одного працюючого, рівень освіти становить 10 років, тоді як в Японії – 14, в США – 15 років навчання. Стан освіти в Україні, з точки зору витрат на неї в абсолютних цифрах і на одну особу з 2007 по 2016 рр., характеризується скороченням у 1,6 рази. Витрати на професійне навчання кадрів на виробництві складають у середньому 0,2 % від фонду заробітної плати, в той час, як у країнах Євросоюзу цей показник складає 1%.

Підвищення рівня вимог до якості робочої сили за умов динамічного інноваційного розвитку потребує відповідного випереджаючого ефекту професійної кваліфікації, в якому динаміка людського капіталу стає основним ресурсом конкурентоспроможності України.

Для вирішення зазначеної проблеми можна запропонувати наступні шляхи:

1. Структурування інституціональної системи трудового потенціалу має здійснюватися на основі інформаційної насиченості, мінімізації транзакційних витрат, послідовності адаптивних змін, єдності та взаємозалежності інститутів, компліментарності, регіональної солідарності, безперервності удосконалення;

2. Інформатизація суспільства, удосконалення вітчизняної системи освіти, приведення у відповідність до світових стандартів медичної галузі, модернізація науково-технічної і виробничо-технологічної бази як в навчальних закладах, так і на підприємствах;

3. Створення економічних, екологічних і соціальних умов для повноцінного відтворення і професійно-інтелектуального розвитку трудового потенціалу; забезпечення можливостей для продуктивного його використання через відповідне економічне і науково-технічне підґрунтя, збалансований регіональний розвиток, впровадження системи стимулів до продуктивної праці, а також реалізація соціальних гарантій як для зайнятого, так і незайнятого населення, що в умовах ринкових відносин сприятиме поліпшенню параметрів формування трудового потенціалу та підвищення рівня життя населення в цілому;

4. Формування системи прогнозування перспективного розвитку галузей економіки і попиту на робочу силу за конкретними професіями з урахуванням потреб регіонального ринку праці, залучення роботодавців до розробки навчальних програм і програм підвищення кваліфікації та створення ефективного механізму їх стимулювання до професійного розвитку працівників шляхом надання податкових пільг;

5. Професійна підготовка або перепідготовка, підвищення кваліфікації у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, у тому числі в навчальних

зкладах державної служби зайнятості, на підприємствах, в установах, організаціях;

6. Створення інституціональної ієрархії, співпраця навчальних закладів, центрів зайнятості та підприємств, організацій і установ, в результаті чого можна класифікувати елементи структури за якістю.

Література

1. Богиня Д. Основи економіки праці: Навч. посібник/ Дем'ян Богиня, Олена Грішнова,. - 2-е вид., стереотип.. - К.: Знання-Прес, 2001. - 312 с.

2. Бібліотека економіста онлайн - Державне регулювання зайнятості (2003): [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://library.if.ua/book/108/7293.html>

3. VoxUkraine – аналітична платформа: Оцінюючи Україну: Місце серед 40 Найкращих Країн за Індексом Глобальної Конкуレントоспроможності: [Електронний ресурс].

СИСТЕМНІСТЬ КОНЦЕПТУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: УСКЛАДНЕННЯ ПРОТИРІЧ ОБ'ЄКТИВНИХ КОНЦЕПТУАЛЬНИМИ

Караханян А. А., 4 курс, менеджмент

Науковий керівник: к.е.н., доц. Кривуля П.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

До концепції сталого розвитку відносяться як до концепції, яка має вирішити проблеми розвитку людства через збалансоване ставлення до комплексу політичних, соціальних, культурних, екологічних, економічних та інших окремих комплексів проблем, які вочевидь пов'язані та не можуть бути розв'язані як окремі питання. Більш того, цю концепцію вважають не тільки загальною для всього людства, а й універсальною, тобто вона є моделлю бажаного розвитку абсолютно для всіх країн світу, які здійснюють перехід від суто економічної моделі розвитку до пошуку раціонального балансу між трьома складовими сталого розвитку: економічною, соціальною та екологічною. Але слід зазначити, що по-перше, розглядати країни світи як одне ціле в межах світу, та розглядати їх як однаковий полігон для використання універсальних рекомендацій – це не одне і теж. По-друге, концепт сталого розвитку не дає чіткого розуміння того, скільки саме складових має бути «збалансованими», – якщо навіть у цьому немає порозуміння багатьох прихильників сталого розвитку, то й слід розуміти, чому немає порозуміння у багатьох інших питаннях. По-третє, слід визнати, що велика кількість публікацій, які присвячені цьому питанню, спричинені саме тим, що ця модель потребує вдосконалення, бо не має остаточного вигляду. Велика кількість прихильників обумовлена тим, що з окресленням круга проблем, які має вирішити людство через досягнення сталого розвитку, згодні майже всі, але саме згода в цьому об'єднає прихильників, а не згода в інструментарії концепції – цей інструментарій навіть менше знайомий, ніж проблематика та цілі. На нашу думку потреба у розвитку концепції сталого розвитку виникає саме через те, що вона не досягла ще тієї бажаної збалансованості, а не досягла її через те, що не визначено системний зв'язок між складовими сталого розвитку. Системність концепту сталого розвитку потребує, по-перше, визначення такого складу елементів, які би знаходились у відношенні однорідних зв'язків (чи не слід додати до економічної, соціальної та екологічної складової ще й культурну, наприклад?, а якщо не слід через те, що

культурна складова входить до комплексу соціальних складових, той економічна має міститися там же: то й головних складових дві), а по-друге, потребує опису зв'язків складових, який би виражав цільність концепту (чи сполучені соціальна та екологічна складові як суб'єкт та об'єкт дії, чи сполучені вони як організм та його середовище, до якого організм адаптовано, чи сполучені вони ще як, а бо всі ці сполучення слід вважати для концепції однаково важливими та потребує вирішення протиріч?). Неостаточність формулювання концепту сталого розвитку визначено потребою розвитку самого концепту, потребою приведення його у відповідність до вираження тих важливих проблем, для вирішення яких його формулюють. Поки ще він не є достатньо розвинутим, то й слід визначити у якому напрямку він має бути розвинутим. Але й слід враховувати контингентність ситуації: поки науковці сперечаються як має бути використана концепція сталого розвитку для вирішення проблем світового розвитку, самі проблеми теж розвиваються, та чим складніше заходи щодо вирішення протиріч розвитку людства, тим складніше нові комплекси протиріч та породжувані протиріччями проблеми, які знов таки слід вирішувати.

Розвиток системного уявлення концепту сталого розвитку можна дослідити на аналізі окремих формулювань цього концепту. Термін «стійкий розвиток» отримав широке поширення після публікації доповіді, підготовленої для ООН в 1987 р. створеною в 1983 р. Міжнародною комісією з навколишнього довкілля і розвитку, очолюваною прем'єр-міністром Норвегії Гру Харлем Брундтланд, що видала книгу «Наше спільне майбутнє». Формулювання визначення сталого розвитку доповіді Комісії Брундтланд, це "розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби" [1]. У цьому формулюванні бачимо потребу збалансування потреб майбутнього та сучасного, але не бачимо явного надання потреби збалансувати соціальне та екологічне. У чому справа. Вважаємо, що справа у тому, що протиріччя між соціальним та екологічним стало розповсюдженим надавати у спрощеному, редуцьованому вигляді: екологічне розуміють як домінуючу складову, а тому розв'язання екологічних проблем постає у такому описі, з якого слідує, що людство має зникнути заради збереження планети. Але екологічна проблематика насамперед має говорити не про суто збереження середовища, а про збереження того, що є саме середовищем, тобто в голові стає те, чому щось інше є середовищем. А раз так, то протиріччя у тому, що людство зростає, а тому скорочує власне середовище, яке за умов критичного скорочення не зможе бути середовищем для людства та стане причиною його зникнення. Тобто головна проблематика цього протиріччя породжена протиріччям такого зростання, яке не призведе до розвитку, який би забезпечив подальше зростання: протиріччя діалектичне та й може бути зведено до протиріччя сучасного зростання та майбутнього зростання. Тому чи слід говорити про те, що формулювання Комісії Брундтланд неадекватне? Ні, слід говорити про більш глибоке розуміння проблематики авторами формулювання, але й про потребу розвитку концепту сталого розвитку, бо таке формулювання виражає сутність проблеми, але не надає чіткого бачення шляху вирішення цієї проблеми, а концепт сталого розвитку розуміють на самперед не як констатуючий проблему, а як такий, що є концептом шляху вирішення проблем розвитку людства. Поки ще маємо декларування цілей, але не розуміння механізмів збалансованого досягнення цих цілей. Більш того, бачимо несистемне бачення у багатьох тлумаченнях цього концепту. Так, концепцію сталого розвитку у багатьох описах ґрунтується на різних скороченнях переліку принципів, які було задекларовано у Ріо-де-Жанейро. Але розглянемо одне з таких скорочень у

вигляді п'яти головних принципів:

1) людство дійсно може надати розвитку сталого і довготривалого характеру, для того щоб він відповідав потребам людей, що живуть зараз, не втрачаючи при цьому можливості майбутнім поколінням задовольняти свої потреби;

2) обмеження, які існують в галузі експлуатації природних ресурсів, відносні. Вони пов'язані з сучасним рівнем техніки і соціальної організації, а також із здатністю біосфери до самовідновлення;

3) необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей і всім надати можливість реалізувати свої надії на більш благополучне життя. Без цього сталий і довготривалий розвиток просто неможливий. Одна з головних причин виникнення екологічних та інших катастроф - убогість, яка стала у світі звичайним явищем;

4) необхідно погодити стан життя тих, хто користується надмірними засобами (грошовими і матеріальними), з екологічними можливостями планети, зокрема, відносно використання енергії;

5) розміри і темпи росту населення повинні бути погоджені з виробничим потенціалом глобальної екосистеми Землі, що змінюється.

Якщо проаналізувати кожний з цих п'ятьох пунктів та їхнє сполучення, то можна побачити, що: перший пункт декларує, другий констатує, третій та четвертий знов декларують але за відсутності вираження суб'єктності (хто має задовольняти та погоджувати), п'ятий пункт директивний, але зовсім незрозуміло механізм цієї директиви (Це наказ населенню не зростати? Чи населення має змогу зростати тільки після того, як буде кимось розвинуто виробничий потенціал? Чи не є розвиток людства та його зростання тим самим, що породило потребу у концепті сталого розвитку?). Як тільки реалізація концепту сталого розвитку отримує директивні елементи, то вони стають або нереальними, або приходять у протиріччя з головними декларативними. А раз так, то концепт сталого розвитку має бути розвинуто, та розвинуто через системне погодження та балансування головних його складових. Такий висновок ставить можливість вирішення окремих завдань у реалізації концепції сталого розвитку від вирішення більш важливих завдань саме з концептуалізації сталого розвитку – поки такі завдання не будуть вирішені, то й інші розробки не будуть дієвими у позитивному сенсі цього слова.

Таким чином можна дійти таких висновків: 1) концепт сталого розвитку має бути розвинуто саме на засадах системного підходу, бо ті його властивості, які надали йому привабливості, отримані їм саме на засадах використання системних досліджень; 2) слід розрізняти декларативну та нормативну частини концепції сталого розвитку, а за для цього побудувати ієрархію суб'єктів сталого розвитку, котрі маю спільні цілі, але мають і різні цілі та інструменти їх досягнення; 3) слід приділити увагу тому питанню, що збереження різноманіття не може бути реалізовано на базі універсалістської концепції, тобто концепція як модель розвитку має відбивати властивості об'єкту, доцільні засоби та умови розвитку за законом Ешбі.

Література

1. «Наше загальне майбутнє»: Доповідь Міжнародної комісії з навколишнього середовища і розвитку (МКОСР)": Пер. з англ./Під ред. і з послесл. С.А. Евтеєва і Р.А. Перелета/-М.:Прогрес, 1989, с. 284-287.

СКЛАД ТА ПРИЧИНИ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНО НЕАКТИВНОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Карачевцева М.С., студентка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: ст. викл. Касаткіна М.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В умовах ринкової економіки, її циклічності та нестабільності виникають проблеми зайнятості населення та ріст безробіття. Забезпечення високого рівня зайнятості населення дає змогу підвищити рівень соціального розвитку населення, а також забезпечити стабільне функціонування економіки.

Метою даної роботи є аналіз рівня економічно неактивного населення працездатного віку та визначення напрямів його зниження.

Згідно з Методологічними положеннями щодо класифікації та аналізу економічної активності населення економічно неактивне населення – це особи, які впродовж періоду спостереження не входять до складу робочої сили, тобто не є зайнятими або безробітними (у визначенні МОП) та існують за рахунок утримання сім'єю та суспільством.

Склад економічно неактивного населення представлений на рис. 1.

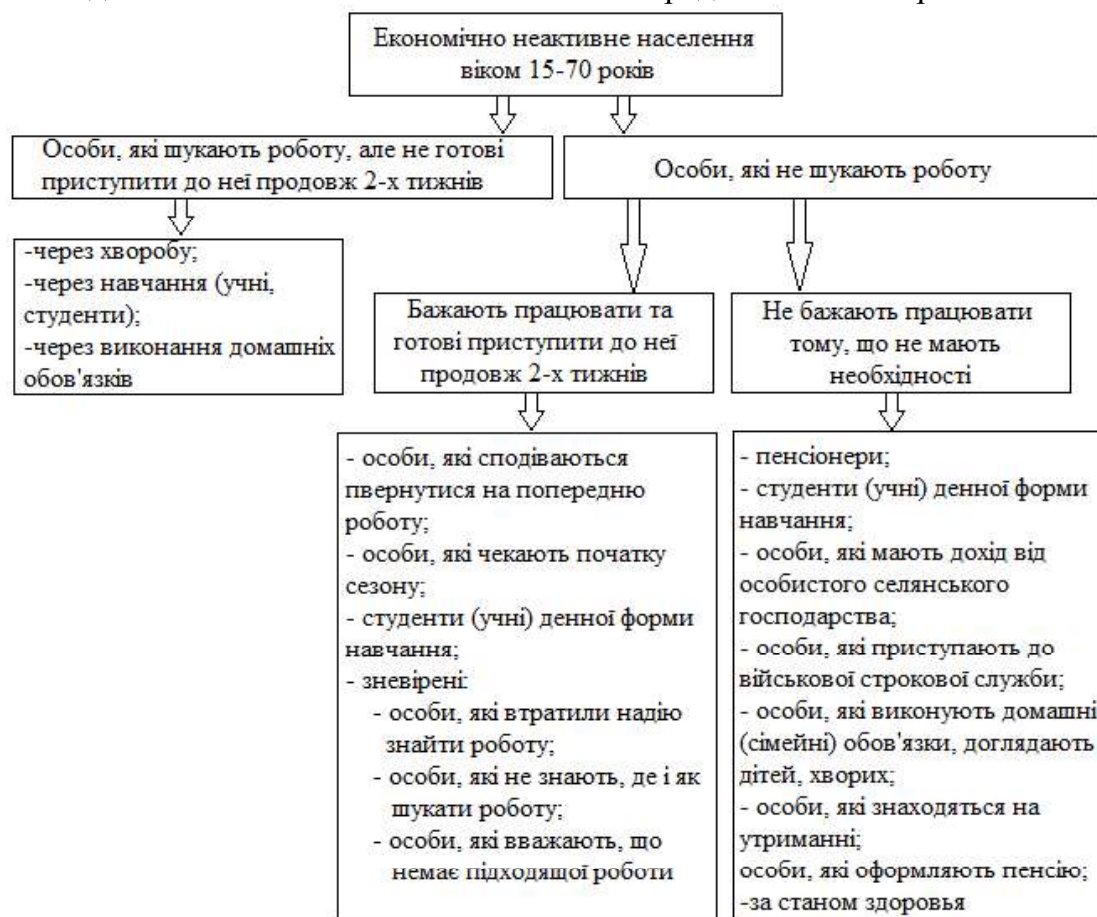

Рис. 1. Економічно неактивне населення за рівнем зв'язку з ринком праці

Усебічна інформація про економічно неактивне населення є важливою і необхідною частиною інформації про ринок праці, оскільки, з одного боку, відбувається постійний перехід частини населення зі стану економічно активного населення в стан економічно неактивного населення, а з іншого боку – частина населення постійно входить до складу економічно активного населення.

В табл. 1 проаналізовано динаміку кількості економічно неактивного населення України продовж 2010-2016 рр.

Таблиця 1

Динаміка кількості неактивного населення України

Рік	Економічно неактивне населення, тис. осіб	Темп росту, %	
		базисний	ланцюговий
2010	11945,00	100	
2011	11657,40	97,6	97,6
2012	11456,90	95,9	98,3
2013	11270,10	94,3	98,4
2014	12023,00	100,7	106,7
2015	10925,50	91,5	90,9
2016	11100,00	92,9	101,6

Продовж 2010-2013 рр. спостерігалось поступове скорочення кількості економічно неактивного населення, однак в 2014 р. відбулося стрімке погіршення цього показника, що може бути пов'язане з розв'язанням конфлікту на Сході України. В 2015 р. досліджуваний показник мав найменше значення в періоді, що розглядається. В середньому продовж 2010-2016 рр. чисельність економічно неактивного населення скорочувалась на 1,25%.

За інформацією Державної служби зайнятості кількість економічно неактивного населення у I півріччі 2017 року становила 11,0 млн. осіб, а серед працездатного населення – 6,9 млн осіб. Серед економічно неактивних громадян кожен другий був пенсіонером, кожен п'ятий – учнем або студентом, стільки ж виконували домашні обов'язки та перебували на утриманні. Серед загальної кількості економічно неактивних громадян понад 60% – це жінки. Дві третини економічно неактивних громадян мешкають в містах.

До негативних причин, які впливають на рівень економічно неактивного населення працездатного віку, можна віднести такі:

- відсутність інформаційної забезпеченості про існуючі вакансії;
- відсутність досвіду роботи та небажання підприємств обучати нових робітників;
- дискримінація жінок з боку адміністрації підприємств;
- низький рівень заробітної плати;
- низька професійна підготовка працівників нових та новітніх галузь, що є причиною низького рівня працевлаштування у цих галузях;
- недостатня кількість робочих місць та невідосконалені умови праці.

Для вирішення проблем економічної неактивності населення необхідно:

- стимулювати пенсіонерів, жінок, студентів тощо до економічної активності, створити умови для відкриття ними своєї справи (наприклад, гранти, безвідсоткові кредити);
- сформувати систему стимулів для підприємств, які наймають таких людей на роботу (наприклад, компенсації);
- сформувати систему заходів по залученню осіб похилого віку до діяльності в різних громадських організаціях (наприклад, громадськими контролерами в сфері обслуговування або виробництва тощо);
- ввести практику поступового виходу на пенсію та надати можливість

працюючим пенсіонерам робити перерахунок пенсій;

– необхідно проводити заходи, які спрямовані на покращення умов праці та підвищення продуктивності праці працівників старших вікових груп (наприклад, купівля спеціального взуття для осіб похилого віку, впровадження сучасних моніторів з великими розбірливими буквами тощо).

Таким чином, з урахуванням ситуації на ринку праці слід сконцентрувати зусилля на запровадженні дієвих стимулів на підвищення рівня зайнятості економічно неактивного населення та ліквідації прихованого безробіття та створення нових робочих місць. В сучасних умовах необхідно шукати додаткові можливості для розширення сфери зайнятості населення. Головним інструментом з урегулювання зайнятості повинні виступати державні органи влади, які повинні вдосконалити систему стимулювання працівників, сформулювати заходи до залучення осіб похилого

АНАЛІЗ ЦІЛІ 5. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ, НА ПРИКЛАДІ ІНСТИТУТУ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ СНУ ІМ. В. ДАЛЯ

Карнаух Ю.М. 1 курс магістратури

Науковий керівний: к.е.н., доц. Бурко Я.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

5 вересня 2015 року 193 держави-члени Організації Об'єднаних Націй на Саміті зі сталого розвитку в Нью-Йорку одностайно прийняли нову глобальну програму сталого розвитку, що містить 17 цілей, яких світ має досягнути до 2030 року.

Важливою є: ціль 5. Гендерна рівність.

Світова спільнота має позбутися будь-яких прикладів дискримінації жінок та дівчат, а також викоринити будь-які форми жорстокого поводження з жінками, включаючи торгівлю та будь-які форми експлуатації.

Цінність неоплачуваної домашньої роботи повинна бути визнана через надання соціальної допомоги та державних послуг.

Жінки повинні мати право на повні та рівні можливості участі в суспільному, політичному та економічному житті [1].

Держава повинна всіма демократичними засобами забезпечувати рівні права і свободи чоловікам і жінкам, і перш за все, за допомогою законотворчості. Найбільша відповідальність покладається на Верховну Раду України, яка є єдиним органом, що приймає закони і формує правову базу країни. Законодавче забезпечення гендерної рівності в Україні було розпочате із прийняттям Верховною Радою України Закону України від 08.09.2005 №2866-IV «Про забезпечення рівних прав жінок і чоловіків та рівних можливостей їх реалізації». Цей закон покликаний поліпшити становище жінок і чоловіків на сучасному етапі розвитку України.

Формально жінки мають однакові з чоловіками права і свободи, але й далі продовжують відчувати дискримінацію за ознакою статі. Нові ринкові відносини, що склалися в країні, стали причиною негативних тенденцій у становищі жінок на ринку праці, соціального захисту, відмежували її від участі в політичних процесах, особливо в вищих ешелонах влади. Як відомо, серед населення нашої країни 53% становлять жінки. Також більший процент жінок серед громадян з вищою освітою – 60% від загальної чисельності, але серед керівного складу не таке велике їх представництво, і чим вища гілка влади, тим їх менше. Так, наприклад, серед депутатів українського

парламенту 2000 року 8% становили жінки, 92% – чоловіки. Планувалося до 2015 року довести це співвідношення до 30% на 70%. Однак насправді, кількість жінок у парламенті на початок 2013 року становила майже 10%, що лише на 2% вище показника 2000-го року. Показовим є і індикатор співвідношення серед вищих державних службовців. У 2000 р. співвідношення становило 15% жінок на 85% чоловіків. До 2015 року планувалося довести показники до рівня 30% на 70% відповідно. Однак вже у 2009 році стало зрозумілим, що цим планам не судилося втілитися в життя, адже співвідношення до того моменту коливалося на рівні 19% на 81%. Отже, зміни показників у сфері забезпечення рівності в Україні досить слабкі. Такий самий висновок випливає і із участі жінок у підприємницькій діяльності. В основному вони зайняті в малому та середньому бізнесі, у великому бізнесі жінки – рідкість. Простежується тенденція витіснення жінок із перспективних високооплачуваних посад. Спостерігається фемінізація бідності [3].

2016 році соціологічна служба Центру Разумкова провела дослідження, щоб з'ясувати, чи має місце гендерна нерівність в українському суспільстві.

Результати дослідження є досить показовими. Вони підтверджують, що в Україні гендерна проблематика є актуальною, зокрема, зважаючи на випадки дискримінації. Відповідаючи на питання “Чи існує в Україні рівність між чоловіками та жінками?”, 61% респондентів вважають, що рівність існує. Дослідження виявило, що тема гендерної дискримінації розглядається у контексті загальних соціальних проблем. Суспільство виходить на гендерну проблематику переважно через прагнення вирішити інші соціальні питання, серед яких низький рівень життя, загроза високого рівня безробіття і проблеми зайнятості, що пов'язані з порушенням прав працівників, комплексом проблем, з якими стикаються родини в Україні тощо.

Також виявилось, що здебільшого з проблемами дискримінації стикаються і прагнуть їх вирішити жінки. Однак, у цілому респонденти не трактували частину соціальних проблем як гендерну дискримінацію. Навіть визнаючи існування дискримінації у сфері трудових відносин, опитані виправдовували ті чи інші прояви дискримінації, ґрунтуючись на традиційних стереотипах і посиляючись на економічну доцільність.

Будь-яка дискримінація починається, перш за все, на побутовому рівні, і виникає з причин дефіциту або нерозвинутої особистісної культури, браку освіти або етичного ставлення до людей.

Найпоширенішим видом дискримінації жінок є труднощі у пошуку роботи за фахом (31% респондентів зазначили, що це зустрічається часто) та пропозиції роботи із заниженою оплатою праці (26%). Чоловіки менше стикаються з явними проявами дискримінації у роботі та працевлаштуванні, порівняно з жінками.

Загалом, можна зробити висновок про те, що неузгодженість гендерних установок і реальної поведінки як жінок, так і чоловіків, зокрема “терпимості” до дискримінації, слід шукати в більш глибоких соціальних нормах і правилах, на підґрунті яких сформована гендерна культура в суспільстві, яка відтворює відносини між чоловіками та жінками як ієрархічні, підлеглі, нерівні [2].

В результаті проведених аналізів кадрів інституту Економіки та управління СНУ ім. В. Даля, можна зробити висновки (табл.1), що в інституті Економіки та управління працює 27,6% чоловіків та 72,4% жінок. Отже, перший висновок полягає у тому що: в інституті Економіки та управління гендерний дисбаланс переважає на користь жінок. А другий висновок: полягає у тому, що при прийомі на роботу в Університет, гендерна ознака не є дискримінаційною.

Гендерна рівність на прикладі Інституту економіки та управління

Кафедра	Чоловіки		Жінки	
	Осіб	%	Осіб	%
Менеджменту та маркетингу	5	22,7	17	77,3
Фінанси, банківська справа та страхування	6	37,5	10	62,5
Обліку і оподаткування	1	10,0	9	90,0
Економіки і підприємництва	8	33,3	15	62,5
Директорат	1	20	4	80
Усього	21	27,6	55	72,4

Література

1. 17 Цілей сталого розвитку-відлік пішов [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://ecoclubua.com/2016/01/17-tsilej-staloho-rozvytku/>
2. Гендерна рівність в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://ukraine.ureport.in/story/392/>
3. Звання прав жінок як умова їх реалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://files/doc_organizatsiya/11...realizacii.doc

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Карп'як А. О., аспірантка

Науковий керівник: проф., д. е. н., доц. Бублик М.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

Протягом останніх десятиліть світова спільнота стає творцем і свідком стрімкого входження інформаційних технологій в усі сфери своєї діяльності. Воно супроводжується розвитком програмного забезпечення, інтелектуалізацією різноманітних технічних засобів, інформаційною підтримкою прийняття рішень у галузі економіки, політики, соціології, медицини, тощо. Розвиток ІТ індустрії країни стає запорукою високотехнічної та добре оплачуваної роботи для своїх громадян та наступних поколінь, сильної та незворотної інтеграції у світову економіку, можливість покращення життєвих умов фактично в усіх напрямках від онлайн-сервісів до електронного урядування, розумних машин, будинків та міст.

Розвиток ІТ ринку почався в Україні з аутсорсингу. І вже за кілька років деякі ІТ-аутсорсинг компанії, засновані в Україні, вирости до технологічних гігантів з офісами по всьому світу. Між цих компаній є Ciklum, DataArt, Infopulse, Lohika, Miratech, SoftServe. Прикладом стрімкого росту є AOG – сервісна ІТ компанія з Черкас, яка залучила близько 5000 фріланс-інженерів менше, ніж за три роки діяльності. Протягом останніх 15 років закордонні аутсорсингові компанії, такі як EPAM, GlobalLogic, Luxoft створили по декілька офісів в Україні, які зараз стоять на позиціях головних R&D хабів (центрів) для цих глобальних провайдерів ІТ послуг. У всіх аутсорсингових компаніях працевлаштовано більше, ніж 50 тисяч інженерів (близько 60% всіх інженерів), що живуть в Україні [1].

У 2016 році в Україні офіційно зареєстровано більше 1000 достатньо великих ІТ компаній. Серед них, а також з урахуванням дрібних підприємств станом на січень 2015 р. згідно з класифікацією видів економічної діяльності в Україні працювало 8371

ІТ підприємств. Зокрема 479 працювали над виданням програмного забезпечення, 4890 займалися комп'ютерним програмуванням, консультуванням та пов'язаною з ними діяльністю, 1193 компаній працювали над обробленням даних, розміщенням інформації на веб-вузлах і пов'язаною з цим діяльністю та веб порталами [1]. Українські компанії по розробці програмного забезпечення пропонують практично усі можливі сервіси програмного забезпечення, не обмежуючись розробкою програмного забезпечення, розробкою web та мобільних аплікацій, тестуванням та перевіркою якості, аутсорсом бізнес-процесів, аутсорсом спеціальних команд, сервісами з дослідження та розробки, ІТ консультування, менеджменту з ІТ безпеки. Більшість з великих аутсорсингових компаній в Україні пропонують повний спектр рішень у різних численних індустріях. Менші компанії здебільшого зосереджуються на декількох сервісах, а саме на розробці web та дизайну, розробці мобільних аплікацій та тестування тощо.

Стосовно сукупних доходів та сплачених до бюджету податків є достатньо різноманітні дані. Але, згідно з [2] уже в 2014 р. ІТ компаніями було сплачено до бюджету 2 млрд грн, а також 1 млрд грн сплатили ІТ професійні інженери (PEs). За даними світового банку у 2014 р. приватні підприємці, залучені до сфери ІТ, отримали дохід 18,1 млрд грн. Те ж джерело стверджує, що експорт продукції інформаційних та комунікаційних технологій зайняв третє місце із сумою 5 млрд доларів США у загальному рейтингу українських експортерів після аграрного сектору та металургії (17 та 14,3 млрд доларів США відповідно). До 2020 року очікується вихід продукції ІКТ на другу позицію в експорті, залишивши попереду лише продукцію сільського господарства .

Динаміка росту експорту послуг та експорту комп'ютерних послуг в Україні, а також динаміка росту обсягу ринку української ІТ індустрії за даними [2], зображені на наступних діаграмах, ілюструють, що частка експорту інтелектуальних технологій в 2015 р. вже становить 25% усього експорту послуг України, а приріст росту ринку в 2014 та 2015 рр. у відсотковому відношенні дорівнює 175% та 196% відповідно.

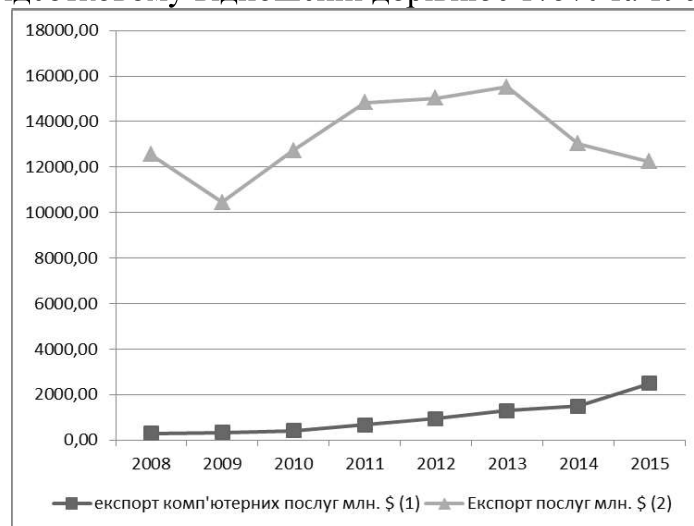

Рис.1. Динаміка українського експорту послуг та експорту комп'ютерних послуг

Це в той час, коли в Україні іде війна і погані умови для ведення бізнесу майже у всіх галузях в кращому випадку не спадають.

Таким чином відсоток експорту комп'ютерних послуг від загального експорту послуг за 8 років зріс з 2,41% до 25,68%, тобто більше, ніж у десять разів (рис.2)

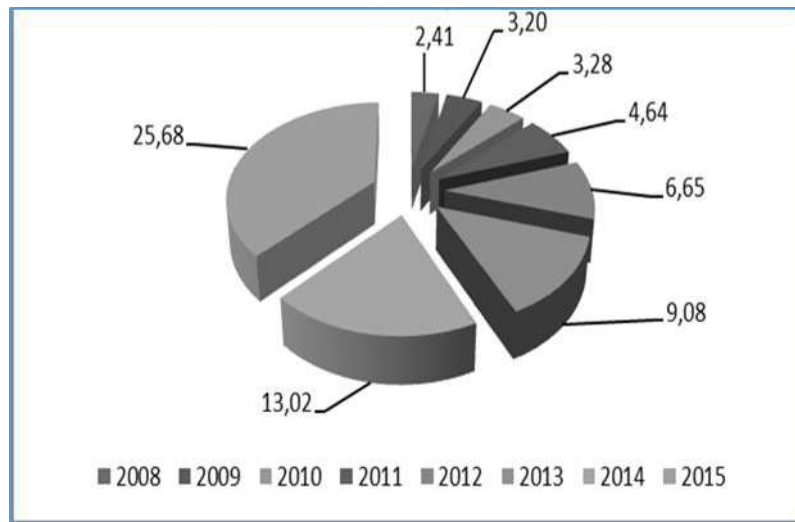

Рис.2. Динаміка росту відсотка експорту комп'ютерних послуг від загального експорту послуг

ІТ індустрія виконує також надзвичайно важливу функцію, а саме забезпечення кваліфікованих працівників роботою. Відсоток зайнятих у цій галузі осіб серед економічно активного працездатного населення зросло з 2014 по 2016 роки з 0,39% до 0,56% [3, 4].

Позитивну динаміку росту, що на сьогодні складає більше 100 підприємств, демонструють R&D центри, в яких проводиться дослідницька робота. Поширення високовартісних R&D (міжнародних центрів розвитку та досліджень) сервісів суттєво, особливо за останній роки, збільшує прибуток галузі. Такі сервіси за прогнозами керівника ІТ асоціації України Віктора Валєєва можуть становити до 20% українського ІТ експорту через 5 років [5].

Україна стає дедалі вагомішою на глобальній арені як центр з розвитку технологій. Такі міжнародні гіганти як Aricent, Boeing, Ericsson, Huawei, Oracle, Siemens and Teleperformance є лише деякими з тих, які обрали Україну в якості одного зі своїх центрів розташування R&D.

Ці компанії працюють над інноваційними продуктами в усіх відомих індустріях, зокрема таких, як електронна комерція, програмне забезпечення, хмарне середовище, безпека, охорона здоров'я, фінанси, транспортування, роздрібна торгівля, телекомунікації тощо. Інші міжнародні компанії, зокрема Cisco, HP, Microsoft, Google не мають R&D центрів в Україні, проте вони мають довготривалі багаторічні стосунки з провідними розробниками програмного забезпечення з України.

Досвід роботи в аутсорсингу став в Україні основою для початку стрімкого розвитку стартапів. Між цими міжнародно-орієнтованими стартапами є BPMOnline, DepositPhotos, Grammarly, InvisibleCRM, Jooble, Lookserly (Snapchat в вересні 2015), MacPaw, Paymentwall, Readdle, Starwind Software, та інші. Деякі з них, такі як Paymentwall та Grammarly, переросли в глобальні компанії, залишаючи свої головні R&D офіси в Україні, тобто у країні їхнього створення. Діапазон міжнародних фондів в Україні включає, але не обмежується, такими корпораціями як Almaz Capital, the EBRD, Intel Capital, Horizon Capital, Naspers, та локальними гравцями такими як AVentures Capital та TA Ventures [6]. Розпочинаючи свою діяльність виключно з аутсорсингу, станом на 2015 р. частка компаній, які займаються виготовлення продукту зросла до 28,5%, а компанії – стартапами становлять більше 4,5% (рис. 3).

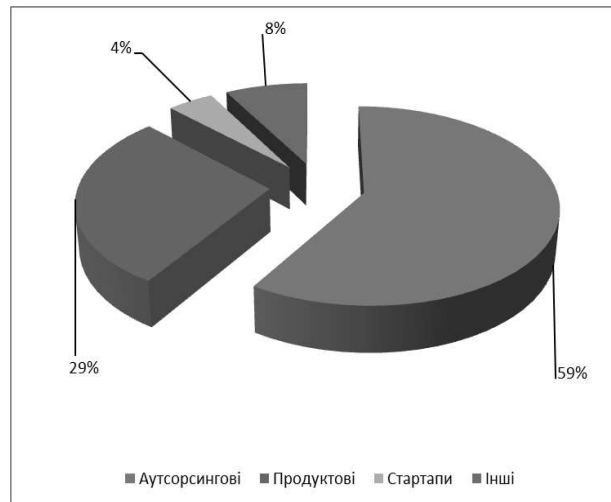

Рис. 3. Розподіл типу ІТ компаній (у%) станом на 2015 р.

Рівень кваліфікації працівників, охоплених ІТ індустрією порівняно з іншими країнами – лідерами, є дуже високий. Про це свідчать наступні факти. Розробники програмного продукту становили у 2015 р. більше 50%. 87% усіх працівників галузі мають вищу освіту, серед них 64% за напрямком програмування або точні науки (математика, фізика), 10% за спеціальністю економіка або менеджмент і 12% інший напрямок (дизайн, прикладна лінгвістика та інше). І лише 3% мають середню або середню спеціальну освіту.

Важливим чинником росту ІТ індустрії в Україні є широта локалізації підприємств. Хоча 86% усіх програмістів працює в одному з п'яти міст: Києві, Харкові, Львові, Дніпрі та Одесі, проте охопленими виявляються по суті всі регіони. Великі темпи зростання демонструють Київ (більше половини усіх програмістів) та Львів. Розподіл працівників за регіонами подано за даними [4] станом на 2015 р.

Література

1. <https://medium.com/@maxua/it-job-market-in-ukraine-2015-in-review-8571f38cde00#.57m3o285g>.
2. http://itukraine.org.ua/sites/default/files/3_yuryy_antanyuk.pdf
3. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/rp/eau/eau_u/osp_rik_b_07u.htm
4. <https://dou.ua/lenta/columns/jobs-and-trends-2015/?from=doufp>
5. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/zd/din_rik/din_u/dei_posl07.htm

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ У РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Литвиненко І. В., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Костенко Г. П.

Бердянський державний педагогічний університет

В сучасних умовах розвитку малого бізнесу в Україні для забезпечення життєдіяльності малих підприємств необхідним постає здійснення фінансового планування їх діяльності, що дозволить досягти бажаного результату найбільш раціональним шляхом.

Теоретичні аспекти фінансового планування були досліджені багатьма науковцями, серед яких: О. Г. Біла, В. М. Білик, О. О. Терещенко, І. О. Бондар, Ф. Ф. Бутинець, В. М. Бондаренко, Л. В. Малік та інші.

Метою дослідження є вивчення процесу організації фінансового планування на підприємствах малого й середнього бізнесу в Україні та визначення його ролі в сучасних умовах становлення національної економіки країни.

З метою ефективного планування своєї діяльності, визначення стратегічних та оперативних завдань та встановлення й контролю термінів їх виконання, підприємцям варто застосовувати систему фінансового планування, що враховує стратегічне та оперативне фінансове планування. При цьому, стратегічне фінансове планування діяльності підприємства малого бізнесу має підтримувати реалізацію довгострокової мети його діяльності (найчастіше на 5 років). Оперативне фінансове планування діяльності підприємства, що розраховане на строк до одного року, вирішує завдання поточного характеру з урахуванням стратегічних цілей, спрямовані на забезпечення стабільного функціонування підприємства та його поточної потреби у фінансових ресурсах.

Здійснення процесу фінансового планування на підприємствах малого бізнесу, в першу чергу, орієнтовано на отримання прибутку і збереження позицій на ринку, а тому необхідним є розробка бізнес-плану котрий дозволяє спрогнозувати конкретні уявлення про функціонування підприємства, його позицію на ринку, принципи та методи керівництва ним, план управління фінансами, перспективи розвитку з метою їх оцінки інвесторами та кредиторами [1].

Незважаючи на відсутність стандартної форми бізнес-плану, він обов'язково повинен містити певні загально прийняті складові, до яких відносять: ділову ідею, резюме, загальну характеристику підприємства, опис продукту (послуги), що пропонується виробляти, маркетинг-план, виробничий план, фінансовий план.

Фінансовий план є головним розділом бізнес-плану малого підприємства, в якому відображаються дані щодо очікуваних обсягів продажів, прибутку, інвестицій, джерел фінансування, використання власних та позикових коштів, строки окупності капіталовкладень.

Прогнозувати обсяги прибутку мале підприємство може за допомогою проведення операційного аналізу (аналізу «витрати – обсяг – прибуток»), сутність якого полягає у дослідженні залежності між витратами, обсягом реалізації, ціною та прибутком підприємства, а також пошуку можливостей максимізації прибутку шляхом вибору найвигіднішого поєднання змінних та постійних витрат підприємства [2].

Наразі стан малого підприємництва в Україні має ряд недоліків, що обмежують використання фінансового планування підприємницькими фірмами в Україні, а саме: високий ступінь невизначеності на українському ринку, пов'язаний із триваючими глобальними змінами у всіх сферах громадського життя, їх непередбачуваність; відсутність ефективної нормативно-правової бази у сфері внутрішньофірмового фінансового планування; обмеженість фінансових можливостей для здійснення фінансових розробок у галузі планування в багатьох підприємницьких фірмах.

Таким чином, для виправлення недоліків і удосконалення діяльності малого і середнього бізнесу в Україні, варто покращити і деталізувати нормативно-правову базу у сфері внутрішньофірмового фінансового планування та забезпечити стимули до активного інноваційного розвитку малих компаній як рушійного фактору інтенсивного розвитку бізнесу. Це потребуватиме створення відповідних умов щодо

формування ефективного фінансового механізму як методологічної, методичної, організаційної побудови системи фінансових відносин усередині та зовні підприємств.

Література

1. Біла О. Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / О. Г. Біла. // КНЕУ. – 2015. – №4. – С. 112–118.
2. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб / О. О. Терещенко. – Київ: КНЕУ, 2014. – 547 с.

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ НБУ НА СТАН ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Литвиненко І. В., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к. е. н., доц. Гриценко М. П.

Бердянський державний педагогічний університет

Відносини, які виникають на грошово-кредитному ринку мають велике значення для кожної країни, оскільки шляхом регулювання пропозиції грошей відбувається забезпечення ефективного функціонування економіки. В Україні сьогодні залишається багато проблем, які стосуються проведення розвитку і становлення грошово-кредитного ринку, які потребують вирішення.

Питанню організації системи грошово-кредитної політики НБУ приділяли увагу багато вчених, а саме: О. Апарова, С. Арбузов, А. Даниленко, Е. Долан, К. Кемпбелл, Р. Кемпбелл, В. Литвицький, А. Мороз, М. Пуховкіна та О. Шарова.

Мета роботи: виявити тенденції розвитку грошово-кредитного ринку та політики і обґрунтувати пропозиції щодо вирішення проблем ефективності роботи грошово-кредитного ринку в Україні.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, спостереження.

Сутність дослідження. Одним із способів впливу НБУ на пропозицію грошей є зміна рівня облікової ставки. Облікова ставка є ціною, за якою НБУ емітує гроші у процесі первинної безготівкової емісії. Облікову ставку можна вважати офіційною ціною грошей, на яку орієнтуються всі інші суб'єкти грошового ринку.

Якщо проаналізувати облікову ставку НБУ, то можна стверджувати, що у 2013 році порівняно з 2012 роком вона зменшилась на 1 в.п. (від 7,5% у 2012 році та до 6,5% у 2013 році). У 2014 році облікова ставка зросла на 7,5 в.п. (від 6,5% у 2013 році до 14% у 2014 році). У 2015 році – 30%, що насамперед пов'язане з кризовим станом економіки країни та агресивною політикою НБУ, щодо виведення неплатоспроможних банків з банківського сектору. Проте починаючи з 2016 року облікова ставка зменшилась до позначки 12,5%. Це пов'язано і стабілізацією економічної ситуації в Україні та проведення ефективної політики НБУ [2].

Головною проблемою сучасного грошово-кредитного ринку України є нестабільність її національної валюти і зростання темпів інфляції. Саме за таких умов, зазвичай, надається перевага тій іноземній валюті, яка є резервною у світі, або до якої існує висока довіра. Результатом обігу двох валют в Україні стало формування бімонетарної системи, що призводить до певних негативних наслідків.

По-перше, в умовах часткової доларизації економіки НБУ втрачає монетарні важелі управління, а також можливість повноцінно реалізувати грошово-кредитну політику.

По-друге, знижується ефективність фіскальної політики.

Для поліпшення стану грошово-кредитного ринку України доцільним було б змінити грошово-кредитну політику на більш жорстку та послідовну, за допомогою наступних методів:

- зниження ставки рефінансування комерційних банків;
- запровадження адміністративного регулювання процентних ставок задля запобігання корупції й зловживань, встановлення банківської маржі по операціях за кредитом;
- виконання Національним банком України функції «кредитора останньої інстанції» та забезпечення рефінансування вибірково, залежно від вкладу банку в розвиток економіки країни;
- здійснення націоналізації активів проблемних банків;
- використання керованого плаваючого курсу з поступовим переходом до режиму вільного обмінного плаваючого курсу;
- задля недопущення швидкого вичерпування офіційних золотовалютних резервів центрального банку внаслідок активних валютних інтервенцій необхідно вжити певних обмежувальних заходів щодо збільшення пропозиції іноземної валюти на внутрішньому валютному ринку і скорочення попиту на неї.

Таким чином, проведений аналіз ефективності грошово-кредитної політики виявив низку проблемних питань, які підлягають чіткому кількісному визначенню. Для їх вирішення необхідно вжити рішучих заходів щодо зниження рівня доларизації вітчизняної економіки, адже підірвані довіри до національної грошової одиниці, а, отже, і до банківської системи, зумовлений передусім виконанням грошових функцій на території нашої країни іноземною валютою.

Література

1. Апарова О. В. Регулювання грошово-кредитної політики в Україні / О. В. Апарова // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2015– №3. – С. 150-156.
2. Арбузов С. Основні засади грошово-кредитної політики на 2016 рік: нотатки на полях / С. Арбузов, О. Щербак // Вісник Національного банку України. – 2015. – №1. – С. 3-6.

АНАЛІЗ ЦІЛІ 10. ЗМЕНШЕННЯ НЕРІВНОСТІ, НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ

Лісовенко О.С., студентка 1 курсу магістратури

Науковий керівник: к.е.н., доц. Бурко Я.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У вересні 2015 року світові лідери домовилися про досягнення 17 глобальних цілей сталого розвитку. Для формування цих цілей були залучені різні групи населення від мільйонів волонтерів, приватних підприємств, некомерційних і неурядових організацій, самих урядів і звичайних людей. Було проведено масове анкетування, опитування, обговорення щоб зрозуміти чого ж ми хочемо.

Цілі сталого розвитку носять загальнолюдський характер і призначені для всіх країн світу. Усі країни намагаються досягти цих глобальних проблем. Всі цілі дуже важливі, оскільки вони взаємопов'язані. Зусилля по їх досягненню повинні носити комплексний характер, з огляду на повагу національних стратегій і пріоритетів.

Одна з актуальних на якій ми хочемо зосередитися це є ціль № 10: Зменшити нерівність всередині країн та між ними.

Що ж таке нерівність? Нерівність (Соціальна нерівність) – становище в суспільстві, коли окремі соціальні групи мають різний соціальний статус, належать до різних суспільних класів або соціальних кіл. До аспектів соціальної нерівності належить правова нерівність, обмеження свобод, майнова нерівність, нерівність щодо доступу до освіти, медичного обслуговування тощо.

Соціальна нерівність може бути закріплена правовими нормами, що діють у суспільстві, або ж мати свої основні традиції. До типів соціальної нерівності належать нерівність за гендерною, расовою, кастовою, віковою ознакам [1].

До 2030 року необхідно поступово досягнути та закріпити зростання доходів біднішого населення на рівень вищий ніж в середньому в країні.

Всі люди повинні мати рівні соціальні, економічні та політичні права, незалежно від віку, статі, раси, національності, походження, релігії, економічного чи іншого статусу. Реформи у сфері оподаткування, заробітної плати та соціального захисту також мають сприяти більшій рівності населення.

Уряди країн мають полегшувати впорядковану, безпечну та надійну міграцію та мобільність людей, в тому числі завдяки запровадженню добре спланованої міграційної політики [2].

Наука визначає нерівність головною проблемою сучасності. Вона є головним чинником суспільної нестабільності: що вищою і різноманітнішою є нерівність, то вищі ризики соціальної напруги та соціального конфлікту. Ступінь нерівності та її суспільне сприйняття значною мірою віддзеркалює цивілізаційні орієнтації населення.

Відокремлюється нерівність економічна, соціальна, політична і етнокультурна. Первинним видом найчастіше є економічна нерівність, найбільш очевидним проявом якої є нерівність за доходами. Вона зазвичай спричиняє нерівність у доступі до основних соціальних благ, ресурсів, до реалізації основних прав. Але й сама нерівність за доходами є наслідком інших видів і проявів нерівності. Відсутність можливості здобути якісну освіту прирікає дітей з бідних родин на нижчі шанси знайти прийнятну роботу і зрештою, прирікає на бідкування у вже дорослому житті. Бо навіть в Україні (де значна частина населення з вищою освітою працює не за спеціальністю або на робочих місцях, що не потребують високої кваліфікації) від 1999 року спостерігається сталий прямий зв'язок між рівнем освіти і рівнем доходів. Повною мірою це стосується й нерівності за тривалістю життя – діти з бідних родин стикаються з вищим ризиком передчасної смерті або захворювання. Зазвичай люди з високим доходами живуть довше за бідних, і водночас добре здоров'я є фундаментом належної економічної конкурентоспроможності.

Повна рівність не менш шкідлива, бо не стимулює до активності, зокрема, економічної, включаючи активність на ринку праці, не стимулює до набуття конкурентної професії. Натомість надмірна нерівність неминуче формує падіння суспільної довіри до влади.

Найбільш небезпечною є "застигла" нерівність, тобто поділ суспільства на окремі касти за вкрай ускладненого переходу з нижчої касти до вищої.

Ефективна державна політика передбачає обґрунтовану, обмежену, зрозумілу і прийнятну для суспільства диференціацію доходів. Відповідно, завданням влади є зниження нерівності за допомогою, передусім, політики доходів.

Український вимір нерівності. Найбільш очевидною є нерівність за статками та/або доходами. Важливо, що нерівність за розміром капіталу, наявністю і вартістю нерухомості у більшості країн, принаймні від середини ХХ ст., істотно перевищує нерівність за поточними доходами, а за заробітками – і поготів. Але Україна за нерівністю, що визначена за заробітками, значно випереджає не тільки ті країни, яким притаманна помірна або слабка нерівність, а навіть і США, які визнані країною з високою нерівністю. Так, за даними Томаса Пікетті, заробітки 50% найбідніших платників податку в скандинавських країнах у 1970–1980 рр. (період найнижчої нерівності) становили 35% загальних трудових доходів населення, в європейських країнах (2010 р.) – 30, у США (2010 р.) – 25, а в Україні (2015 р.) – лише 15%. За умови повної рівності вони б дорівнювали 50%, відповідно до частки цієї групи в загальній кількості платників податків [3].

Натомість заробітки 10% найбагатших становили в скандинавських країнах 20%, у європейських – 25, у США – 35, а в Україні – аж 39% (за умови повної рівності мали би становити точно 10%) [3].

Неприпустимо низькі (навіть за національними стандартами офіційної оплати праці) заробітки принаймні половини працюючих є характерною ознакою нерівності в Україні. Так, у скандинавських країнах середня зарплата 50% бідніших становить 70% середньої по країні, в європейських країнах – 60, у США – 50, а в Україні – лише 30% [3].

Другою особливістю є надзвичайно велика різниця в оплаті праці 1% найбільш високо оплачуваних працівників і решти робочої сили. Зокрема, в скандинавських країнах заробітки цієї відносно невеликої групи перевищують середні в 5 разів, у європейських країнах – у 7, у США – в 12, а в Україні – в 13 разів [3].

Відповідно різниця в оплаті праці 1% найбільш забезпечених і 50% найменш забезпечених працівників в Україні є фантастично високою: якщо в скандинавських країнах середні заробітки 1% найбільш високооплачуваних працівників перевищують середню заробітну плату 50% найменш оплачуваних у 7,1 разу, в європейських країнах – в 11,7, у США – в 24, то в Україні – аж у 43,3(!) разу. І йдеться ж лише про офіційно виплачену заробітну плату, з якої цілком офіційно сплачено податки. Є багато підстав вважати, що врахування незареєстрованих доходів підвищить показники не так бідніших, як найбільш заможних верств українського суспільства – це, до речі, цілком відповідає світовій практиці [3].

Узагалі верхня центиль (1% багатших) є дуже нечисельною групою (скажімо, в Україні – це 120 тис. осіб, якщо мати на увазі платників податків, і 420 тис. осіб, якщо мати на увазі все населення країни), але саме її представники надзвичайно потужно впливають на соціально-психологічний клімат у суспільстві, на фінансову і загалом економічну ситуацію [3].

Можливо, у високій нерівності за заробітками не було б нічого поганого, якби високі доходи асоціювалися з талантом, доброю освітою, зрештою, з удачею. Але ж ні. Спостерігається велика різниця в оцінюванні українцями чинників успіху на батьківщині та в економічно розвинутих країнах. На думку українців, успіх у західних країнах значно більше залежить від особистих якостей, ніж від зовнішніх. Так, з великим відривом лідирують високий інтелект і здібності (60,8%), добра освіта (48,4%). Натомість в Україні вирішальну роль відіграють походження (впливові

родичі – 46,5%, походження з родини з високим соціальним становищем – 38,6, заможні батьки – 37,5%), уміння йти в обхід закону (33,1%) і добре здоров'я (38,3%) [3].

Для зниження високого ступеня нерівності в Україні вкрай необхідною є реформа політики оплати праці. Нерівність в оплаті праці є один із визначальних чинників економічної та соціальної нерівності. Політика у сфері оплати праці має спрямовуватися у двох основних напрямках: вирівнювання доходів від зайнятості шляхом встановлення обмежувальних рамок: «знизу» – мінімальна заробітна плата, «зверху» – фіскальна політика, зокрема прогресивна шкала оподаткування; підтримка справедливих пропорцій в оплаті праці залежно від складності та соціальної значущості виконуваної роботи, передусім у бюджетному секторі. Важливою складовою політики зменшення нерівності є подальше удосконалення механізмів оподаткування доходів населення, зокрема збільшення кількості ставок діючої прогресивної шкали оподаткування; застосування сучасних схем висвітлення незадекларованих доходів та збільшення бази оподаткування, підвищення ефективності такого інструменту, як податкова соціальна пільга.

Пріоритетними напрямами впливу на нерівність через державну політику на ринку праці є: стимулювання створення нових робочих місць; формування моделі ринку праці, зорієнтованої на упередження масового вивільнення працівників та пом'якшення наслідків трансформації безробіття з відкритої у приховану форму; забезпечення можливостей отримання незайнятим населенням послуг з професійної орієнтації і професійної освіти; оптимізація пропорцій попиту та пропозиції робочої сили на регіональних ринках праці [4].

Таблиця 1

Оцінка загальної нерівності населення різних типів країн за заробітною платою.

Група за доходами	Співвідношення середніх заробітків у групі із середніми заробітками біднішої половини платників податків, разів			
	Скандинавські країни, 1970-1980 рр. (слабка нерівність)	Європейські країни, 2010 р. (помірна нерівність)	США, 2010 р. (сильна нерівність)	Україна, 2015р.
40% платників податків із середніми заробітками (6-9-й децимі)	1,6	1,9	2,0	3,8
10% найбільш забезпечених (10-й дециль)	2,9	4,2	7,0	13,0
9% бідніших із найбільш забезпечених (91-99-й центилі)	2,4	3,3	5,1	9,6
1% найбагатших із найбільш забезпечених (100-й вентиль)	7,1	11,7	24,0	43,3

Джерело: авторські розрахунки за даними Капітал в ХХІ веке/Томас Пикетти. – М.:2015. – С.247 і Податкової служби України [3]

Література

1. Соціальна нерівність [Електронний ресурс] - Режим доступу https://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_нерівність
2. 17 Цілей сталого розвитку – відлік пішов [Електронний ресурс] - Режим доступу <http://ecoclubua.com/2016/01/17-tsilej-staloho-rozvytku/>
3. Стаття: Україна: глибина нерівності – автор Елла Лібанова директор Інституту демографії та соціальних досліджень ім. Птухи НАН [Електронний ресурс] - Режим доступу https://dt.ua/internal/ukrayina-glibina-nerivnosti_.html
4. Нерівність в Україні: Масштаби та можливості впливу [Електронний ресурс] - Режим доступу https://www.idss.org.ua/monografii/nerivnist_2012.pdf

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Мартінова Н.М., студентка 4 курсу

Науковий керівник: старший викладач Ковтун Г. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Однією з найважливіших складових економіки країни є банківська система, завданням якої є мобілізація тимчасово вільних коштів та перетворення їх у реальний капітал. Стабільному функціонуванню та подальшому розвитку банківської системи України сприяє збільшення обсягів банківських ресурсів. Від того, наскільки банки приділяють увагу формуванню ресурсів, залежить їх спроможність щодо здійснення кредитних операцій, розвитку інвестиційної діяльності, формування резервів та підтримки фінансової стійкості економіки країни..

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» банки – це установи, функцією яких є кредитування суб'єктів господарської діяльності та громадян за рахунок залучення коштів підприємств, установ, організацій, населення та інших кредитних ресурсів, касове та розрахункове обслуговування народного господарства, виконання валютних та інших банківських операцій [3].

Комерційні банки здійснюють на договірних умовах банківське обслуговування клієнтів шляхом виконання операцій і надання послуг, передбачених Законом України. Комерційні банки також можуть відкривати на території України та за її межами філіали і представництва за згоди Національного банку. Витрати комерційних банків по обслуговуванню державного боргу, заборгованості по різниці в цінах, наданню пільгових державних кредитів здійснюються за рахунок держави[3].

«Приватбанк» є одним з перших приватних комерційних банків, створених в незалежній Україні. На засіданні засновників банку від 07 лютого 1992 року було прийнято рішення про створення «Приватбанку». З того часу банк почав здійснювати свою діяльність в Україні й відкривати свої філії в інших країнах світу.

За роки свого функціонування «Приватбанк» став одним з найбільш інноваційних банків світу: вперше почав використовувати одноразові SMS-паролі. До останніх інновацій банку, що отримали визнання у всьому світі, належать такі продукти, як платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різноманітних мобільних додатків.

Але економічна криза України, що почалася наприкінці 2013 року, найбільше вразила банківську систему. З 2014 року, в умовах економічної й політичної нестабільності, основною метою більшості банківських установ було відмивання

грошей, що пов'язано з нестабільністю курсу долара. Непрозорість власності абсолютної більшості фінансових установ, завищені кредитні ставки на депозити населення, зростання долі кредитів юридичним особам у кредитному портфелі банків, ризикова конкурентна боротьба, недостатня капіталізація значної кількості банків, недостовірна звітність стали причинами банківської кризи в Україні.

За період з 2014 року по 2016 рік загальна сума кредитів, виданих банківськими установами в Україні збільшилась майже у чотири рази. Через це всі комерційні банки зазнали значних грошових збитків: 53,0 млрд грн за 2014 р., 66,6 млрд грн за 2015 р. та 18,9 млрд грн за 11 місяців 2016 р.[2].

ПАТ «Приватбанк» мав надмірну залежність від залучених коштів населення: частка коштів фізичних осіб у структурі залучених коштів банку (78 % станом на 01.01.2016 р. та 79 % станом на 01.10.2016 р.) значно перевищує значення цього показника для банківської системи України в цілому (61 % та 60 % відповідно) [4].

Показник відношення власного капіталу до активів ПАТ «Приватбанк» порівняно з відповідним показником банківської системи України погіршився і становив: 10,4 % у ПАТ «Приватбанк» проти 8,3 % по банківській системі України станом на 01.01.2016 р. та 11,1 % у ПАТ «Приватбанк» проти 11,8 % по банківській системі України станом на 01.10.2016 р. [1].

Ситуація, що склалася, призвела до невиконання ПАТ «Приватбанк», котрий мав найбільш проблемний кредитний портфель, програми до капіталізації банку, і єдиним можливим варіантом порятунку фінансової установи був її перехід у державну власність. 18.12.2016р. Кабінет Міністрів України на позачерговому засіданні ухвалив рішення про входження держави до капіталу найбільшого в Україні ПАТ «Приватбанк». Відповідно до цього рішення, 100 % акцій банку перейшли у власність держави в особі Міністерства фінансів України [2].

Головним завданням процесу націоналізації ПАТ КБ «Приватбанк» було забезпечення безперервної роботи банку, що було успішно досягнуто.

Фінансові результати діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» за 2016 рік (до націоналізації) та у 2017 році (після приватизації) наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Фінансові результати ПАТ КБ «Приватбанк» за 2016-2017 рр. [5]

Показник	До націоналізації 2016 р. млн грн		Після націоналізації 2017 р. млн грн	
	I квартал	II квартал	I квартал	II квартал
Розмір кредитного портфеля	186335	166500	57175	44291
Резерви під кредитні ризики	-29293	-28160	-175013	-189640
Активи	276551	268850	237252	230953
Ліквідні кошти	33449	30128	31002	38839
Власний капітал	27864	30000	23140	10724
Статутний капітал	21256	21256	50695	167495
Кошти банків	9013	2954	2537	2344
Загальний обсяг внесків	188145	189210	191960	199437
Депозити фізичних осіб	147688	148392	153487	159562
Боргові цінні папери, емітовані банком	9886	11375	342	2
Зобов'язання	248687	238850	214112	220229
Чистий прибуток	211	531	1108	-2908

За фінансовими показниками ПАТ «Приватбанк» 2016–2017 рр., попри очікування, після націоналізації значно зменшився розмір кредитного портфелю (з 166500 млн грн у II кварталі 2016 р. до 44291 млн грн у II кварталі 2017 р.), а також знизився показник чистого прибутку до від'ємної позначки в II кварталі 2017 р. Майже втричі знизився власний капітал банку. Дохідність за борговими цінними паперами перед націоналізацією зростала (9886 млн грн у I кварталі 2016 р. та 11375 млн грн у II кварталі 2016 р.), але на початку 2017 року відзначається її різкий спад (342 млн грн у I кварталі 2017 р. і 2 млн грн у II кварталі 2017 р.). Однак, сума грошових депозитів фізичних осіб та загальний осяг внесків збільшилися, що свідчить про зростання довіри фізичних осіб цьому банку.

Для покращення економічного та правового становища ПАТ «Приватбанк» необхідно провести низку заходів:

- тимчасова заборона новому керівництву ПАТ «Приватбанк» здійснення кредитування в іноземній валюті;

- врегулювання невизначеної ситуації з погашенням заборгованості ПАТ «Приватбанк» по євробондах, придбаних зовнішніми інвесторами, на прийнятних для України умовах, що можуть передбачати часткове списання заборгованості, зміну відсоткової ставки, конвертацію в інші цінні папери з більш тривалим терміном погашення;

- запровадження податкових канікул (дозвіл не сплачувати податок на прибуток) для ПАТ «Приватбанк» (або державних банків в цілому), обов'язковою умовою яких є спрямування розрахункової суми податку на прибуток до статутного фонду банку;

- проведення повного аудиту діяльності банку, у першу чергу, аналізу його кредитного портфеля, з метою визначення його якості та перспектив обслуговування, повернення або часткової реструктуризації;

- забезпечення щомісячної (замість щоквартальної в останні роки) публікації звітності в розрізі окремих банків на офіційному сайті регулятора, що має суттєво підвищити транспарентність банків перед клієнтами, вкладниками, аналітиками фінансового ринку, іншими фахівцями;

- ухвалення закону про кредитний реєстр (що є нормою для більшості розвинених країн), та законодавче врегулювання доступу до нього з боку банків та інших юридичних та фізичних осіб, що дасть змогу значно поліпшити якість кредитного портфеля банків за рахунок відмови в наданні кредитів позичальникам з «поганою» кредитною історією та слугуватиме зміцненню фінансової стабільності банківських установ [2].

Отже, націоналізація ПАТ КБ «Приватбанк» була необхідною для розв'язання низки проблем, що утворилися декілька років тому, та збереження грошових коштів більшості юридичних та фізичних осіб України. Але, на жаль, складний перехід банку від комерційного до державного призвів до складних соціально-економічних наслідків, що активно використовуються політиками як інструмент гібридної війни. Впровадження вищезгаданих заходів має попередити розгортання ризиків, пов'язаних із націоналізацією ПАТ «Приватбанк» та забезпечити фінансову стабільність банківської системи України в цілому в 2017 році та у середньостроковій перспективі.

Література

1. Бургім С. І. Аналіз кредитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»./ С. І. Бургім, П. П. Круш – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docviewer.yandex.ua/view/317020788/?*=Z%2B8IYQj8E9orSx0km17nFTYKxf17InVybcI6Imh0dHA6Ly9zYi1rZWlwLmtwaS51YS9hcnRpY2xlL2Rvd25sb2FkLzg4MDE4Lzk4NDM0IiwidG10bGUiOiI5ODQzNCIsInVpZCI6IjMxNzAyMDc4OCIsInl1IjoiOTE2MTk1NzM4MTQ5ODQyNDU5NiIsIm5vaWZyYW11Ij00cnVILCJ0cyI6MTUwNTg1MDg3NjYzNH0%3D&page=1&lang=uk.
2. Гладких Д. М. Націоналізація ПАТ «Приватбанк» у контексті оздоровлення банківської системи України. / Д. М. Гладких – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docviewer.yandex.ua/view/317020788/?*=mSG8YddNHMenEe8k3EGQLN9ijf17InVybcI6Imh0dHA6Ly93d3cubmlzey5nb3YudWEvY29udGVudC9hcnRpY2xlcy9maWxlcY9HbGFka2lraC0zMzg4MC5wZGYiLCJ0aXRzZSI6IkdzYWRraWtoLTMzODgwLnBkZiIsInVpZCI6IjMxNzAyMDc4OCIsInl1IjoiOTE2MTk1NzM4MTQ5ODQyNDU5NiIsIm5vaWZyYW11Ij00cnVILCJ0cyI6MTUwNTg1MTY0NTg2NH0%3D&page=3&lang=uk.
3. Закон України «Про банки та банківську діяльність». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/872-12>.
4. Фінансова звітність Публічного Акціонерного Товариства КБ «Приватбанк». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/fnansovaja-otchetnost/>.
5. Фінансові результати «Приватбанку». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua/ua/company/privatbank/rating/>.

ANALYSIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT TECHNOLOGICAL ASPECT WITHIN THE NATIONAL SECURITY¹

Omelyanenko V.A., PhD, Senior Lecturer

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Ukraine

The most perspective for any nation is realization the principles of sustainable development of environmental, economic and social problems, having concentrated attention on development of medium and small business, with use of the high-quality innovative potential and market economic systems, and the analysis of modern information technologies [1; 2]. In the modern world sustainable development can hardly be achieved if the technology transfer is not increased, especially high-tech and environmentally-oriented.

Relevance of the study is due to the fact that the transfer of technology and innovation and technological cooperation in the sustainable development context has the potential to be significant risks and a potential source of effective solutions.

Sustainable development has been defined in different ways, but the most frequently quoted definition is in Our Common Future (Brundtland Report) [3]: «Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs. It contains within it two key concepts:

- concept of needs, in particular the essential needs of the world's poor, to which

¹The research was publicly funded by Ministry of Education and Science of Ukraine for developing of research project № 0117U003855 «Institutional and technological design of innovation networks for Ukraine national security systemic providing»

overriding priority should be given;

- idea of limitations imposed by the state of technology and social organization on the environment's ability to meet present and future needs».

So technological aspects of sustainable development and national security include:

- using of technology is characterized by reduction of energy and materials;
- maximum use of renewable sources of energy and raw materials;
- waste production minimization combined with recycling possibility maximization.

But at the same time technology effects, especially high-tech effects can be either positive or negative. First, it can increase trading opportunities with new technologies. Second, if increased trade will promote investment with new technologies, than it will help to modernize the industrial base. However, if the new investment will be accompanied by outdated technologies, the effects in most cases will be negative for the national security.

So transfer of technologies combines science becomes more and more widespread, and realization of the purposes unsustainable development area. In the most extended form this tendency can be described as a growing technification of knowledge.

The Declaration of the UN Conference on Environment and Development in Rio de Janeiro in 1992, pointed out that States should cooperate to strengthen national capacity-building for sustainable development by improving scientific understanding through exchanges of scientific and technical knowledge and expand the development, adaptation, diffusion and transfer of technologies, including new and innovation technologies.

Sustainable development poses many challenges for collective monitoring systems and incentives for innovation [4, p. 8]:

1. To fill market gaps and security threats as concerns technologies conducive to sustainable development, by using various schemes to narrow the gap between the private return and the return to society, between the current and future generations.

2. To support dissemination of clean technologies, low on consumption of resources, by favoring the dissemination of information and knowledge.

3. To promote technological diversity, to avoid getting locked into technologies which may present long-term risks.

4. To reinforce the long-term innovation capacity by the development of skills and strategic prospecting.

5. Procedure definition on improvement of coherence of various agents to encourage assignment of technologies by users and society

6. Encouraging of citizen participation in developing effective scenarios for a social-economic assessment of technological choices.

For sustainable development within the national security strategy, we need to:

- to apply sustainability criteria to all technology and the transition of all technology to be more environmentally sound;

- to capture the full life cycle flow of the material, energy and water in the production and consumption system;

- to cover the full spectrum from basic technologies that are adjunct to the production system, to fully integrated technologies where the environmental technology is the production technology itself;

- to include closed system technologies, as well as environmental technologies that may result in emissions;

- to consider technology development within both the ecological and social context.

Meeting sustainable development goals will require action on a number of dimensions, including harnessing and maximizing the potential of technological innovation.

Prominent examples are the components of sustainability in successful innovative development strategies of EU-countries (Global Information System on cleaner production technologies, along with the existing European system of information on environmentally complete practices and new information center network of cleaner production technologies).

Strengthening of the national security, the implementation of structural reforms, improve the efficiency should be implemented on the basis of modern environmentally friendly technologies using modern world experience. It is necessary to provide state support for the development of highly efficient production of small and medium-sized businesses, to give up the implementation of projects that are harmful to the environment or such consequences are not clear. In this process, it is important to begin the process of stabilizing the overall environmental situation in the country, to improve it in the most disadvantaged areas. New convergence of technologies from the point of view of global issues, significant breakthroughs in basic science and public health to contribute is expected to provide a new impetus for the sustainable development of society.

References

1. Omelyanenko V.A., Kudrina O.Y., Volodin D.V. Conceptual principles of development resources security analysis // Marketing and Management of Innovations. – 2017. – № 2. – pp. 280–287.

2. Omelyanenko V.A., Kudrina O.Y., Volodin D.V. Conceptual principles of development resources security analysis // Marketing and Management of Innovations. – 2017. – № 2. – pp. 280–287.

3. World Commission on Environment and Development (WCED). Our common future. Oxford: Oxford University Press, 1987.

4. Patris C., Valenduc G., Warrant F. Technological innovation fostering sustainable development: Summary of the final report on the research project. – Work & Technology Research Centre Fondation Travail-Université (Namur).

СУЧАСНИЙ СТАН І МІСЦЕ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Придуха А. С., студентка 4 курсу

Науковий керівник: старший викладач Ковтун Г. І.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Ринкові трансформації в Україні створюють нові умови для діяльності підприємств, що передбачає необхідність змін і в управлінні підприємствами: постійного удосконалення й оновлення потребують системи й засоби реєстрації, накопичення та обробки інформації, що невід'ємною складовою цілісної системи управління підприємством. Нові ринкові умови призводять до посилення конкурентної боротьби, до зростання об'ємів інформації і, відповідно, перед підприємством виникають нові задачі, котрі потребують удосконалення методів управління, що передбачають оптимізацію використання інформаційних ресурсів шляхом запровадження сучасних інформаційних систем на основі використання новітніх комп'ютерних технологій.

В наш час існує гостра необхідність модернізувати роботу підприємств з метою досягнення високого рівня їх конкурентоспроможності. Тому значна кількість підприємств намагаються створити ІТ-системи, які б могли

систематизувати роботу на підприємстві. Бурхливий розвиток інформаційних комп'ютерних технологій, вдосконалення технічної платформи і поява принципово нових класів програмних продуктів призвів в наші дні до зміни підходів до автоматизації управління виробництвом [2, с. 1]. Тому сучасні підприємства використовують у своїй роботі інформаційні технології, які вирішують різні задачі: від оперативного управління підприємством до допомоги в прийнятті управлінських рішень.

Інформаційні технології можна визначити як сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу й використання інформації в інтересах її користувачів.

Метою застосування управлінських інформаційних систем є упорядкування інформаційних потоків, надання швидкого доступу до даних менеджерів усіх рівнів для прийняття вмотивованих управлінських рішень. Адже, без своєчасної й достовірної інформації про стан справ на підприємстві неможливе ефективне управління ним і, відповідно, неможливий розвиток бізнесу в цілому [1, с. 276].

Тенденції розвитку ІТ–сфери та новий етап економічних перетворень в Україні вимагають від вітчизняного бізнесу продуктивного його функціонування та розвитку, серед основних завдань якого – формування ефективної системи управління на підприємстві на основі запровадження ІТ [3, с. 1].

Активно відбувається оновлення програмного забезпечення на робочих місцях для відповідності останнім версіям операційної системи й пакета офісного забезпечення; використання забезпечення для служби каталогів ActiveDirectory й інструментарію для роботи з об'єктами групових політик (GPO); активне впровадження System Management Server; застосування рішень щодо централізованого резервного копіювання та відновлення після збоїв; організація віддаленого доступу VPN-мережам; ізоляція критично важливих серверів за допомогою застосування протоколу IPSec (для Active Directory/Exchange) [4].

У сфері управління підприємствами знаходять також застосування такі послуги галузі ІТ, як ІТ-аутсорсинг (часткова або повна передача робіт з підтримки, обслуговування та модернізації ІТ-інфраструктури компанії), розробка програмного забезпечення та систем інтеграції.

Інформаційні технології, що використовуються на підприємстві, повинні відповідати його цілям і забезпечувати виробництво достовірної, надійної інформації. Для того, щоб підібрати відповідні ІТ–системи, необхідно зрозуміти структуру, функції та політику підприємства, мету управління й прийнятих рішень. В цих умовах інформаційні технології та системи стають частиною підприємства, впливаючи на її структуру, органи управління, стандартні процедури й персонал. Деталізація структури інформаційної системи підприємства залежить від зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства та завдань його системи управління.

Отже, застосування сучасних інформаційних технологій в управлінні полегшує та систематизує роботу самого підприємства, є одним з головних інструментів ефективного ведення бізнесу. Використовуючи сучасні технології, підприємства мають можливість узгодити обсяг виробництва з попитом у режимі реального часу, знаходити нові канали збуту й місця для розміщення, оптимізувати організаційну структуру, визначати структуру виробництва,

покращити якість обслуговування, а отже, й підвищити ефективність своєї діяльності.

Література

1. Бойко Н. Умови, стратегія та перспективи розвитку інформаційних технологій / Н. Бойко. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. № 744. / Комп'ютерні науки та інформаційні технології. – С. 271–277. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/21111/1/43-Boyko-271-277.pdf>.

2. Клепікова О. А. Сучасний стан і місце інформаційних технологій в управлінні підприємством / О. А. Клепікова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1917>.

3. Крайчук С. О. Стан запровадження інформаційних технологій в управлінні сучасними підприємствами / С. О. Крайчук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4892>.

4. Стратегія розвитку ІТ на підприємстві. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1379071447712/informatika/strategiya_rozvitku_pidpriyemstva

ПРОЯВИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ

Прістуна К. О., студентка 4 курсу

Науковий керівник: ст. викл. Касаткіна М.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Занадто довго жінки по всьому світі буди виключеними з процесів прийняття рішень в соціальній, економічній та політичних сферах, а також в домашньому господарстві. Жінки досі недостатньо представлені на керівних посадах в політиці та на ринку праці, а наслідки насильства та конфлікту мають непропорційний вплив на них. На додаток до дискримінаційних положень законодавства, жінки та дівчата в повсякденному житті стикаються з дискримінацією через існуючі гендерні стереотипи, які перешкоджають їм реалізувати свої права.

Метою дослідження є визначення проявів гендерної нерівності в Україні та шляхів їх подолання.

Гендер – це система ролей, статусів жінок і чоловіків, а також їх відносин, відповідальностей, які формуються, транслуються, контролюються за допомогою соціальних інституцій (сім'ї, держави, суспільства). Гендерні відмінності формуються у процесі соціалізації – навчання ролі чоловіків і жінок, який відбувається від перших днів народження до статевозрілого віку, і меншою мірою – пізніше. На це впливають сімейне виховання, школа, взаємодія з іншими дітьми та ігрова активність.

Специфіка гендерних проблем України в загальних рисах відображає невідповідності, що спричинені певними стереотипами. Стереотипи гендерних ролей – це загальноприйняті в даному суспільстві погляди на поведінку, притаманну чоловікові і жінці. У стереотипах чоловічої і жіночої рольової поведінки відображені певні суспільні очікування. Можна виділити наступні групи стереотипів:

- Стереотипи маскуліності-фемінності – чоловікам і жінкам приписують конкретні соціально-психологічні якості і властивості особистості, стилі поведінки;

- Стереотипи закріплення сімейних і професійних ролей відповідно до статі. Згідно з даними стереотипами, головною соціальною роллю для жінки є роль матері і дружини, для чоловіка більш важлива його професійна діяльність;
- Третя група стереотипів пов'язана з уявленнями про те, що жіноча праця носить переважно виконавський і обслуговуючий характер, чоловіча – керівний і творчий.

Згідно з Глобальним індексом гендерного розриву, рівень освіти та охорони здоров'я жінок позитивно впливає на рейтинг України, проте позиція країни погіршилася з 56-ї у 2014 році до 69-ї у 2016 році у відповідному світовому рейтингу. Головними причинами є гендерний розрив у економічних можливостях і політичній участі. Жінки залишаються непропорційно представленими у сфері прийняття рішень, мають у середньому нижчі доходи, ніж чоловіки, та виконують більшу частину неоплачуваної роботи з виконання сімейних обов'язків у домогосподарствах. Водночас усталений вплив гендерних стереотипів зумовлює поширення професійної сегрегації за ознакою статі, невміння розпізнавати прояви гендерно зумовленої дискримінації, низька обізнаність населення щодо форм домашнього насильства та відсутність звичної практики звернення постраждалих по допомогу.

В табл. 1 представлені прояви гендерної нерівності, характерні для сучасної України, та можливі шляхи їх подолання.

Таблиця 1

Прояви та шляхи подолання гендерної нерівності в Україні

Прояв	Шляхи подолання
<p>Гендернозумовлене насильство, що є одним із базових порушень прав людини, найбільш поширене серед жінок і дівчат та проявляється в різноманітних формах фізичної, сексуальної, психологічної агресії або контролюючої поведінки: 22% жінок віком 15-49 років пережили принаймні одну з форм фізичного або сексуального насильства.</p> <p>Низький рівень обізнаності громадян щодо спеціалізованих сервісів соціально-психологічної підтримки та нестача закладів, які надають тимчасовий прихисток постраждалим від домашнього насильства.</p>	<p>Зростання кількості звернень з приводу гендерно зумовленого насильства, тобто зниження латентності, сприятиме підвищенню рівня виявлення постраждалих і охоплення їх належними послугами, зміцненню довіри населення до суспільних інститутів та подоланню проявів стигматизації жертв насильства у громадах.</p>
<p>Поширеність застарілих поглядів на розподіл сімейних обов'язків. Жінки традиційно виконують основну частину неоплачуваної роботи з догляду за членами домогосподарств та хатньої роботи, але така праця не вимірюється економічними показниками та не включається до систем національних рахунків.</p>	<p>Вдосконалення інфраструктури соціальних послуг, що сприяло б розвантаженню жінок та розширенню їх можливостей для розвитку та участі у всіх сферах.</p> <p>Розширення залучення до виховання дітей чоловіків, у т. ч. і шляхом їх заохочення до використання відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.</p>

Прояв	Шляхи подолання
<p>Політичне представництво жінок залишається в Україні дуже низьким, незважаючи на запровадження 30-відсоткових гендерних квот у виборчому процесі. Жінки становлять лише 12% депутатів ВРУ та 14% депутатів обласних рад та місцевих рад міст обласного значення.</p>	<p>Розширення політичних повноважень жінок та дотримання гендерного паритету на вищих щаблях державного управління (посади категорії А).</p>
<p>Проблема небажаних вагітностей все ще є актуальною для населення України: майже половина респонденток МДОУ-2007 (46,2% жінок віком 15–49 років) повідомили принаймні про один аборт упродовж свого життя. Очевидно, що високі показники переривання вагітності зумовлені недостатнім застосуванням сучасних методів планування сім'ї.</p>	<p>Інформаційна та просвітницька роботи з населенням щодо методів і послуг з планування сім'ї, заохочення відповідального ставлення до власного репродуктивного здоров'я, а також забезпечення засобами сучасної контрацепції вразливих груп населення.</p>
<p>Стереотипне сприйняття жінок як менш цінних працівників значною мірою зумовлюється можливістю материнства та тривалою перервою в зайнятості</p>	<p>Створення сприятливих умов для поєднання професійних і сімейних обов'язків працівниками з дітьми потребуватиме адвокаційної роботи з працедавцями, розширення можливостей дистанційної зайнятості та застосування гнучкого робочого часу, розвитку мережі дошкільних дитячих закладів, особливо в сільській місцевості.</p>
<p>Гендерна нерівність в економічних можливостях населення має численні виміри, що охоплюють працевлаштування та модель зайнятості, рівень заробітків та володіння активами, можливості кар'єрного зростання або залучення до підприємницької діяльності. Основним проявом є гендерний розрив у рівні заробітної плати, що акумулює вплив усіх дисбалансів у моделях зайнятості. У 2013 році жінки були власницями 20-22% малих та середніх підприємств в Україні, та лише 2% великих підприємств. Середня заробітна плата українок в 2014 році складала три чверті зарплати чоловіків, в той час як пенсія жінок складала лише дві треті пенсії чоловіків. Співвідношення середнього розміру заробітних плат та пенсій жінок і чоловіків в Україні у 2012-2015 рр. представлено на рис. 1.</p>	<p>Заохочення підприємницької діяльності жінок шляхом створення сприятливого середовища для розвитку ділової активності та бізнесових ініціатив жінок, розширення грантових форм підтримки та програм мікрокредитування жіночого підприємництва.</p>

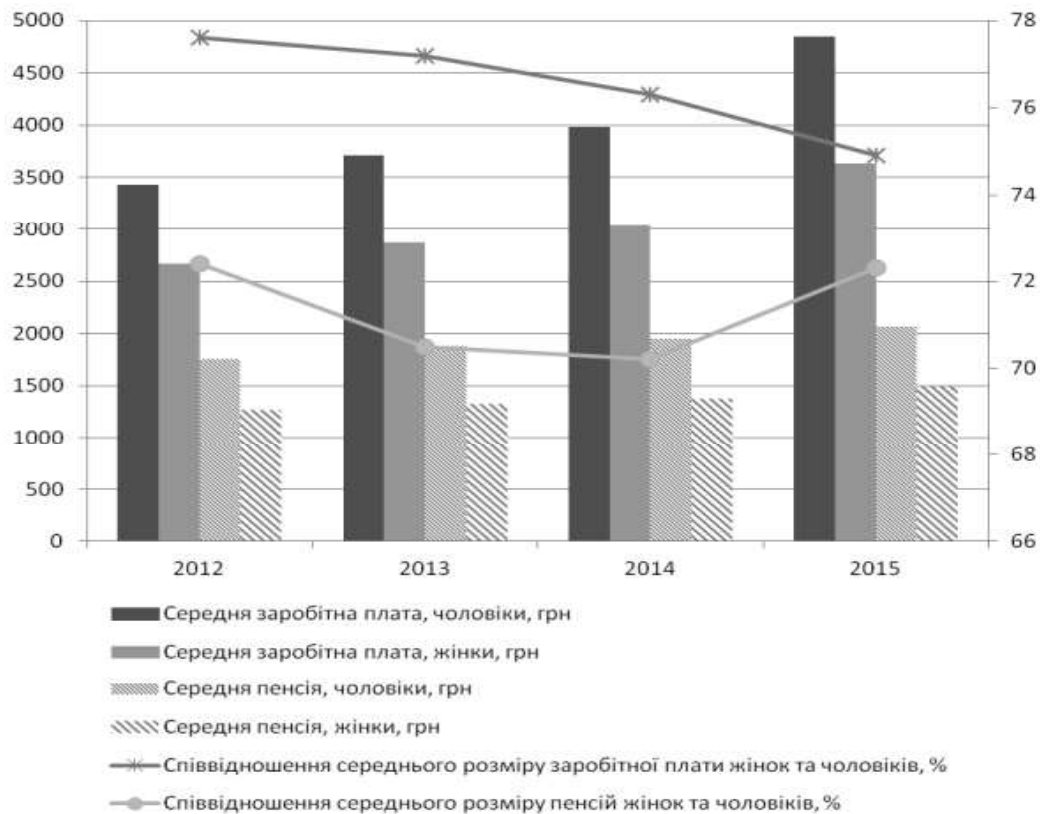

Рис. 1. Співвідношення середнього розміру заробітних плат та пенсій жінок та чоловіків в Україні у 2012-2015 рр.

Задля просування ідеї гендерної рівності в Україні здійснює свою діяльність ООН Жінки. Структура ООН Жінки надає підтримку державам-членам ООН у встановленні глобальних стандартів для досягнення гендерної рівності та працює разом з державними органами та громадським суспільством над розробкою законів, стратегій, програм та послуг для дотримання цих стандартів. Спрямовуючи конкретні дії на допомогу жінкам у відстоюванні своїх прав та розширенні своїх можливостей, ця організація зосереджує свої зусилля на п'яти пріоритетних напрямках:

- зміцнення жіночого лідерства та підтримка участі жінок в політичних процесах;
- ліквідація насильства щодо жінок та дівчат;
- залучення жінок на всіх етапах розбудови миру та безпеки, а також до гуманітарних дій;
- розширення економічних можливостей жінок;
- забезпечення залежної уваги до питань гендерної рівності в процесах планування та складання бюджетів.

Таким чином, гендерні стереотипи в Україні продовжують здійснювати свій вплив на людей, змушуючи їх мислити певним чином, діяти і ставитися до інших індивідів. Однак необхідно домогтися дотримання прав і реалізації можливостей кожної людини незалежно від її статі та соціального статусу.

КОНТРОЛІНГ ВИТРАТ В УМОВАХ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Скляр А. Ю., магістр

Науковий керівник: к.е.н., доц. Савицька О. М.

Національний технічний університет України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Мета дослідження: показати, що контролінг витрат в умовах стратегічного розвитку промислового підприємства надає можливість забезпечити не тільки підвищення показників економічної ефективності та конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта, але й забезпечує удосконалення управлінських процесів в організації.

Завдання дослідження: розглянути актуальність розвитку контролінгу та контролінгу витрат; виявити взаємозв'язок інформаційно-аналітичного забезпечення контролінгу витрат в умовах стратегічного розвитку промислового підприємства.

В умовах нестабільності економіки та факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на діяльність суб'єктів господарювання, ускладнення систем та підсистем управління на підприємствах, стрімке прагнення топ-менеджменту до синтезу та інтеграції бізнес-середовища, зумовлюють компанії формувати механізми запобігання кризовим ситуаціям й висувати допоміжні вимоги до систем управління організаціями, у тому числі й за контролем над використанням їх ресурсного потенціалу. Для цього перед топ-менеджментом компаній постає завдання пошуку такої системи управління підприємством й оперативного реагування на відповідні зміни економічного середовища, яка б забезпечувала їх стратегічний розвиток та ефективне використання ресурсного потенціалу на основі даних аналізу, калькулювання, обліку та планування (бюджетування). Такою системою вважають систему контролінгу підприємства, яка інтегрує в собі такі підсистеми як фінансовий контролінг, контролінг витрат, бюджетний контролінг, логістичний контролінг, інвестиційний контролінг, контролінг бізнес-процесів, маркетинговий контролінг, контролінг інновацій та ін.

Вивчення сучасних поглядів вітчизняних і зарубіжних економістів щодо завдань контролінгу на промислових підприємствах свідчить про те, що до сучасних завдань контролінгу належать такі: облік витрат; планування витрат; контроль за витратами; інформаційне забезпечення [1].

При визначенні поняття контролінг науковці використовують такі категорії: концепція, система, інформаційне забезпечення, підсистема, функція, інструмент, елемент, напрям економічної роботи, процес, синтез, організаційно-методичний комплекс, методологія та оснований на ній інструментарій. Усі автори єдині лише в тому, що контролінг нерозривно пов'язаний з управлінням підприємством. Також, невизначеність у трактуванні поняття «контролінг» та розкриття його сутності, відсутність визначення чітких меж його використання призводить до того, що вченими розробляються все нові і нові концептуальні основи використання контролінгу в процесі управління підприємством [2].

За Ю. Вебером контролінг – елемент управління соціальною системою, виконуючи свою головну функцію підтримки керівництва у процесі вирішення ним загальної задачі координації системи управління з упором на задачі планування, контролю та інформування. Основною метою контролінгу за І. Б. Стефанюком є оптимізація фінансового результату за гарантованою ліквідністю.

За С. Б. Івашкевичем, контролінг – це система управління прибутком підприємства для досягнення її максимізації [1, 2].

Сутність контролінгу витрат в умовах стратегічного управління та розвитку промислового підприємства має на сьогоднішній день низку визначень, що ускладнює дефініцію зазначеного поняття. Зазначимо, що згідно з П(С)БО №16 «Витрати», витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)[3].

Інтегруючи поняття «контролінг» та «витрати» [4, 5], можна сказати, що контролінг витрат в системі стратегічного розвитку промислового підприємств – це безперервний процес досягнення максимально результативних показників ефективності господарюючого суб'єкта за необхідно раціонального використання ресурсного потенціалу компанії. Наслідком впровадження підсистеми контролінгу витрат в умовах стратегічного розвитку промислового підприємства є: мінімізація витрат з метою підвищення прибутку підприємства; контроль ресурсного використання та аналіз фінансового стану підприємства; автоматизація та інтеграція підсистеми контролінгу витрат; створення документообігу, що надає можливість оперативно фіксувати поточний стан показників діяльності підприємства та прогнозувати наслідки використання ресурсного потенціалу компанії з метою моделювання майбутніх результатів господарювання підприємством.

Отже, можна зазначити, що контролінг витрат на підприємстві забезпечить не тільки економічну ефективність та конкурентоспроможність господарюючого суб'єкта, але й удосконалить управлінські процеси в організації. Контролінг витрат в умовах стратегічного розвитку промислового підприємств є дієвим механізмом управління ресурсним потенціалом господарюючого суб'єкта, який дозволяє вчасно коригувати дії топ-менеджменту організації в режимі її виробничо-господарської діяльності, а також забезпечує удосконалення управлінських процесів в компанії.

Література

1. Іванова З. О. Особливості формування системи контролінгу на підприємствах / З. О. Іванова // Актуальні проблеми економіки. – 2012. - №6. – С. 136-142.
2. Галушко О. С., Козар Д. С. Генезис концептуальних основ контролінгу / О. С. Галушко, Д. С. Козар // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2011. – №4. – С. 78–86. Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/2663/УДК%20336.pdf>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318. – К., 1999. – 6 с.
4. Савицька О. М., Скляр А. Ю. Передумови формування концепції антикризового фінансового контролінгу на підприємстві в контексті розвитку інформаційної економіки [Електронний ресурс] / О. М. Савицька, А. Ю. Скляр // Економічний вісник НТУУ “КПІ”, 2016. – №13. – Режим доступу : <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/80128/75683>.
5. Савицька О. М. До питання необхідності удосконалення системи управління витратами на промислових підприємствах України в контексті розвитку контролінгу [Електронний ресурс] / О. М. Савицька, К. С. Заречна // Електронне наукове фахове видання Житомирського державного університету ім. Івана Франка у галузі економічних наук «Економіка. Управління. Інновації». – 2014. – 2 (12). – Режим доступу

ПРОБЛЕМИ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Тельчарова Р. А., студентка 4 курсу

Науковий керівник: к.е.н., доц. Костенко Г. П.

Бердянський державний педагогічний університет

На сучасному етапі розвитку держави актуальним питанням є дослідження причин виникнення та шляхів подолання негативних наслідків бюджетного дефіциту України. Слід зазначити, що крім значного дефіциту бюджету Україна має ще й досить великий державний борг, сума якого продовжує зростати і надалі. На фоні цього відбувається посилення інфляційних процесів в країні, кризи у сфері державних фінансів, а внаслідок цього – погіршення соціально-економічного стану в суспільстві.

Зазначеній проблемі присвячено наукові праці та публікації вітчизняних та закордонних учених-економістів. Проблеми державного дефіциту бюджету висвітлено у наукових працях таких вчених, як: В. Бабіченко, С. Бойко, С. Булгакова, Н. Бурлачук, М. Матвійчук, Л. Маршук, А. Машко, І. Нечаюк та інші. Поряд з цим, окреслені проблеми залишаються невирішеними та потребують подальших досліджень.

Метою дослідження є розкриття сутності наявних проблем дефіциту державного бюджету України та обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків в системі дефіцитного фінансування державної діяльності та розроблення шляхів її оптимізації.

Державний бюджет це план утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюються органами державної влади.

Упродовж останніх років в Україні зберігається стан, коли існує дефіцит державного бюджету, що згідно зі ст. 2 Бюджетного кодексу України являє собою перевищення видатків бюджету над його доходами [1]. Він зумовлений, у першу чергу, недостатніми надходженнями, викликаними економічною кризою та нестабільною політичною ситуацією в країні.

Глибинними причинами бюджетного дефіциту в Україні стали зниження виробництва та ефективності функціонування галузей економіки й підприємств, невиважена соціально-економічна політика, що зумовили зменшення обсягів валового внутрішнього продукту й національного доходу. Це природно призвело до скорочення величини фінансових ресурсів у державі, що й відобразилось на показниках бюджету у вигляді довгострокового дефіциту.

Серед конкретних причин виникнення бюджетної розбалансованості в Україні варто виокремити: неефективний механізм оподаткування суб'єктів господарювання, посилення фіскальної функції податкової системи; невпорядковану систему соціальних та економічних пільг; низьку якість бюджетного планування; нераціональну структуру бюджетних витрат; значний обсяг тіньової економічної діяльності; недосконалість і часту зміну фінансового законодавства тощо.

Стан бюджету як фінансового плану держави може визначатися трьома показниками: рівновага доходів і видатків бюджету; бюджетним профіцитом – перевищення доходів над видатками бюджету; бюджетним дефіцитом – перевищення видатків над постійними доходами [3].

Проаналізуємо динаміку Державного бюджету України за 2015-2016 роки (табл. 1).

Динаміка дефіциту Державного бюджету України за 2015-2016 роки, млн. грн.

Рік	Доходи	Видатки	Кредитування	Сальдо (дефіцит бюджету)
2015	534695	576911	2950,9	45167,5
2016	616275	684743	1661,6	70130,2

Проаналізувавши дані табл. 1 слід зазначити, що дефіцит державного бюджету у 2016 р. склав 70,1 млрд. грн. Це становить 83,8% граничного обсягу встановленого Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік». Порівняно з 2015 роком він збільшився на 24962,7 млн. грн. У 2016 році бюджетно-податкова політика набула стимулюючого характеру і зробила свій внесок у відновлення економічного зростання в країні [2].

Протягом останніх 2 років доходи бюджету мають тенденцію до зростання разом із дефіцитом бюджету, причому останній зростає швидше, ніж доходи. Кредити міжнародних організацій лише збільшують дефіцит за рахунок нарощування зовнішнього державного боргу, що не є позитивною тенденцією дохідної частини бюджету.

Для подолання дефіциту державного бюджету України найбільш ефективними напрямками є: вдосконалення контролю за використанням коштів державного та місцевих бюджетів; збільшення дохідної частини бюджету при запровадженні виваженої податкової політики, яка б забезпечила підвищення функціонування різних галузей виробництва; створення платникам податків сприятливих умов для розвитку своєї діяльності; скорочення видатків (капітальних); здійснення внутрішніх і зовнішніх позик.

Таким чином, дефіцит бюджету є важливим інструментом державної фінансово-кредитної політики, який впливає на економічне становище в країні. Тому, в сучасних умовах необхідно ефективно керувати та стимулювати зменшення розміру бюджетного дефіциту. Постійні державні кредити, несвоєчасні виплати можуть призвести до накопичення боргів. Через це в кінці погіршується загальний стан економіки, який негативно впливає на рівень життя населення. Отже, для стабілізації економіки України, необхідно вирішити такі проблеми, як: спад виробництва, важкий фінансовий стан підприємств, криза неплатежів, ненадходження податків, що як результат призводить до дефіциту бюджету.

Література

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – № 50-51. – Ст. 572. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / [В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2017. – С. 90.
3. Семенов М.В. Дефіцит державного бюджету та шляхи його подолання [Електронний ресурс] / Семенов М.В. – Режим доступу: <http://intkonf.org/semeno-m-v-defitsit-derzhavnogo-byudzhetu-ta-shlyahi-yogo-podolannya/>.

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
проблеми і можливості досягнення в Україні та світі

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
студентів та молодих вчених

Формат 60·90 1/8.
Умовн. друк. арк. 27,7